

Sprawozdanie stenograficzne

z rozpraw

galicyjskiego Sejmu krajowego

12. posiedzenia, 5. sesji VII. peryodu Sejmu galicyjskiego

z dnia 26. kwietnia 1900.

T R E Ś Ć:

Spis petycyj.

Przemowy pp. Brunickiego i Stojałowskiego na poparcie poszczególnych petycyj.

Pierwsze czytanie wniosku posła Klemensa Dzeduszyckiego w sprawie regulacji indywidualnego rozdziału kontyngentu spirytusowego na dalszy okres.

Pierwsze czytanie wniosku posła Górki w sprawie utworzenia przy Wydziałach powiatowych bezpłatnych biur pośrednictwa pracy.

Pierwsze i drugie czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Turce na zobowiązanie się do udzielenia z funduszków powiatowych datku na rzecz budowy kolei Sambor-Turka-Użok w kwocie 50.000 kor. Uchwała wniosku Wydziału krajowego.

Pierwsze i drugie czytanie Sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Buczaczu na udzielenie imieniem powiatu poręki dla pożyczek zaciągnąć się mających przez gminę Buczacz w kwocie 170.000 koron i przez gminę Monasterzyska w kwocie 12.000 koron. Uchwała wniosku Wydziału krajowego.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Osiek na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych i piwa.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku Komisji budżetowej o zamknięciu rachunków budżetem objętych funduszków krajowych za rok 1898.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku Komisji budżetowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie poboru krajowych opłat konsumcyjnych w czasie od 1. stycznia 1900 do 31. grudnia 1904.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku Komisji gospodarstwa krajowego o krajowych rolniczych szkołach zimowych.

Sprawozdanie i uchwała wniosku Komisji szkolnej z petycji Józefy Baley, wdowy po nauczycielu szkół ludowych o przyznanie jej wyższej pensji wdowiej.

Sprawozdanie i uchwała wniosku Komisji szkolnej z petycji gminy Poremba Żegoty o przyjęcie na fundusz szkolny krajowy kwoty 168 zł. 94 ct. w. a., z tytułu pensji należącej się wdowie po nauczycielu szkół ludowych za lata 1893 do 1896.

Sprawozdanie i uchwała wniosku Komisji szkolnej z petycji Piotra Bartyniuka, b. nauczyciela szkoły ludowej o wynagrodzenie za zaśluzgi oddane szkolnictwu.

Sprawozdanie i uchwała wniosku Komisji szkolnej z petycji ks. dr. Jana Trznadla, katechety gimnazjalnego w Sanoku o zwrot taksy emerytalnej w kwocie 146 zł. 75 ct.

Sprawozdanie i uchwała wniosku komisji szkolnej z petycji Franciszki Jarockiej, wdowy po praw. nauczycielu o przyznanie jej zaotrzenia rodzinnego.

Sprawozdanie i uchwała wniosku Komisji szkolnej z petycji Izabeli Mokłowskiej, b. nauczycielki szkół ludowych o dożywotnie zaopatrzenie w drodze łaski.

- Sprawozdanie i uchwała wniosku Komisji szkolnej z petycji Natalii Kowalikowej, wdowy po nauczycielu o udzielenie zapomogi dla niej i stałego zaopatrzenia dla sierót.
- Sprawozdanie Komisji gminnej o przedłożonym przez Wydział krajowy projekcie Statutu król. stoł. miasta Krakowa. Rozprawa ogólna. Głosy pp. Stojałowskiego, Rottera, Górskiego, ponownie Stojałowskiego i sprawozdawcy Hupki. Rozprawa szczegółowa i przyjęcie wniosków Komisji z poprawkami pp. Rottera i Paszkowskiego.
- Sprawozdanie i przyjęcie wniosku Komisji petycyjnej w przedmiocie prośby p. Tadeusza Chudzikiewicza, aplikanta manipulacyjnego przy Wydziale krajowym, o *veniam studiorum*.
- Sprawozdanie i uchwała wniosku Komisji petycyjnej w przedmiocie prośby p. Maryana Czekońskiego, aplikanta rachunkowego Wydziału krajowego o *veniam studiorum*.
- Sprawozdanie i uchwała wniosku Komisji petycyjnej w sprawie prośby woźnych Wydziału krajowego o zrównanie ich poborów z poborami służby państwowej.
- Sprawozdanie i uchwała wniosku Komisji petycyjnej w sprawie prośby Wiktora Bogusza, em. oficynała szpitala krajowego we Lwowie o podwyższenie emerytury.
- Sprawozdanie i przyjęcie wniosku Komisji petycyjnej w sprawie prośby Felixa Sandoza, krajowego instruktora hodowli o systemizowanie tej posady.
- Sprawozdanie i uchwała wniosku Komisji petycyjnej w przedmiocie prośby Dr. Bolesława Nodzyńskiego, sekundaryusza szpitala powszechnego w Bochni o wliczenie czterech lat do stałej służby szpitalnej.
- Sprawozdanie i przyjęcie wniosku Komisji petycyjnej w sprawie p. Józefa Gumowskiego, asystenta komasacyjnego Wydziału krajowego o nadanie posady odpowiadającej X. randze służbowej.
- Sprawozdanie i przyjęcie wniosku Komisji szkolnej o petycyach Karola Zalasieńskiego, Wandy Boberskiej i innych o podwyższenie pensji emerytalnej i wliczenie lat służby do wymiaru emerytury.
- Sprawozdanie i uchwała wniosku Komisji szkolnej z petycji Grzegorza Spolitakiewicza, Bazylego Martynyka i innych o wliczenie lat służbowych do wymiaru emerytury.
- Sprawozdanie i przyjęcie wniosku Komisji szkolnej o petycji gminy Wojkowy (powiat Krosno) w sprawie wyłączenia jej ze związku szkolnego gminy Łączki (powiat Strzyżów).
- Sprawozdanie i uchwała wniosku Komisji szkolnej o petycji gminy Sulistrowy (pow. Krosno) w sprawie uwolnienia od konkurencji szkolnej na rzecz budowy szkoły w tej gminie.
- Sprawozdanie i uchwała wniosku Komisji gminnej w przedmiocie petycji mieszkańców kolonii Rudolfsdorf w pow. Śniatyńskim o przyznanie tej kolonii samoistności administracyjno-politycznej.
- Sprawozdanie i przyjęcie wniosku Komisji szkolnej o petycji Karola Papovitsa, nauczyciela w Żółtańcach w sprawie przyznania morga pola i zwrotu nadpłaconej kwoty 53 zł. 3 ct.
- Sprawozdanie i przyjęcie wniosku Komisji szkolnej o petycji nauczycielek szkół żeńskich we Lwowie w sprawie interpretacji Art. 9. ustawy z 23. maja 1895. Nr. 57. ust. kraj.
- Sprawozdanie i uchwała wniosku Komisji szkolnej o petycji Rady szkolnej miejscowej, Zwierzchności gminnej i Zarządu szkoły w Chorostkowie w przedmiocie zaliczenia miasteczka Chorostkowa do III. klasy plac nauczycielskich.
- Sprawozdanie i przyjęcie wniosku Komisji szkolnej o petycji kierowników i nauczycieli szkół ludowych 4 klasowych w Przemyślu w sprawie polepszenia bytu.
- Sprawozdanie i uchwała wniosku Komisji drogowej o petycji Wydziału Rady powiatowej w Kałuszu w sprawie udzielenia dalszej subwencji na budowę drogi z Kałusza do granicy powiatu Żydaczowskiego.
- Sprawozdanie i przyjęcie wniosku Komisji drogowej o petycyach gmin i obszarów dworskich w sprawie budowy drogi z Sądowej Wiszni do Sambora.
- Sprawozdanie i uchwała wniosku Komisji drogowej z petycji Wydziału Rady powiatowej w Nadwornie w sprawie odpisania reszty pożyczki bezprocentowej w kwocie 2.800 zł. w. a.
- Sprawozdanie i przyjęcie wniosku Komisji drogowej z petycji Wydziału powiatowego w Nadwornie o przyjęcie drogi Nadwórna-Markowce na fundusz krajowy.
- Sprawozdanie i uchwała wniosku Komisji administracyjnej z petycji gminy Babuła (pow. Mielecki) o wyłączenie dwóch parcel gruntowych z gminy katastralnej Piechoty, a przyłączenia ich do gminy katastralnej Babuła.
- Sprawozdanie i uchwała wniosku Komisji pracowniczej z petycji gminy Szczurowej i 13 innych o przeniesienie Sądu powiatowego z Radłowa do Szczurowej.
- Sprawozdanie i przyjęcie wniosku Komisji petycyjnej z petycji rewizorów bydła o wyje-

dnanie im u c. k. Rządu prawa do zaopatrzenia.

Sprawozdanie i uchwała wniosku Komisji przemysłowej z petycji fabryki maszyn „Perkun“ we Lwowie o pożyczkę 80.000 koron z funduszu przemysłowego.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku Komisji sanitarnej z petycji Zwierzchności gminnej w Zarszynie o utworzenie okręgu sanitarnego w Zarszynie.

Sprawozdanie i uchwała wniosku Komisji petycyjnej z petycji gminy Pławo (powiatu mieleckiego) przeciw niszczeniu lasów w tym powiecie.

Sprawozdanie i uchwała wniosku Komisji petycyjnej z petycji gminy Słupiec (pow. dąbrowskiego) w sprawie ochrony lasów w powiecie.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku Komisji petycyjnej z petycji gminy Sasiadowce, przeciw niszczeniu lasów Głębokiej (powiatu samborskiego).

Wniosek pp. Dunajewskiego i Sanguszki o reformie gminnej.

Wniosek pp. Dunajewskiego i Sanguszki o reformie władz polityczno-administracyjnych.

Wniosek p. Stojałowskiego o kursach zimowych dla synów włościańskich.

Wniosek p. Stojałowskiego w sprawie wydawnictwa czasopisma ludowego „Niedziela“.

Wniosek p. Stojałowskiego w sprawie „Macierzy Polskiej“.

Interpelacya p. Krempe o wydzierżawianiu prawa polowania w pow. Kolbuszowskim.

Interpelacya p. Milana o wydzierżawianiu prawa polowania w Sanockiem.

Interpelacya p. Ostapczuka o postępowaniu urzędników starostwa w pow. Zbarażskim.

Interpelacya p. Barwińskiego w sprawie wyborów gminnych.

Porządek dzienny 13 posiedzenia.

Początek posiedzenia o godzinie 10, min. 30 przed południem.

Przewodniczący JE. Dr. Stanisław hr. Badeni, Marszałek krajowy.

Ze strony c. k. Rządu: Włodzimierz hr. Łoś c. k. Radca Dworu.

Sekretarze pp. Karatnicki, Urbański, Niezabitowski Stanisław i Andrzej hr. Potocki.

Obecnych posłów 124.

Marszałek. Sejm w komplecie, posiedzenie otwieram. Protokół ostatniego posiedzenia złożony w biurze marszałkowskim do przejrzenia, protokół przedostatniego posiedzenia uważam za przyjęty, ponieważ nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów. Upraszam p. sekretarza o odczytanie spisu wniesionych świeżo petycji.

Sekretarz p. **Urbański** (czyta): Spis petycji wniesionych po dzień 26. kwietnia 1900.

2496. L. s. 2889. Gmina m. Krakowa p. p. Paszkowskiego o uregulowanie prestacji na płace nauczycieli za lata 1883 do 1894 — do kom. budżetowej.

2497. L. s. 2790. Dwory i gminy okolic Rodatycz p. t. p. o utworzenie w Rodatyczach stacyi kolejowej dla ruchu — do komisji petycyjnej.

2498. L. s. 2791. Wydział powiatowy w Wieliczce p. p. Czecha o wypłacenie reszty zasiłku na budowę drogi Świątniki-Mogilany — do kom. drogowej.

2499. L. s. 2792. Magistrat m. Podgórze p. t. p. o subwencyę na utrzymanie targowicy bydła opasowego — do kom. gospoparstwa krajowego.

2500. L. s. 2793. Kabarowska Augustyna nauczycielka w Horozannie wielkiej p. p. E. Michałowskiego o policzenie lat służby — do kom. szkolnej.

2501. L. s. 2794. Iwiński Antoni nauczyciel w Skorykach p. t. p. o zapomogę — do Wydziału krajowego.

2502. L. s. 2795. Komitet parafialny kościoła św. Szczepana w Krakowie p. p. Klemensiewiczza o subwencyę na budowę kościoła i budynków plebańskich — do Wydziału krajowego.

2503. L. s. 2796. Towarzystwo gimnastyczne „Sokół“ w Kołomyi p. p. Witosławskiego o subwencyę — do Wydziału krajowego.

2504. L. s. 2797. Gmina m. Kołomyi p. t. p. o założenie seminaryów męskiego i żeńskiego w Kołomyi — do kom. szkolnej.

2505. L. s. 2798. Komitet Ochronki dla małych dzieci im. Leona XIII. w Rzeszowie p. p. Jabłońskiego o zapomogę — do Wydziału kraj.

2506. L. s. 2799. Gm. Łoniowa powiat. Brzesko p. p. Bernadzikowskiego o zwrot kosztów budowy tamtejszej szkoły — do kom. szkolnej.

2507. L. s. 2800. Malicz Michał em. nauczyciel lud. w Cyganach p. p. Barwiń-

- skiego o podwyższenie emerytury lub zapomogę — do kom. szkolnej.
2508. L. s. 2801. Gm. Monasterz p. p. Żardeckiego przeciw ograniczeniu wolności dzielenia gruntów włościańskich — do kom. agrarnej.
2509. L. s. 2802. Gm. Zagórz. p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2510. L. s. 2803. Gmina Jastrzębiec p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2511. L. s. 2804. Gm. Przedmieście pow. Łańcut p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2512. L. s. 2805. Gm. Wola zarzycka pow. Łańcut p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2513. L. s. 2806. Gm. Grodzisko dolne pow. Łańcut p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2514. L. s. 2807. Gm. Chodaczów pow. Łańcut p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2515. L. s. 2808. Gm. Budy łańcuckie p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2516. L. s. 2809. Gm. Borek p. p. Bojkę w sprawie parcelacyi gruntów włościańskich — do kom. agrarnej.
2517. L. s. 2810. Obszar dworski w Podniebylu p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2518. L. s. 2811. Gm. Pogórska Wola p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2519. L. s. 2812. Gm. Łęg. ad Partyń p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2520. L. s. 2813. Mieszkańcy Bieniawy p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2521. L. s. 2814. Gm. Grądy p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2522. L. s. 2815. Gm. Salówka pow. Czortków p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2523. L. s. 2816. Mieszkańcy gm. Salówki p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2524. L. s. 1817. Gm. Łęki p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2525. L. s. 2818. Gm. Grabosów p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2526. L. s. 2819. Gm. Draganówka p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2527. L. s. 2820. Gm. Kupienin p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2528. L. s. 2821. Sebestyan Miśliński i tow. Okręg pow. Dąbrowa p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2529. L. s. 2822. Mieszkańcy gm. Laskówki dalastowskiej p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2530. L. s. 2823. Mieszkańcy gm. Dalastowice p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2531. L. s. 2824. Gm. Biały Dunajec p. p. Bernadzikowskiego j. w. — do kom. agrarnej.
2532. L. s. 2825. Mieszkańcy Białego Dunajca p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2533. L. s. 2826. Gm. Zubrucha p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2534. L. s. 2827. Mieszkańcy gm. Tworkowej p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2535. L. s. 2828. Gm. Krzywe pow. Brzozów p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2536. L. s. 2829. Gm. Tworkowa p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2537. L. s. 2830. Mieszkańcy gminy Porąbki p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2538. L. s. 2831. Mieszkańcy gminy Krzywe p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2539. L. s. 2832. Gm. Jaworsko p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2540. L. s. 2833. Mieszkańcy gminy Taćiszowy p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2541. L. s. 2834. Gm. Okocim p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2542. L. s. 2835. Mieszkańcy gm. Nowosielice p. p. Niebyłowca j. w. — do kom. agrarnej.
2543. L. s. 2836. Mieszkańcy gm. Hoszów p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2544. L. s. 2837. Gm. Werbice p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2545. L. s. 2838. Gm. Horodnica p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2546. L. s. 2839. Mieszkańcy gminy Mogilnicy p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2547. L. s. 2840. Gm. Cieniawa p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2548. L. s. 2841. Woroniecka Kłotylda wdowa po urzędniku Wydziału kraj. p. p. Urbańskiego o pensję wdowią — do Wydziału krajowego.
2549. L. s. 2842. Gm. m. Sokala p. p. W. Kraińskiego o założenie szkoły realnej w Sokalu — do kom. szkolnej.
2550. L. s. 2843. Wydział pow. w Sokalu p. t. p. o przyspieszenie regulacyi rzeki Bugu — do kom. gospodarstwa krajowego.
2551. L. s. 2844. Dierl Edmund kierownik szkoły lud. w Podbereźcach p. p. Me-

runowicza o policzenie lat służby — do kom. szkolnej.

2552. L. s. 2845. Ostrowska Olga wdowa po rządcy szpitala w Kołomyi p. p. Romanowicza o zapomogę do Wydziału krajowego.

2553. L. s. 2846. Towarzystwo gimnast. „Sokół“ w Łańcucie p. p. Zardeckiego o subwencyę — do Wydziału krajowego.

2554. L. s. 2847. Komitet Organistów galicyjskich we Lwowie p. p. Brunickiego o uregulowanie płac organistów — do kom. prawniczej.

Marszałek. Celem poparcia tej petycji prosił o głos p. Brunicki. Udzielam mu głosu.

P. Brunicki. Wys. Sejmie! Jeśli pozwalał mi poprzeć sobie tę petycję, to czynię to dlatego, ponieważ uważam ją za zupełnie uzasadnioną. Myśl, w niej poruszona, a dotycząca unormowania w drodze ustawy stałego utrzymania sług kościelnych, nie jest nową. Już bowiem od r. 1886. wpływały w tym kierunku liczne pojedyncze petycje, do których Sejm nie przywiązywał większej wagi, uważając je za więcej lub mniej uzasadnione żądania jednostek. Dopiero kiedy w r. 1889. Stowarzyszenie Dyaków wschodniej Galicyi wniosło prośbę o unormowanie ich utrzymania w drodze ustawy, zwrócił Wys. Sejm baczniejszą uwagę na materialne położenie petentów i stwierdził, iż ono rzeczywiście znacznie się pogorszyło, a to dlatego, że dawniej istniały tzw. dyakówki, tj. domy mieszkalne dla dyaków, które były własnością gminy wyznaniowej, a nadto uiszczala gmina rok rocznie datki w naturze lub w gotówce. Od r. 1848. zaczęto przekształcać dyakówki na szkoły, zwane trywiałkami, i oddawać nauczycielom, którzy mieli zarazem obowiązek pełnienia także funkcji sług kościelnych.

Przy reorganizacji szkół w r. 1883 zatarł się charakter wyznaniowy szkoły i dotacyę, daną przez gminę, zatrzymano i zapisano na fundusz szkolny.

W ten sposób utrzymanie sług kościelnych znacznie zostało uszczuplone. Sejm wobec tego przekazał sprawę Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy na najbliższej sesji sejmowej. Tak samo postąpił w r. 1894 z petycją sług kościelnych dyecezyi stanisławowskiej i przemyskiej, którzy żądali, aby płaca ich rocznie wynosiła 120 zł. Kiedy w r. 1895. Stowarzyszenie dyaków dyecezyi lwowskiej wniosło petycję o zmianę §. 12. ustawy z 15. sierpnia 1866 r. w tym kierunku, iżby wyznaczono im stałe utrzymanie, Wys. Sejm znowu przekazał sprawę Wydziałowi krajowemu do zbadania

przez zaciągnięcie opinii ordynaryatów biskupich i na podstawie tej opinii, która jednoznacznie orzekła, iż utrzymanie sług kościelnych jest niedostatecznym, albowiem nie jest stale określonym i zależy jedynie od dobrowolnych datków parafian, oraz z uwagi na to, iż ono powinno być ustawą wyraźnie unormowane, Wydział krajowy w r. 1895 przedłożył swoje sprawozdanie z projektem zmiany niektórych postanowień ustawy, z 15. sierpnia 1866 r. I ten projekt został przez Sejm uchwalonym i tak powstała ustawa z 16. kwietnia 1896 r. która w §. 12. zmienia postanowienia tegoż paragrafu dawnej ustawy o tyle, iż przepis jego w dotychczasowem brzmieniu, a dotyczący pokrycia wydatków liturgicznych i utrzymania sług kościelnych rozszerza w sposób taki, iż tak w obrządku rzymsko katolickim, jak w grecko katolickim, paroch winien otrzymywać od swych parafian w stosunku do opłacanych podatków ryczałtową kwotę, która łącznie z pokryciem, wskazanem w §. 1. i 2. t. zn. z dochodami z obnoszenia tacy, z dzwonnów itd. nie powinna przenosić kwoty 100 zł. Ten przepis odnosił się według dawnej ustawy tylko do parafij rzym. katol. obecnie rozszerzono go też do obrządku gr. katolickiego.

Jednakowoż ten nowy przepis nie wywołał zadowolenia — raz dlatego, że jest niejasnym, bo nie wykazano, ile z tego przypaść winno sługom kościelnym, a ile na inne wydatki liturgiczne, a powtóre dlatego, że sposób ściągania tych datków nie jest ustawą dokładnie określony. Toteż nic dziwnego, że w r. 1896, a następnie 1897, wpływały liczne petycje Stow. dyaków dyecezyi przemyskiej i stanisławowskiej, wreszcie w r. 1899 petycja Komitetu organistów i dyaków w całej Galicyi o unormowanie ich utrzymania. Sposób załatwienia tych petycji był ten, iż Sejm rok rocznie, począwszy od r. 1896, przeznaczał dla petentów każdej dyecezyi po 100 zł. czyli 300 zł. rocznie, a nadto tak w r. 1898, jak i 1899, polecił Wydziałowi krajowemu prowadzenie rokowań z rządem w sprawie unormowania płac dyaków i organistów.

Rokowania te miały nastąpić w tym kierunku, czyliby rząd nie był skłonny do wypłacania z funduszków państwowych na potrzeby kościelne każdej parafii kwoty 32 zł. 38 ct., którą do roku 1860 wypłacał na ten cel fundusz religijny.

Jednakowoż mimo kilkakrotnych urgensów nie nadeszła od rządu żadna odpowiedź.

W ten sposób ryczałt, składany przez parafian na zasadzie § 12, ustawy z 16. kwietnia 1896, mógłby być użytym w całości na utrzymanie sług kościelnych. Tak stoi sprawa obecnie. Widzimy stąd, że stan ten nie-

wiele się różni od pierwszej chwili, kiedy to słudzy kościelni zaczęli się dopraszać unormowania bytu w r. 1886. Upłynęło lat 14.

W ciągu tego czasu uwzględniono wiele słusznych życzeń, podniesiono płace wielu funkcjonaryuszom państwa i kraju, a słudzy kościelni należą do tych niewielu, którzy bez żadnej stałej płacy cierpliwie czekać muszą, aż dla nich zawita pomyślniejsza chwila. Ze stosunki ich obecnie są złe, to starałem się wykazać, a i Sejm dając im rok rocznie znaczną zapomogę, wyrażał tem samem opinię kraju, iż ci ludzie znajdują się rzeczywiście w przykrem położeniu materialnem i na poparcie zasługują.

Sądzę zatem iż wobec powyższych okoliczności jest obowiązkiem unormować utrzymanie sług kościelnych ustawą i w ten sposób przyjść w pomoc biednym ludziom, którzy nie dopominają się w sposób natarczywy, lecz przez 14 lat cierpliwie czekają w tej nadziei, że Wysoki Sejm zawsze słuszną sprawę uwzględni.

Dlatego polecając tę petycję jak najgoręcej łaskawym względem Wysokiej Izby, proszę o odesłanie jej do komisji prawnej.

Marszałek. Nie chciałem przerywać szan. mowcy, jednak muszę zwrócić uwagę, że przy uzasadnianiu petycji należy ograniczyć się na kilku słowach polecających petycję, a nie wchodzić w meritum rzeczy, bo to jest regulaminem niedozwolone.

Sekretarz p. **Urbański** (czyta dalej spis petycji).

2555. L. s. 2848. Holzmiller Juliusz słuchacz Akademii sztuk pięknych w Krakowie p. p. Zardeckiego o zapomogę na dokończenie nauk — do Wydziału krajowego.

2556. L. s. 2849. Batko Franciszek jubiler i złotnik w Nowym Sączu p. p. Potoczka o subwencyę na założenie fabryki medalików odpustowych — do kom. przemysłowej.

2557. L. s. 2850. Młynkowie Ludwik i Anna właściciele realności w Sierczy p. t. p. o zapomogę na drenowanie roli i 4. łąk — do Wydziału kraj.

2558. L. s. 2851. Markiewicz Stanisław rysownik techniczny we Lwowie p. p. Wereszczyńskiego o zapomogę na podróż do Bośni do budowy kolei — do Wydziału kraj.

2559. L. s. 2852. Stowarzyszenie akademickie polskie „Ognisko“ w Wiedniu p. p. Wojciecha Dzieduszyckiego o zapomogę — do Wydziału kraj.

2560. L. s. 2853. Müller Bernard przewodniczący Stowarzyszenia katolickich robotników „Jedność“ we Lwowie p. p. Michalskiego o rozszerzenie prawa wyborczego do Sejmu — do komisji reformy wyborczej.

2561. L. s. 2854. Małeckie Władysław, intro-ligator galanteryjny we Lwowie p. t. p. o subwencyę na rozszerzenie pracowni — do komisji przemysłowej.

2562. L. s. 2855. Tarnowski Stanisław w Medyolanie p. t. p. o subwencyę na kształcenie się w śpiewie — do Wydziału krajowego.

2563. L. s. 2856. Wydział powiatowy w Kamionce str. p. p. Steckiego o przyznanie 75 prc. subwencji rzeczywistych kosztów budowy drogi Brody-Radziechów-Sokal — do kom. drogowej.

2564. L. s. 2857. Towarzystwo Bursy dla synów nauczycieli i nauczycielek w Krakowie p. p. Bobrzyńskiego o subwencyę — do Wydziału krajowego.

2565. L. s. 2858. Wydział powiatowy w Cieszanowie p. p. Puzyń o przyjęcie za gminę Oleszyce stare kosztów utrzymania Maryanny Magury recte Magórskiej w domu ubogich w Budapeszcie w kw. 556 k. 60 h. na fundusz krajowy — do Wydziału krajowego.

2566. L. s. 2859. Wurm Szulim, dzierżawca myta w Mostach wielkich p. p. Starzyńskiego o wynagrodzenie szkody poniesionej wskutek pomyłki przy ustanowieniu ceny wywołania za myto w powiecie Brzozowskim za r. 1899 — do kom. drogowej.

2567. L. s. 2860. Stowarzyszenie rękodzielników i przemysłowców „Gwiazda w Samborze o subwencyę — do Wydz. krajowego.

2568. L. s. 2861. Komitet szpitala powszechnego w Samborze p. p. Słotwińskiego o upoważnienie Wydziału krajowego do zaciągnięcia pożyczki do wysokości 60.000¹/₂k. na umieszczenie tamt. szpitala — do kom. sanitarnej.

2569. L. s. 2862. Zwierzchność gminna m. Krościenka nad Dunajcem p. p. Bednarzkiego o przyjęcie kosztów rekonstrukcji drogi kraj. Zakliczyn-Sącz-Niedzica i zasklepienie młynówki w Krościenku na fundusz krajowy — do komisji drogowej.

2570. L. s. 2863. Wydział powiat. w Nowym Targu p. t. p. o przyspieszenie regulacji rzek Czarnego i Białego Dunajca — do kom. gospodarstwa kraj.

2571. L. s. 2864. Komitet c. k. Tow. rolnicz. krakowskiego p. p. A. Potockiego o polecenie kraj. biuru statystycznemu przygotowania materiałów do nowego ukształtowania naszych stosunków handlowo-polilicznych z d. 31/12 1903 — do kom. administracyjnej.
2872. L. s. 2865. Kukawka Jan z Zdziarzca p. p. Kremę przeciw gminom zbiorowym — do komisji agrarnej.
2573. L. s. 2866. Dykas Jan z Zdziarzca p. t. p. j. w. — do komisji agrarnej.
2574. L. s. 2867. Gm. Laskowce p. p. Niebyłowca w sprawie parcelacji gruntów włościańskich — do kom. agrarnej.
2575. L. s. 2868. Gmina Wyszatyce p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2576. L. s. 2869. Mieszkańcy gm. Spas powiat Dolina p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2577. L. s. 2870. Mieszkańcy gminy Łęgi p. t. p. j. w. — do komisji agrarnej.
2578. L. s. 2871. Gm. Tetylkowce pp. Barwińskiego j. w. — do kom. agrarnej.
2579. L. s. 2872. Gm. Kamionka str. pp. Okuniewskiego j. w. — do kom. agrarnej.
2580. L. s. 2873. Gmina Moszczyn p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2581. L. s. 2874. Gm. Repużyńce p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2582. L. s. 2875. Gmina Kamionka mała p. t. p. j. w. — do komisji agrarnej.
2583. L. s. 2876. Rada gminna w Łęgu pp. Wójcika. j. w. — do komisji agrarnej.
2584. L. s. 2877. Rada gminna w Przewozie p. t. p. j. w. — do komisji agrarnej.
2585. L. s. 2878. Rada gminna w Tyńcu p. t. p. j. w. — do komisji agrarnej.
2586. L. s. 2879. Gmina Limanowa p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2587. L. s. 2880. Rada gm. w Groszkowie p. p. Bednarkiego j. w. — do komisji agrarnej.
2588. L. s. 2881. Gm. Trybuchowce pp. Ostapczuka j. w. — do komisji agrarnej.
2589. L. s. 2882. Gm. Kwiatowa p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2590. L. s. 2883. Gm. Czystylów p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2591. L. s. 2884. Gmina Berezowica wielka p. t. p. j. w. — do komisji agrarnej.
2592. L. s. 2885. Gmina Ludwikówka p. t. p. j. w. — do komisji agrarnej.
2593. L. s. 2886. Gmina Jamelnica p. t. p. j. w. — do komisji agrarnej.
2594. L. s. 2887. Gmina Stynowa niżna p. t. p. j. w. — do komisji agrarnej.
2595. L. s. 2888. Gm. Korczynna p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2596. L. s. 2889. Gm. Bolechów p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2597. L. s. 2890. Gmina Niebyłowa p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2598. L. s. 2891. Gm. Krzyweńkie p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2599. L. s. 2892. Gm. Tudorowa p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2600. L. s. 2893. Gm. Kołdajewice p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2601. L. s. 2894. Gm. Nowosiółki gościńcowe p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2602. L. s. 2895. Gmina Bienkowa Wiśnia p. t. p. j. w. — do komisji agrarnej.
2603. L. s. 2896. Gm. Żyrówka p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2604. L. s. 2897. Gm. Zagródek p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2605. L. s. 2898. Zniesienie p. t. p. j. — do kom. agrarnej.
2606. L. s. 2899. Gmina Dżuryn p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2607. L. s. 2900. Gm. Karów p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2608. L. s. 2901. Gm. Wyżłów p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2609. L. s. 2902. Gm. Hrebeńce p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2610. L. s. 5903. Gm. Bohutyn p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2611. L. s. 2904. Ta sama p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2612. L. s. 2905. Gm. Demianowa p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2613. L. s. 2906. Gm. Chocin p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2614. L. s. 2907. Gm. Lipowiec p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2615. L. s. 2908. Gm. Zadniszówka p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.

2616. L. s. 2909. Gm. Chreniów p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej. ¶
2617. L. s. 2910. Gmina Poluchów wielki p. t. p. j. w. — do komisji agrarnej.
2618. L. s. 2911. Gm. Kudryńce p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2619. L. s. 2912. Gm. Streptów p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2620. L. s. 2913. Gm. Demydów p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2621. L. s. 2914. Gm. Peczenia p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2622. L. s. 2915. Gm. Nakoneczne przedmieście Jaworowa p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2623. L. s. 2916. Gm. Wólka Hamulecka p. t. p. j. w. — do komisji agrarnej.
2624. L. s. 2917. Gm. Wistowa p. t. p. j. w. — do komisji agrarnej.
2625. L. s. 2918. Gmina Rudawka i Kotów p. t. p. j. w. — do komisji agrarnej.
2626. L. s. 2919. Gm. Lipowice p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2627. L. s. 2920. Gm. Jaktorów p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2628. L. s. 2921. Gm. Słobudka leśna p. p. Ostapczuka w sprawie parcelacji gruntów włościańskich — do komisji agrarnej.
2629. L. s. 2921. Gm. Żukotyn p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2630. L. s. 2922. Gm. Iwanówka p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2631. L. s. 2923. Gm. Hujsko p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2632. L. s. 2924. Gm. Urmań p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2633. L. s. 2925. Gm. Koropatniki p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2634. L. s. 2926. Gm. Nastaszczyn p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2635. L. s. 2928. Gm. Basikowce p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2636. L. s. 2929. Gm. Firlejów p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2637. L. s. 2930. Gm. Baranie Peretoki p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2638. L. s. 2931. Gm. Werbiż p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2639. L. s. 2932. Ta sama p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2640. L. s. 2933. Gm. Spassów p. t. p. j. w. — do komisji agrarnej.
2641. L. s. 2934. Gm. Korczyn p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2642. L. s. 2935. Gm. Dorosów wielki p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2643. L. s. 2936. Gm. Batiatycze p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2644. L. s. 2937. Gm. Sulimów p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2645. L. s. 2938. Gm. Załdżice p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2646. L. s. 2939. Ta sama p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2647. L. s. 2940. Gm. Włochy p. t. p. j. w. — do kom. agrarnej.
2648. L. s. 2941. Gm. Popowce ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2649. L. s. 2942. Gm. Dudyń ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2650. L. s. 2943. Gm. Suchodół ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2651. L. s. 2944. Gm. Kuty ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2652. L. s. 2945. Gm. Ozierna ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2653. L. s. 2946. Gm. Stojanów ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2654. L. s. 2947. Gm. Kupcze ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2655. L. s. 2948. Gm. Tejsarów ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2656. L. s. 2949. Gm. Stawczany ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2657. L. s. 2950. Mieszkańcy gminy Kokolin ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2658. L. s. 2951. Gm. Lisznia ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2659. L. s. 2952. Gm. Biała ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2660. L. s. 2953. Gm. Łanczyn ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2661. L. s. 2954. Gm. Dąbki ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2662. L. s. 2955. Gm. Jasienica solna ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2663. L. s. 2956. Gm. Konopkówka ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2664. L. s. 2957. Gm. Petryłów ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2665. L. s. 2958. Gm. Peczeniżyn ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2666. L. s. 2959. Gm. Doliniany ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2667. L. s. 2960. Gm. Bortniki ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2668. L. s. 2961. Gm. Markowa pp. Żardckiego o wydzielenie jej z okręgu Sądu pow. w Przeworsku a przyłączenie

- do Sądu pow. w Łańcucie — do kom. prawniczej.
2669. L. s. 2971. Gm. Smarzowa pow. Pilzno pp. Warzechę w sprawie parcelacyi gruntów włościańskich — do kom. agrarnej.
2670. L. s. 2972. Gm. Bączalka ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2671. L. s. 2973. Gm. Gródna dolna ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2672. L. s. 2974. Gm. Siedliska ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2673. L. s. 2975. Rada gminna w Laskowej pp. Styłę jw. — do kom. agrarnej.
2674. L. s. 2976. Gm. Jaroszwice ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2675. L. s. 2977. Rada gminna w Grodzisku ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2676. L. s. 2978. Rada gminna w Stanisławiu ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2677. L. s. 2979. Gm. Niżnałaka ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2678. L. s. 2980. Mieszkańcy gm. Kossów ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2679. L. s. 2981. Dykas Jan z Zdziarzca pp. Krempe jw. — do kom. agrarnej.
2680. L. s. 2982. Kukawka Jan z Zdziarzca ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2681. L. s. 2983. Dykas Helena z Zdziarzca ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2682. L. s. 2984. Gm. Nadorożna pp. Ostapczuka jw. — do kom. agrarnej.
2683. L. s. 2985. Gm. Rosochowacice ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2684. L. s. 2986. Gm. Stary Skalat ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2685. L. s. 2987. Gm. Bohatkowce ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2686. L. s. 2988. Gm. Denysów ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2687. L. s. 2989. Gm. Żułyce ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2688. L. s. 2990. Gm. Dźwinogród ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2689. L. s. 2994. Mieszkańcy gminy Łapajówka powiat Jarosław pp. Stojałowskiego w sprawie parcelacyi gruntów włościańskich — do kom. agrarnej.
2690. L. s. 2995. Mieszkańcy gminy Zarzeczce ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2691. L. s. 2996. Rada gminna w Sierakowie ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2692. L. s. 2997. Mieszkańcy gminy Dębina ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2693. L. s. 2998. Rada gminna w Barczkowie ptp. jw. — do kom. agrarnej.
2694. L. s. 2999. Krokowska Franciszka, wdowa po nauczycielu ludowym w Rzeszowie ptp. o wsparcie — do Wydziału krajowego.
- Marszałek.** Dla poparcia tej petycyi głos ma p. Stojałowski.
- P. ks. **Stojałowski.** Na petycyę p. Krokowskiej, wdowy po nauczycielu, zwracam dlatego uwagę, że zasadniczo uważam każdą prośbę wdowy, zwłaszcza po nauczycielu, za godną uwzględnienia, bo jak wiadomo — nauczyciele są bardzo niedostatecznie zaopatrzeni, a temsamem ich wdowy narażone są na wielki niedostatek.
- Pani Krokowska jest wdową po nauczycielu, który 21 lat służył i wskutek złego budynku szkolnego — co się zdarzało dawniej i teraz się zdarza — naraził się na suchoty i umarł, zostawiając żonę z czworgiem dzieci tak niezaopatrzoną, że ma wszystkiego 275 zł. Sama też na zdrowiu dość szwankuje i wskutek niedostatecznego zaopatrzenia nawet nie może się ratować. Dlatego tę prośbę zasadniczo polecam uwzględnieniu, a to tembardziej, że jest to także prośba jednego z galicyjskich głodomorów, a wczoraj była mowa, że w Galicyi nikt głodu nie cierpi.
- Sekretarz p. Urbański** (czyta dalej spis petycyj):
2695. L. s. 3000. Gm. Gawłówek pow. Bochnia pp. Stojałowskiego o przekop rzeki Raby pod Gawłówkiem — do kom. gosp. krajowego.
- Marszałek.** Celem poparcia tej petycyi udzielam głosu p. Stojałowskiemu.
- P. ks. **Stojałowski.** Na tę petycyę, domagającą się uregulowania przekopu rzeki Raby, tylko dlatego zwracam uwagę Wys. Izby, ponieważ gmina powołuje się w niej na to, że jej petycyę przeszloroczną z dnia 6. marca do l. 664. przyjęto, a do tego czasu jej nie załatwiono.
- Owóż takie postępowanie musi w gminie wzbudzić nieufność do tego, co w Wys. Izbie bywa przyrzeczone gminom. Ja nie mogę sprawdzić, czy tak jest rzeczywiście jak gmina pisze, bo tamtej sesyi nie byłem tutaj, ale w każdym razie polecam sprawę tę uwadze Wys. Izby, bo chodzi tu o godność Sejmu.
- Sekretarz p. Urbański** (czyta dalej spis petycyj):
2696. L. s. 3001. Mieszkańcy gminy Świnarów pow. Bochnia ptp. o obronę przed sekaturą Starosty — do kom. petycyjnej.
- Marszałek.** Celem poparcie tej petycyi głos ma p. Stojałowski. (Wesołość).

P. ks. Stojałowski. Gmina Świnarów w swojej petycji pisze słowa, które sobie pozwolę krótko przytoczyć właśnie dlatego, a żeby udowodnić, co ludzie mówią sami o swojej biedzie. Pisze więc tam gmina, że mieszkańcy jej „zostali tak przez wylew zrujnowanymi, że na głód i nędzę są skazani, ból serce ściska i rozpacz przychodzi do głowy, rozważając nasz los przyszły“. Jestto najlepszy dowód, że w naszej Galicyi są takie wypadki, gdzie całe gminy są w rozpaczliwym położeniu i giną z głodu i nędzy. Dlatego więc chciałem zwrócić uwagę na tę petycję bo stanowi dowód przeciw tym, którzy przeczą głodowi galicyjskiemu. Inna jeszcze rzecz w tej petycji zasługuje na uwagę, a ponieważ petycyje nie idą do komisarza rządowego chciałem rzecz tę podnieść tutaj, mianowicie w jaki sposób wobec tej gminy i jej nędzy zachowuje się starosta bocheński. Oto, jak pisze gmina w petycji:

„przyjechał pan starosta i na posterunku żandarmeryi wprost do gminy powiedział tak: „Mam 10.000 K. na gminy Świnarów i Groblę, ale wam nie dam, ponieważ ukąśliście mnie, jak żmija, boście głosowali na ks. Stojałowskiego, idźcie do niego, niech wam da!“ Otóż zwracam uwagę na to p. komisarza rządowego. Tu mamy dowód najlepszy, jak nietaktownem bywa postępowanie starostów wobec nędzy gminnej, skoro używają w przemowach takich wyrazów.

Sekretarz p. Urbański (czyta) dalej spis petycji.

2697. L. s. 3002. S. S. Służebniczki w Starej Wsi p. p. St. Jędrzejowicza o subwencyę dla Zakładu — do Wydz. kraj.
2698. L. s. 3008. Redakcyja „Wieku młodego“ czasopisma dla dzieci i młodzieży we Lowie, p. p. Trzecieckiego o subwencyę — do Wydziału kraj.
2699. L. s. 3010. Szczurkowa Antonina wdowa po emer. nauczycielu w Brzozowie p. p. Urbańskiego o zapomogę — do Wydziału krajowego.
2700. L. s. 3011. Tow. PP. Ekonomek w Tarnopolu p. p. E. Michałowskiego o subwencyę dla tamtejszej Ochronki — do Wydziału kraj.
2701. L. s. 3012. Rada gminy m. Dąbrowy p. p. Męcińskiego w sprawie budowy kolei Tarnów-Szczucin — do kom. kolejowej.

Marszałek. Przystępujemy do porządku dziennego. Punkt V.

Pierwsze czytanie wniosku p. Klemensa Dzieduszyckiego w sprawie regulacyi indywidualnego rozdziału kontyngentu spirytusowego na dalszy okres. (All. 123.)

Celem uzasadnienia wniosku głos ma p. Klemens Dzieduszycki.

P. Klemens Dzieduszycki. Wysoki Sejmie!

Przedewszystkiem pod względem stylistycznym prosilibym o sprostowanie omyłki: W drugim ustępie wniosku ma być zamiast słów: „w drodze osobnego rozporządzenia“, „w drodze osobnej ustawy“.

Proszę uwzględnić, że stawiając wniosek o regulacyę indywidualnego rozdziału kontyngentu dla gorzelni rolniczych, zdaję sobie sprawę z tego, że w przeszłej sesyi sejmowej do pewnego stopnia analogiczny wniosek został tu postawiony i przez Sejm uchwalony. Jednak mnie i tych, którzy ten wniosek popierają, skłoniły do postawienia tego wniosku okoliczności bardzo ważne, które w między czasie zaszły.

Przedewszystkiem w czasie uchwalenia wniosku na poprzedniej sesyi nie była jeszcze zawarta ugoda austro-węgierska. Wówczas tylko na podstawie rozporządzenia cesarskiego została ustawa dawniejsza z 20. czerwca 1888 w mocy obowiązująca na dalszy rok. Wobec zawartej ugody z Węgrami zmieniły się stosunki. Dziś oczekujemy, iż Rząd przedłoży Radzie Państwa ustawę kontyngentową, a względnie ustawę o konsumcyjnym podatku od spirytusu. Zanim ustawa z 20. czerwca 1888 r. obowiązywała, gorzelnictwo było w upadku, Rada Państwa chcąc wprowadzić inną zasadę opodatkowania spirytusu, a w związku z tem zasadę indywidualnego rozdziału kontyngentu, była tego przekonania, że gorzelnie rolnicze będą na pierwszy plan wysunięte i że ta ustawa z r. 1888 prawa dla gorzelni rolniczych należycie zastrzeże.

I rzeczywiście po uchwaleniu tej ustawy gorzelnictwo się rozwinęło, w następnych latach a zwłaszcza od r. 1894 powstało wiele nowych gorzelni nie tylko w kraju naszym, ale w innych krajach należących do monarchii austriackiej.

Dziwna rzecz, że ustawa dla rolnictwa tak pożyteczna, która miała przedewszystkiem gorzelnie rolnicze foworyzować, w praktycznem zastosowaniu została spaczoną. W ustawie samej, (z r. 1888) jak i w sprawozdaniu komisji Rady państwa wyraźnie zastrzeżono uzasadnione przywileje dla gorzelni rolniczych i ustanowiono udział z ogólnej sumy kontyngentu spirytusowego dla gorzelni rolniczych 30% (praecipuum) a dla innych gorzelni tak rolniczych jak fabrycznych 70%, w sprawozdaniu teje komisji wyrażono zdanie, że dlatego zastrzeżono tylko 30% praecipuum dla gorzelni rolniczych, bo ta ilość kontyngentu wystarcza na zasadnicze pokrycie potrzeb gorzelni rolniczych. Gorzelnie fabryczne są obdzie-

lone zatem kontyngentem, stoją one na stanowisku niesłusznem, które starają się do pewnego stopnia obronić, że mając przydzielony kontyngent, nie chcą od tego kontyngentu dziś odstąpić, motywując to tem, że nabyły one pewne do tego prawa.

Stanowisko to nie jest słuszne, bo przecież nie może być mowy w prawnym znaczeniu o nabytych prawach, ustawa bowiem przy rozdziale kontyngentu określa z góry kontyngent na szereg lat, oznacza z góry szereg kampanii gorzelnianych, zatem rozdział kontyngentu ustawowo był na szereg lat oznaczony. Z naciskiem zwracam uwagę na to, że takiego stanowiska my jako reprezentanci gorzelników rolniczych zajmować nie powinniśmy, bo w takim razie nie możnaby było przystąpić do żadnej regulacji kontyngentu, do żadnej naprawy złych stosunków, w kierunku większego przydzielenia kontyngentu gorzelnikom rolniczym.

Jeżeli się mówi o przemyśle rolniczym w kraju naszym, to nie ma się innego na myśli tylko prawie wyłącznie przemysł gorzelniany, bo inny przemysł rolniczy u nas z powodów głównie klimatycznych i innych niesprzyjających powoli bardzo postępuje, a więc ten jedyny niemal przemysł rolniczy, potrzebuje dalszej opieki, bo każda ustawa podatkowa, która nie wspiera słabszego, jest z góry chybioną.

Jeżeli (w ustawie z r. 1888) ustawodawca chciał przedewszystkiem poprzeć gorzelnie rolnicze, nadać im pewne uzasadnione przywileje, a później w wykonaniu tejże została tendencja spaczona, to powinniśmy starać się temu zaradzić, aby w tej Izbie wniosek zmierzający do naprawy złego był uchwalony, aby Rząd przedłożył Radzie państwa ustawę poprawioną na zasadach mojego wniosku. W rozporządzeniu cesarskiem z 17. lipca 1899 jest wyraźnie wypowiedziana w § 3. zasada, że regulacja indywidualnego rozdziału kontyngentu ma być w krajach reprezentowanych w Radzie państwa samoistnie drogą odrębnej ustawy przeprowadzona i że ten kontyngent ma być przydzielony gorzelnikom nowym w miarę zapasów, jakie Ministerjum ma do rozporządzenia.

Jednak to rozporządzenie cesarskie, które przedłuża moc obowiązującą ustawy z r. 1888 nie załatwia definitywnie sprawy. Jesteśmy dziś w przededniu przedłożenia rządowego nowej ustawy kontyngentowej. a chodź nam powinno o to, aby Rząd wiedział, na jakich zasadach chcielibyśmy mieć rozłożony kontyngent dla każdej gorzelni rolniczej.

Ustawodawcy jeszcze w r. 1888 chodźło przedewszystkiem, aby gorzelnia rolnicza związana z obszarem gruntów należących do niej gorzelni, miała kontyngent zastosowany do

obszaru gruntów; gdyby Rząd nie chciał się trzymać zasady unormowania wysokości kontyngentu do obszaru gruntów, wówczas podstawa bytu gorzelní rolniczych byłaby wprost zachwiana.

Nowe gorzelnie na podstawie §. 7. dziś ustawy obowiązującej uczyniły zadość wszelkim wymogom ustawowym, jako gorzelnie rolnicze zostały uznane przez władze skarbowe, kontyngent, bonifikacya zostały im przyznane, a mimo to żadnym stałym kontyngentem nie zostały obdzielone.

Dopokąd układ z Węgrami nie został przeprowadzony, można było przypuszczać, że indywidualny rozdział kontyngentu nie będzie mógł być przeprowadzony, ko ustawowo sprawa nie mogła być załatwioną, skoro jednak ugoda z Węgrami została zawartą, główna przeszkoda usuniętą została, powinien zatem Rząd przystąpić do indywidualnego rozdziału kontyngentu tak dla nowych jak i starych gorzelní; chodź przecież powinno o to, aby nowe gorzelnie rolnicze miały minimum egzystencyi, a wysokość kontyngentu zastosowaną być powinna do obszaru gruntów.

Jeżeli wolno przytoczyć pewne daty statystyczne, któremi się posługuje Ministerstwo finansów, to dla zillustrowania całej tej sprawy warto przytoczyć, że, gdyby regulacya kontyngentu i indywidualny rozdział tegoż pomiędzy wszystkie gorzelnie rolnicze nastąpiły: z uwzględnieniem nawet najwyższej produkcji 3 lat poprzednich i z uwzględnieniem obszaru grunów należących do gorzelni, to w kraju naszym na 608 gorzelní otrzymałyby kontyngent większy około 235 starych gorzelní, w 283 gorzelniach także starych, pozostałyby dotychczasowy kontyngent, a zmniejszyłyby się tylko przy 90 gorzelniach. Jeżeli sprawę sprawiedliwego rozdziału kontyngentu mamy traktować ze stanowiska racjonalnego, to nie można momentu obszaru gruntu związanego z gorzelnią rolniczą zupełnie pominąć a dla nowych zwłaszcza gorzelni wytworzyć tylko jakieś maximum kontyngentu, bo to byłoby zupełnie niesprawiedliwe. Jeżeli jest tu jakaś fałszywa nuta, że moim wnioskiem mógłbym naruszyć jakieś prawa starych gorzelní, to ja muszę się uroczyście tu zastrzedz, że¹ mnie osobiście zupełnie na tem nie zależy, by kosztem starych gorzelní nowe gorzelnie obdzielone zostały kontyngentem, nie można jednak stać na odpornem stanowisku; jeżeli większość gorzelní starych domaga się także regulacyi kontyngentu, mając podstawę do tego, a dla czegoż równorzędnie nie ma się traktować gorzelní nowych? Doprawdy śmiesznem jest dziś dokonany prowizoryczny rozdział kontyngentu pomiędzy gorzelnie nowe, te wszystkie nowe gorzelnie, które były w ruchu przed

1. stycznia 1899 otrzymały równo po 259 hl.

Co do wysokości kontyngentu nikt nie występuje, ale przeciwko sposobowi w jaki to zostało dokonane, wszystkie gorzelnie nowe były równorzędnie traktowane i w równych częściach przydzielono kontyngent; jest to nie racjonalne bo, przecież kto zna stosunki gospodarcze, wie bardzo dobrze, że równe obdzielenie wszystkich nowych gorzelnii bez uwzględnienia lokalnych stosunków, bez zapytania miarodajnych czynników, bez uwzględnienia wreszcie rozmiarów gorzelnii jest zupełnie nieuzasadnione. Wszystkie argumenta rzeczowe, oparte na ustawie, oparte na tradycji, oparte na historii gorzelnictwa w kraju naszym przemawiają przeciw za tem, ażeby rozdział kontyngentu został dokonany na pewnych racjonalnych ekonomicznych i gospodarskich zasadach.

Musimy sobie przyznać, że pretensje, do zaspokojenia potrzeby kontyngentu jakie mają gorzelnie rolnicze vis a vis gorzelnii fabrycznych są ustawowo zupełnie uzasadnione, że, bo, jeżeli przy ogólnej ilości kontyngentu (1,017.000 hekt.) naszej połowy Monarchii poza to wyjść nie możemy, to nie pozostaje nic innego jak ująć gorzelniom fabrycznym taką ilość kontyngentu, jaką gorzelnie rolnicze potrzebują.

Jeżeli ustawa postanawia, że 30% ogólnego kontyngentu przydzielonych zostało tylko gorzelniom rolniczym, a 70% przypada do rozdziału pomiędzy fabryczne i rolnicze gorzelnie, to ustawa nie oznaczyła dla gorzelnii fabrycznych wyłączonego praecipuum dla nich, nowa ustawa mogłaby zatem pójść w oznaczeniu praecipuum dla gorzelnii rolniczych tak daleko, ażeby zaspokoić potrzeby gorzelnii rolniczych. Co do wniosku, który postawiłem, to na pozór wydawałoby się, że takowy żądając równouprawnienia wszystkich gorzelnii rolniczych nie wskazuje źródła, skądby można wziąć potrzebny kontyngent.

To przecież nie jest rzeczą ani wnioskodawcy, ani tej Wys. Izby, ale przede wszystkim Rządu, względnie Rady państwa, która uznając konieczną potrzebę powiększenia kontyngentu dla gorzelnii rolniczych przez odebranie gorzelniom fabrycznym odpowiedniej ilości kontyngentu może zadość uczynić słusznym żądaniom gorzelnii rolniczych.

Obliczają wartość starych gorzelnii rolniczych w kraju naszym na 20 milionów; ależ i wartość nowych gorzelnii dochodzi do 3 milionów; czy tym nowym gorzelniom dać tylko jakieś ryczałtowe maximum kontyngentu bez uwzględnienia wielkości przedsiębiorstwa, czy to jest racjonalne, słusne i sprawiedliwe? Kończąc nie wątpię, że komisya podatkowa, do której mój wniosek odesła-

nym zostanie, jakkolwiek obecne posiedzenia sejmowe zbliżają się ku końcowi, znając jednak tę sprawę historycznie, przecież zechce przedstawić Sejmowi sprawozdanie dotyczące tego wniosku, załatwi takowy przychylnie.

W całej tej ważnej sprawie możnaby bardzo wiele mówić, a dalsze wywody za dalekoby doprowadziły, wykazałem konieczność załatwienia kwestyi indywidualnego rozdziału kontyngentu i proszę jeszcze raz ażeby komisya podatkowa raczyła wniosek przychylnie załatwić.

Marszałek. P. Dzieduszycki wnosi odesłanie tego wniosku do komisji podatkowej. Czy żąda kto w tej sprawie głosu? (Nikt). Ponieważ nikt głosu nie żąda, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Górki w sprawie utworzenia przy Wydziałach powiatowych bezpłatnych biur pośrednictwa pracy. (All. 124).

Dla uzasadnienia wniosku głos ma p. Górka.

P. Górka. Wysoki Sejmie!

Sprawa wychodztwa robotników i sprawa utworzenia bezpłatnych biur pośrednictwa pracy są zupełnie odrębne i jakkolwiek emigracya jest jednym z wielu motywów i przyczyn, które przemawiają za utworzeniem takich biur, to zdaniem mojem, powinny być te rzeczy odrębnie t. j. odrębnym wnioskiem traktowane, jak to już wczoraj i p. Sprawozdawca p. Czajkowski w swoim przemówieniu przedstawił. Ja solidaryzując się z jego zapatrywaniem nie zabierałem wczoraj w tej sprawie głosu i nie stawiałem żadnych wniosków ani poprawek.

Wniosek czcigodnego p. Pilata dotknął jednej z najważniejszych kwestyj społecznych i dąży do zaradzenia złemu i do zagojenia ran, wskutek których cierpi nasze rolnictwo na większem obszarze, a brak robotnika coraz bardziej odczuwać się daje.

Wobec zbyt obszernej wczorajszej, bo przeszło 3 godzinnej dyskusji nie będę się już dziś rozwodził, ani o gorączce emigracyjnej ani o skutkach jakie ona sprowadza, tem bardziej, że sprawa ta jest znaną z wielu artykułów pism codziennych a zarazem z broszury p. Pilata p. t. Wychodztwo robotników za zarobkiem do Niemiec. Zwyczajnie podają jako powód emigracyi brak zarobku i niską płacę w kraju a wyższą płacę za granicą.

Tak jednak nie jest. W wielu powiatach jest wprawdzie większa podaż pracy niż popyt o nią, ale za to w innych powiatach plody rolne wprost giną dla braku robotni-

ków. Jak już w uzasadnieniu swego wniosku podniósł p. Pilat, znakomity znawca tych stosunków, powodem jest niesumienna agitacja rozmaitych agentów, którzy kierując się tylko swemi wysokimi prowizjami od głowy, robotników do wychodztwa nakłaniają obiecując im złote góry.

Dla charektrystki wyzysku robotników przez agentów i obchodzenia się z robotnikami, przytoczę telegram z Krakowa w piśmie lwowskich umieszczony, który wczoraj wieczorem przypadkowo przeczytałem.

Kraków, dnia 24. kwietnia 1900.

„Wyzysk robotników rolnych, spieszących na robotę do Prus, przybiera coraz większe rozmiary. Właściciele biur stręczęń w Krakowie i na prowincyi płacą swym agentom nieraz po 60 koron od głowy za dostawę robotnika. Agenci głodzą w łożysku robotników, albo dają im bardzo małe kwoty na nędzne pożywienie.

Z tych powodów aresztowała żandarmerya w Trzebini jednego z tutejszych właścicieli biur stręczęń.

W Mysłowicach urządzany bywa formalny targ niewolnikami. Właściciele niemieccy wybierają najtęższych robotników i płacą za nich agentom.

Z tego powodu niektóre partie robotników, nie dając się rozbić, wracają z powrotem.

Robotnicy nasi pełni otuchy zwabieni złudnemi obietnicami udają się tam na miejsce, i dopiero tam się przekonują, że płaca co do kwoty pozornie wyższa, nie jest w rzeczywistości większą, jeżeli się zważy drożyzną zagranicą, długość dnia pracy a nadto ogromne wymagania stawiane przez pracodawców.

Nie można pominąć także i tej okoliczności, że postępują z naszymi robotnikami jak z niewolnikami i że nasz lud nie znając języka niemieckiego nie może często znaleźć sprawiedliwości u urzędnika Niemca, który go nie rozumie a nieraz i zrozumieć nie chce i musi paść często ofiarą.

W końcu podnieść trzeba i tę okoliczność, że nasi robotnicy dostawszy się w takie okolice, gdzie nie ma katolickich kościołów ani kapłanów, psują się i stają się obojętnymi dla wiary i praktyk religijnych a potem wracając do kraju powiększają szeregi tych, dla których wiara jest kwestyą drugorzędną.

Wnioski p. Pilata postawione i przez Wysoki Sejm już wczoraj uchwalone są mojem zdaniem bardzo dobre ale bezwarunkowo niedostateczne niawystarczające, więcej teorytyczne, jak to broniąc tych wniosków

zaznaczył już p. Stadnicki w swoim przemówieniu.

P. Stadnicki uważa te wnioski jako jedno z ogniw wielkiej inicjatywy. I ja się na to także tak zapatruję i właśnie te okoliczności spowodowały mnie do postawienia mego odrębnego wniosku.

Oparty na doświadczeniu co do wygody, że tak powiem, niektórych oddziałów powiatowych Towarzystwa gospodarczego stanowczo stwierdzić mogę, że uchwała sejmowa, aby Wydział krajowy popierał usiłowania w pośrednictwie pracy przez towarzystwa rolne, do niczego nie doprowadzi i będzie tylko dowodem dobrych chęci Wysokiej Izby, ale te chęci zostaną na papierze.

Ja żądam czegoś konkretniejszego i mojem zdaniem trzeba w tej mierze innej chwycić się drogi, zainteresowany wnioskiem p. Pilata zająłem się sprawą bezpłatnych biur pośrednictwa pracy.

O tej sprawie była już mowa w tej Wysokiej Izbie. P. Trzeciecki jako sprawozdawca komisji administracyjnej w sprawie wniosku p. Średniawskiego co do pocztowej giełdy pracy zwalczając właśnie wniosek p. Średniawskiego jako nieodpowiedni, dla stosunków naszego kraju podniósł w motywach tę samą myśl t. j. kreowanie biur pośrednictwa pracy przy radach powiatowych. Ja tę myśl, wówczas w motywach podaną, tylko nawiasem, teraz podejmuję w formie wniosku, dlatego, że upłynął znaczny czas a pomimo tego nic nie uczyniono w tej sprawie. Pozwolę sobie przeczytać jedno zdanie z tego sprawozdania p. Trzecieckiego (czyta):

„Kraj nasz jest bogaty w możność dania zdolnego i pracowitego robotnika a z braku odpowiedniego pośrednictwa marnuje się ta siła“.

Otóż właśnie, aby ta siła się nie marnowała, właśnie do tego zdąża utworzenie takich biur pośrednictwa pracy, ale nie z inicjatywy prywatnej, nie jednostek jak n. p. Towarzystwa katolickich robotników „Jedność“ ale z inicjatywy, że tak powiem urzędowej kraju, powiatów i miast.

Dzięki uprzejmości kierownika lwowskiego biura pracy p. Kolbuszowskiego zapoznałem się przy pomocy sprawozdań takich biur w Pradze, w Gracu Wiedniu i t. d. i przekonałem się o całym rozwoju i ruchu w tej instytucji, i przyszedłem do tego niezbitego przekonania, że takie biura pracy byłyby prawdziwym dobrodziejstwem dla kraju. —

Dostarczają one pracy szybko i bezpłatnie i uwalniają od wyzysku agentów i faktorów. Jak one są potrzebne, najlepiej udowadniają cyfry, które sobie w tym biurze zestawiłem. Otóż biuro fungujące od 1. wrze-

śnia dopiero 1899 bez względu na niedogodną porę roku dostarczyło posad 3238 a z tego w dziale żeńskim 2168 a w dziale męskim 1070.

Zeszłego miesiąca już pracodawcy zgłosili miejsc wolnych 772 w dziale żeńskim a 457 miejsc w dziale męskim. Biuro to lwowskie ma wprawdzie przedewszystkiem zaopatrywać mieszkańców Lwowa, jednak działo ono z braku innych biur dodatnio i na prowincję i jak się sam przekonałem 40% sił dostarcza dla prowincji. W tym miesiącu t. j. kwietniu b. r. dostarczyło ono 250 robotników rolnych, są i zamówienia z innych powiatów, jak drohobyckiego, przemyskiego, stryjskiego i t. p. jednak dostarczyć ludzi nie mogą z powodu braku tychże. Te dosadnie i tyle przemawiające cyfry stwierdzają, że utworzenie więcej takich biur w kraju niepoślednieby mu oddało usługi i uregulowałyby zarazem sprawę wychodźstwa.

Biura te musiałyby się naturalnie wzajemnie komunikować z sobą i mieć punkt centralny we Lwowie. Organizacya ta i pod względem politycznym miałyby jeszcze jedną dodatnią stronę a mianowicie zbliżyłaby te warstwy robotnicze trochę do żywiołów poważniejszych, że się tak wyrażę i zarazem wyrwałyby ich z rąk niesumiennych politycznych agitatorów.

Mamy biura melioracyjne przy Wydziałach powiatowych pod nadzorem Wydziału krajowego i Rządu i oddają one bardzo dobre usługi. Otóż na wzór takich biur powinny być utworzone też przy wydziałach powiatowych biura pracy. Jako członek Wydziału powiatowego twierdzić mogę, że dodanie agend biura pracy nie obarczyłoby wcale urzędników powiatowych i tak w wielu powiatach nie bardzo się natężających, a zresztą w razie powiększenia czynności znaleźli by się ludzie, którzyby należycie i sumiennie biura te prowadzili. Kosztów w pierwszym wypadku prawie nie byłoby żadnych, w drugim pokryły je 10 krotnie pożytek, jaki te biura przyniosłyby kierownikowi takiego biura należałoby przydać komisję z sześciu członków a mianowicie dwu delegatów Wydziału powiatowego, dwu delegatów ze strony pracujących a dwu ze strony pracodawców. Komisya ta czuwałaby nad statutem i regulaminem biura i kierowałaby wszystkimi jego czynnościami. Agendy takiego biura nie mogłyby się tylko ograniczyć do robotników rolnych, ale musiałyby się zajmować wszystkimi rodzajami robotników zawodowych, niezawodowych i służbą domową.

Nie chcę już nudzić Wysokiej Izby wywodami w sprawie, której doniosłość i pożyteczność sądzę wszyscy uznacie. Chcę tylko, aby sprawa była dokładnie zbadaną i dlatego

wnoszę, aby tę sprawę odesłać do Wydziału krajowego z poleceniem konkretniejszej jakiejś akcji. Nie będzie to Wydziałowi krajowemu z trudnością, bo najpierw ma już do tego zebrany materiał częścią przez sam Wydział krajowy, częścią przez Wys. Rząd, a nadto w gronie naszym zasiada p. prezes komisji zarządzającej z lwowskiego biura pracy p. Michalski, pod którego dzielnem kierownictwem lwowskie biuro pracy tak ładnie się rozwinęło.

Kończąc, proszę Wys. Izbę o poparcie mego wniosku a pod względem formalnym proszę o odesłanie wniosku do komisji administracyjnej z gorącą prośbą zdania sprawy jeszcze na tej sesji. (Brawa).

Marszałek. Czy żąda kto głosu pod względem formalnym? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Kto się zgadza z tem, aby wniosek p. Górki odesłać do komisji administracyjnej, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Turce na zobowiązanie się do udzielenia z funduszków powiatowych datku na rzecz budowy kolei Sambor-Turka-Użok w kwocie 50.000 koron. (All. 125).

Sprawozdawca poseł Vayhinger ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. Vayhinger.

Z powodu, iż sprawa jest dość nagła a czas trwania obecnej sesji sejmowej jest bardzo krótki, stawia Wydział krajowy wniosek.

Wys. Sejm raczy w myśl §. 50. regulaminu obrad sejmowych zastosować do tego przedmiotu postępowanie skrócone i przystąpić zaraz do drugiego czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Proszę o odczytanie wniosku Wydziału krajowego.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. Vayhinger. (zaczyna czytać sprawozdanie z all. 125).

Sekretarz p. Urbański. Wnoszę o uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania.

Marszałek. Jest wniosek uwolnienia p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania. Kto się z nim zgadza zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty. Proszę p. sprawozdawcę o odczytanie wniosku.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. Vayhinger (czyta).

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy :

Ustawa

z dnia w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Turce na zobowiązanie się imieniem powiatu do udzielenia datku na rzecz budowy kolei Sambor-Turka-Użok w kwocie 50.000 koron.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi postanawiam, co następuje :

Art. I.

Reprezentacji powiatu Turka zezwala się na zobowiązanie imieniem powiatu do udzielenia z funduszków powiatowych datku na rzecz budowy kolei Sambor-Turka-Użok w kwocie 50.000 koron.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Marszałek. Rozprawa ogólna otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa ogólna zamknięta. Przystępujemy do rozprawy szczegółowej. Proszę o odczytanie artykułów.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Vayhinger** (czyta):

Art. I.

Reprezentacji powiatu Turka zezwala się na zobowiązanie imieniem powiatu do udzielenia z funduszków powiatowych datku na rzecz budowy kolei Sambor-Turka-Użok w kwocie 50.000 koron.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten artykuł zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Vayhinger** (czyta):

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu. (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten artykuł, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Vayhinger** :

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten artykuł, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Proszę o odczytanie tytułu i wstępu.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Vayhinger** : (czyta).

Ustawa

z dnia w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Turce na zobowiązanie się imieniem powiatu do udzielenia datku na rzecz budowy kolei Sambor-Turka-Użok w kwocie 50.000 koron.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi postanawiam, co następuje :

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje tytuł i wstęp, zechce rękę podnieść. (Większość). Są przyjęte.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Vayhinger**.

Wnoszę przyjęcie tej ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Kto się z tym wnioskiem zgadza, raczy rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty. Kto przyjmuje tę ustawę w trzecim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęta.

Następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Buczaczu na udzielenie imieniem powiatu poręki dla pożyczek zaciągnąć się mających przez gminę Buczacz w kwocie 170.000 koron i przez gminę Monasterzyska w kwocie 12.000 koron. (All. 126).

Sprawozdawca poseł **Vayhinger** ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Vayhinger**.

Wydział krajowy wnosi tak samo jak przy poprzednim sprawozdaniu :

Wys. Sejm raczy przystąpić do drugiego czytania z powodu krótkości czasu trwania sesyi i nagłości sprawy.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę popnieść. (Większość). Jest

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Vayhinger** (zaczyna czytać sprawozdanie z All. 126).

Sekretarz p. **Urbański**. Wnoszę o uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania.

Marszałek. Jest wniosek o uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania. Kto się z nim zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty. Proszę p. sprawozdawcę o odczytanie wniosku.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Vayhinger** (czyta):

Wys. Sejm raczy uchwalić załączone projekta ustaw.

Ustawa

z dnia zezwalająca Reprezentacji powiatowej w Buczacz na udzielenie imieniem powiatu poręki dla pożyczki 170.000 koron przez gminę Buczacz zaciągnąć się mającej.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Reprezentacji powiatowej w Buczacz zezwala się na udzielenie imieniem powiatu poręki dla pożyczki w kwocie 170.000 koron przez gminę Buczacz zaciągnąć się mającej a przeznaczonej na pokrycie kosztów budowy szkół wydziałowych męskiej i żeńskiej, tudzież budowy rzeźni i urzędzenia targowicy.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Art. III.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Marszałek. Rozprawa ogólna otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa ogólna zamknięta. Przystępujemy do rozprawy szczegółowej.

Proszę o odczytanie poszczególnych artykułów.

Sprawozdawca członek Wydziału kraj. p. **Vayhinger** (czyta):

Art. I.

Reprezentacji powiatowej w Buczacz zezwala się na udzielenie imieniem powiatu poręki dla pożyczki w kwocie 170.000 koron przez gminę Buczacz zaciągnąć się mającej a przeznaczonej na pokrycie kosztów budowy szkół wydziałowych męskiej i żeńskiej, tudzież budowy rzeźni i urzędzenia targowicy.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten artykuł zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału kraj. p. **Vayhinger** (czyta):

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten artykuł zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału kraj. p. **Vayhinger** (czyta):

Art III.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten artykuł, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Proszę o odczytanie tytułu i wstępu.

Sprawozdawca Członek Wydziału kraj. p. **Vayhinger** (czyta):

Ustawa

z dnia zezwalająca Reprezentacji powiatowej w Buczacz na udzielenie imieniem powiatu poręki dla pożyczki 170.000 koron przez gminę Buczacz zaciągnąć się mającej.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem postanawiam, co następuje.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje tytuł i wstęp ustawy, zechce rękę podnieść. (Większość). Są przyjęte.

Sprawozdawca Członek Wydziału kraj. p. **Vayhinger**.

Wnoszę przyjęcie tej ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Kto się z tym wnioskiem zgadza, raczy rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty. Kto przyjmuje tę ustawę w trzecim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęta.

Proszę o odczytanie drugiej ustawy.

Sprawozdawca Członek Wydziału kraj.
p. **Vayhinger** (czyta):

Ustawa

z dnia zezwalająca Rzeprzentacyi powiatowej w Buczaczu na przyjęcie imieniem powiatu poręki dla pożyczki w kwocie 12.000 koron przez gminę Monasterzyska zaciągnąć się mającej.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam co następuje.

Art. I.

Reprezentacyi powiatowej w Buczaczu zezwala się na przyjęcie imieniem powiatu poręki dla pożyczki w kwocie 12.000 koron przez gminę Monasterzyska na cele drogowe zaciągnąć się mającej.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Art. III.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Marszałek. Rozprawa ogólna otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa ogólna zamknięta. Przystępujemy do rozprawy szczegółowej.

Proszę o dczytanie poszególnych artykułów.

Sprawozdawca Członek Wydziału kraj.
p. **Vayhinger** (czyta):

Art. I.

Reprezentacyi powiatowej w Buczaczu zezwala się na przyjęcie imieniem powiatu poręki dla pożyczki w kwocie 12.000 koron przez gminę Monasterzyska na cele drogowe zaciągnąć się mającej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten artykuł, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału kraj.
p. **Vayhinger** (czyta):

Art. II.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten artykuł, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału kraj.
p. **Vayhinger** (czyta):

Art. III.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten artykuł zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału kraj.
p. **Vayhinger** (czyta):

Ustawa

z dnia zezwalająca Reprezentacyi powiatowej w Buczaczu na przyjęcie imieniem powiatu poręki dla pożyczki w kwocie 12.000 koron przez gminę Monasterzyska zaciągnąć się mającej.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam co następuje:

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje tytuł i wstęp ustawy zechce rękę podnieść. (Większość.) Są przyjęte.

Sprawozdawca Członek Wydziału kraj.
p. **Vayhinger.**

Wnoszę przyjęcie tej ustawy w trzeciem czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty.

Kto przyjmuje tę ustawę w trzeciem czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Osiek na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych i piwa.

Sprawozdawca p. **Vayhinger** ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału kraj.
p. **Vayhinger** (czyta):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Osiek na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych i piwa

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 14. stycznia 1900 postanowiła Rada gminna w Osieku zaprowadzić opłatę gminną od napojów spirytusowych i piwa na lat 10 według następującej taryfy:

1. od jednego hektolitra 100% alkoholu t. j wódki i okowity 12 koron.
2. od jednego hektolitra słodzonych napojów spirytusowych jakoto: rumu, koniaku,

essencji ponczowej, likieru i rosolisu bez względu na stopień zawartości alkoholu 3 korony

3. od jednego hektolitra piwa 1. koronę.

Uchwała powyższa została w gminie należycie ogłoszona a przeciw niej nie wniesiono żadnego protestu.

Rada powiatowa w Białej zatwierdziła na posiedzeniu z 22. stycznia 1900 powyższą uchwałę Rady gminnej. Celem zaprowadzenia rzeczonych opłat jest uzyskanie stałego dochodu na opłacanie rat konkurencyjnego datku na budowę nowego kościoła i plebanii w Osieku istnieje stary około 340 lat liczący kościółek drewniany, który nietylko dla swej szczupłości nie odpowiada potrzebom miejscowej ludności wobec niestosunkowego jej przyrostu, ale będąc nadto nadwyreżony w skutek starości, grozi niebezpieczeństwem zawalenia.

Od szeregu lat też czynią parafianie starania o wybudowanie nowego kościoła z materiału ogniotrwałego i zbierają na ten cel składki, obecnie postanowił komitet parafialny przystąpić do urzeczywistnienia tego zamiaru. Koszta budowy kościoła i plebanii będą wynosiły około 60.000 zł. t. j. 120.000 koron.

Ponieważ prócz obszaru dworskiego w Osieku i przysiółka Malec liczącego zaledwie 400 dusz nie ma żadnych innych stron konkurujących, przeto cały niemal ciężar wydatków na tę budowę spadnie na gminę Osiek liczącą 3.000 dusz, gdy zaś gmina nie posiada żadnego majątku i wszystkie swoje potrzeby niemal wyłącznie pokrywa dodatkami do podatków bezpośrednich, których stopa procentowa dosięga bardzo poważnej wysokości, przeto skutecznienie zamierzonej budowy bez uzyskania nowego źródła dochodu byłoby wprost niemożliwym.

Stan majątkowy gminy przedstawia się według budżetów z trzech ostatnich lat jak następuje ;

w roku 1898 dochody	206	złr.	50	ct.
wydatki	1.716	"	—	"
niedobór	1.509	złr.	50	ct.

pokryty 50% dodatkiem gminnym do podatków bezpośrednich nadto nałożony 4% dodatek na potrzeby szkolne.

w roku 1899 dochody	206	złr.	50	ct.
wydatki	1.458	"	87	"
niedobór	1.252	złr.	37	ct.

pokryty 48% dodatkiem do podatków bezpośrednich prócz 5% dodatku na potrzeby szkolne

w roku 1900 preliminowano				
dochody na	413	Kor.	—	gr.
wydatki na	3.002	"	53	"
niedobór	2.589	Kor.	53	gr.

będzie gokryty 50% dodatkiem do podatków bezpośrednich, nadto nałożono 5% dodatek na potrzeby szkolne a 5% na konkurencyję parafialną.

Wyliczone powyżej dochody własne gminy składają się z czynszu za polowanie 70 złr. rocznie i z procentu z 2. obligacyi 136 złr. 50 ct. rocznie. Z powyższego okazuje się, że główne źródło pokrycia potrzeb gminy tworzą dodatki do podatków bezpośrednich.

Przeciętna roczna siła podatkowa gminy wynosi 2.739 złr. jak wyżej wykazano, potrzeby gminne i szkolne wynoszą rocznie przeszło połowę tej siły, dalsze tedy podnoszenie stopy procentowej dodatków jest niemożliwe.

C. k. Dyrekcya galicyjskiego funduszu propinacyjnego, której prośbę gminy Wydział krajowy przesłał do zaopiniowania, oświadczyła w swej odezwie z 13. kwietnia 1900 L. 1975 że ze względu na niepomyślne stosunki finansowe gminy nie sprzeciwia się zezwoleniu gminie poboru opłat proszonych.

Wydział krajowy zauważa przytem, że Rada gminna uchwałą z dnia 8. kwietnia 1900 zobowiązała się do wydzierżawienia przyznać się mającego prawa poboru opłat tylko za poprzednim porozumieniem się z c. k. Dyrekcją funduszu propinacyjnego.

Uznając przeto w zupełności potrzebę zezwolenia gminie na pobór proszonych opłat Wydział krajowy wnosi.

Wysoki Sejm raczy uchwalić dołączony /./. projekt ustawy.

Ustawa.

z dnia o zezwoleniu gminie Osiek na pobór opłaty gminnej od napojów spirytusowych i piwa.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje :

Art. I.

Gminie Osiek zezwala się pobierać przez lat 10 poczynawszy od roku 1901 opłatę gminną od niżej poszczególnionych napojów w gminie wyrabianych lub w jej obręb wprowadzonych i w niej zużywanych według następującej taryfy :

1. od jednego litra alkoholu podług stopniowego alkoholometra po 12 groszy czyli od hektolitra 12 Koron

2. Od jednego litra słodzonych napojów spirytusowych jako to: rumu, koniaku, ponczowej essencji, likieru i rosolisu i t. p. po 3 groszy czyli od hektolitra po . 3 Korony

3. od jednego hektolitra piwa po 1 Koronie.

Art. II.

Do uiszczenia powyższej opłaty obowiązani są wszyscy którzy napoje w Art. I. poszczególnione dla konsumpcji miejscowej, wyrabiają lub sprowadzają, czy to na sprzedaż czy na własny użytek.

Art. III.

Okręg poborowy stanowi gmina Osiek.

Art. IV.

Ta opłata ciąży tylko na konsumpcji miejscowej w obrębie gminy, nie można nią obciążać produkcji ani obrotu handlowego.

Art. V.

Od opłaty ma być wolną wódka w tych wszystkich wypadkach, w których po myśli § 6. ustawy z 2-go czerwca 1888 r. Dz. p. p. Nr. 92. wolną jest ona od państwowej opłaty konsumcyjnej.

Art. VI.

Bliższe postanowienia co do sposobu poboru tej opłaty wyda w drodze administracyjnej c. k. Rząd w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Art. VII.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Marszałek. Rozprawa ogólna otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa ogólna zamknięta. Przystępujemy do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Vayhinger.** Wnoszę przyjęcie tej ustawy en bloc.

Marszałek. Jest wniosek przyjęcia tej ustawy en bloc. Kto się z tym wnioskiem zgadza, raczy rękę podnieść. (Większość) Jest przyjęty. Kto przyjmuje tę ustawę en bloc, raczy rękę podnieść (Większość). Jest przyjęta.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Vayhinger.** Wnoszę przyjęcie tej ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Kto się z tym wnioskiem zgadza, raczy rękę podnieść (Większość.) Wniosek jest przyjęty. Kto przyjmuje tę ustawę w trzecim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęta.

Następuje: Sprawozdanie Komisji budżetowej o zamknięciu rachunków budżetem objętych funduszów krajowych za r. 1898 (AII. 127.)

Sprawozdawca poseł Goldman ma głos.

Sprawozdawca p. **Goldman.** (Zaczyna czytać sprawozdanie).

Sekretarz p. **Urbański.** Wnoszę o uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania.

Marszałek. Jest wniosek o uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania. Kto się z nim zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty. Proszę p. sprawozdawcę o odczytanie wniosku.

Sprawozdawca p. **Goldman.** (czyta).
Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Uchwała pierwsza.

Sejm udziela Wydziałowi krajowemu absolutorium z rachunków funduszu krajowego, funduszy dotowanych ze skarbu krajowego i funduszy samoistnych budżetem objętych złożonych za rok budżetowy 1898.

Uchwała druga.

Powyższe absolutorium udzielone Wydziałowi krajowemu obejmuje także absolutorium dla c. k. Rady szkolnej krajowej z działu wydatków funduszu szkolnego krajowego.

Uchwała trzecia.

Pozostałość z rachunków r. 1898 w sprawdzonej wysokości 257.963 zł., przenosi się na r. 1900 i wstawia do budżetu r. 1900 jako pozycję 1-szą dochodów.

Marszałek. Rozprawa ogólna otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do rozprawy szczegółowej.

Proszę o odczytanie uchwał.

Sprawozdawca p. **Goldman** (czyta):

Uchwała pierwsza.

Sejm udziela Wydziałowi krajowemu absolutorium z rachunków funduszu krajowego, funduszy dotowanych ze skarbu krajowego i funduszy samoistnych budżetem objętych złożonych za rok budżetowy 1898.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje tę uchwałę zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęta.

Sprawozdawca p. **Goldman** (czyta):

Uchwała druga.

Powyższe absolutorium udzielone Wydziałowi krajowemu obejmuje także absolutorium dla c. k. Rady szkolnej krajowej z działu wydatków funduszu szkolnego krajowego.

Marszałek. Rozprawa otwarta Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie

żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje tę uchwałę zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęta.

Sprawozdawca p. Goldman (czyta):

Uchwała trzecia.

Pozostałość z rachunków r. 1898 w sprawzonej wysokości 257.963 zł., przenosi się na r. 1900 i wstawia do budżetu r. 1900 jako pozycję 1-szą dochodów.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje tę uchwałę zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęta.

Następuje: Sprawozdanie Komisji budżetowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie poboru krajowych opłat konsumcyjnych w czasie od 1. stycznia 1900 do 31. grudnia 1904. (All. 128.)

Sprawozdawca poseł Abrahamowicz ma głos.

Sprawozdawca p. Abrahamowicz. (Zaczyna czytać sprawozdanie z all. 128.)

Sekretarz p. Urbański. Wnoszę o uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania.

Marszałek. Jest wniosek o uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania. Kto się z nim zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty. Proszę p. sprawozdawcę o odczytanie wniosku.

Sprawozdawca p. Abrahamowicz (czyta):

Komisja budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy sprawozdanie Wydziału krajowego o wykonaniu ustawy o poborze krajowych opłat konsumcyjnych w czasie od 1. stycznia 1900 do 31. grudnia 1904 przyjąć do wiadomości.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Następuje: sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o krajowych rolniczych szkołach zimowych. (All. 129.)

Sprawozdawca poseł Vivien ma głos.

Sprawozdawca p. Vivien. (Zaczyna czytać sprawozdanie z all. 129.)

Sekretarz p. Urbański. Wnoszę o uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania.

Marszałek. Jest wniosek o uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania. Kto się z nim zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty. Proszę p. sprawozdawcę o odczytanie wniosków.

Sprawozdawca p. Vivien. Prostuje omyłkę druku mianowicie we wniosku I. komisji zamiast słowa „ludowych“ ma być słowo „zimowych“ (czyta.)

Wysoki Sejm raczy uchwalić.

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowych rolniczych szkołach zimowych.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do założenia rolniczej szkoły zimowej w Woysławiu w powiecie Mieleckim.

III. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu kredyt: a) na utrzymanie zimowej szkoły rolniczej w Niewiarowej jako wydatek zwyczajny kwotę 1.028 zł.; b) na utrzymanie zimowej szkoły rolniczej w Woysławiu jako wydatek zwyczajny kwotę 925 zł. na założenie szkoły rolniczej zimowej jako wydatki nadzwyczajny kwotę 860 zł.

IV. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby udał się do c. k. Rządu celem uzyskania subwencji państwowej na koszt założenia i utrzymania zimowych szkół rolniczych w Niewiarowie i Woysławiu w wysokości 50% kosztów.

Marszałek. Rozprawa ogólna otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa ogólna zamknięta. Przystępujemy do rozprawy szczegółowej. Proszę o odczytanie poszczególnych wniosków.

Sprawozdawca p. Vivien (czyta):

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowych rolniczych szkołach zimowych.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść (Większość.) Jest przyjęty.

Sprawozdawca p. Vivien. (czyta):

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do założenia rolniczej szkoły zimowej w Woysławiu w powiecie Mieleckim.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Sprawozdawca p. Vivien (czyta):

III. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu kredyt: a) na utrzymanie zimowej szkoły rolniczej w Niewiarowie jako wydatek zwyczajny kwotę 1.028 zł.; b) na utrzymanie zimowej szkoły rolniczej w Woysławiu jako wydatek zwyczajny kwotę 925 zł. na założenie szkoły rolniczej zimowej jako wydatek nadzwyczajny kwotę 860 zł.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Sprawozdawca p. **Vivien.** (czyta.)

IV. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby udał się do c. k. Rządu celem uzyskania subwencji państwowej na koszt założenia i utrzymania zimowych szkół rolniczych w Niewiarowie i Woysławiu w wysokości 50 % kosztów.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Następuje: sprawozdanie Komisji szkolnej z petycji Józefy Baley, wdowy po nauczycielu ludowym o przyznanie jej wyższej pensyi wdowiej.

Sprawozdawca poseł **Zaleski** ma głos.

Sprawozdawca p. **Zaleski** (czyta.)

Sprawozdanie

komisji szkolnej z petycji Józefy Baley, wdowy po nauczycielu szkół ludowych o przyznanie jej wyższej pensyi wdowiej.

Maksymilian Baley był przez 27 lat nauczycielem ludowym; zmarł 27. lipca 1874 jako nauczyciel ludowy w Cebrowie. Szkoła ta już po śmierci Baley'a dekretem Rady szkolnej krajowej z dnia 17. sierpnia 1874 l. 4636 jako etatowa została zorganizowana.

Józefa Baley otrzymała, po śmierci męża dekretem Rady szk. kr. z 17. kwietnia 1875 l. 7765 pensyę wdowią według dawnej normy (§. 297 państ. ust. szk.) w kwocie 51 zł. 10 ct., którą gmina Cebrow bardzo nieregularnie jej wypłacała. Obecnie liczy Baleyowa 70 lat. Opierając się na świadectwie ubóstwa wystawionem przez Zwierzchność gminną w Toustem z 13. marca 1900 i na świadectwie lekarskiem z 8. lutego 1900, że do pracy jest niezdolną z powodu braku sił i osłabienia wzroku, a powołując się na zasługi męża w szkolnictwie, których dowodzi licznymi do prośby dołączonymi dekretami pochwalnymi — uprasza Baleyowa, by wdowie zaopatrzenie teraz na nowo wymierzonym jej zostało według ustawy z 1. stycznia 1889 Dz. u. kr. Nr. 16. §. 45 nadmienią przytem, że zorganizowanie szkoły ludowej w Cebrowie za życia jej męża już było przygotowanym i nie z jego winy się opóźniło.

Zastosowanie ustawy z dnia 1. stycznia 1889 do wymierzenia pensyi wdowiej Józefie Baleyowej owdowiałej 27. lipca r. 1874 normalnie nie jest dopuszczalnym, gdyż ta usta-

wa wstecznie nie działa. Ze względu jednak na wyjątkowe nieszczęśliwe położenie proszącej, 70-letniej do pracy nie zdolnej, ubogiej kobiety i na niewątpliwe zasługi niegdyś jej męża Maksymiliana Baley'a w zawodzie nauczycielskim — nie uważała komisya szkolna za stosowne przejść nad jej prośbą do porządku dziennego i uchwaliła:

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Prośbę Józefy Baleyowej z Toustego wdowy po nauczycielu szkół ludowych o wyznaczenie jej wdowiego zaopatrzenia według Art. 45 ustawy z 1. stycznia 1889 Dz. u. kr. Nr. 16. §. 45 przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania w porozumieniu z Radą szkolną krajową i do zdania sprawy Sejmowi, jeśli być może jeszcze w ciągu bieżącej sesyi sejmowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Następuje: sprawozdanie Komisji szkolnej z petycji gminy Poremba Żegoty o przyjęcie na fundusz szkolny krajowy kwoty 168 zł. 94 ct. w. a. z tytułu pensyi należącej się wdowie po nauczycielu szkół ludowych za lata 1893 do 1896.

Sprawozdawca poseł **Zaleski** ma głos.

Sprawozdawca p. **Zaleski** (czyta):

Sprawozdanie

komisji szkolnej z petycji gminy Poremba Żegoty o przyjęcie na fundusz szkolny krajowy kwoty 168 zł. 94 ct. z tytułu pensyi należącej się wdowie po nauczycielu szkół ludowych za lata 1893—1896.

Gmina Poremba Żegota miała płacić wdowie po nauczycielu Bernadzikiewiczze pensyę wdowią w kwocie 51 zł. 10 ct. roczwie. Opłacając już taką pensyę wdowią Moszyńskiej — wdowie po poprzedniku Bernadzikiewiczze wniosła rada gminy Poremba Żegoty w roku 1893 petycyę do Wys. Sejmu, by płacenie pensyi wdowiej Bernadzikiewiczowej przekazanem zostało do płacenia c. k. Radzie szkolnej krajowej.

W roku 1896 odebrała Rada gminna rezolucyę, że Rada szkolna krajowa płacenie pensyi wdowiej Bernadzikiewiczowej z dniem 1. stycznia 1896 r. na siebie przyjęła. Gmina Poremba Żegota jednakże już w r. 1893 zaprzestała była wypłacać Bernadzikiewiczowej pensyę wdowią — tak że narosła zaległość w kwocie 168 zł. 94 ct. Rada gminna uprasza by i tę zaległość Rada szkolna krajowa na siebie przyjęła, bo gmina uboga

i już jedną pensję wdową (Moszyńskiej) opłaca — a zaprzestała wypłacać pensję Bernadzikiewiczowej w nadziei, że Rada szk. kraj. na siebie ją przyjmie.

Wniosek.

Przekazuje się c. k. Radzie szkolnej krajowej do załatwienia.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Następuje: Sprawozdanie komisji szkolnej z petycji Piotra Bartyniuka, b. nauczyciela szkoły ludowej o wynagrodzenie za usługi oddane szkolnictwu.

Sprawozdawca poseł Zaleski ma głos.

Sprawozdawca p. Zaleski (czyta). Sprawozdanie komisji szkolnej z petycji Piotra Bartyniuka nauczyciela nieczynnego w Sapowie Powiatu kołomyjskiego o wynagrodzenie za zasługi w czasie swego nauczycielstwa.

Wysoki Sejmie!

Piotr Bartyniuk twierdzi w swojej Prośbie niepopartej żadnymi dokumentami, że przez szesnaście lat był wzorowym nauczycielem szkół ludowych, i że ma wielkie zasługi, bo na jego wniosek wydane zostały obecnie obowiązujące plany naukowe.

Prośba jego jest zupełnie bez sensu a on sam zdaje się być umysłowo chory.

Komisja szkolna wnosi:

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić: nad prośbą Piotra Bartyniuka o zaopatrzenie przechodzi się do porządku dziennego.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje: Sprawozdanie Komisji szkolnej z petycji ks. dr. Jana Trznadla, katechety gimnazjalnego w Sanoku o zwrot taksy emerytalnej w kwocie 146 złr. 75 ct. Sprawozdawca poseł Zaleski ma głos.

Sprawozdawca p. Zaleski (czyta):

Sprawozdanie

komisji szkolnej o petycji ks. Dra Jana Trznadla katechety gimnazjalnego w Sanoku o zwrot taksy emerytalnej z funduszu szkolnego krajowego w kwocie 146 złr. 75. ct.

Wysoki Sejmie!

Ks. Dr. Jan Trznadel reskryptem Rady szkolnej krajowej z d. 17. października 1893 l. 17.660 zamianowany został stałym nauczycielem religii obrz. łąc. przy 7-klaso-

wej szkole ludowej żeńskiej w Samborze z pensją roczną 700 złr. i dodatkiem 10% na mieszkanie. Na tej posiadzi pozostawał przez dwa lata, a w tym czasie urząd podatkowy w Samborze ściągnął z jego rocznej pensji na fundusz emerytalny w pierwszym roku 10% czyli 70 złr., w drugim roku 2% czyli 28 złr. i takse za dekret nominacyjny w kwocie 48 złr. 75 ct. w. a., czyli razem 146 złr. 75 ct. w. a.

Rozporządzeniem c. k. Rady szkolnej krajowej z d. 23 sierpnia 1895 L. 395 mianowany został suplentem a rozporządzeniem z d. 15. września 1899 L. 1742 rzeczywistym profesorem religii przy gimn. w Sanoku z roczną płacą 1400 złr. i dodatkiem 200 złr.

Przytem polecono urzędowi podatkowemu w Sanoku, by ściągnął od Dra Trznadla takse służbową w kwocie 366 złr. 66 ct. w ratach miesięcznych.

Na to wniosł ks. Dr. Trznadel prośbę do Rady szkolnej kraj. o zwrot taksy w Samborze od niego ściągniętej w kwocie 146 złr. 75 ct., bądź gotówką bądź też przez wliczenie do taksy, która ma być od niego ściągnięta w Sanoku.

Rada szkolna krajowa rozporządzeniem z dnia 18. października 1899 L. 26515 prośby tej nieuwzględniła, ponieważ nie zachodzą warunki przewidziane §.§. 35 i 53 ustawy z 1 stycznia 1889 Dz. u. kr. N. 16, na podstawie których zwrot wkładek emerytalnych może być przyznany i asygnowany. (§. 35 stanowi, że dobrowolne zrzeczenie się posady lub samowolne jej opuszczenie pozbawia prawa do emerytury, jakoteż do odprowy — a §. 53 że jeżeli nauczyciel przed skończeniem lat 10 służby dającej prawo do emerytury umrze lub otrzyma odprawę — należy jemu lub spadkobiercom jego zwrócić wkładki jakie do funduszu emerytalnego uiszcil).

Zarazem oznajmiła mu Rada szkolna krajowa, że wydanie jakichkolwiek zarządzeń w sprawie taksy od dekretu nie należy do kompetencji c. k. krajowej Rady szkolnej, ale do kompetencji c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu we Lwowie.

Ks. Dr. Trznadel udaje się obecnie do Sejmu o zwrot ściągniętych od niego w Samborze 146 złr. 75 ct. przytaczając, że z posady swojej przy szkole ludowej nie zrezygnował, bo w drodze służbowej został mianowany do Sanoka, że zażybowane przez Radę szkolną krajową paragrafy także i z tego powodu do niego nie mogą być zastosowane, że ustawa z dnia 1. stycznia 1899 Dz. u. k. N. 16. wstecz działać nie może.

Wtem się ks. Dr. Trznadel najzupełniej myli, bo ustawa, na której Rada szkolne krajowa opiera swoje orzeczenie nie jest z 1.

stycznia 1899, alez 1 stycznia 1889. Sprawa, o którą tu idzie jest czysto administracyjnej natury — księdzu Trznadłowi przeciw rozporządzeniu Rady szkolnej krajowej, którem czuje się pokrzywdzony, stoi otworem cały dalszy tok właściwych instytucyj, przeto komisya szkolna stawia

Wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić: Nad petycją ks. Dr. Jana Trznadła o zwrot wkładek emerytalnych przechodzi się do porzątku dziennego.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje: Sprawozdanie komisji szkolnej z petycji Franciszki Jarockiej, wdowy po prow. nauczycielu o przyznanie jej zaopatrzenia rodzinnego. Sprawozdawca poseł Zaleski ma głos.

Sprawozdawca p. Zaleski (czyta):

Sprawozdanie

komisji szkolnej o przykazanej jej petycji Franciszki Jarockiej, wdowy po prowizorycznym nauczycielu Janie Jarockim o przyznanie jej a) stałego zaopatrzenia wdowiego w drodze łaski lub b) jednorazowej zapomogi.

Wysoki Sejmie!

Jan Jarocki zmarły 4. czerwca 1896 spełniał, jak to poświadcza c. k. Rada szkolna okręgowa w Horodence pod dniem 13 grudnia 1897 L. 1761, prowizorycznie obowiązek nauczyciela przez 26 lat i zmarł jako młodszy nauczyciel szkoły dwuklasowej w Czerniatynie w powiecie horodeńskim, pozostawiając żonę i 5 dzieci bez zaopatrzenia.

Franciszka Jarocka prosząca o zaopatrzenie wdowie, lub dar z łaski, nie przedkłada żadnych dokumentów służbowych zmarłego męża, ani poświadczenia ubóstwa, niezdolności do zarobkowania, ani świadectwa moralności.

Wobec tego, że śp. mąż Jarockiej według jej własnego twierdzenia, jak i według poświadczenia c. k. Rady szkolnej okręgowej horodeńskiej, był jedynie tymczasowym nauczycielem młodszym, Franciszka Jarocka w myśl §.§. 38. i 43. ustawy z dnia 1. stycznia 1889 dz. u. kr. N. 16. nie ma prawa do zaopatrzenia wdowiego. — O ile ona zasługuje na uwzględnienie w drodze łaski i udzielenie jej jednorazowej zapomogi ocenić możnaby dopiero po dokładnem zbadaniu wszelkich rozstrzygających tu okoliczności.

Komisya szkolna przeto wnosi: Wysoki Sejm raczy uchwalić:

a) Nad prośbą Franciszki Jarockiej o stałe zaopatrzenie wdowie w drodze łaski przechodzi się do porządku dziennego.

b) Prośbę jej ewentualną o jednorazową zapomogę z łaski przekazuje się c. k. Radzie szkolnej krajowej do zbadania i możliwego uwzględnienia.

Marszałek: Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje: Sprawozdanie Komisji szkolnej z petycji Izabeli Mokłowskiej, b. nauczycielki szkół ludowych o dożywotnie zaopatrzenie w drodze łaski. Sprawozdawca poseł Zaleski ma głos.

Sprawozdawca p. Zaleski (czyta):

Sprawozdanie

komisji szkolnej o petycji Izabeli Mokłowskiej, byłej nauczycielki szkół ludowych o dożywotnie zaopatrzenie w drodze łaski.

Wysoki Sejmie!

Izabela Mokłowska pełniła obowiązek tymczasowej nauczycielki w okręgu stanisławowskim przez lat 16, to jest od roku 1882 do roku 1898. Uwolnioną została uchwałą rady szkolnej okręgowej stanisławowskiej z powodu utraty wzroku. Prośbie jej o zaopatrzenie c. k. rada szkolna krajowa odmówiła reskryptem z dnia 11. marca 1899 l. 4256 odsełając proszącą, na drogę łaski sejmowej. Udzieliła jej jedynie jednorazowej zapomogi w kwocie 20 zł.

Mokłowska założyła od odmownej decyzji Rady szkolnej krajowej rekurs do Ministerstwa wyznań i oświaty, który dotychczas nie jest rozstrzygniętym.

Prośbę o zaopatrzenie dożywotnie popiera twierdzeniem, że straciła wzrok w służbie, nauczając w drugim roku swojego zawodu nauczycielskiego w Chryplinie w izbie szkolnej ciemnej i wilgotnej. Osłabienie wzroku było także przeszkodą, że nie zdała egzaminu kwalifikacyjnego i wskutek tego nie była stabilizowaną.

Niepewna skutku rekursu swojego ministerialnego udaje się do Sejmu i prosi o wyznaczenie odpowiedniego zaopatrzenia dożywotnego w drodze łaski.

Dokumentów żadnych nie przedkłada.

Sprawa toczy się jeszcze przed forum właściwych władz.

Komisya szkolna stawia

W n i o s e k

Wysoki Sejm raczy uchwalić: Nad petycją Izabeli Mokłowskiej byłej tymczasowej

nauczycielki o przyznanie dożywotnego zaopatrzenia w drodze łaski przechodzi się do porządku dziennego.

Marszałek Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje: Sprawozdanie komisji szkolnej z petycji Natalii Kowalikowej, wdowy po nauczycielu o udzielenie zapomogi dla niej i stałego zaopatrzenia dla sierót. Sprawozdawca poseł Zaleski ma głos.

Sprawozdawca p. **Zaleski** (czyta):

Sprawozdanie

komisji szkolnej o prośbie Natalii Kowalikowej, wdowy po nauczycielu szkół ludowych śp. Janie Kowaliku, obecnie zamieszkałej w Witwicy p. Bolechów, uprasza o udzielenie w drodze łaski zapomogi dla niej i stałego zaopatrzenia dla sierót po śp. Janie Kowaliku.

Wysoki Sejmie!

C. k. Rada szkolna krajowa rozporządzeniem z dnia 4. kwietnia 1899 l. 7617/5612 przyznała wdowie po śp. Janie Kowaliku, emerytowanemu nauczycielu szkół ludowych, w myśl art. 45 ust. z 1. stycznia 1889 Dz. ust. kr. Nr. 16 pensję wdowią w kwocie rocznych 150 zł. równającą się jednej trzeciej ostatniej płacy męża rocznych 400 zł. wraz z jednym dodatkiem pięcioletnim w kwocie 50 zł. Jako dodatek na wychowanie dla pozostałych 5-ga dzieci śp. Jana Kowalika przyznała Rada szkolna krajowa temsamem rozporządzeniem roczną kwotę 7 zł. 50 ct.

Natalia Kowalikowa odniosła się do Rady szkolnej krajowej z prośbą o zmianę a względnie o podwyższenie tego wymiaru zaopatrzenia wdowiego i dodatku na wychowanie dzieci. Prośby tej Rada szkolna krajowa rozporządzeniem z dnia 26. sierpnia 1899 l. 21.144 nie uwzględniła, wskutek czego Natalia Kowalikowa wniosła petycję do Sejmu, w której prosi:

a) o zapomogę;

b) o przyznanie na przyszłość dla 5 dzieci stałych datków miesięcznych;

Rada szkolna krajowa nie mogła więcej przyznać Kowalikowej i jej dzieciom jak razem 157 zł. 50 ct., bo tyle wynosi ta płaca emerytalna śp. Jana Kowalika przyznana mu dekretem Rady szkolnej krajowej z 24. marca 1897 l. 3767 przy sposobności przeniesienia go w stały stan spoczynku z powodu należyście stwierdzonej nieuleczalnej choroby umysłowej, a według drugiego ustępu art. 46. ustawy z dnia 1. stycznia 1889 Dz. u. kr. Nr. 16. „pensja wdowy po nauczycielu emerytowanym wraz z dodatkami na wychowa-

nie nie może być w żadnym razie wyższą od kwoty emerytalnej jaką pobierał zmarły w stanie spoczynku nauczyciel“.

Nie może być tedy mowy o przyznaniu dalszych stałych miesięcznych datków na wychowanie dzieci, jak o to Kowalikowa uprasza, inna rzecz jest co do prośby jej o jednorazową zapomogę z łaski. Prosząca wprowadzić nie przedkłada świadectwa ubóstwa i niezdolności do pracy ale jako wdowa z 5 dziećmi nie mając zapewne nic jak zaopatrzenie z funduszu szkolnego w kwocie 157 zł. 50 ct. znajduje się niezawodnie w nader ciężkich warunkach materyalnych i zapewne zasługuje na uwzględnienie, co jednak bliżej zbadać należy, dlatego komisja szkolna wnosi:

W n i o s e k

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

a) Petycję Natalii Kowalikowej l. 50/15 o ile ona uprasza o zapomogę, przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania w porozumieniu z c. k. Radą szkolną krajową i zdania sprawy Sejmowi.

b) nad prośbą o dalsze stałe miesięczne datki dla dzieci przechodzi się do porządku dziennego.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje Sprawozdanie komisji gminnej o przedłożonym przez Wydział krajowy projekcie statutu król. stoł. miasta Krakowa. Sprawozdawca poseł Hupka ma głos.

Sekretarz p. Urbański Wnoszę o uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania.

Marszałek. Jest wniosek o uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania. Kto się z nim zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty. Proszę p. sprawozdawcę o odczytanie wniosku.

Sprawozdawca p. **Hupka** (czyta):

Wysoki Sejm raczy uchwalić dołączoną ustawę.

Ustawa

z dnia . . . nadająca statut miejski Królewskiemu stołecznemu miastu Krakowowi.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Królewskiemu stołecznemu miastu Krakowowi nadaję załączony statut miejski.

Art. II.

Przeprowadzenie tej ustawy polecam
Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

DZIAŁ I.

O gminie i jej obrębie, o mieszkańcach i stosunkach ich do gminy.

Tytuł I.

O statucie gminnym i jego zmianach.

§. 1.

Gmina miasta Krakowa rządzi się niniejszym statutem.

§. 2.

Zmiany statutu tego mogą nastąpić tylko w drodze ustawodawstwa krajowego.

Tytuł 2.

O obrębie gminy.

§. 3.

Statut niniejszy obowiązuje w całym obrębie miasta Krakowa.

Zmiana obszaru gminy może nastąpić po wysłuchaniu Rady miejskiej tylko w drodze ustawodawstwa Krajowego.

Tytuł 3.

O nazwie miasta.

§. 4.

Gmina zatrzymuje nazwę stołecznego królewskiego miasta Krakowa, tudzież dotychczasowe barwy i herb miasta.

Tytuł 4.

O mieszkańcach miasta.

§. 5.

Mieszkańcy miasta Krakowa dzielą się na członków gminy i obcych.

Rada miejska może zasłużonym mężom, bez względu na ich miejsce zamieszkania i przynależność, jeżeli są obywatelami austriackimi, nadać obywatelstwo honorowe. Obywatelstwo honorowe nadaje wszystkie prawa służące członkom gminy, nie nakłada jednak żadnych obowiązków lub ciężarów gminnych

§. 6.

Członkami gminy są:

1. osoby, mające w gminie krakowskiej prawo przynależności;

2. uczestnicy, to jest osoby niemające w tej gminie przynależności, jeżeli w granicach tej gminy majątek nieruchomy posiadają, lub jeśli od zstrudnień lub przedsiębiorstw zarobkowych, samoistnie wykonywanych, albo od dochodu bezpośredni podatek w gminie krakowskiej opłacają.

Pod tymi warunkami należą do uczestników gminy krakowskiej także korporacje, stowarzyszenia, spółki, zakłady i fundacje.

Wszystkie inne osoby są obcemi w gminie.

§. 7.

Stosunki przynależności do gminy określa ustawa państwowa.

§. 8.

Za nadanie przynależności gmina pobierać może opłatę w kwocie od 20 Kor. do 600 Kor., którą Rada miejska oznaczy stownie do zamożności osoby do gminy przyjątej.

Tytuł 5.

O prawach i obowiązkach mieszkańców gminy.

§. 9.

Wszyscy mieszkańcy miasta mają w ogóle prawo:

a) do bezpieczeństwa osoby i własności w obrębie gminy znajdującej się;

b) do korzystania z przedmiotów i zakładów na publiczny użytek przeznaczonych, stosownie do urządzeń tych zakładów.

§. 10.

Członkowie gminy mają prawo:

a) do stałego pobytu w obrębie gminy,
b) do zawiadywania sprawami gminy w granicach tym statutem zakreślonych.

Przynależni do gminy mają nadto prawo do wsparcia z funduszków gminnych w razie zubożenia, choroby lub niezdolności do pracy, stosownie do właściwych ustaw i urządzeń.

§. 11.

Obcy mają prawo przebywania w gminie, dopóki nie przekraczają ustaw, nie wywołują zgorszenia lub nie staną się ciężarem dobroczynności publicznej. Od orzeczenia zabraniającego pobytu w gminie, służy prawo odwołania się do Namiestnictwa.

§. 12.

Każdy w gminie stosować się powinien do rozporządzeń i zarządzeń wydanych przez władzę gminną w zakresie działania, jaki jej z ustaw służy, oraz przyczyniać się do ciężarów gminy, stosownie do przepisów pod

tym względem obowiązujących; członkowie gminy mają nadto szczególny obowiązek pełnienia urzędu lub czynności, do których wyborem gminy lub jej zaufaniem powoływani będą.

DZIAŁ II.

O zakresie działania gminy.

Tytuł 6.

O podziale zakresu.

§. 13.

Zakres działania gminy jest dwojaki:

- A) własny;
- B) poruczony.

W zakresie własnym gmina uchwała i rozporządza niezawisłe i samodzielnie według niniejszego statutu w granicach ustaw.

Zakres poruczony działania gminy t. j. jej obowiązek do współdziałania w sprawach publicznej administracji określają ustawy.

§. 14.

Do własnego zakresu gminy należy w szczególności:

- a) wnioski do zmiany statutu gminy i jej granic;
- b) przyznawanie prawa przynależności do gminy;
- c) ustanawianie urzędów miejskich;
- d) zarząd majątkiem gminy;
- e) nakładanie podatków gminnych;
- f) piecza nad bezpieczeństwem osób i ich własności;

g) zakładanie i utrzymywanie ulic, dróg, placów, mostów, jak niemniej staranie o bezpieczeństwo i łatwość komunikacji publicznej, wreszcie policja polowa;

h) piecza nad zaopatrzeniem miasta w dostateczną, taną i zdrową żywność i wodę, dozór targów, dozór nad wagami i miarami;

i) policja zdrowia;

k) policja nad czeladzią i wyrobnikami, wykonywanie przepisów o służbach;

l) policja obyczajności publicznej;

m) sprawy ubogich i piecza nad zakładami dobroczynnymi gminy;

n) policja budownicza i ogniowa;

o) wpływ na sprawy szkół średnich i szkół ludowych w granicach ustaw;

p) jednanie stron w sporze będących przez mężów zaufania z gminy wybranych;

q) dobrowolna sprzedaż ruchomości drogą licytacji na żądanie stron.

Bliższe określenie atrybucji władz gminnych zawiera dział IV.

Czynnościami zakresu poruczonego osobnie ustawami gminie przekazanymi, zawi-

duje gmina w sposób ustawą wskazany, albo orzeka sama o sposobie zawiadywania, jeżeli tenże ustawami nie jest przepisany.

Tytuł 7.

O roku administracyjnym i języku urzędowym.

§. 15.

Rok administracyjny gminy zaczyna się i kończy z rokiem administracyjnym państwa.

§. 16.

Językiem urzędowym gminy jest język polski.

D Z I A Ł III.

Tytuł 8.

O Reprezentacji i urzędach gminy.

§. 17.

Gminę miasta Krakowa reprezentuje Rada miejska względnie prezydent miasta.

Rada miejska orzeka w granicach swej atrybucji, a uchwały jej wykonywa prezydent miasta, magistrat i urzędy miejskie.

Tytuł 9.

Skład Rady miejskiej.

§. 18.

Rada miejska składa się z 64 członków (radców miejskich).

Członków Rady miejskiej wybierają członkowie gminy, prawo głosowania mający. Gdyby powyższa liczba radców miejskich pomiędzy jednym a drugim wyborem przez śmierć lub rezygnację, lub utratę urzędów się zmniejszyła, wtedy rada miejska do pełnienia obowiązków radców przyzwie tych, którzy przy odnośnym wyborze po wybranych w kole lub oddziale wyborczym, do którego ubyli radca należał, największą liczbę głosów otrzymali, radcy przez Radę miejską przybrani, tylko do najbliższych wyborów obowiązki pełnić będą (§. 45).

Tytuł 10.

O wyborach i urzędowaniu radców miejskich.

§. 19.

Prawo wyboru radców miejskich służy bez względu na płeć tylko obywatelom państwa.

Prawo to mają następujący członkowie gminy:

- a) obywatele honorowi miasta Krakowa;
- b) duchowni świeccy wszystkich wyznań chrześcijańskich, rabini i kaznodzieje izralicy;
- c) klasztory i zgromadzenia duchowne męskie i żeńskie;

d) urzędnicy dworu państwa, kraju, powiatu, gminy i zakładów publicznych tak czynni jak i w stanie spoczynku będący;

e) oficerowie i do wojskowości należące osoby z tytułem oficerskim, jeżeli się znajdują w stanie nieczynnym, w stanie stałego spoczynku, lub jeśli z zastrzeżeniem charakteru wojskowego dymisyę wzięli;

f) przełożeni, profesorowie i nauczyciele wszystkich zakładów naukowych, utrzymywanych kosztem państwa, kraju lub gminy tudzież osoby posiadające kwalifikacyę do nauczania w szkołach publicznych;

g) adwokaci, notaryusze, doktorowie wszystkich wydziałów i magistrowie chirurgii;

h) technicy, którzy studia swoje na jednej z wyższych szkół technicznych austriackich ukończyli i tamże egzamin dyplomowy lub egzaminy państwowe z dobrym skutkiem złożyli;

i) magistrowie farmacyi;

k) prawnicy, którzy złożyli wszystkie teoretyczne egzaminy państwowe;

l) literaci, dziennikarze, artyści i urzędnicy przedsiębiorstw obowiązanych do publicznego składania rachunków, jeżeli od roku przynajmniej 28 koron podatku osobisto-dochodowego lub rentowego w tutejszej gminie opłacają;

m) właściciele i dożywotnicy nieruchomości, podlegających podatkowi domowo czynszowemu;

n) ci, którzy w obrębie miasta prowadzą przedsiębiorstwo lub zatrudnienie powszechnemu podatkowi zarobkowemu podlegające, jeśli im na ostatni okres wymiarowy stopę podatku zarobkowego powszechnego najmniej w kwocie 10 koron wyznaczono;

o) przedsiębiorstwa obowiązane do publicznego składania rachunków, jeśli od roku tytułem podatku zarobkowego (bez dodatków) najmniej kwotę 300 koron opłacają.

§. 20.

Współwłaściciele i współdożywotnicy jednej nieruchomości mają wszyscy razem jeden tylko głos.

Również spółce handlowej lub przemysłowej służy tylko jeden głos, bez względu na liczbę współników.

Nieruchomość uważa się jako jedna, dopóki w księgach gruntowych jedno stanowi ciało.

§. 21.

Dopóki rzecz nieruchoma jest pod dożywociem, prawo głosowania jej właściciela jest w zawieszaniu.

§. 22.

Wyjęci są od prawa głosowania zostający w służbie czynnej:

a) oficerowie i osoby wojskowe z tytułem oficerskim;

b) wojskowi niższych stopni oraz szeregowcy.

§. 23.

Od prawa wyboru i wybieralności są wykluczeni:

1) osoby, które w ostatnim roku zaopatrzenie ubogich pobierały z funduszków publicznych lub gminnych.

Nie poczytuje się za zaopatrzenie ubogich wsparcia z kas chorych, renty na starość lub z powodu niieszczęśliwych przypadków, obdarzenie środkami naukowymi albo wsparcia w kłeskach ogólnych:

2) krydataryusze podczas trwania postępowania konkursowego;

3) osoby zasądzone za zbrodnie wogóle lub za przekroczenia kradzieży, oszustwa, sprzeniewierzenia lub uczestnictwa w tych przekroczeniach (§§. 460, 461, 463 i 464 k. k.).

za przekroczenia przeciw obyczajności publicznej z §§. 501, 504, 511, 512, 515 i 516 k. k.; z ustawy z d. 24. maja 1885 r. L. 89 Dz. u. p., tudzież za lichwę.

Ustawy państwowe stanowią, po jakim czasie ustają te skutki zasądzenia.

Gdyby ustawa karna w tym względzie nowe przepisy zaprowadziła, postanowienia te będą się stosować także do prawa wyboru i obieralności do Rady miejskiej krakowskiej.

4) osoby, które z powodu zbrodni zostają prawomocnie pod śledztwem, a to na tak długo, dopóki śledztwo wstępne trwa.

5) osoby, oddane pod dozór policyjny albo przytrzymane w domu pracy przymusowej — jak długo te stosunki trwają.

§. 24.

Każdy wyborca głosuje imieniem własnym raz jeden i winien głosować osobiście.

§. 25.

Korporacye, stowarzyszenia i zakłady głosują przez zastępców prawnych lub statutami wskazanych, lub też przez pełnomocników do tego wybranych.

Klasztory i zgromadzenia duchowne męskie głosują przez swoich przełożonych, klasztory zaś i zgromadzenia duchowne żeńskie przez umocowanych do tego zastępców.

Współwłaściciele i współdożywotnicy nieruchomości tudzież spółki handlowe, celem wykonania prawa głosowania mianują współ-

nego pełnomocnika, większością obliczoną w stosunku do udziałów.

Niewiasty, prawo głosowania mające, głosują przez swoich mężów lub pełnomocników, albo osobiście ;

ojcowie, opiekunowie i kuratorowie głosują za małoletnich i bezwłasnowolnych.

Pełnomocnik nie może zastępować więcej niż jednego wyborcę, i winien wykazać się pełnomocnictwem, stwierdzonem podpisem dwóch świadków. Pełnomocnikami mogą być tylko osoby mające prawo głosowania przy wyborach do Rady miejskiej krakowskiej.

§. 26.

Wybieralnymi na członków Rady miejskiej są wszyscy własnowolni mężczyźni, prawo głosowania mający, którzy 30. rok życia ukończyli.

§. 27.

Wyjęci są od wybieralności :

a) urzędnicy i słudzy gminy i zakładów gminnych, dopóki w służbie zostają a nawet po wystąpieniu ze służby, dopóki nie złożą i nie wyrównają rachunków z gminą lub zakładem gminnym ;

b) osoby, które imieniem własnem lub jako pełnomocnicy stron, spór z gminą prowadzą ;

c) dzierżawcy dochodów i zakładów gminnych.

§. 28.

Wykluczone są od obieralności osoby, które z powodu przewinienia służbowego z chęci zysku popełnionego, w drodze dyscyplinarnej utracą urząd lub służbę.

§. 29.

Celem dopełnienia wyborów będą podzieleni wyborcy na trzy koła wyborcze :

w pierwszym mieścić się będą wyborcy wymienieni w §. 19. pod literami a, b, c, d, e, f, g, h, i, k, l.

w drugim właściciele lub dożywotnicy nieruchomości, o których mówi §. 19. pod lit. m.

w trzecim wyborcy wymienieni w §. 19 pod literami n i o.

§. 30.

Koło drugie podzielone będzie na dwa oddziały według wysokości podatku. W tym celu należy ułożyć spis wyborców w porządku wysokości wymierzonego im na rok ostatni podatku domowo-czynszowego (także ide-

alnego), poczynając od najwyżej, a kończąc na najniżej opodatkowanych.

Suma podatku tak uporządkowanego podzieloną będzie na dwie połowy; wyborcy w pierwszej połowie ogólnej sumy podatkowej umieszczeni, stanowić będą pierwszy oddział, zaś należący do drugiej połowy drugi oddział drugiego koła.

Koło trzecie podzielone będzie na trzy oddziały.

Oddział pierwszy obejmować będą wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. o, tudzież z wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. n te osoby, które przy ostatnim rozkładzie podatku zarobkowego powszechnego zaliczone zostały do I. i II. klasy opodatkowanych.

Oddział drugi obejmować będzie z wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. n te osoby, które są rękodzielnikami, posiadającymi kartę przemysłową na samoistnie prowadzony przemysł rękodzielniczy, o ile nie należą do oddziału pierwszego trzeciego koła.

Oddział trzeci obejmować będzie resztę wyborców wymienionych w §. 19. pod literą n, nie zaliczonych ani do pierwszego ani do drugiego oddziału tego koła.

§. 31.

Liczba wybrać się mających radców miejskich będzie podzieloną pomiędzy trzy koła wyborcze w ten sposób, że na dwa pierwsze koła przypada po 20 radców, na koło zaś trzecie 24 radców.

W kole drugim każdy oddział wybierze połowę radców, na toż koło do wyboru przypadających.

W kole trzecim wybiera pierwszy oddział 10 radców, drugi oddział 4 radców, trzeci oddział 10 radców.

§. 32.

Spisy wyborców sporządzone będą według wyżej wymienionych kół wyborczych i to w kole pierwszym w porządku alfabetycznym, w kole drugim i trzecim zaś w porządku wysokości podatku.

Dla każdego oddziału wyborczego koła trzeciego ułożony będzie odrębny spis wyborców.

Spisy obejmować będą imiona i nazwiska wyborców (§. 30.). tytuł, na którym się ich prawo głosowania opiera; a w szczególności w kole drugim, wymienienie realności z numeru, ulicy i dzielnicy miasta; zaś w kole trzecim wymienienie rodzaju zatrudnienia lub przedsiębiorstwa zarobkowego, w kole drugim i trzecim ma być uwidoczniona obok każdego wyborcy cyfra podatkowa.

§. 33.

Każdy wyborca ma tylko jeden głos i to w tem kole wyborczem, w którego spisie zamieszczonym będzie.

Zasadą do tego zamieszczenia jest główne zatrudnienie wyborcy.

I tak n. p. kupcy, rękodzielnicy, lekarze praktykujący, którzy zarazem są posiadaczami realności, winni być zamieszczeni pierwsi w kole trzecim, ostatni zaś w kole pierwszym.

Wolno jednak każdemu wyborcy, mającemu prawo głosowania i w innym kole wyborczem, przenieść się do tego koła w drodze reklamacyi.

§. 34.

Przynajmniej na 6 tygodni przed rozpoczęciem wyborów mają być spisy wyborców w urzędzie miejskim do przejrzania wystawione, a w ogłoszeniu o tem wyznaczony będzie termin dni 14 do wniesienia reklamacyi przeciw tym spisom.

O reklamacyach, które w tym terminie wniesione zostaną, rozstrzyga ostatecznie w dniach 8 komisya przez Radę miejską z jej grona do tego wybrana i ogłosi uchwałę swoją przy biciem w magistracie a to w miejscu do obwieszczeń urzędowych przeznaczonem.

Stosownie do zapadłych orzeczeń, od których nie ma odwołania, nastąpi niezwłocznie sprostowanie spisu wyborców. Lista tak sprostowana jest podstawą wszelkich wyborów aż do prawomocnego sporządzenia nowej listy.

§. 35.

Prezydent miasta Krakowa, jako naczelnik gminy, rozpisuje wybory przynajmniej na ośm dni przed ich rozpoczęciem, a w ogłoszeniu oznaczy czas i miejsce wyborów. Równocześnie zawiadamia o tem polityczną władzę krajową i Wydział krajowy. Po ogłoszeniu wyborów należy doręczyć wyborcom kary legitymacyjne do rąk własnych za potwierdzeniem odbioru.

§. 36.

Przy wyborach zachować należy następujące przepisy:

Głosowanie odbywa się pisemnie kartkami, które zawierać mają tyle nazwisk, ile członków rady miejskiej odnośne koło lub oddział wybiera.

W razie, gdyby głosujący większą liczbę nazwisk podał, liczeni będą tylko pierwsi z kolei aż do dopełnienia przewidzianej cyfry. Reszta głosów oddanych jest nieważna.

Każdy wyborca otrzyma z legitymacją kartę głosowania i kopertę, w której głos oddaje, zwracając równocześnie kartę legitymacyjną. Głos ważnie tylko na urzędowej karcie głosowania i w urzędowej kopercie oddać można. Gdyby koperta zawierała więcej wypełnionych kart głosowania, wszystkie są nieważne.

Głos dany osobie, nie mającej prawa wybieralności, jest co do tej osoby nieważny.

Po upływie czasu na głosowanie wyznaczonego, przystąpi komisya wyborcza do obliczenia głosów.

Wybrani są ci, którzy uzyskali w oddziale wyborczym największą liczbę głosów.

W razie równości głosów rozstrzyga losowanie, przedsięwzięte przez przewodniczącego komisji, względnie gdyby ta okoliczność przy sprawdzeniu wyborów na jaw wyszła, przez prezydenta miasta na jawnym posiedzeniu Rady.

Po zamknięciu wyborów przedłożą komisye wyborcze Radzie miejskiej spisane protokoły z wszelkimi dowodami, poczem prezydent ogłosi nazwiska osób wybranych.

Wybrany w dwóch lub więcej oddziałach, powinien oświadczyć w dniach trzech, w którym oddziale wybór przyjmuje, a gdyby żadnego nie dał oświadczenia, uważanym będzie za przyjmującego wybór w tym oddziale, w którym najpierw wybranym został.

W takim razie w innych oddziałach za wybranych uważać należy tych, którzy po ostatnim wybranym najwięcej otrzymali głosów. W razie równości głosów zastosować należy analogiczne postanowienia ustępu 7. tegoż paragrafu.

§. 37.

Blizsze przepisy o postępowaniu przy wyborach Rada miejska ułoży i ogłosi przed każdym wyborem.

§. 38.

Jeżeli wybrany po zawiadomieniu o wyborze w ciągu dni 8 nie odmówił pisemnie przyjęcia, uważać należy iż wybór przyjął.

Odmówienie nastąpić może tylko z ważnych powodów, których ocenienie zależy od rozstrzygnięcia Rady miejskiej. Wyjątek stanowi wypadek przewidziany w §. 47.

Kto wbrew uchwale Rady miejskiej obowiązków radcy pełnić nie będzie, traci prawo głosowania na lat sześć.

§. 39.

Każdy nowowybrany radca miejski składa do rąk przewodniczącego uroczyste przyrzeczenie sumiennego pełnienia przyjętych obowiązków.

§. 40.

Rada miejska rozpoznaje akt wyboru i rozstrzyga ostatecznie o ważności niemniej o powodach nieprzyjęcia wyboru, tudzież o zarzutach przeciw wyborom, które w terminie dni ośmiu, licząc od dnia ogłoszenia nazwisk radców wybranych, do niej wnieść należy. Polityczna władza krajowa może unieważnić wybory, któreby padły na osoby od wybieralności wyjęte lub wykluczone; przeciw temu służy jednak rekurs do ministerstwa.

§. 41.

Dla uzupełnienia miejsc opróżnionych wskutek nieważności lub nieprzyjęcia wyboru, poleci Rada miejska prezydentowi rozpiścić bezzwłocznie na podstawie tych samych spisów, nowy wybór w tem kole lub oddziale wyborczem, w którym wybór był unieważniony lub nieprzyjęty.

§. 42.

Prezydenta wybiera Rada bądź z grona swego bądź z grona wyborców prawo wybieralności mających.

Urzędowanie prezydenta trwa lat sześć licząc od dnia złożenia przysięgi. Pierwszego i drugiego wiceprezydenta wybiera Rada ze swego grona (§. 48.)

Do wyboru prezydenta i wiceprezydentów przystąpi Rada miejska najdalej w przeciągu dni czterestu po opróżnieniu urzędu.

§. 43.

Wybór prezydenta i wiceprezydentów powinien się odbyć na posiedzeniu tajnem Rady miejskiej umyślnie w tym celu zwołanej.

Do wyboru prezydenta i wiceprezydentów miasta należy wezwać wszystkich członków Rady miejskiej.

Radca, który mimo wezwania na posiedzenie wyborcze nie przybył, lub przed ukończeniem wyboru się oddalił, jeżeli nieobecności swojej lub oddalenia się dostatecznie nie usprawiedliwi, traci mandat i przed upływem lat trzech do Rady miejskiej wybranym być nie może.

Do wyboru konieczną jest obecność przynajmniej trzech czwartych części członków Rady miejskiej.

Głosowanie odbywać się powinno kartkami. Inny sposób głosowania jest niedopuszczalnym.

Wybrany jest ten, kto otrzyma bezwzględną większość głosów radców obecnych. Również wiceprezydentem wybrany będzie ten, kto otrzyma więcej niż połowę głosów radców obecnych.

Jeżeli przy głosowaniu nie osiągnięto bezwzględnej większości głosów, należy przed-

sięwziąć powtórne głosowanie, a jeżeliby i przytem nie okazała się potrzebna większość głosów, wtedy należy przystąpić do ściślejszego wyboru.

Przy ściślejszym wyborze ograniczyć się należy do tych dwóch osób, które przy powtórnym głosowaniu największą ilość głosów otrzymały. — Gdyby z powodu równości głosów nie można było oznaczyć dwóch osób, największą ilość głosów mających, rozstrzyga między niemi los, kto ma być wzięty do ściślejszego wyboru.

Każdy głos dany przy trzecim głosowaniu osobie niewziętej do ściślejszego wyboru jest nieważny.

Jeśli przy ściślejszym wyborze okazała się równość głosów rozstrzyga los.

§. 44.

Wybór prezydenta m. Krakowa potwierdza Monarcha.

Po potwierdzeniu prezydent miasta złoży w obecności Rady miejskiej przysięgę do rąk namiestnika lub wyznaczonego przez niego zastępcy na wierność i posłuszeństwo Monarsze, stosowanie się do ustaw i sumienne pełnienie swoich obowiązków.

Wiceprezydenci składają taką samą przysięgę do rąk prezydenta na zgromadzeniu rady miejskiej.

Urzędowanie prezydenta i wiceprezydentów rozpoczyna się z dniem złożenia przysięgi.

§. 45.

Radcy miejscy wybierani są na lat sześć (§. 115). Co trzy lata połowa radców z każdego koła i oddziału wyborczego wybranych ustępuje, a na ich miejsca wstępują do rady nowowybrani z właściwych kół wyborczych; wybory przeto do Rady miejskiej odbywają się co trzy lata.

Przy najbliższych wyborach po wejściu w życie niniejszego statutu wybrani być mają w kole trzecim oddział drugi od razu czterej radcy (§. 31.); przy bezpośrednio następujących potem wyborach połowy rady los oznaczy dwóch z pomiędzy radców z koła trzeciego oddział drugi, którzy ustąpić mają.

Do liczby mandatów opróżnionych z końcem sześciolecia skutkiem zgaśnięcia urzędowania tych radców, którzy przez lat sześć mandat swój wykonywali, na których miejsce rozpisane być mają nowe wybory, dodać należy także liczbę mandatów tych radców, którzy w ciągu ostatniego trzeciecia ubyli z rady przez śmierć, rezygnację lub z innych przyczyn statutem przewidzianych i co trzy lata dokonać wyboru na wszystkie opróżnione mandaty.

§. 46.

Nowe wybory należy ukończyć na sześć tygodni przed skończeniem kadencji.

§. 47.

Radca kończący urzędowanie może być na nowo wybrany; służy mu jednak prawo wypowiedzenia się od powtórnego wyboru bez przytoczenia przyczyny.

§. 48.

Urząd wiceprezydentów trwa do końca tego trzechlecia, w ciągu którego zostali wybrani. Każda odnowiona Rada wybiera sobie obu wiceprezydentów w sposób przewidziany w §. 43.

Wiceprezydenci mogą być ponownie wybrani, a jeżeli w Radzie miejskiej nadal pozostają, pełnią swe urzędy aż do wyboru następców

§. 49.

Członkowie Rady miejskiej urzędują bezpłatnie.

Za sprawowanie interesów gminy po za jej obrębem mogą żądać wynagrodzenia.

Urzędy prezydenta i I. wiceprezydenta są płatne, ich płace i inne pobory służbowe oznacza Rada miejska.

Drugiemu wiceprezydentowi może Rada miejska przyznać odpowiednie wynagrodzenie.

§. 50.

Prezydent miasta i wiceprezydenci muszą stale mieszkać w Krakowie.

§. 51.

Prezydent i wiceprezydenci nie mogą bez zezwolenia Rady złożyć swego urzędowania.

§. 52.

Z członków Rady miejskiej, nie wyłączając prezydenta, traci urząd ten, co do którego zajdzie lub wiadomą się stanie okoliczność, któraby pierwotnie jego wybieralności przeszkadzała.

Jeżeli który z nich popadnie w śledztwo wstępne z powodu zbrodni, nie będzie mógł sprawować swego urzędu, jak długo trwa postępowanie karne.

Radców miejskich, którzy bez ważnych powodów przez trzy miesiące na posiedzenia nie przybywają, Rada miejska uzna za występujących.

§. 53.

W razie rozwiązania Rady miejskiej przez władzę rządową, mają być najdalej do

sześciu tygodni ogłoszone i rozpisane nowe wybory 64 członków Rady.

Aż do wyboru nowej Rady miejskiej prezydent i wiceprezydenci pozostają na swych urządach, załatwiają bieżące czynności gminy i wykonują prawa Radzie miejskiej przy wyborach służące.

Od zarządzenia Radę miejską rozwiązującego, służy tejeż prawo odwołania się w ciągu 4 tygodni do Ministerstwa spraw wewnętrznych przez Wydział krajowy.

Rozwiązana Rada jedynie tylko do wniesienia rekursu na posiedzeniu przy zamkniętych drzwiach zgromadzić się może.

Z radców, po rozwiązaniu Rady wybranych, ustąpi po upływie pierwszego trzechlecia z każdego koła i oddziału połowa, którą los oznaczy. Losowania dokona prezydent na posiedzeniu Rady.

Tytuł 11.

O Magistracie.

§. 54.

Magistrat składa się z prezydenta, pierwszego i drugiego wiceprezydenta, dyrektora Magistratu, z radców magistratualnych, oraz innych urzędników.

§. 55.

Wydział obrachunkowy jest organem pomocniczym Rady miejskiej w czynnościach kontroli i organem pomocniczym Magistratu w załatwianiu spraw rachunkowych. Podlega on bezpośrednio prezydentowi i Radzie miejskiej.

§. 56.

Rada miejska mianuje dyrektora Magistratu, radców magistratualnych, jakoteż wszystkich urzędników gminy i zakładów gminnych na przedstawienie prezydenta z wyjątkiem urzędników 2 najniższych stopni, których mianuje sam prezydent.

Urzędnicy gminy złożą do rąk prezydenta na posiedzeniu Magistratu przysięgę na wierność Monarsze, stosowanie się do ustaw i sumienne pełnienie swych obowiązków.

Prezydent, dyrektor Magistratu, naczelnik wydziału obrachunkowego, dyrektor budownictwa i kasyer nie mogą zostawać z sobą w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa aż do czwartego stopnia włącznie.

Do uzyskania posady dyrektora Magistratu, radcy, conceptowego urzędnika Magistratu, urzędnika wydziału obrachunkowego i kasy, oraz urzędnika sanitarnego i budownictwa miejskiego, potrzeba egzaminów praktycznych, przepisanych dla urzędników państwowych odpowiedniej kategorii.

§. 57.

O uwolnieniu od służby (emeryturze lub pensjonowaniu, kwieskowaniu lub oddaleniu) urzędników gminy i zakładów gminnych orzeka na wniosek prezydenta Rada miejska.

Oddalenie stałego urzędnika może nastąpić jedynie po przeprowadzeniu śledztwa dyscyplinarnego.

Przepisy o wymierzeniu emerytury dla urzędników i wdów po nich pozostałych, alimentacji, dodatków na wychowanie, wsparć i prowizji wydaje Rada miejska.

DZIAŁ IV.

Zakres działania władz gminnych.

Tytuł 12.

Zakres działania Rady miejskiej.

§. 58.

Rada miejska jest w sprawach gminnych organem uchwalającym i kontrolującym zastępuje gminę w wykonywaniu jej praw i obowiązków, jest obowiązana strzedz dobra gminy i starać się o zaspokojenie jej potrzeb.

§. 59.

Do zakresu działania Rady miejskiej należą:

a) Rozstrzyganie w sprawach administracyjnych gminy.

b) Kontrolowanie czynności Magistratu i innych urzędów i zakładów gminnych tak w sprawach zakresu działania własnego, jakoteż w sprawach gminie poruczonych.

§. 60

W szczególności należą do Rady miejskiej następujące przedmioty:

1. Wnioski do zmiany statutu gminy i jej granic (§. 2, 3).

2. Wybór prezydenta i wiceprezydentów, dalej mianowanie dyrektora Magistratu, urzędników gminnych, przełożonych i urzędników zakładów gminnych z wyjątkiem urzędników dwóch najniższych stopni, niemniej uwalnianie tych urzędników od obowiązków.

3. Organizacja urzędów i zakładów gminnych, oznaczenie liczby urzędników i służ, oraz wszystkich osób przez gminę płatnych, określenie ich praw i obowiązków, wydawanie instrukcji służbowych.

4. Oznaczenie płac, emerytur i innych korzyści dla urzędników i służ gminy, oraz dla osób wyżej pod 2. wymienionych, dla ich wdów i sierót.

5. Uchwalenie instrukcji i regulaminów dla siebie, sekcji i komisji.

6. Udzielanie zaliczek na płace urzędnikom, o ile przenoszą trzeczmięszne płace — przyznawanie poszczególnych wynagrodzeń — oznaczanie dyet i kosztów podróży, zapomóg i nagród dla urzędników i służ miejskich, niemniej dla osób używanych w służbie gminy.

7. udzielanie urlopów prezydentowi, wiceprezydentom i radcom miejskim, tudzież dozwalanie urlopów dla urzędników i służ gminnych, ponad czas trzeczmięszny.

8. Uchwalanie zasad zarządu majątkiem gminnym.

9. Ustanawianie i regulowanie opłat i taks na fundusz miejski pobieranych w granicach obowiązujących ustaw.

10. Uchwalenie i zatwierdzanie katastru kwaterunkowego.

11. Nabywanie i pozbywanie nieruchomości lub praw za nieruchomość prawnie uważanych, przyjmowanie zobowiązań wieczystych, służebności, zastawu lub poręczenia, zaciąganie pożyczek i wszelkie operacje finansowe.

Jeżeli wartość nieruchomości lub praw za nieruchomości uważanych przenosi kwotę czterdzieści tysięcy koron, niemniej jeśli zaciągnąć się mająca pożyczka lub suma poręczona przenosi jedną czwartą część rocznego dochodu gminy, obliczonego na podstawie zamknięć rachunkowych z ostatnich trzech lat, wówczas potrzebnym jest zezwolenie Wydziału krajowego.

12. Lokowanie kapitału na hipotekach.

13. Przyjęcie lub zrzeczenie się spadków lub zapisów.

14. Stawianie kosztem gminy nowych budowli lub przekształcanie albo znoszenie istniejących.

15. Zaprowadzanie nowych zakładów gminnych lub zwinięcie już istniejących.

16. Zatwierdzenie licytacji lub układow o dzierżawy, które dłużej niż trzy lata trwać mają, jeżeli roczny czynsz dzierżawy 4.000 koron przenosi.

Zatwierdzania układow o dostawy, pociągających za sobą wydatek przenoszący 6.000 koron.

17. Rozwiązywanie w drodze dobrowolnej wszelkich kontraktów.

18. Zezwalanie na prowadzenie procesów i zawieranie ugód.

Prezydent może jednak bez odwołania się do Rady miejskiej wytoczyć proces o naruszenie posiadania, w sprawach najmu i dzierżawy w sprawach nadających się do postępowania drobiazgowego, nakazowego i wekslowego.

19. Umorzenie należytości nieściągalnej, o ile kwotę 100 k. przenosi.

20. Uchwalanie rocznego budżetu miasta. Budżet na każdy rok następny powinien być uchwalonym najpóźniej do końca listopada roku poprzedniego.

21. Przyzwalanie na wydatki budżetem nieprzewidziane z wyjątkiem nagłych wydatków, dążących do utrzymania rzeczy w dobrym stanie lub nie przenoszących łącznie w jednym dziale i tytule rocznie kwoty 1000 koron.

22. Coroczne sprawdzanie i załatwienie rachunków z dochodów i wydatków miejskich.

Rachunki roku ubiegłego powinny być sprawdzane najpóźniej do 15. sierpnia roku następnego.

Tak budżet jak i rachunki roczne, zanim Radzie do rozpoznania przedstawione będą, winny być poprzednio najmniej przez dwa tygodnie złożone do przejrzania przez członków gminy. Spostrzeżenia członków gminy będą przy rozpoznawaniu wzięte pod rozwagę.

23. Ustanawianie dodatków gminnych do podatków rządowych, nakładanie podatków i opłat gminnych, ustanawianie zasad ich rozkładu i poboru.

Do nałożenia dodatków do podatków bezpośrednich, które zazwyczaj na wszystkie w gminie przepisane podatki bezpośrednio podług tej samej stopy procentowej rozłożyć należy, potrzeba pozwolenia Wydziału krajowego, jeżeli dodatki wynoszą przeszło 25 do 50 od sta. Do nałożenia dodatków do podatków bezpośrednich przenoszących 50% do 100% i to najwyżej na przeciąg lat pięciu, potrzeba zezwolenia Wydziału krajowego za zgodą Namiestnictwa, a w razie, gdyby jedna z tych władz odmówiła zezwolenia, przyzwalającej uchwały sejmowej.

Dodatki na dłuższy niż pięcioletni czasokres, lub przenoszące 100% podatków bezpośrednich nakładać można tylko na podstawie uchwały sejmowej i za Najwyższem zezwoleniem.

Wyłącznie w drodze ustawodawstwa krajowego nastąpić może rozkład dodatków do podatków bezpośrednich podług rozmaitej stopy procentowej, wprowadzenie nowych opłat i podatków nienależących do kategorii dodatków do podatków, podwyższenie podatku gminnego od czynszu lub wartości czynszowej, jeżeli on przenosi 6 od sta, nakoniec zmiana taryfy do podatków niestających.

Podatek gminny od czynszu ponosić mają lokatorowie względnie używający pomieszkania. Za podatek gminny czynszowy odpowiadają gminie bezpośrednio właściciele realności z prawem regresu do swych lokatorów.

Dodatkami do podatków na rzecz gminy nie mogą być obciążeni:

a) urzędnicy i słudzy dworu, państwa, kraju, powiatu i gminy, nauczyciele publiczni tudzież wojskowi, ich wdowy i sieroty co do płac służbowych, emerytur, prowizyi, dodatków na wychowanie i łaskawizn;

b) duszpasterze co do kongrui.

24. Przyjmowanie do gminy lub odmówienie przyjęcia, wyznaczenie taks od przyjmowazia do gminy, tudzież uwalnianie od opłaty.

25. Rozstrzyganie w sprawach utraty lub odzyskania prawa głosowania i wybieralności.

26. Wykonywanie służących gminie praw patronatu, prezenty i rozdawnictwa posad, tudzież stypendyów i innych miejsc fundacyjnych.

27. Zakładanie i utrzymywanie szkół, tudzież udział w sprawach szkolnych, wynikających z ustaw.

28. Wykonywanie prawa petycji w sprawach gminy.

29. Nadawanie obywatelstwa honorowego.

30. Wydawanie przepisów policji miejscowej w granicach istniejących ustaw pod zagrożeniem kary pieniężnej aż do wysokości 200 k. lub w razie niemożności uiszczenia kary pieniężnej, kary aresztu do 20 dni.

31. Rozstrzyganie odwołań od orzeczeń i rozporządzeń Magistratu (§. 106.)

32. W końcu wszystkie sprawy, które prezydent, sekcyje, komisye Rady miejskiej, lub Magistrat Radzie miejskiej przedłożą, które w drodze odwołania pod rozpoznanie przyjdą, lub których uchwalenie Rada miejska sama sobie zastrzeże.

Rada miejska może powierzyć odwołalnie prezydentowi, sekcyi lub komisji załatwienie spraw do swego zakresu należących pod 6, 7, 10, 12, 28, 31 wliczonych. Uchwały tych organów w zastępstwie Rady miejskiej działających, mają być na najbliższem posiedzeniu do wiadomości Rady podane.

§. 61.

Zwyczajne posiedzenia Rady miejskiej mają się odbywać co miesiąc, a mianowicie w pierwszy czwartek każdego miesiąca. Gdyby na czwartek wypadło święto uroczyste, posiedzenie odbędzie się w poprzedzającym dniu powszednim.

§. 62.

Posiedzenia Rady miejskiej mogą być zwoływane tylko przez prezydenta i odbywać się pod jego przewodnictwem.

W razie nieobecności lub przeszkody prezydenta zastępuje go pierwszy wiceprezydent, a tego drugi wiceprezydent, wreszcie tego ostatniego najstarszy wiekiem radca miejski.

Posiedzenia przez kogo innego zwołane lub pod innym przewodnictwem odbyte, są nieważne.

§. 63.

Na polecenie Namiestnictwa, Wydziału krajowego, lub na umotywowane żądanie dwudziestu pięciu radców, prezydent obowiązany jest zwołać posiedzenie Rady miejskiej najdalej w dniach trzech.

§. 64.

Przewodniczący Rady miejskiej zaprasza na każde posiedzenie okólnikiem wszystkich radców miejskich, przynajmniej na dwa dni przed posiedzeniem.

Radca miejski, nie mogący przybyć na posiedzenie, powinien o tem donieść przewodniczącemu przed posiedzeniem.

§. 65.

Radców miejskich, bez dostatecznego powodu obowiązków swoich niewypełniających, upomni Rada miejska na wniosek przewodniczącego. Po dwukrotnem bezskutecznem upomnieniu, może Rada miejska nałożyć na radców miejskich, niewypełniających obowiązków, grzywnę od 4 do 40 k. na korzyść miejscowych zakładów dobroczynnych.

Wniosek nałożenia tej grzywny nie zależy od woli prezydenta, lecz jest obowiązkiem jego urzędu. Przeciw takim orzeczeniom. nie ma rekursu.

§. 66.

Posiedzenia Rady miejskiej są publiczne.

Wszystkie sprawy osobiste należy załatwiać na posiedzeniu tajnem.

Również i ze względu na obyczajność lub zagrożony interes gminy może być uchwalona tajność posiedzenia.

§. 67.

Do ważności uchwał potrzeba obecności połowy radców miejskich.

§. 68.

Urządник magistratu lub radca miejski przez prezydenta wyznaczony spisuje protokół obrad.

W protokole obrad należy członków obecnych wymienić i treść zapadłych uchwał zamieścić.

Na żądanie głosujących, zdania uchwały przeciwnie, będą w protokole zamieszczone.

O zakwestyonowanych ustępach protokołu Rada decyduje.

§. 69.

Porządek dzienny oznacza przewodniczący i doręcza go radcom razem z wezwaniem na posiedzenie.

§. 70.

Zwyczajnie tylko przedmioty, poprzednio przez sekcye albo komisye rozpoznane mogą być przedmiotem obrad rady.

Gdyby jednak w nagłym wypadku przewodniczący uważał za konieczne, albo gdyby $\frac{1}{3}$ część członków obecnych Rady żądała, aby wziąć pod obrady przedmiot przez sekcję lub komisję nie rozbiegany, lub na porządku dziennym nie zamieszczony, wówczas Rada prostą większością głosów bez wdawania się w rozprawy zadecyduje, czyli przedmiot ma być bezwzględnie rozpoznany.

§. 71.

Przedmioty pod rozpoznanie Rady przychodzące wnoszą referenci, których prezydent, sekcya lub komisya wyznacza.

§. 72.

Każdy z radców miejskich ma głos stanowczy. Referenci magistratu mogą w posiedzeniach Rady miejskiej brać udział tylko z głosem doradczym. Przewodniczący, wyjąwszy wybory, nie głosuje, w razie równości głosów wniosek upada.

§. 73.

Żaden radca miejski na posiedzeniach znajdować się nie może podczas obrad nad swemi sprawami własnymi, swych krewnych lub powinowatych aż do czwartego stopnia włącznie, lub też, jeżeli jest zastępcą prawnym, gdy chodzi o sprawy osób przez niego zastępowanych.

§. 74.

Każda uchwała Rady, jeżeli wyższego zatwierdzenia nie potrzebuje, bez zwłoki wykonaną być powinna.

Przewodniczący może w ciągu trzech dni wstrzymać wykonanie uchwał, które zdaniem jego sprzeciwiają się przepisom niniejszego statutu, lub prawom obowiązującym, lub też gminę na szkodę narazić mogą.

Obowiązany jest jednak o tem niezwłocznie zawiadomić Radę i decyzję w pierwszych dwóch przypadkach politycznej władzy krajowej, w trzecim zaś przypadku Wy-

działowi krajowemu w terminie dni ośmiu, licząc od zawiadomienia Rady do rozpoznania przedstawić,

Tytuł 13.

O sekcjach i komisjach.

§. 75.

Rada miejska podzieli się na tyle sekcji, ile jest departamentów w magistracie.

Każdy radca miejski, z wyjątkiem prezydenta i wiceprezydentów, do jednej sekcji należeć powinien.

Celem sekcji jest przygotowanie przedmiotów, do zakresu działania rady miejskiej należących, załatwianie spraw przez radę miejską jej przekazanych, tudzież kontrolowanie czynności magistratu.

§. 76.

Wybór członków rady miejskiej do sekcji odbywa się większością głosów przez nowe wybory na rok jeden.

Przy wyborze do sekcji większą znajomość rzeczy i według możliwości życzenia radców uwzględnić należy.

Dłużej nad dwa lata żaden członek rady miejskiej do pracowania w jednej i tej samej sekcji wbrew swej woli przeznaczonym być nie może.

Żadna sekcja nie może liczyć więcej aniżeli czwartą część członków rady.

W miejsce ustępujących członków sekcji powoła rada miejska na wezwanie przewodniczącego sekcji niezwłocznie członków nowych.

Jeżeli podczas wyboru do sekcji nie zgłosi się do którejś z sekcji dostateczna ilość radców, przynajmniej jedna, rada miejska z innych sekcji odpowiednią ich ilość.

§. 77.

Posiedzenia sekcji według potrzeby, jednak najmnij raz w miesiąc, odbywać się mają.

Prezydent lub jego zastępca ma prawo, w każdym czasie zwołać posiedzenie sekcji.

§. 78.

Członkowie sekcji wybierają z grona swego corocznie przewodniczącego i jednego lub więcej zastępców.

Prezydent lub wiceprezydenci przy obradach każdej sekcji mogą być obecni i obradom sekcji przewodniczyć.

O ile nie będzie uchwaloną poufność obrad, członkowie innych sekcji mogą na po-

siedzeniach być obecni, nawet doradczo głos zabierać, lecz prawa głosowania nie mają.

Referentem sekcji jest urzędnik magistratu, we właściwym departamencie przewodniczący — jednakże przewodniczący sekcji jednego z jej członków do referowania przeznaczyć może. Urzędnik magistratu, przez prezydenta miasta wyznaczony, spisywać będzie protokół obrad sekcji w sposób dla rady miejskiej przepisany.

§. 79.

Do powzięcia ważnej uchwały obecność przynajmniej trzech członków sekcji, nie licząc w to przewodniczącego, jest konieczną.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów. Urzędnik magistratu (referent) ma głos doradczy. Przewodniczący rozstrzyga w razie równości głosów.

O zapadłych uchwałach prezydent miasta niezwłocznie ma być zawiadomionym.

Przewodniczącemu, równie jak i prezydentowi miasta, służy prawo zawieszenia wykonania uchwały sekcji i odwołania się do rady miejskiej.

§. 80.

Posiedzenia sekcji nie są publiczne.

§. 81.

Członek sekcji, który na posiedzenia sekcyjne bez usprawiedliwienia się w obec przewodniczącego nie uczęszcza, ma być na doniesienie przewodniczącego przez radę miejską do pełnienia swych obowiązków wezwany, a gdyby dwukrotne upomnienia okazały się bezskutecznymi, na zapłaceniu kary pieniężnej od 4 do 40 kor. skazanym.

§. 82.

Radzie miejskiej i sekcjom służy prawo poruczania szczególnych czynności albo załatwiania spraw do ich zakresu należących (§. 60. ustęp końcowy) albo pieczy nad pewną gałęzią gospodarki miejskiej, komisjom, do których wybrać można członków rady miejskiej lub innych członków gminy.

Sekcjom i komisjom nie służy prawo prowadzenia rokowań o nabycie, sprzedaż i zamianę nieruchomości, jakoteż o dostawy dla gminy, ani też wogóle prowadzenia rokowań, w następstwie których gmina stać się może zobowiązana lub uprawniona.

Czynności te należą do prezydenta miasta, względnie do tych organów wykonawczych albo członków rady miejskiej, których prezydent do tego upoważni lub wydeleguje.

Postanowienia powyższe nie naruszają w niczem prawa ani też obowiązku sekcji

i komisji do nadzorowania i kontrolowania tych czynności, ani do przedkładania motywowanych w tym przedmiocie wniosków radzie miejskiej. — Jeżeli zaś rada miejska poruczy sekcji lub komisji zatwierdzanie ofert, lub rozstrzyganie o przedsiębiorstwach lub dostawach, to czynności przygotowawcze i pertraktacje mają być prowadzone nie przez członków sekcji lub komisji lecz przez organa magistratu pod kontrolą i odpowiedzialnością prezydenta, a sekcya lub komisya ma jedynie prawo zatwierdzenia lub odrzucenia wnioskow magistratu.

§. 83.

Komisya ma obowiązek poruczone sobie czynności sumiennie wykonać i o wykonaniu lub przeszkodach donieść radzie miejskiej lub sekcji właściwej — a jeżeli jej czynności trwają przez dłuższy czas, składać z końcem każdego roku peryodyczne sprawozdania.

Komisye obowiązują przepisy, odnoszące się do obrad i uchwał sekcyjnych, jeżeli rada miejska dla nich nie uchwali regulaminu. Takie jej uchwały, o których prezydent miasta niezwłocznie winien być zawiadomionym, może zawiesić przewodniczący i prezydent miasta.

O zawieszonych uchwałach rozstrzyga to ciało, które komisję wybrało, ostatecznie zaś rada miejska.

Tytuł 14.

Zakres działania prezydenta i wiceprezydentów

§. 84.

Prezydent miasta zarządza sprawami gminy, kieruje czynnościami rady i magistratu, przewodniczy ich obradom, wykonuje uchwały rady i nadzoruje zakłady gminne.

On reprezentuje gminę na zewnątrz i jest przełożonym wszystkich urzędów i zakładów miejskich,

Gminie odpowiada on za czynności tak własne, jak i urzędników miejskich, a władzom państwowym za czynności w sprawach poruczonych.

§. 85.

Prezydenta miasta zastępuje we wszystkich sprawach w razie przeszkody pierwszy wiceprezydent a gdyby przeszkoda także u niego zachodziła, wiceprezydent drugi.

Prezydent może pod własną odpowiedzialnością powierzyć zastępstwo w sprawach do jego zakresu należących, na czas dłuższy aż do odwołania tak pierwszemu jak i drugiemu wiceprezydentowi i wogóle czynności

prezydyalne tak rozłożyć, jak tego wymaga interes miasta. Rozdział czynności prezydyalnych podaje prezydent do wiadomości rady i magistratu.

§. 86.

Dokumenty, mocą których gmina zaciąga zobowiązania, podpisuje prezydent i dwaj członkowie rady miejskiej przez nią wyznaczeni.

§. 87.

Prezydent decyduje samodzielnie w sprawach do poruczonego zakresu gminy należących, oraz w sprawach własnego zakresu gminy, które według przepisu niniejszego statutu lub oddzielnych instrukcyj nie są zastrzeżone rozpoznaniu rady miejskiej, sekcji lub magistratu.

§. 88.

Do Prezydenta należy kierunek polityki miejscowej w gminie. W nagłych razach, a mianowicie, jeżeli idzie o utrzymanie spokojności publicznej, zdrowotności, bezpieczeństwa prywatnego, lub na koniec o zabezpieczenie majątku gminnego, wydaje zarządzenia bez względu na wysokość wydatków z wykonaniem połączonych.

Obowiązany jednak będzie wyjednać zatwierdzenie poczynionych zarządzeń w najkrótszym czasie u rady miejskiej.

§. 89.

Prezydent miasta mianuje urzędników dwóch najniższych stopni, przyjmuje i oddala wszystkie sługi oraz osoby pobierające dziennie wynagrodzenie.

§. 90.

Prezydent udziela zaliczek urzędnikom i sługom miejskim, nieprzenoszących trzechmiesięcznej płacy.

Udziela urlopów urzędnikom i sługom miejskim do trzech miesięcy.

§. 91.

Prezydent wykonuje władzę dyscyplinarną nad wszystkimi urzędnikami i sługami gminnymi i zakładów gminnych.

Rada miejska może żądać od prezydenta wytoczenia śledztwa dyscyplinarnego. Do wykonywania tej władzy służą prezydentowi miasta wszystkie te prawa, jakie według przepisów obowiązujących każdy w ogóle naczelnik urzędu pod względem dyscyplinarnym posiada. Zawieszenie jednak w urzędowaniu urzędników przez radę miejską mianowanych, poda prezydent na najbliższem posiedzeniu do wiadomości rady miejskiej.

§. 92.

Prezydent może zarządzić sprawunki, które wydatku wyższego nad 400 k. nie wymagają i łącznie wzięte sumy na ten cel preliminowanej nie przenoszą.

§. 93.

Obowiązkiem prezydenta jest zarządzać od czasu do czasu kontrolowanie kas miejskich, tudzież wszystkich kas zakładów pod zarządem lub nadzorem gminy zostających. Ma on prawo osobiście brać udział w tej czynności.

Kontrolowanie wymienionych kas może także zarządzić rada miejska.

§. 94.

Prawo asygnowania pieniędzy z kasy miejskiej służy prezydentowi miasta pod własną odpowiedzialnością. Dla bliższego określenia tego prawa postanawia się, co następuje:

a) Żaden wydatek nie mający pokrycia w budżecie nie może być uczynionym bez zezwolenia Rady miejskiej, właściwej sekcji albo komisji, a względnie Wydziału krajowego.

b) Do wypłaty systemizowanych płac i pensji, następnie do wypłaty podatków i dodatków, tudzież należności prawnych, przez właściwą władzę wymierzonych, nie potrzeba zezwolenia Rady miejskiej,

c) Wynagrodzenia przypadające przedsiębiorcom z mocy kontraktów lub ugód, za zezwoleniem Rady miejskiej zawartych, wtedy tylko wypłacone być mogą, kiedy sekcja lub komisja odbiorcza nie poczyni żadnych zarzutów; w przeciwnym zaś razie należy wstrzymać wypłatę aż do decyzji Rady miejskiej, a według okoliczności i Wydziału krajowego.

d) Każdą asygnację pieniężną należy przesłać wydziałowi rachunkowemu do przejrzenia i skontrolowania.

Tytuł 15.

Zakres działania magistratu.

§. 95.

Magistrat jest w sprawach własnego zakresu organem wykonawczym gminy, oraz pierwszą instancją administracyjną w sprawach zakresu poruczonego (§ 59 b). zarządza pod kierownictwem prezydenta i pod jego odpowiedzialnością sprawami gminy i wykonuje pieczę nad zakładami pod nadzorem gminy zostającymi, nakoniec załatwia bieżące czynności w sprawach sobie przekazanych.

§. 96.

Magistrat przekazane sobie czynności załatwia częścią kolegialnie, a częścią jako sprawy bieżące.

§. 97.

Kolegialnemu rozpoznaniu magistratu ulegają wszystkie sprawy, które rada miejska lub prezydent kolegialnemu rozpoznaniu magistratu przydzieli.

Prezydent miasta uchwałami magistratu nie jest związanym.

§. 98.

W obradach kolegialnych magistratu biorą udział pod przewodnictwem prezydenta lub jego zastępcy, obaj wiceprezydenci miasta, dyrektor i radcy magistratu z głosem stanowczym. W sprawach sanitarnych fizyk miejski, w sprawach budowlanych dyrektor budownictwa, a w sprawach rachunkowych i skarbowych naczelnik biura obrachunkowego, mają w obradach magistratu także głos stanowczy. Tych urzędników zastępują z głosem stanowczym zastępcy ich w kierownictwie odnośnych wydziałów.

Wszyscy inni urzędnicy miejscy i zakładów miejskich mogą na polecenie prezydenta lub jego zastępcy brać udział w obradach magistratu tylko z głosem doradczym.

Przewodniczący rozstrzyga w razie równości głosów.

Na referatach uchwał magistratu ma prowadzący pióro zaznaczyć zapadłą uchwałę, ewentualnie także na żądanie zapisać zdanie odmienne.

Biorący udział w posiedzeniach magistratu, którzy między sobą są spokrewnieni lub spowinowaceni aż do 4. stopnia włącznie mają się wstrzymać od głosowania i w sprawach, których referentem jest ich krewny lub powinowaty.

§. 99.

W sprawach poruczonego zakresu magistrat stosować się powinien do przepisów i instrukcyj w drodze właściwej wydanych.

§. 100.

Celem dokładniejszego poglądu i jednolitości postępowania rada miejska podzieli magistrat na stosowną liczbę wydziałów.

§. 101.

Głównymi obowiązkami magistratu są:

- starać się o należyte ogłoszenie ustaw i obwieszczeń rządowych i miejskich;
- prowadzić dokładne spisy ludności miejscowej i wydawać świadectwa przynależności od gminy;
- utrzymywać dokładny inwentarz majątku gminy i uwidaczniać w nim wszelkie następne zmiany, czuwać nad nienaruszalnością granic gminy i posiadłości gminy;

d) starać się o bezpieczeństwo osób i majątku mieszkańców;

e) czuwać nad wykonaniem przepisów dotyczących święcenia niedziel i świąt uroczystych, powstrzymywać wszelkie naruszenia obrządków religijnych i służby Bożej;

f) zawiadywać majątkiem gminy w granicach przez radę miejską określonych;

g) pilnować, aby zakłady pod zarządem lub dozorem gminy zostające lub przez nią dotowane, do statutów i instrukcyi się stosowały;

h) starać się o zaopatrzenie miasta w dobrą i taną żywność i wodę;

i) wykonywać policję zdrowia, starać się o należytą opiekę nad chorymi i rekonwalescentami;

k) mieć pieczę nad zaopatrzeniem ubogich i zapobiegać żebractwu;

l) wykonywać służące gminie prawo wydalania na podstawie §. 11. statutu;

m) starać się o pomoc przy pożarach i powodziach i innych klęskach elementarnych;

n) starać się o wygody mieszkańców, o oświetlenie i upiększenie miasta, o utrzymanie istniejących w obrębie miasta dróg, placów, ulic, bruków, mostów, studni, kanałów, cmentarzy i t. p.;

o) dbać o czystość placów, ulic, dróg, i utrzymywać dozór nad czystością domów i podwórców;

p) wykonywać przepisy dotyczące budowl i zarobkowania;

r) dozwać dobrowolnych licytacyi ruchomości;

s) egzekwować należitości miejskie i rządowe;

t) odstawiać kontyngent wojskowy na miasto przypadający, utrzymywać kontrolę urlopników, rezerwistów, i należących do pospolitego ruszenia;

u) kwaterować wojsko i dostarczać podwód;

w) rozpoznawać i karać przestępstwa przeciw rozporządzeniom policyjnym miejskim.

§. 102.

W sprawach, innym organom poruczonych, powinien magistrat, jeżeli idzie o dobro gminy lub jej mieszkańców na wezwanie organa te według możności wspierać.

§. 103.

Magistrat powinien w razie potrzeby użyć służących sobie środków przymusowych dla wykonania przepisów ustaw, wyższych poleceń i własnych rozporządzeń; — oraz powinien na żądanie dostarczać prawnej pomocy innym, do przestrzegania przepisów ustanowi powołanym władzom.

§. 104.

Gdyby środki przymusowe magistratowi służące do wprowadzenia w wykonanie ustaw i rozporządzeń nie były dostatecznymi, nately magistrat winien potrzebnej pomocy od właściwej władzy zażądać.

§. 105.

Dla utrzymania swej powagi i powstrzymania uchybień może magistrat użyć środków, jakie służą władzom rządowym.

§. 106.

Od orzeczeń i zarządzeń magistratu w sprawach własnego zakresu działania, służy prawo odwołania w terminie dni 14 do rady miejskiej, o ile szczególne ustawy innego terminu nie ustanawiają.

W sprawach poruczonego zakresu działania, a w szczególności także od orzeczeń karno-policyjnych magistratu, ma być rekurs do politycznej władzy krajowej podany.

D Z I A Ł V.

Tytuł 16.

Stosunek władzy gminnej do władz krajowych i do władz administracyjnych państwa.

§. 107.

W sprawach własnego zakresu podlega gmina miasta Krakowa bezpośrednio Wydziałowi krajowemu a względnie Sejmowi krajowemu.

Wydział krajowy czuwa nad tem, aby majątek miasta nie mniej zakładów miejskich w całości, nie nadwierzony był utrzymany.

Wydział krajowy może na prezydenta lub jego zastępcę, przekraczającego lub zaniedbującego swój obowiązek w sprawach ustawowego zakresu działania gminy, nakładać kary do 400 kor. Kary te wpływają do kasy miejskiej na fundusz ubogich. W razie cięższego przekroczenia lub ciągłego zaniedbywania obowiązków, może prezydent lub jego zastępca, po uprzednim przeprowadzeniu śledztwa dyscyplinarnego, być złożonym z urzędu przez Namiestnika w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 108.

Od orzeczeń i zarządzeń rady miejskiej służy prawo odwołania stę do Wydziału krajowego w terminie dni 14, o ile szczególne przepisy nie ustanawiają innego terminu lub innego toku instancyi.

Rekursy mają być wnoszone na ręce magistratu.

§. 109.

Rządowi służy prawo nadzoru nad gminą, aby swego zakresu działania nie przekraczała i wbrew ustawom nie działała.

To prawo nadzoru wykonuje polityczna Władza krajowa; na żądanie jej przeto Prezydent miasta powinien jej udzielić uchwały rady miejskiej i inne potrzebne wyjaśnienia.

§. 110.

Polityczna Władza krajowa ma prawo i obowiązek zakazać wykonania uchwały powziętej przez radę miejską, jeżeli uchwała przekracza zakres działania rady lub sprzeciwia się ustawom. Przeciw takiemu zakazowi służy prawo rekursu w dniach 60 do Ministerstwa spraw wewnętrznych. Jeżeli jednak sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, Władza krajowa powinna o wydanym zakazie zawiadomić równocześnie Wydział krajowy.

Polityczna Władza krajowa ma prawo nałożyć na prezydenta lub jego zastępcę przekraczającego lub zaniedbującego swe obowiązki w sprawach poruczonego zakresu działania, karę aż do 400 kor. Kary te wpływają do kasy miejskiej na fundusz ubogich.

§. 111.

Polityczna Władza krajowa rozstrzyga zażalenia przeciw zarządzeniom magistratu, naruszającym lub mylnie stosującym ustawy, o ile te zarządzenia nie są oparte na uchwałach rady miejskiej, przeciw którym rekursy do Wydziału krajowego powinny być wnoszone.

DZIAŁ VI.

Tytuł 17.

O wpływie władzy gminnej na sprawy odnoszące się do różnych wyznań religijnych.

§. 112.

Specyalne sprawy chrześcijańskie zostają pod wyłącznym zarządem chrześcijańskich członków gminy krakowskiej.

Sprawy te odnoszą się:

a) do przedmiotów duchownych, szkolnych i dobroczynnych, tudzież zakładów wyłącznie z funduszy chrześcijańskich dotowanych;

b) do praw patronatu, prezentowania i mianowania pasterzy dusz i nauczycieli religii, jakoteż nadawania stypendyów wyznaniowych.

§. 113.

W zarządzie spraw w paragrafie powyższym wymienionych zastępują gminę członko-

wie rady miejskiej chrześcijańskiego wyznania. Do wydania ważnej uchwały w sprawach tego rodzaju obecność $\frac{2}{3}$ części członków rady miejskiej wyznania chrześcijańskiego jest konieczną.

§. 114.

W sprawach dotyczących się wyznania mojżeszowego, o ile one pod rozpoznanie gminy przychodzić będą, uchwałać mają pod przewodnictwem prezydenta członkowie rady miejskiej wyznania mojżeszowego, w komplecie przynajmniej $\frac{2}{3}$ części członków tego wyznania.

Gdyby liczba wybranych członków rady miejskiej wyznania izraelickiego 21 nie wynosiła, natędy liczba ta powołaniem do obrad mężów zaufania przez członków rady miejskiej wyznania izraelickiego, uzupełnioną będzie,

D Z I A Ł VII.

Tytuł 18.

Postanowienia przejściowe.

§. 115.

Statut niniejszy wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia w Dzienniku ustaw krajowych. Z tym dniem tracą moc obowiązującą postanowienia tymczasowego statutu dla stoł. król. miasta Krakowa z dnia 1. kwietnia 1866 zamieszczonego w III. części Dziennika ustaw i rozporządzeń krajowych z dnia 13. kwietnia 1866, jednakże przepisy niniejszego statutu dotyczące wyborów do rady miejskiej wejdą w wykonanie dopiero przy najbliższych wyborach uzupełniających, postanowienia o wiceprezydentach po ukonstytuowaniu się uzupełnionej przez najbliższe wybory rady miejskiej.

Pierwsze wybory uzupełniające do rady miejskiej po wejściu w życie niniejszego statutu dokonane będą na 5-cio letni czas urzędowania, następne wybory po upływie dwóch lat, do dalszych wyborów ma zastosowanie przepis §. 45.

Przy najbliższych wyborach wybiera każde koło i każdy oddział wyborczy z uwzględnieniem §. 45. połowę liczby radców na nie przypadających.

Pierwsze wybory po wejściu w życie niniejszego statutu odbędą się na podstawie listy wyborczej, która według przepisu §. 37. dotychczasowego statutu ustalona będzie.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu.

P. Stojalowski. Proszę o głos.

Marszałek. Głos ma p. ks. Stojalowski.

P. Stojalowski. Wiem to z góry, że skutku moje przemówienie mieć nie będzie i zasada w której obronie staję, jeszcze obecnie w tej Izbie nie zwycięży. Uważałbym jednak za zaniedbanie mego obowiązku, gdybym przy tej sposobności nie wypowiedział, że ubolewać tylko należy, iż pierwsza stolica polska, stary nasz Kraków, przy tym nowym statucie wyborczym wcale jeszcze nie wstąpił na drogę postępu, a nawet mogę powiedzieć uchwalił statut, który pod pewnymi względami jest unikałem w naszym kraju i całym państwie. Uderzać to musi tembardziej, że równocześnie stolica państwa (Wiedeń) przeprowadziła zmianę pod tym względem, przez co dała dowód, że dawne ordynacje wyborcze utrzymać się nie mogą i że trzeba się liczyć z postępowaniem czasu i potrzebami społecznymi.

Ustawa Wiednia uzyskała już sankcję cesarską i czynią tam przygotowania do nowych wyborów, a choć utrzymano tam stary podział na koła, to jednak stworzono czwarte koło robotnicze, które dało prawo wyborcze więcej niż $\frac{1}{4}$ -tej miliona mieszkańców. Pomimo tego przykładu i bliskości Wiednia, krakowska rada miasta uchwała statut, że tak powiem, ultrakonserwatywny. W obronie więc zasady powszechnego prawa głosowania, które przynajmniej w miastach powinno być uwzględniane, a zwłaszcza w miastach takich, które jak Kraków sobie same uchwalają statut — chcę wypowiedzieć kilka uwag.

Zaprzeczenie prawa głosowania powszechnego jest naruszeniem wszystkich zasad i pojęć chrześcijańskich. Ordynacje wyborcze nasze taksują ludzi wedle pieniędzy i jest w nich wypowiedzianą wprost zasada, że ten zaczyna być człowiekiem i ma prawa obywatelskie, kto przedstawia jakąś wartość finansową, namacalną. Nie da się to pogodzić z pojęciami chrześcijańskimi, które mówią, że każdy człowiek ma swoje prawa ludzkie, które powinny być uznane przez wszystkich współbliźnich a tembardziej przez ustawodawstwo, które powinno bronić sprawiedliwości. I dziwić się przychodzi że ten Kraków który się nazywa Rzymem polskim, nie mógł się zdobyć na uznanie tej zasady chrześcijańskiej.

Jak można ze sprawiedliwością pogodzić, aby w mieście liczącem, jeżeli się nie mylę 80 tysięcy mieszkańców miało prawo wyborcze tylko 6 tysięcy ludzi? I ze względów narodowych ta zasada jest bardzo ważną, nie tylko w samym Krakowie. Trzeba mieć wzgląd na interesa narodowe, a osobliwie kresowe, gdzie jak n. p. w Białej, jak długo nie będzie przeprowadzoną zasada powszechnego głosowania tak długo nasza narodowość będzie pokrzywdzoną. Jeżeli my

tutaj naszych narodowych interesów nie brnimy, to nic dziwnego, że ci którzy tłumią naszą narodowość, muszą się trzymać tej samej zasady i odmawiać nam powszechnego głosowania. A że tam przeważnie Niemiec ma pieniądze, więc Polak nie mając prawa do wyborów, zostaje pod niemiecką nogą.

A trzecią przyczyną, dla której zasada powszechnego głosowania powinna być uwzględnioną, są względy społeczne. Zdaje mi się, że już i do tej Izby zaczynają się wciskać konieczności społeczne tak, że zupełnie przed tymi względami zamykać się nie można. Słychać ciągle narzekania na niezadowolenie ludności, które się przypisuje jakiejś sztucznej agitacji, a niewidzi się, że ta reszta ludności, która pracuje i przyczynia się do rozwoju miast, czuje się pokrzywdzoną. I temu pokrzywdzeniu dają wyraz już nie tylko sami socjaliści demokraci, ale wiadomo, że już były nawet zgromadzenia mieszczańskie chrześcijańskie, nawet z marką katolicką a więc przeważnie konserwatywne, na których już nie można się było zamknąć tym zapatrywaniem, że rękodzielnicy muszą mieć swoje prawa. Jedno z tych zgromadzeń, które z pewnością może liczyć na sympatję tej Izby, żądało, aby przynajmniej 20 mandatów dano warstwie pracującej.

Jedno tylko znalazłem w tym statucie krakowskim, co wygląda na jakiś postęp, a mianowicie, że przyznano osobiste prawo głosowania niewiastom. To, o ile wiem jeszcze nigdzie miejsca niema. Ale kto zna bliżej krakowskie stosunki, ten może zrozumieć, że ten postęp jest połączony z interesem wyborczym. Bo ta pleć żeńska przypuszczona do głosowania, to są t. zw. kamieniczniczki, które mając realności, mają tem samem długie a mają je zapisane w krakowskiej kasie oszczędności. Więc w rzeczywistości jest ta pleć żeńska w ręku Kasy i może być przy głosowaniu użyta wedle woli Zarządu. Otóż i ten postęp jest właśnie tylko interesem.

Co jeszcze uderza w tym statucie i pokazuje już jakieś zacofanie i zaskorupienie, wcale nie znane w innych krajach, to to, że potwierdzono nie tylko koła, ale w każdym kole jeszcze osobne działy i działy te są tak urządzone, żeby przez nie tembardziej można wpływać i wedle intencji pewnego stronnictwa wybory w mieście przeprowadzać.

Wskutek tego cały ten statut jest rzeczywiście, gdy się go czyta tak zawiły, tak niejasny, że jestem przekonany, nawet ci, co w Krakowie siedzą i którym ostatecznie to prawo głosowania przyznane zostało, wcale się w tym statucie nie będą mogli wyznać. W statucie tym powiedziano n. p. że w tym oddziale głosują ci, o ile nie głosują w in-

nym oddziale. Nie wiem, jak można taki statut pisać, którego nikt nie rozumie, a nawet sędzę, że nie rozumieją go i ci, którzy go pisali i że to tylko dlatego wprowadzono, aby móżdż właśnie tak agitację prowadzić i tak te listy układać, jak dla nich będzie z większym pożytkiem.

Otóż to są uwagi ogólne, których nie chciałem zamilczeć, ażeby też kiedyś w tej Wys. Izbie sprawa powszechnego prawa głosowania znalazła oddźwięk i uzasadnienie. Wiem z góry, że się to na nic nie przyda, bo jakby się chciało tę sprawiedliwą zasadę wykonać, toby cały ten statut trzeba odesłać Krakowowi do gruntownego przerobienia. To jest rzecz niemożliwa i dlatego uwagi moje pożytku praktycznego nie odniosą, ale ponieważ jestem tego zdania, że nawet głos wołającego na puszczy, nie przebrzmiewa bez echa i nie pozostaje bez korzyści, dlatego chciałem te uwagi wypowiedzieć, pozostawiając resztę posłom krakowskim do zrobienia.

P. Rotter. Proszę o głos.

Marszałek. Głos ma p. Rotter.

P. Rotter. Zamierzam w dyskusji ogólnej złożyć tylko krótkie oświadczenie co do stanowiska zasadniczego, jakie w tej sprawie reformy wyborczej zajmowałem w radzie m. Krakowa. Otóż stwierdzam najpierw, że wniosłem utworzenie nowej kuryi o 10 nowych mandatach, która miała się oprzeć na zasadzie powszechnego prawa głosowania, skutkiem czego członków rady miasta byłoby ogółem 70. Wniosek ten rada miasta uchwaliła na jednym posiedzeniu, później zaś drogą reasumcyi przy większym komplecie uchyliła. Ja wniosku tego teraz w tej chwili drogą poprawki wznawiać nie zamierzam, chcę jednak stwierdzić, że stanowisko, jakie zajmowałem wówczas wraz z kolegami, którzy za wnioskiem moim głosowali, uważam za słuszne i sprawiedliwe.

Zamierzam dalej stwierdzić, że na stanowisku tem, dopóki wogóle sposobność działania mieć będą i o ile mi siły w tym kierunku starczy, wytrwam i stale starać się będę zrealizować zasadę tę w przyszłości. (Brawa). Na razie jeszcze zaznaczyć chcę, że o zasadach, które do zajęcia takiego stanowiska skłoniły mnie wówczas i które dziś tak samo za słuszne uważamy, nie będę mówił w tej chwili, bo będzie do tego sposobność niebawem przy rozprawach nad wnioskiem naszego stronnictwa o reformie sejmowej ordynacyi wyborczej. Do owej więc chwili dla oszczędzenia czasu i nie powtarzania się po raz drugi, przemówienie swoje na tym punkcie odraczam, a teraz zastrzegam sobie tylko głos przy dyskusji szczegółowej do posta-

wienia poprawek do trzech paragrafów. (Oklaski).

P. Górski. Proszę o głos.

Marszałek. P. Górski ma głos.

P. Górski. P. Stojalowski ma talent, którego przyznaję się nie posiadać, a to talent uniwersalności. Zabiera on głos w tej Wys. Izbie przy każdej sposobności i kilka razy na dzień, czy chodzi o sprawy włościańskie, czy o sprawy szkolne o sprawy przemysłu, kredytu, lub jakiegokolwiek. Dziś uznał za stosowne występować w interesie mieszkańców m. Krakowa. Jako radny miejski krakowski i mieszkaniec tego miasta pozwolę sobie zauważyć, że statut miejski, uchwalony przez radę miasta, jest rezultatem bardzo poważnej pracy, niemal całorocznej w łonie komisyi rady miejskiej i kilkumiesięcznej dyskusyi w samej pełnej radzie m. Krakowa. Zarzucono tu, że statut ten opiera się na niby to przedawnionych kuryach, na reprezentacyi interesów i że nie odpowiada życzeniom innych warstw ludności.

Otóż muszę powiedzieć, że przeważna część reprezentantów Rady i miasta powołanych do tego, którzy się zajmowali sprawami gminnymi ze stanowiska teoretycznego i praktycznego, przyszła do przekonania, że interesów porządnej gospodarki miejskiej nie można inaczej zabezpieczyć, jak przez powołanie do Rady miejskiej ludzi najbardziej do tego odpowiednich.

Więc przedewszystkiem przez powołanie do udziału w reprezentacyi miasta właścicieli domów.

Można ich żartobliwie nazwać kamienicznikami, ale nie zmienia to faktu, że los miasta zawisł od losu domów, które są częścią miasta i jego koleje rozwoju podzielać muszą.

Nie ma nikogo w mieście, któryby podzielał bardziej dobrą i złą dolę miasta, jego rozkwit i upadek jak właściciele domów.

Jeżeli więc kto zasługuje na przyznanie mu prawa wyborczego, to z pewnością właściciele kamienic w Krakowie.

Wszystkie ciężary na nich się opierają i wtedy nawet, kiedy ich zobowiązania osobiste gasną, to na ich spadkobierców lub prawonabywców przechodzi ten ciężar dodatków miejskich.

Muszą być zatem w innym położeniu prawnem wobec miasta skoro się też w innym do niego stosunku, jak ci, co dziś tutaj jutro tam przebywają i niczem z miastem i jego interesami nie się związani.

Potem jest oczywiście kurya przemysłu. To są wiekami uświęcone tradycje, wiekami i potrzebą ogólną, aby sferom przemysłowym dać wpływ na zarząd miasta.

A jeżeli jest jeszcze trzecia kurya inteligencji, to nikt chyba przeciw temu protestować nie będzie.

Na tych trzech głównych kuryach oparte zostało prawo wyborcze przez ludzi, którzy już trzydzieści kilka lat temu uważali, że nie można lepiej oprzeć reprezentacji miasta jak na tych trzech warstwach społecznych.

I dziś postanowiono w tych zasadach organicznych ordynacji wyborczej nic nie zmieniać, bo było przekonanie, że w ten sposób najlepiej można zabezpieczyć los miasta i jego rozwój na przyszłość.

Tyle chciałem odpowiedzieć na podniesione zarzuty, że ordynacja opiera się na różnych kuryach i oddziałach.

P. Stojałowski. Proszę o głos.

Marszałek Głos ma p. Stojałowski.

P. Stojałowski. Wdzięczny jestem p. Górskiemu, że mi przyznał uniwersalny talent. Radbym go rzeczywiście posiadać, jeżeli jednak p. Górski w tem talent ten widzi, że w różnych sprawach tu głos zabieram, to jabym powiedział, że może mi to być poczytane chyba za uniwersalne zajmowanie się wszystkim, co nasz kraj żywo obchodzi a z zajęcia się temi sprawami nikomu chyba zarzutu czynić nie można. Zauważę przytem, że p. Górski wyliczył między innymi sprawami, przy których głos zabierałem, także sprawy kredytowe. Ja w tych sprawach jeszcze głosu nie zabierałem, może będę jeszcze o nich mówił, ale dotąd nie mówiłem, więc rachunek p. Górskiego w każdym razie nie jest dziś dokładny. Przychodząc teraz do uwag merytorycznych, zaznaczyć muszę, że jeżeli d. Górski powiedział, że przeważna część ludzi zajmowała się układem tego statutu, to ja skonstatować muszę, że ta przeważna część składała się z obecnej rady miejskiej, która liczy, jeśli się nie mylę 60 członków. Więc jeżeli 60 ludzi radziło nad statutem, to co najmniej przesadą jest mówić, że przeważna część ludzi nad nim debatowała; chyba, że się stoi na tej zasadzie, że co ludzie po zaradę miejską na zgromadzeniach, czy katolickich czy innych mówili o tym statucie, uważa się jako nie mówione przez ludność, tylko przez jakieś indywiduala, które nie zasługują na uznanie ich za obywateli miasta. Nie wiem także, co p. Górski rozumiał przez „porządną gospodarkę“ miasta, o której mówił, że nie może być inaczej prowadzona, jak tylko przez to, aby do gospodarzy wchodziła właściciele domów, jako najbardziej interesowani, przemysłowcy i inteligencya. Ja tej zasady przecież nie zaprzeczyłem wcale, że rzeczywiście gospodarka miasta musi być prowadzona przez tych interesowanych i tu wyliczonych, chodzi tylko o to, w jaki spo-

sób z każdej z tych kuryi wchodzi się do rady miasta.

Przecież i przy powszechnem głosowaniu także te same elementy przyjdą do rady, oczywiście dodaną zostanie tylko jeszcze ludność pracująca, która jest przy obecnej ordynacji wykluczona.

Jeżeli p. Górski słusznie zresztą podniósł, że właściciele domów są interesowani w gospodarce miejskiej, to ja muszę tylko tę skromną zrobić uwagę, że przecież na miłość Boską, właściciele domów by nie było, gdyby nie było tych, którzy domy murują i że właściciele sami nie utrzymywaliby w domach porządku, gdyby nie mieli sług i stróżów, których oni obecnie często traktują, za Bóg wie jakie stworzenia. A to przecież nie zgadza się z zasadami chrześcijańskimi, o których p. Górski nie raz głośno mówi.

Tak samo przemysłowcy, mają niewątpliwie wielką zasługę, której im nikt nie odmawia, że ich inwencya, zapobiegliwość itd. do podniesienia przemysłu wielce się przyczynia, ale przecież po chrześcijańsku nie można zaprzeczyć, że i przemysłowcy nie mogą istnieć bez robotnika, i że te dwa czynniki współdziałają wszędzie. I dlatego na tem właśnie opieramy naszą zasadę, że ponieważ właściciel domu sam domu nie buduje, a tak samo przemysłowiec sam przemysłu nie prowadzi, więc wedle sprawiedliwości zasad chrześcijańskich trzeba uwzględnić i tych, którzy z tymi czynnikami współpracują nad rozwojem tak miasta jak i całego społeczeństwa.

Nareszcie zrobię ostatnią uwagę, że rozszerzenie o 4 mandaty jest na dłuższy przeciąg czasu niewystarczające i zdaje mi się, że gołosłownem jest twierdzenie p. Górskiego, że w naszych stosunkach to wystarcza. To nie jest udowodnienie, a mnie się zdaje, że nasze stosunki to właśnie takie, że koniecznie wymagają, aby ci, którzy dziś stoją u steru, uznali to, że konieczną jest rzeczą, aby oni otworzyli swe serca dla innych warstw ludności, dotychczas upośledzonej i przez ustawodawstwo tem życzliwość udokumentować. Wtedy dojdzie się do społecznej harmonii, na której nietylko p. Górskiemu ale i mnie bardzo zależy.

Marszałek. Czy żąda jeszcze kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca p. Hupka. Na przemówienie uniwersalnego mowcy, który przy każdej sprawie głos zabiera, nie powinienem może odpowiadać, aby nie powiększać tych ogromnych szkód, jakie swemi ciągłymi mowami poseł bocheński tej Wysokiej Izbie wyrządza, zabierając skąpo wymierzony i przez to podwójnie drogi czas. Jednak nie pomnę jednego tylko słowa milczeniem mianowicie

uwagi, którą zrobił, że w myśl projektu statutu ten jest człowiekiem, kto ma pieniądze i że w statucie miasta Krakowa tylko ci, którzy mają pieniądze, mają prawo głosowania.

To tylko dowodzi, że poseł Bocheński statutu nawet nie czytał, bo gdyby był czytał wiedziałby, że jest kurya inteligencji, wspominał wprawdzie poseł Stojalowski także o kuryi rękodzielniczej, a domagając się kuryi powszechnego głosowania, odwoływał się na Wiedeń, ale muszę go zapewnić, że prócz Wiednia nie ma nigdzie szerszego prawa wyborczego i że zupełnie takie same stosunki istnieją w miastach cesarstwa niemieckiego.

Byłoby zatem przedwczesnem wyprzedzać tamte kraje na polu rozszerzenia prawa wyborczego. Szerzej się nie będę nad tem rozwodzić z powodów, które już p. Rotter przytoczył, ponieważ dyskusya na temat stosowności, czy nie stosowności powszechnego głosowania przy innej sposobności będzie prowadzona.

Marszałek. Przystępujemy do rozprawy szczegółowej. Przedewszystkiem do rozprawy nad statutem. Jeżeli Wysoka Izba zgodzi się na ten sposób postępowania i nikt nie będzie miał mu nic do zarzucenia, mam zamiar §§. do których nie zgłoszono żadnych poprawek, objąć łączną uchwałą. Proszę zatem, aby ci panowie, którzy zamierzają stawiać jakie poprawki do poszczególnych paragrafów, zechcieli je zaraz zgłosić.

(Głosy: zgoda).

P. Rotter. Zgłaszam poprawki do §§. 60, 107 i 110.

P. Komisarz rządowy, Radca dworu hr. Łoś. Proszę o głos do §. 25.

P. Paszkowski. Zgłaszam poprawki do §§. 25 i 115.

Marszałek. Ponieważ od §. 1. do 24. nie wniesiono żadnych poprawek, zamierzam przeto w dyskusyi szczegółowej podać je razem do głosowania. — Proszę p. sprawozdawcę o odczytanie tych paragrafów.

Sprawozdawca p. **Hupka** (czyta):

DZIAŁ I.

O gminie i jej obrębie, o mieszkańcach i stosunkach ich do gminy.

Tytuł I.

O statucie gminnym i jego zmianach.

§. 1.

Gmina miasta Krakowa rządzi się niniejszym statutem.

§. 2.

Zmiany statutu tego mogą nastąpić tylko w drodze ustawodawstwa krajowego.

Tytuł 2.

O obrębie gminy.

§. 3.

Statut niniejszy obowiązuje w całym obrębie miasta Krakowa.

Zmiana obszaru gminy może nastąpić po wysłuchaniu Rady miejskiej tylko w drodze ustawodawstwa Krajowego.

Tytuł 3.

O nazwie miasta.

§. 4.

Gmina zatrzymuje nazwę stołecznego królewskiego miasta Krakowa, tudzież dotychczasowe barwy i herb miasta.

Tytuł 4.

O mieszkańcach miasta.

§. 5.

Mieszkańcy miasta Krakowa dzielą się na członków gminy i obcych.

Rada miejska może zasłużonym mężom, bez względu na ich miejsce zamieszkania i przynależność, jeżeli są obywatelami austriackimi, nadać obywatelstwo honorowe. Obywatelstwo honorowe nadaje wszystkie prawa służące członkom gminy, nie nakłada jednak żadnych obowiązków lub ciężarów gminnych

§. 6.

Członkami gminy są:

1. osoby, mające w gminie krakowskiej prawo przynależności;
2. uczestnicy, to jest osoby niemające w tej gminie przynależności, jeżeli w granicach tej gminy majątek nieruchomy posiadają, lub jeśli od zatrudnień lub przedsiębiorstw zarobkowych, samoistnie wykonywanych, albo od dochodu bezpośrednio podatek w gminie krakowskiej opłacają.

Pod tymi warunkami należą do uczestników gminy krakowskiej także korporacje, stowarzyszenia, spółki, zakłady i fundacje.

Wszystkie inne osoby są obcemi w gminie.

§. 7.

Stosunki przynależności do gminy określa ustawa państwowa.

§. 8.

Za nadanie przynależności gmina pobiera może opłatę w kwocie od 20 Kor. do 600 Kor., którą Rada miejska oznaczy stosownie do zamożności osoby do gminy przyjątej.

Tytuł 5.

O prawach i obowiązkach mieszkańców gminy.

§. 9.

Wszyscy mieszkańcy miasta mają w ogóle prawo:

- a) do bezpieczeństwa osoby i własności w obrębie gminy znajdującej się;
- b) do korzystania z przedmiotów i zakładów na publiczny użytek przeznaczonych, stosownie do urządzeń tych zakładów.

§. 10.

Członkowie gminy mają prawo:

- a) do stałego pobytu w obrębie gminy,
- b) do zawiadywania sprawami gminy w granicach tym statutem zakreślonych.

Przynależni do gminy mają nadto prawo do wsparcia z fundusów gminnych w razie zubożenia, choroby lub niezdolności do pracy, stosownie do właściwych ustaw i urządzeń.

§. 11.

Obcy mają prawo przebywania w gminie, dopóki nie przekraczają ustaw, nie wywołują zgorszenia lub nie staną się ciężarem dobroczynności publicznej. Od orzeczenia zabraniającego pobytu w gminie, służy prawo odwołania się do Namiestnictwa.

§. 12.

Każdy w gminie stosować się powinien do rozporządzeń i zarządzeń wydanych przez władzę gminną w zakresie działania, jaki jej z ustaw służy, oraz przyczyniać się do ciężarów gminy, stosownie do przepisów pod tym względem obowiązujących; członkowie gminy mają nadto szczególny obowiązek pełnienia urzędu lub czynności, do których wyborem gminy lub jej zaufaniem powoływani będą.

DZIAŁ II.

O zakresie działania gminy.

Tytuł 6.

O podziale zakresu.

§. 13.

Zakres działania gminy jest dwojaki:

- A) własny;
- B) poruczony.

W zakresie własnym gmina uchwała i rozporządza niezawisłe i samodzielnie według niniejszego statutu w granicach ustaw.

Zakres poruczony działania gminy t. j. jej obowiązek do współdziałania w sprawach publicznej administracji określają ustawy.

§. 14.

Do własnego zakresu gminy należy w szczególności:

- a) wnioski do zmiany statutu gminy i jej granic;
- b) przyznawanie prawa przynależności do gminy;
- c) ustanawianie urzędów miejskich;
- d) zarząd majątkiem gminy;
- e) nakładanie podatków gminnych;
- f) piecza nad bezpieczeństwem osób i ich własności;

g) zakładanie i utrzymywanie ulic, dróg, placów, mostów, jak niemniej staranie o bezpieczeństwo i łatwość komunikacji publicznej, wreszcie policja polowa;

h) piecza nad zaopatrzeniem miasta w dostateczną, taną i zdrową żywność i wodę, dozór targów, dozór nad wagami i miarami;

i) policja zdrowia;

k) policja nad czeladzią i wyrobnikami, wykonywanie przepisów o służbach;

l) policja obyczajności publicznej;

m) sprawy utogich i piecza nad zakładami dobroczynnymi gminy;

n) policja budownicza i ogniowa;

o) wpływ na sprawy szkół średnich i szkół ludowych w granicach ustaw;

p) jednanie stron w sporze będących przez mężów zaufania z gminy wybranych;

q) dobrowolna sprzedaż ruchomości drogą licytacji na żądanie stron.

Blizsze określenie atrybucji władz gminnych zawiera dział IV.

Czynnościami zakresu poruczonego osobnemi ustawami gminie przekazanemi, zawiaduje gmina w sposób ustawą wskazany, albo orzeka sama o sposobie zawiadywania, jeżeli tenże ustawami nie jest przepisany.

Tytuł 7.

O roku administracyjnym i języku urzędowym.

§. 15.

Rok administracyjny gminy zaczyna się i kończy z rokiem administracyjnym państwa.

§. 16.

Językiem urzędowym gminy jest język polski.

D Z I A Ł III.

Tytuł 8.

O Reprezentacji i urządach gminy.

§. 17.

Gminę miasta Krakowa reprezentuje Rada miejska względnie prezydent miasta.

Rada miejska orzeka w granicach swej atrybucyi, a uchwały jej wykonywa prezydent miasta, magistrat i urzędy miejskie.

Tytuł 9.

Skład Rady miejskiej.

§. 18.

Rada miejska składa się z 64 członków (radców miejskich).

Członków Rady miejskiej wybierają członkowie gminy, prawo głosowania mający. Gdyby powyższa liczba radców miejskich pomiędzy jednym a drugim wyborem przez śmierć lub rezygnację, lub utratę urzędów się zmniejszyła, wtedy rada miejska do pełnienia obowiązków radców przyzwie tych, którzy przy odnośnym wyborze po wybranych w kole lub oddziale wyborczym, do którego ubyli radca należał, największą liczbę głosów otrzymali, radcy przez Radę miejską przybrani, tylko do najbliższych wyborów obowiązki pełnić będą (§. 45).

Tytuł 10.

O wyborach i urzędowaniu radców miejskich.

§. 19.

Prawo wyboru radców miejskich służy bez względu na płeć tylko obywatelom państwa.

Prawo to mają następujący członkowie gminy:

a) obywatele honorowi miasta Krakowa;
b) duchowni świeccy wszystkich wyznań chrześcijańskich, rabini i kaznodzieje izraelicy;

c) klasztory i zgromadzenia duchowne męskie i żeńskie;

d) urzędnicy dworu państwa, kraju, powiatu, gminy i zakładów publicznych tak czynni jak i w stanie spoczynku będący;

e) oficerowie i do wojskowości należące osoby z tytułem oficerskim, jeżeli się znajdują w stanie nieczynnym, w stanie stałego spoczynku, lub jeśli z zastrzeżeniem charakteru wojskowego dymisyę wzięli;

f) przełożeni, profesorowie i nauczyciele wszystkich zakładów naukowych, utrzymywanych kosztem państwa, kraju lub gminy tudzież osoby posiadające kwalifikację do nauczania w szkołach publicznych;

g) adwokaci, notaryusze, doktorowie wszystkich wydziałów i magistrowie chirurgii;

h) technicy, którzy studia swoje na jednej z wyższych szkół technicznych austriackich ukończyli i tamże egzamin dyplomowy lub egzaminy państwowe z dobrym skutkiem złożyli;

i) magistrowie farmacyi;

k) prawnicy, którzy złożyli wszystkie teoretyczne egzaminy państwowe;

l) literaci, dziennikarze, artyści i urzędnicy przedsiębiorstw obowiązanych do publicznego składania rachunków, jeżeli od roku przynajmniej 28 koron podatku osobisto-dochodowego lub rentowego w tutejszej gminie opłacają;

m) właściciele i dożywotnicy nieruchomości, podlegających podatkowi domowo czynszowemu;

n) ci, którzy w obrębie miasta prowadzą przedsiębiorstwo lub zatrudnienie powszechnemu podatkowi zarobkowemu podlegające, jeśli im na ostatni okres wymiarowy stopę podatku zarobkowego powszechnego najmniej w kwocie 10. koron wyznaczono;

o) przedsiębiorstwa obowiązane do publicznego składania rachunków, jeśli od roku tytułem podatku zarobkowego (bez dodatków) najmniej kwotę 300 koron opłacają.

§. 20.

Współwłaściciele i współdożywotnicy jednej nieruchomości mają wszyscy razem jeden tylko głos.

Również spółce handlowej lub przemysłowej służy tylko jeden głos, bez względu na liczbę wspólników.

Nieruchomość uważa się jako jedna, dopóki w księgach gruntowych jedno stanowi ciało.

§. 21.

Dopóki rzecz nieruchoma jest pod dożywociem, prawo głosowania jej właściciela jest w zawieszaniu.

§. 22.

Wyjęci są od prawa głosowania zostający w służbie czynnej:

a) oficerowie i osoby wojskowe z tytułem oficerskim;

b) wojskowi niższych stopni oraz szeregowcy.

§. 23.

Od prawa wyboru i wybieralności są wykluczeni:

1) osoby, które w ostatnim roku zaopatrzenie ubogich pobierały z funduszków publicznych lub gminnych.

Nie poczytuje się za zaopatrzenie ubogich wsparcia z kas chorych, renty na starość lub z powodu nieszczęśliwych przypadków, obdarzenie środkami naukowymi albo wsparcia w klęskach ogólnych:

2) krydataryusze podczas trwania postępowania konkursowego;

3) osoby zasądzone za zbrodnie wogóle lub za przekroczenia kradzieży, oszustwa, sprzeniewierzenia lub uczestnictwa w tych przekroczeniach (§§. 460, 461, 463 i 464 k. k.).

za przekroczenia przeciw obyczajności publicznej z §§. 501, 504, 511, 512, 515 i 516 k. k.; z ustawy z d. 24. maja 1885 r. L. 89 Dz. u. p., tudzież za lichwę.

Ustawy państwowe stanowią, po jakim czasie ustają te skutki zasądzenia.

Gdyby ustawa karna w tym względzie nowe przepisy zaprowadziła, postanowienia te będą się stosować także do prawa wyboru i obieralności do Rady miejskiej krakowskiej.

4) osoby, które z powodu zbrodni zostają prawomocnie pod śledztwem, a to na tak długo, dopóki śledztwo wstępne trwa.

5) osoby, oddane pod dozór policyjny albo przytrzymane w domu pracy przymusowej — jak długo te stosunki trwają.

§. 24.

Każdy wyborca głosuje imieniem własnym raz jeden i winien głosować osobiście.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje §§. 1 do 24 włącznie zechce rękę podnieść. (Większość). §§. od 1 do 24 włącznie są przyjęte.

Sprawozdawca p. **Hupla** (czyta).

§. 25.

Korporacje, stowarzyszenia i zakłady głosują przez zastępców prawnych lub s'atutami wskazanych, lub też przez pełnomocników do tego wybranych.

Klasztory i zgromadzenia duchowne męskie głosują przez swoich przełożonych, klasztory zaś i zgromadzenia duchowne żeńskie przez umocowanych do tego zastępców.

Współwłaściciele i współdożywnicy nieruchomości tudzież spółki handlowe, celem wykonania prawa głosowania mianują wspólnego pełnomocnika, większością obliczoną w stosunku do udziałów.

Niewiasty, prawo głosowania mające, głosują przez swoich mężów lub pełnomocników, albo osobiście;

ojcowie, opiekunowie i kuratorowie głosują za małoletnich i bezwłasnowolnych.

Pełnomocnik nie może zastępować więcej niż jednego wyborcę, i winien wykazać się pełnomocnictwem, stwierdzonem podpisem dwóch świadków. Pełnomocnikami mogą być tylko osoby mające prawo głosowania przy wyborach do Rady miejskiej krakowskiej.

Marszałek. Udzielam głosu p. komisarzowi rządowemu, który o to prosił.

P. komisarz rządowy Radca Dworu hr. **Łoś.** W czwartym ustępie §. 25 jest powiedziane że

„Niewiasty, prawo głosowania mające, głosują przez swoich mężów lub pełnomocników, albo osobiście;“

Otóż pozwolę sobie zwrócić uwagę Wysockiej Izby, że postanowienie to, że niewiasty mają prawo głosowania osobiście nie znajduje się w żadnej innej ordynacyi wyborczej; jestto postanowienie zupełnie nowe, które może wywołać pewne wątpliwości.

Ja nie mam wprawdzie polecenia od rządu centralnego do sprzeciwienia się, jednakże zwracam na to uwagę, że to może dać powód do wątpliwości i może byłoby wskazane, o ile chodzi o osobiste głosowanie, wyrazy „albo osobiście“ opuścić.

Marszałek. P. Paszkowski ma głos.

P. **Paszkowski.** Wobec oświadczenia p. komisarza rządowego zachodzi obawa, że postanowienie ustępu 4. §. 25. pociągnęłoby za sobą odmowę najwyższej sankcyi. Ponieważ zaś reprezentacyi gminy miasta Krakowa zależy niezmiernie na tem, aby statut ten był jak najprędzej sankcyonowany ze względu na to, że już w zeszłym roku mandaty niektórych radnych musiały być przedłużone, sądzę, że odpowiem intencyi większości rady miejskiej, jeżeli proponuję skreślenie wyrazów o osobistem głosowaniu niewiast, Jestto tylko formalność, bo rzeczywiste prawo głosowania niewiast zostało zatrzymane, ale tylko zmodyfikowane w ten sposób, że będą mogły głosować przez mężów swych albo zastępców.

Proponuję więc w interesie rzeczy, aby Wysoki Sejm zechciał opuścić w ustępie 4. §. 25. wyrazy „albo osobiście“.

Marszałek. Kto popiera ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Dostateczna liczba). Jest dostateczne poparcie.

P. **Rotter.** Proszę o głos.

Marszałek. P. Rotter ma głos.

P. **Rotter.** P. Paszkowski, stawiając wniosek opuszczenia wyrazów „albo osobiście“, powołuje się na to, że żądanie to odpowiada intencyi większości rady miejskiej krakowskiej. Temu przeczę, gdyż sam uchwa-

lony i wydrukowany statut wskazuje, że intencja tej większości była właśnie inna, punkt ten przyjęła nie tylko większość, lecz ogół Rady, gdyż żadnej nie było przeciw niemu opozycji. Była opozycja co do innych punktów, na punkcie niewiast była zupełna zgoda.

Wyraźnie zaznaczają to motywa komisji statutowej (czyta).

„Prawo głosowania kobiet było w praktyce na podstawie tymczasowego statutu — chwiejne. Gdy n. p. kramarki wciągano do list wyborczych nie umieszczono w nich nauczycielek, bo statut tymczasowy to prawo w §. 22 f) tylko nauczycielom przyznawał. Komisja statutowa opierając się na tem, że różnica płci w prawie głosowania nie ma znaczenia, przyznaje prawo głosowania wszystkim osobom bez różnicy płci, u których prawnie wymagane warunki zachodzą.

Dalej oświadcza komisja, że też w tem niema żadnego przymusu, i jeżeli niewiasty nie zechcą osobiście głosować, mogą głosować przez zastępców.

Treść główna zarzutu ze strony reprezentanta rządu nie powinna wpłynąć na tyle na Wysoką Izbę, ażeby tego nie uchwalać, bo jeżeli czegoś dotąd nie ma, co niezawodnie niezadługo wszędzie będzie, to musi się znaleźć ktoś, kto zacznie.

Jeżeli sprawa ta przez większość, a nawet przez jednogłośnie w Krakowie została uznana za dobrą, to może będzie pora z nią zacząć i nie widzę, dlaczego przyjęcie tego punktu miałoby zagrażać odmówieniem sankcji.

Przypominam, gdy był wniosek reformy wyborczej w kierunku udzielenia rektorowi politechniki prawa głosu wrylnego, to również słyszeliśmy ze strony reprezentanta rządu, że to jest kwestya wątpliwa, bo tego dotąd nigdzie nie ma. Tym czasem sankcja jest i stwierdza i w tym kierunku rzecz, którą cały świat cywilizowany dawno uznał, tj. równość i równouprawnienie nauk technicznych z naukami innej kategorii. Myśmy zrobili początek, a już inni idą za nami.

Otóż sądzę, że i ze sprawą niby wątpliwą, o której mówimy, będzie się tak samo miało, nie widzę bowiem szkody, jakaby płynęła stąd dla kogokolwiek, że niewiasty osobiście głosują.

Nie będę szczegółów krakowskiego życia przytaczał, tj. sposobów prowadzenia wyborów ani skutków, bardzo niebudujących, płynących z głosowania przez pełnomocników; w domu mówiliśmy o tem bardzo szeroko, dość, że cała komisja statutowa i rada miejska doszły do wniosku, aby niewiasty głosowały osobiście upatrując w tem rzeczywisty postęp. Mniemam przeto, że i Wysoki Rząd i Wysoka Izba nie będą dla niewiast mniej

łaskawe od komisji statutowej i Rady miejskiej w Krakowie.

P. Paszkowski. Proszę o głos.

Marszałek. P. Paszkowski ma głos.

P. Paszkowski. Zgadza się z p. Rotterem, że punkt ten większością został uchwalony i z prawdziwą przykrością przyszło mi tę poprawkę stawiać, tem bardziej, że i ja do tej większości należałem.

Jednakowoż pytam, co byłoby lepsze czy żeby niewiastom dać prawo głosowania, czy żeby cała ustawa nie dostała sankcji?

Ja również podzielam zdanie, że ten przepis nie powinien stanowić podstawy do odmawiania sankcji, ale któż zaręczy, że odmowa sankcji nie nastąpi.

Przeto sądzę, że jest lepiej odstąpić od pierwotnego zamiaru, choć uznaliśmy go za dobry, ale który mógłby spowodować skutki daleko gorsze, bo narazić na odmowę sankcji całej ustawy. Dlatego proszę, mimo uwag p. Rottera o przyjęcie mojej poprawki.

Marszałek. Czy żąda jeszcze kto głosu? (Nikt.) Ponieważ nikt głosu nie żąda, głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca p. Hupka. Przyjmuję poprawkę p. Paszkowskiego, polegającą na tem, aby w ustępie ostatnim opuścić ostatnie słowa „albo osobiście“.

Wprawdzie przyznaję słusność p. Rotterowi, że ustawy nie sprzeciwiają się przypuszczeniu niewiast do osobistego głosowania, jednak z drugiej strony z uwagi, że nieprzyjęcie tej poprawki mogłoby być przyczyną odmowy sankcji oraz ponieważ mam przekonanie, że to nie miałyby praktycznego znaczenia, ba nawet nie wiem, czy dużo niewiast korzystałoby z osobistego prawa głosowania, więc z tego powodu imieniem komisji przyjmuję poprawkę p. Paszkowskiego.

Marszałek. Wobec tego, że p. sprawozdawca przyjął poprawkę, niema innego wniosku odmiennego.

Więc zapytuję p. Rottera, czy stawia jakiś wniosek?

P. Rotter. Stawiam wniosek utrzymania ustępu 4. §. 25. w pierwotnym brzmieniu wniosku komisji.

Marszałek. Podaję więc do głosowania cały §. 25. według wniosku Komisji z opuszczeniem wyrazów; „albo osobiście“. Kto przyjmuje §. 25, z opuszczeniem w alinie 4. wyrazów: „albo osobiście“, zechce rękę podnieść. (Większość.) §. 25. przyjęty. Obecnie podaję do głosowania wniosek p. Rottera to jest dodatek: „albo osobiście“. Kto się z przyjęciem tego dodatku zgadza, zechce powstać. (Mniejszość.) Dodatek ten upadł.

Proszę, odczytać teraz §§. od 26. 59. włącznie, co do których nikt nie zgłosił poprawki.

Sprawozdawca p. Hupka (czyta):

§. 26.

Wybieralnymi na członków Rady miejskiej są wszyscy własnowolni mężczyźni, prawnie głosowania mający, którzy 30. rok życia ukończyli.

§. 27.

Wyjęci są od wybieralności:

a) urzędnicy i słuźy gminy i zakładów gminnych, dopóki w służbie zostają a nawet po wystąpieniu ze służby, dopóki nie złożą i nie wyrównają rachunków z gminą lub zakładem gminnym;

b) osoby, które imieniem własnym lub jako pełnomocnicy stron, spór z gminą prowadzą;

c) dzierżawcy dochodów i zakładów gminnych.

§. 28.

Wykluczone są od obieralności osoby, które z powodu przewinienia służbowego z chęci zysku popełnionego, w drodze dyscyplinarnej utracą urząd lub służbę.

§. 29.

Celem dopełnienia wyborów będą podzieleni wyborcy na trzy koła wyborcze:

w pierwszym mieścić się będą wyborcy wymienieni w §. 19. pod literami a, b, c, d, e, f, g, h, i, k, l.

w drugim właściciele lub dożywotnicy nieruchomości, o których mówi §. 19. pod lit. m.

w trzecim wyborcy wymienieni w §. 19 pod literami n i o.

§. 30.

Koło drugie podzielone będzie na dwa oddziały według wysokości podatku. W tym celu należy ułożyć spis wyborców w porządku wysokości wymierzonego im na rok ostatni podatku domowo-czynszowego (także idealnego), poczynając od najwyższej, a kończąc na najniższej opodatkowanych.

Suma podatku tak uporządkowanego podzieloną będzie na dwie połowy; wyborcy w pierwszej połowie ogólnej sumy podatkowej umieszczeni, stanowić będą pierwszy oddział, zaś należący do drugiej połowy drugi oddział drugiego koła.

Koło trzecie podzielone będzie na trzy oddziały.

Oddział pierwszy obejmować będzie wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. o, tudzież z wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. n te osoby, które przy ostatnim rozkładzie podatku zarobkowego powszechnego zaliczone zostały do I. i II. klasy opodatkowanych.

Oddział drugi obejmować będzie z wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. n te osoby, które są rękodzielnikami, posiadającymi kartę przemysłową na samoistnie prowadzony przemysł rękodzielniczy, o ile nie należą do oddziału pierwszego trzeciego koła.

Oddział trzeci obejmować będzie resztę wyborców wymienionych w §. 19. pod literą n, nie zaliczonych ani do pierwszego ani do drugiego oddziału tego koła.

§. 31.

Liczba wybrać się mających radców miejskich będzie podzieloną pomiędzy trzy koła wyborcze w ten sposób, że na dwa pierwsze koła przypada po 20 radców, na koło zaś trzecie 24 radców.

W kole drugim każdy oddział wybierze połowę radców, na toż koło do wyboru przypadających.

W kole trzecim wybiera pierwszy oddział 10 radców, drugi oddział 4 radców, trzeci oddział 10 radców.

§. 32.

Spisy wyborców sporządzone będą według wyżej wymienionych kół wyborczych i to w kole pierwszym w porządku alfabetycznym, w kole drugim i trzecim zaś w porządku wysokości podatku.

Dla każdego oddziału wyborczego koła trzeciego ułożony będzie odrębny spis wyborców.

Spisy obejmować będą imiona i nazwiska wyborców (§. 30.). tytuł, na którym się ich prawo głosowania opiera; a w szczególności w kole drugim, wymienienie realności z numeru, ulicy i dzielnicy miasta; zaś w kole trzecim wymienienie rodzaju zarudnienia lub przedsiębiorstwa zarobkowego, w kole drugim i trzecim ma być uwidocznoną obok każdego wyborcy cyfra podatkowa.

§. 33.

Każdy wyborca ma tylko jeden głos i to w tem kole wyborczem, w którego spisie zamieszczonym będzie.

Zasadą do tego zamieszczenia jest główne zatrudnienie wyborcy.

I tak n. p. kupcy, rękodzielnicy, lekarze praktykujący, którzy zarazem są posiadaczami realności, winni być zamieszczeni pierwszy w kole trzecim, ostatni zaś w kole pierwszym.

Wolno jednak każdemu wyborcy, mającemu prawo głosowania i w innym kole wyborczym, przenieść się do tego koła w drodze reklamacyi.

§. 34.

Przynajmniej na 6 tygodni przed rozpoczęciem wyborów mają być spisy wyborców w urzędzie miejskim do przejrzenia wystawione, a w ogłoszeniu o tem wyznaczony będzie termin dni 14 do wniesienia reklamacyi przeciw tym spisom.

O reklamacyach, które w tym terminie wniesione zostaną, rozstrzyga ostatecznie w dniach 8 komisya przez Radę miejską z jej grona do tego wybrana i ogłosi uchwałę swoją przybiciem w magistracie a to w miejscu do obwieszczeń urzędowych przeznaczonem.

Stosownie do zapadłych orzeczeń, od których nie ma odwołania, nastąpi niezwłocznie sprostowanie spisu wyborców. Lista tak sprostowana jest podstawą wszelkich wyborów aż do prawomocnego sporządzenia nowej listy.

§. 35.

Prezydent miasta Krakowa, jako naczelnik gminy, rozpisuje wybory przynajmniej na ośm dni przed ich rozpoczęciem, a w ogłoszeniu oznaczy czas i miejsce wyborów. Równocześnie zawiadamia o tem polityczną władzę krajową i Wydział krajowy. Po ogłoszeniu wyborów należy doręczyć wyborcom kary legitymacyjne do rąk własnych za potwierdzeniem odbioru.

§. 36.

Przy wyborach zachować należy następujące przepisy:

Głosowanie odbywa się pisemnie kartkami, które zawierają tylko nazwisk, ile członków rady miejskiej odnośnie koło lub oddział wybiera.

W razie, gdyby głosujący większą liczbę nazwisk podał, liczeni będą tylko pierwsi z kolei aż do dopełnienia przewidzianej cyfry. Reszta głosów oddanych jest nieważna. Każdy wyborca otrzyma z legitymacją kartę głosowania i kopertę, w której głos oddaje, zwracając równocześnie kartę legitymacyjną. Głos ważnie tylko na urzędowej karcie gło-

sowania i w urzędowej kopercie oddać można. Gdyby koperta zawierała więcej wypełnionych kart głosowania, wszystkie są nieważne.

Głos dany osobie, nie mającej prawa wybieralności, jest co do tej osoby nieważny.

Po upływie czasu na głosowanie wyznaczonego, przystąpi komisya wyborcza do obliczenia głosów.

Wybrani są ci, którzy uzyskali w oddziale wyborczym największą liczbę głosów.

W razie równości głosów rozstrzyga losowanie, przedsięwzięte przez przewodniczącego komisji, względnie gdyby ta okoliczność przy sprawdzeniu wyborów na jaw wyszła, przez prezydenta miasta na jawnym posiedzeniu Rady.

Po zamknięciu wyborów przedłożą komisye wyborcze Radzie miejskiej spisane protokoły z wszelkimi dowodami, poczem prezydent ogłosi nazwiska osób wybranych.

Wybrany w dwóch lub więcej oddziałach, powinien oświadczyć w dniach trzech, w którym oddziale wybór przyjmuje, a gdyby żadnego nie dał oświadczenia, uważanym będzie za przyjmującego wybór w tym oddziale, w którym najpierw wybranym został.

W takim razie w innych oddziałach za wybranych uważać należy tych, którzy po ostatnim wybranym najwięcej otrzymali głosów. W razie równości głosów zastosować należy analogiczne postanowienia ustępu 7. tegoż paragrafu.

§. 37.

Bliższe przepisy o postępowaniu przy wyborach Rada miejska ułoży i ogłosi przed każdym wyborem.

§. 38.

Jeżeli wybrany po zawiadomieniu o wyborze w ciągu dni 8 nie odmówił pisemnie przyjęcia, uważać należy iż wybór przyjął.

Odmówienie nastąpić może tylko z ważnych powodów, których ocenienie zależy od rozstrzygnięcia Rady miejskiej. Wyjątek stanowi wypadek przewidziany w §. 47.

Kto wbrew uchwale Rady miejskiej obowiązków radcy pełnić nie będzie, traci prawo głosowania na lat sześć.

§. 39.

Każdy nowowybrany radca miejski składa do rąk przewodniczącego uroczyste przyrzeczenie sumiennego pełnienia przyjętych obowiązków.

§. 40.

Rada miejska rozpoznaje akt wyboru i rozstrzyga ostatecznie o ważności niemniej o powodach nieprzyjęcia wyboru, tudzież o zarzutach przeciw wyborom, które w terminie dni ośmiu, licząc od dnia ogłoszenia nazwisk radców wybranych, do niej wnieść należy. Polityczna władza krajowa może unieważnić wybory, któreby padły na osoby od wybieralności wyjęte lub wykluczone; przeciw temu służy jednak rekurs do ministerstwa.

§. 41.

Dla uzupełnienia miejsc opróżnionych wskutek nieważności lub nieprzyjęcia wyboru, poleci Rada miejska prezydentowi rozpisać bezzwłocznie na podstawie tych samych spisów, nowy wybór w tem kole lub oddziale wyborczem, w którym wybór był unieważniony lub nieprzyjęty.

§. 42.

Prezydenta wybiera Rada bądź z grona swego bądź z grona wyborców prawo wybieralności mających.

Urzędowanie prezydenta trwa lat sześć licząc od dnia złożenia przysięgi. Pierwszego i drugiego wiceprezydenta wybiera Rada ze swego grona (§. 48.)

Do wyboru prezydenta i wiceprezydentów przystąpi Rada miejska najdalej w przeciągu dni czterestu po opróżnieniu urzędu.

§. 43.

Wybór prezydenta i wiceprezydentów powinien się odbyć na posiedzeniu tajnem Rady miejskiej umyślnie w tym celu zwołanej.

Do wyboru prezydenta i wiceprezydentów miasta należy wezwać wszystkich członków Rady miejskiej.

Radca, który mimo wezwania na posiedzenie wyborcze nie przybył, lub przed ukończeniem wyboru się oddalił, jeżeli nieobecności swojej lub oddalenia się dostatecznie nie usprawiedliwi, traci mandat i przed upływem lat trzech do Rady miejskiej wybranym być nie może.

Do wyboru konieczną jest obecność przynajmniej trzech czwartych części członków Rady miejskiej.

Głosowanie odbywać się powinno kartkami. Inny sposób głosowania jest niedopuszczalnym.

Wybrany jest ten, kto otrzyma bezwzględną większość głosów radców obecnych. Również wiceprezydentem wybrany będzie ten, kto otrzyma więcej niż połowę głosów radców obecnych.

Jeżeliby przy głosowaniu nie osiągnięto bezwzględnej większości głosów, należy przed-

sięwziąć powtórne głosowanie, a jeżeliby i przytem nie okazała się potrzebna większość głosów, wtedy należy przystąpić do ściślej-szego wyboru.

Przy ściślejszym wyborze ograniczyć się należy do tych dwóch osób, które przy powtórnym głosowaniu największą ilość głosów otrzymały. — Gdyby z powodu równości głosów nie można było oznaczyć dwóch osób, największą ilość głosów mających, rozstrzyga między niemi los, kto ma być wzięty do ściślejszego wyboru.

Każdy głos dany przy trzecim głosowaniu osobie niewziętej do ściślejszego wyboru jest nieważny.

Jeżeliby przy ściślejszym wyborze okazała się równość głosów rozstrzyga los.

§. 44.

Wybór prezydenta m. Krakowa potwierdza Monarcha.

Po potwierdzeniu prezydent miasta złoży w obecności Rady miejskiej przysięgę do rąk namiestnika lub wyznaczonego przez niego zastępcy na wierność i posłuszeństwo Monarsze, stosowanie się do ustaw i sumienne pełnienie swoich obowiązków.

Wiceprezydenci składają taką samą przysięgę do rąk prezydenta na zgromadzeniu rady miejskiej.

Urzędowanie prezydenta i wiceprezydentów rozpoczyna się z dniem złożenia przysięgi.

§. 45.

Radcy miejscy wybierani są na lat sześć (§. 115). Co trzy lata połowa radców z każdego koła i oddziału wyborczego wybranych ustępuje, a na ich miejsca wstępują do rady nowowybrani z właściwych kół wyborczych; wybory przeto do Rady miejskiej odbywają się co trzy lata.

Przy najbliższych wyborach po wejściu w życie niniejszego statutu wybrani być mają w kole trzecim oddział drugi od razu czterej radcy (§. 31.); przy bezpośrednio następujących potem wyborach połowy rady los oznaczy dwóch z pomiędzy radców z koła trzeciego oddział drugi, którzy ustąpić mają.

Do liczb mandatów opróżnionych z końcem sześciolecia skutkiem zgaśnięcia urzędowania tych radców, którzy przez lat sześć mandat swój wykonywali, na których miejsce rozpisane być mają nowe wybory, dodać także liczbę mandatów tych radców, którzy w ciągu ostatniego trzechlecia ubyli z rady przez śmierć, rezygnację lub z innych przyczyn statutem przewidzianych i co trzy lata dokonać wyboru na wszystkie opróżnione mandaty.

§. 46.

Nowe wybory należy ukończyć na sześć tygodni przed skończeniem kadencji.

§. 47.

Radca kończący urzędowanie może być na nowo wybrany; służy mu jednak prawo wypowiedzenia się od powtórnego wyboru bez przytoczenia przyczyny.

§. 48.

Urząd wiceprezydentów trwa do końca tego trzechlecia, w ciągu którego zostali wybrani. Każda odnowiona Rada wybiera sobie obu wiceprezydentów w sposób przewidziany w §. 43.

Wiceprezydenci mogą być ponownie wybrani, a jeżeli w Radzie miejskiej nadal pozostają, pełnią swe urzędy aż do wyboru następców

§. 49

Członkowie Rady miejskiej urzędują bezpłatnie.

Za sprawowanie interesów gminy po za jej obrębem mogą żądać wynagrodzenia.

Urzędy prezydenta i I. wiceprezydenta są płatne, ich płace i inne pobory służbowe oznaczy Rada miejska.

Drugiemu wiceprezydentowi może Rada miejska przyznać odpowiednie wynagrodzenie.

§. 50.

Prezydent miasta i wiceprezydenci muszą stale mieszkać w Krakowie.

§. 51.

Prezydent i wiceprezydenci nie mogą bez zezwolenia Rady złożyć swego urzędowania.

§. 52.

Z członków Rady miejskiej, nie wyłączając prezydenta, traci urząd ten, co do którego zajdzie lub wiadomą się stanie okoliczność, któraby pierwotnie jego wybieralność przeszkadzała.

Jeżeli który z nich popadnie w śledztwo wstępne z powodu zbrodni, nie będzie mógł sprawować swego urzędu, jak długo trwa postępowanie karne.

Radców miejskich, którzy bez ważnych powodów przez trzy miesiące na posiedzenia nie przybywają, Rada miejska uzna za występujących.

§. 53.

W razie rozwiązania Rady miejskiej przez władzę rządową, mają być najdalej do

sześciu tygodni ogłoszone i rozpisane nowe wybory 64 członków Rady.

Aż do wyboru nowej Rady miejskiej prezydent i wiceprezydenci pozostają na swych urządach, załatwiają bieżące czynności gminy i wykonują prawa Radzie miejskiej przy wyborach służące.

Od zarządzenia Radę miejską rozwiązującego, służy tejeż prawo odwołania się w ciągu 4 tygodni do Ministerstwa spraw wewnętrznych przez Wydział krajowy.

Rozwiązana Rada jedynie tylko do wniesienia rekursu na posiedzeniu przy zamkniętych drzwiach zgromadzić się może.

Z radców, po rozwiązaniu Rady wybranych, ustąpi po upływie pierwszego trzechlecia z każdego koła i oddziału połowa, którą los oznaczy. Losowania dokona prezydent na posiedzeniu Rady.

Tytuł 11.

O Magistracie.

§. 54.

Magistrat składa się z prezydenta, pierwszego i drugiego wiceprezydenta, dyrektora Magistratu, z radców magistratualnych, oraz innych urzędników.

§. 55.

Wydział obrachunkowy jest organem pomocniczym Rady miejskiej w czynnościach kontroli i organem pomocniczym Magistratu w załatwianiu spraw rachunkowych. Podlega on bezpośrednio prezydentowi i Radzie miejskiej.

§. 56.

Rada miejska mianuje dyrektora Magistratu, radców magistratualnych, jakoteż wszystkich urzędników gminy i zakładów gminnych na przedstawienie prezydenta z wyjątkiem urzędników 2 najniższych stopni których mianuje sam prezydent.

Urzędnicy gminy złożą do rąk prezydenta na posiedzeniu Magistratu przysięgę na wierność Monarsze, stosowanie się do ustaw i sumienne pełnienie swych obowiązków.

Prezydent, dyrektor Magistratu, naczelnik wydziału obrachunkowego, dyrektor budownictwa i kasyer nie mogą zostawać z sobą w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa aż do czwartego stopnia włącznie.

Do uzyskania posady dyrektora Magistratu, radcy, conceptowego urzędnika Magistratu, urzędnika wydziału obrachunkowego i kasy, oraz urzędnika sanitarnego i budownictwa miejskiego, potrzeba egzaminów praktycznych, przepisanych dla urzędników państwowych odpowiedniej kategorii.

§. 57.

O uwolnieniu od służby (emeryturze lub pensjonowaniu, kwieskowaniu lub oddaleniu) urzędników gminy i zakładów gminnych orzeka na wniosek prezydenta Rada miejska.

Oddalenie stałego urzędnika może nastąpić jedynie po przeprowadzeniu śledztwa dyscyplinarnego.

Przepisy o wymierzeniu emerytury dla urzędników i wdów po nich pozostających, alimentacyi, dodatków na wychowanie, wsparć i prowizyi wydaje Rada miejska.

DZIAŁ IV.

Zakres działania władz gminnych.

Tytuł 12.

Zakres działania Rady miejskiej.

§. 58.

Rada miejska jest w sprawach gminnych organem uchwalającym i kontrolującym zastępuje gminę w wykonywaniu jej praw i obowiązków, jest obowiązana strzedz dobra gminy i starać się o zaspokojenie jej potrzeb.

§. 59.

Do zakresu działania Rady miejskiej należy:

a) Rozstrzyganie w sprawach administracyjnych gminy.

b) Kontrolowanie czynności Magistratu i innych urzędów i zakładów gminnych tak w sprawach zakresu działania własnego, jakoteż w sprawach gminie poruczonych.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje §§. od 26. do 59, zechce rękę podnieść (Większość). §§ od 26. do 59. włącznie są przyjęte.

Sprawozdawca p. Hupka (czyta):

§. 60

W szczególności należą do Rady miejskiej następujące przedmioty:

1. Wnioski do zmiany statutu gminy i jej granic (§. 2, 3).

2. Wybór prezydenta i wiceprezydentów, dalej mianowanie dyrektora Magistratu, urzędników gminnych, przełożonych i urzędników zakładów gminnych z wyjątkiem urzędników dwóch najniższych stopni, niemniej uwalnianie tych urzędników od obowiązków.

3. Organizacja urzędów i zakładów gminnych, oznaczenie liczby urzędników i służ, oraz wszystkich osób przez gminę płatnych, określenie ich praw i obowiązków, wydawanie instrukcyi służbowych.

4. Oznaczenie płac, emerytur i innych korzyści dla urzędników i służ gminy, oraz dla osób wyżej pod 2. wymienionych, dla ich wdów i sierót.

5. Uchwalenie instrukcyi i regulaminów dla siebie, sekcyi i komisyi.

6. Udzielanie zaliczek na płace urzędnikom, o ile przenoszą trzymiesięczne płace — przyznawanie poszczególnych wynagrodzeń — oznaczanie dyet i kosztów podróży, zapomóg i nagród dla urzędników i służ miejskich, niemniej dla osób używanych w służbie gminy.

7. Udzielanie urlopów prezydentowi, wiceprezydentom i radcom miejskim, tudzież dozwalanie urlopów dla urzędników i służ gminnych, ponad czas trzymiesięczny.

8. Uchwalanie zasad zarządu majątkiem gminnym.

9. Ustanawianie i regulowanie opłat i taks na fundusz miejski pobieranych w granicach obowiązujących ustaw.

10. Uchwalanie i zatwierdzanie katastru kwaterunkowego.

11. Nabywanie i pozbywanie nieruchomości lub praw za nieruchomość prawnie uważanych, przyjmowanie zobowiązań wieczystych, służebności, zastawu lub poręczenia, zaciąganie pożyczek i wszelkie operacye finansowe.

Jeżeli wartość nieruchomości lub praw za nieruchomości uważanych przenosi kwotę czterdzieści tysięcy koron, niemniej jeśli zaciągnąć się mająca pożyczka lub suma poręczona przenosi jedną czwartą część rocznego dochodu gminy, obliczonego na podstawie zamknięć rachunkowych z ostatnich trzech lat, wówczas potrzebnem jest zezwolenie Wydziału krajowego.

12. Lokowanie kapitału na hipotekach.

13. Przyjęcie lub zrzeczenie się spadków lub zapisów.

14. Stawianie kosztem gminy nowych budowli lub przekształcanie albo znoszenie istniejących.

15. Zaprowadzanie nowych zakładów gminnych lub zwiniecie już istniejących.

16. Zatwierdzenie licytacji lub układow o dzierżawy, które dłużej niż trzy lata trwać mają, jeżeli roczny czynsz dzierżawy 4.000 koron przenosi.

Zatwierdzania układow o dostawy, pociągających za sobą wydatek przenoszący 6.000 koron.

17. Rozwiązywanie w drodze dobrowolnej wszelkich kontraktów.

18. Zezwalanie na prowadzenie procesów i zawieranie ugód.

Prezydent może jednak bez odwołania się do Rady miejskiej wytoczyć proces o na-

ruszenie posiadania, w sprawach najmu i dzierżawy w sprawach nadających się do postępowania drobiazgowego, nakazowego i wekslowego.

19. Umorzenie należitości nieściągalnej, o ile kwotę 100 k. przynosi.

20. Uchwalanie rocznego budżetu miasta. Budżet na każdy rok następny powinien być uchwalonym najpóźniej do końca listopada roku poprzedniego.

21. Przyzwalanie na wydatki budżetem nieprzewidziane z wyjątkiem nagłych wydatków, dążących do utrzymania rzeczy w dobrym stanie lub nie przenoszących łącznie w jednym dziale i tytule rocznie kwoty 1000 koron.

22. Coroczne sprawdzanie i załatwianie rachunków z dochodów i wydatków miejskich.

Rachunki roku ubiegłego powinny być sprawdzane najpóźniej do 15. sierpnia roku następnego.

Tak budżet jak i rachunki roczne, zanim Radzie do rozpoznania przedstawione będą, winny być poprzednio najmniej przez dwa tygodnie złożone do przejrzania przez członków gminy. Sposzczenia członków gminy będą przy rozpoznawaniu wzięte pod rozwagę.

23. Ustanawianie dodatków gminnych do podatków rządowych, nakładanie podatków i opłat gminnych, ustanawianie zasad ich rozkładu i poboru.

Do nałożenia dodatków do podatków bezpośrednich, które zazwyczaj na wszystkie w gminie przepisane podatki bezpośrednie podług tej samej stopy procentowej rozłożyć należy, potrzeba pozwolenia Wydziału krajowego, jeżeli dodatki wynoszą przeszło 25 do 50 od sta. Do nałożenia dodatków do podatków bezpośrednich przenoszących 50% do 100% i to najwyżej na przeciąg lat pięciu, potrzeba zezwolenia Wydziału krajowego za zgodą Namiestnictwa, a w razie, gdyby jedna z tych władz odmówiła zezwolenia, przyzwalającej uchwały sejmowej.

Dodatki na dłuższy niż pięcioletni czasokres, lub przenoszące 100% podatków bezpośrednich nakładać można tylko na podstawie uchwały sejmowej i za Najwyższem zezwoleniem.

Wyłącznie w drodze ustawodawstwa krajowego nastąpić może rozkład dodatków do podatków bezpośrednich podług rozmaitej stopy procentowej, wprowadzenie nowych opłat i podatków nienależących do kategorii dodatków do podatków, podwyższenie podatku gminnego od czynszu lub wartości czynszowej, jeżeli on przynosi 6 od sta, nakoniec zmiana taryfy do podatków niestających.

Podatek gminny od czynszu ponosić mają lokatorowie względnie używający pomieszkania. Za podatek gminny czynszowy odpowiadają gminie bezpośrednio właściciele realności z prawem regresu do swych lokatorów.

Dodatkami do podatków na rzecz gminy nie mogą być obciążeni:

a) urzędnicy i słudzy dworu, państwa, kraju, powiatu i gminy, nauczyciele publiczni tudzież wojskowi, ich wdowy i sieroty co do płac służbowych, emerytur, prowizyi, dodatków na wychowanie i łaskawizn;

b) duszpasterze co do kongrui.

24. Przyjmowanie do gminy lub odmówienie przyjęcia, wyznaczenie taks od przyjmowania do gminy, tudzież uwalnianie od opłaty.

25. Rozstrzyganie w sprawach utraty lub odzyskania prawa głosowania i wybieralności.

26. Wykonywanie służących gminie praw patronatu, prezenty i rozdawnictwa posad, tudzież stypendyów i innych miejsc fundacyjnych.

27. Zakładanie i utrzymywanie szkół, tudzież udział w sprawach szkolnych, wynikających z ustaw.

28. Wykonywanie prawa petycji w sprawach gminy.

29. Nadawanie obywatelstwa honorowego.

30. Wydawanie przepisów policji miejscowej w granicach istniejących ustaw pod zagrożeniem kary pieniężnej aż do wysokości 200 k. lub w razie niemożności uiszczenia kary pieniężnej, kary aresztu do 20 dni.

31. Rozstrzyganie odwołań od orzeczeń i rozporządzeń Magistratu (§. 106.)

32. W końcu wszystkie sprawy, które prezydent, sekcye, komisye Rady miejskiej, lub Magistrat Radzie miejskiej przedłożą, które w drodze odwołania pod rozpoznanie przyjdą, lub których uchwalenie Rada miejska sama sobie zastrzeże.

Rada miejska może powierzyć odwołalnie prezydentowi, sekcji lub komisji załatwienie spraw do swego zakresu należących pod 6, 7, 10, 12, 28, 31 wyliczonych. Uchwały tych organów w zastępstwie Rady miejskiej działających, mają być na najbliższem posiedzeniu do wiadomości Rady podane.

Marszałek. Do §. 60. głos ma zapisać p. Rotter.

P. Rotter. Może przy poprawce do obecnego paragrafu będę szczęśliwszy niż przy §. 25-tym, chociaż i tamten uchwaliła jednomyślnie Komisya statutowa i Rada miasta.

W §. 60 alin. 11. ustęp drugi, Rada miejska przedstawiła wniosek w stylizacji następującej: „jeżeli wartość“ nieruchomości lub praw za nieruchomości uważanych przenosi kwotę 150.000 koron, a reszta według brzmienia komisji gminnej dosłownie. Wydział krajowy, zgodnie z komisją gminną, zmienił cyfrę tę i powiedział: „jeżeli ta wartość nieruchomości lub praw za nieruchomości uważanych, przenosi kwotę 40.000 koron, to już potrzeba zezwolenia Wydziału krajowego“. Gdyby tę stylizację uchwalono, wówczas administracja miasta miałaby w pewnych ważnych i stanowczych chwilach ręce nader skrepowane a mogłoby to wyjść bardzo na szkodę miasta: Kwota 40.000 koron reprezentuje dziś wcale nie tęgą realność, tj. bardzo mały dom.

Powiedzmy np. że Rada gminna uchwali regulację pewnej ulicy i zachodzi potrzeba kupienia takiego domu o wartości np. 40.010 koron. Otóż z tem już musi odnieść się do Wydziału krajowego. Na ten wypadek można się jeszcze zgodzić. Wydział krajowy bowiem da za parę tygodni odpowiedź, regulacja się trochę przeciągnie, ale niema nieszcześcia. Ale może być i wypadek inny, który się zdarza bardzo często jako należący do sekcji ekonomicznej Rady miejskiej, wiem, że to się zdarza nadzwyczaj często, że przychodzi zawiadomienie z Sądu do Magistratu, iż realność taka a taka wystawiona na sprzedaż licytacyjną na terminie, który czasem wypada nazajutrz lub za dni kilka.

Gmina, co do litery przepisów była na czas zawiadomiona. W tym wypadku niema czasu odwoływać się do Wydziału krajowego. Tymczasem ci, którzy wiedzą, że ta realność musi przez miasto być kupioną, bo tego regulacja miasta wymaga koniecznie, staną do licytacji, kupią dom, miasto w razie spóźnienia się musi go kupić od nich, a skutkiem tego cena kupna przesoli się dwa i trzykrotnie.

Inna rzecz, gdyby chodziło o sprzedaż; w tym wypadku nic nie nagli, bo sprzedaż można i dziś i za miesiąc, w tym tedy wypadku czasu dość do zasięgnięcia zezwolenia Wydziału krajowego. Otóż na podstawie tego doświadczenia, na podstawie dalej, że w danym razie bardzo często działanie Rady miejskiej, nie mogłoby nieraz dopilnować interesów miasta; ośmielam się przedstawić Sejmowi przyjęcie odpowiedniej poprawki, a mianowicie: w drugim ustępie alin. 11. §. 60. po wyrazach „jeżeli wartość nieruchomości lub prawa nieruchomości“ wstawić słowa: „które gmina zamierza nabyć“, a w tym samym wierszu zamiast 40 tysięcy koron umieścić cyfrę 150 tysięcy koron“, tj. cyfrę, którą Rada miejska uchwaliła. Dalej do tego ustępu przyłączam nowy, że na wypadek pozbywania się nieruchomości lub praw za nierucho-

mości uważanych, potrzeba zezwolenia Wydziału krajowego, już wtedy, gdy wartość przenosi 40.000 koron. Na wypadek przyjęcia obu tych poprawek stanie się zadość intencji komisji i Wydziału krajowego, a miasto nie będzie skrepowane w tych wypadkach, gdzieby przez zwłokę szkodę mogło ponieść, trzebaż przecież mieć tyle zaufania do Rady miejskiej, że nie będzie za drogie pieniądze kupowała rzeczy, które mało są warte.

Cała więc moja poprawka brzmi: „Po słowie: „uważanych“ w ustępie 11-tym §. 50. w części drugiej wstawić słowa: „które gmina zamierza nabyć“.

W tym samym wierszu zamiast 40.000 koron ustawić „150.000“ koron. Dalej z końcem ustępu drugiego dodać ustęp nowy: „Na wypadek pozbywania się nieruchomości lub praw za nieruchomości uważanych, zezwolenia Wydziału krajowego potrzeba już wtedy, gdy wartość tej nieruchomości lub praw za nieruchomości uważanych przenosi 40.000 koron.

Marszałek. Kto popiera poprawki p. Rottera zechce rękę podnieść. (Dostateczna liczba). Są dostatecznie poparte. Czy żąda jeszcze kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca p. Hupka. Osobiście zgadzałbym się chętnie na poprawkę p. Rottera, i w komisji gminnej stawiałem wniosek na wyższą sumę, ponieważ jednak z moim wnioskiem pozostałem w mniejszości, przeto występując jako referent Komisji gminnej nie mam prawa tej poprawki przyjąć.

Marszałek. Przystępujemy do głosowania. Przedewszystkiem głosować będziemy nad całym §. 60 z opuszczeniem ustępu 11, bo co do innych ustępów niema odmienionych zdań. Kto przyjmuje §. 60 z opuszczeniem ustępu 11, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Do drugiej alinei ustępu 11 jest poprawka p. Rottera aby po słowach „uważanych“ dodać „które gmina zamierza nabyć“, i aby w tym samym wierszu zmienić cyfrę 40 tysięcy koron na cyfrę 150 tysięcy koron.

W razie przyjęcia tej poprawki przyszlaby do głosowania druga poprawka p. Rottera, która jest konsekwentnem uzupełnieniem pierwszej.

Kto przyjmuje cyfrę 150.000 koron zamiast 40.000 koron, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęte. Kto się zgadza, aby w tym samym wierszu po słowach „uważanych“ dodać wyrazy „które gmina zamierza nabyć“, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęte.

W związku z tym ustępem jest dodatek p. Rottera, mianowicie na końcu (czyta):

„Na wypadek pozbywania się nieruchomości lub praw za nieruchomości uważanych, zezwolenia Wydziału krajowego potrzeba już wtedy, gdy wartość tej nieruchomości lub praw za nieruchomości ważanych przenosi 40.000 k.“

Podam pod głosowanie ustęp 11. wraz z poprawkami p. Rottera, ale bez tego dodatku. Kto przyjmuje ustęp 11., tak poprawiony, zechce rękę podnieść. (Większość.) Ustęp 11. jest przyjęty. Obecnie podaję pod głosowanie dodatek p. Rottera właśnie odczytany. Kto go przyjmuje, zechce rękę podnieść. (Większość.) Dodatek p. Rottera jest przyjęty.

Sprawozdawca p. dr. Hupka (czyta):

§. 61.

Zwyczajne posiedzenia Rady miejskiej mają się odbywać co miesiąc, a mianowicie w pierwszy czwartek każdego miesiąca. Gdyby na czwartek wypadło święto uroczyste, posiedzenie odbędzie się w poprzedzającym dniu powszednim.

§. 62.

Posiedzenia Rady miejskiej mogą być zwoływane tylko przez prezydenta i odbywać się pod jego przewodnictwem.

W razie nieobecności lub przeszkody prezydenta zastępuje go pierwszy wiceprezydent, a tego drugi wiceprezydent, wreszcie tego ostatniego najstarszy wiekiem radca miejski.

Posiedzenia przez kogo innego zwołane lub pod innym przewodnictwem odbyte, są nieważne.

§. 63.

Na polecenie Namiestnictwa, Wydziału krajowego, lub na umotywowane żądanie dwudziestu pięciu radców, prezydent obowiązany jest zwołać posiedzenie Rady miejskiej najdalej w dniach trzech.

§. 64.

Przewodniczący Rady miejskiej zaprasza na każde posiedzenie okólnikiem wszystkich radców miejskich, przynajmniej na dwa dni przed posiedzeniem.

Radca miejski, nie mogący przybyć na posiedzenie, powinien o tem donieść przewodniczącemu przed posiedzeniem.

§. 65.

Radców miejskich, bez dostatecznego powodu obowiązków swoich niewypełniających, upomni Rada miejska na wniosek przewodniczącego. Po dwukrotnem bezskutecznym upomnieniu, może Rada miejska nałożyć

na radców miejskich, niewypełniających obowiązków, grzywnę od 4 do 40 k. na korzyść miejscowych zakładów dobroczynnych.

Wniosek nałożenia tej grzywny nie zależy od woli prezydenta, lecz jest obowiązkiem jego urzędu. Przeciw takim orzeczeniom nie ma rekursu.

§. 66.

Posiedzenia Rady miejskiej są publiczne.

Wszystkie sprawy osobiste należy załatwiać na posiedzeniu tajnym.

Również i ze względu na obyczajność lub zagrożony interes gminy może być uchwalona tajność posiedzenia.

§. 67.

Do ważności uchwał potrzeba obecności połowy radców miejskich.

§. 68.

Urządnik magistratu lub radca miejski przez prezydenta wyznaczony spisuje protokół obrad.

W protokole obrad należy członków obecnych wymienić i treść zapadłych uchwał zamieścić.

Na żądanie głosujących, zdania nchwale przeciwnie, będą w protokole zamieszczone.

O zakwestyonowanych ustępach protokołu Rada decyduje.

§. 69.

Porządek dzienny oznacza przewodniczący i doręcza go radcom razem z wezwaniem na posiedzenie.

§. 70.

Zwyczajnie tylko przedmioty, poprzednio przez sekcyje albo komisye rozpoznane mogą być przedmiotem obrad rady.

Gdyby jednak w nagłym wypadku przewodniczący uważał za konieczne, albo gdyby $\frac{1}{5}$ część członków obecnych Rady żądała, aby wziąć pod obrady przedmiot przez sekcyję lub komisję nie rozbierany, lub na porządku dziennym nie zamieszczony, wówczas Rada prostą większością głosów bez wdawania się w rozprawy zadecyduje, czyli przedmiot ma być bezzwłocznie rozpoznawany.

§. 71.

Przedmioty pod rozpoznanie Rady przechodzące wnoszą referenci, których prezydent, sekcyja lub komisya wyznacza.

§. 72.

Każdy z radców miejskich ma głos stanowczy. Referenci magistratu mogą w posiedzeniach Rady miejskiej brać udział tylko z głosem doradczym. Przewodniczący, wyjąwszy wybory, nie głosuje, w razie równości głosów wniosek upada.

§. 73.

Żaden radca miejski na posiedzeniach znajdować się nie może podczas obrad nad swymi sprawami własnymi, swych krewnych lub powinowatych aż do czwartego stopnia włącznie, lub też, jeżeli jest zastępcą prawnym, gdy chodzi o sprawy osób przez niego zastępowanych.

§. 74.

Każda uchwała Rady, jeżeli wyższego zatwierdzenia nie potrzebuje, bez zwłoki wykonaną być powinna.

Przewodniczący może w ciągu trzech dni wstrzymać wykonanie uchwał, które zdaniem jego sprzeciwiają się przepisom niniejszego statutu, lub prawom obowiązującym, lub też gminę na szkodę narazić mogą.

Obowiązany jest jednak o tem niezwłocznie zawiadomić Radę i decyzję w pierwszych dwóch przypadkach politycznej władzy krajowej, w trzecim zaś przypadku Wydziałowi krajowemu w terminie dni ośmiu, licząc od zawiadomienia Rady do rozpoznania przedstawić.

Tytuł 13.

O sekcjach i komisjach.

§. 75.

Rada miejska podzieli się na tyle sekcji, ile jest departamentów w magistracie.

Każdy radca miejski, z wyjątkiem prezydenta i wiceprezydentów, do jednej sekcji należeć powinien.

Celem sekcji jest przygotowanie przedmiotów, do zakresu działania rady miejskiej należących, załatwianie spraw przez radę miejską jej przekazanych, tudzież kontrolowanie czynności magistratu.

§. 76.

Wybór członków rady miejskiej do sekcji odbywa się większością głosów przez nowe wybory na rok jeden.

Przy wyborze do sekcji większą znajomość rzeczy i według możliwości życzenia radców uwzględnić należy.

Dłużej nad dwa lata żaden członek rady miejskiej do pracowania w jednej i tej

samej sekcji wbrew swej woli przeznaczonym być nie może.

Żadna sekcja nie może liczyć więcej aniżeli czwartą część członków rady.

W miejsce ustępujących członków sekcji powoła rada miejska na wezwanie przewodniczącego sekcji niezwłocznie członków nowych.

Jeżeli podczas wyboru do sekcji nie zgłosi się do którejś z sekcji dostateczna ilość radców, przemasza rada miejska z innych sekcji odpowiednią ich ilość.

§. 77.

Posiedzenia sekcji według potrzeby, jednak najmniej raz w miesiąc, odbywać się mają.

Prezydent lub jego zastępca ma prawo, w każdym czasie zwołać posiedzenie sekcji.

§. 78.

Członkowie sekcji wybierają z grona swego corocznie przewodniczącego i jednego lub więcej zastępców.

Prezydent lub wiceprezydenci przy obradach każdej sekcji mogą być obecni i obradom sekcji przewodniczyć.

O ile nie będzie uchwaloną poufność obrad, członkowie innych sekcji mogą na posiedzeniach być obecni, nawet doradczo głos zabierać, lecz prawa głosowania nie mają.

Referentem sekcji jest urzędnik magistratu, we właściwym departamencie przewodniczący — jednakże przewodniczący sekcji jednego z jej członków do referowania przeznaczyć może. Urzędnik magistratu, przez prezydenta miasta wyznaczony, spisywać będzie protokół obrad sekcji w sposób dla rady miejskiej przepisany.

§. 79.

Do powzięcia ważnej uchwały obecność przynajmniej trzech członków sekcji, nie licząc w to przewodniczącego, jest konieczną.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów. Urzędnik magistratu (referent) ma głos doradczy. Przewodniczący rozstrzyga w razie równości głosów.

O zapadłych uchwałach prezydent miasta niezwłocznie ma być zawiadomionym.

Przewodniczącemu, równie jak i prezydentowi miasta, służy prawo zawieszenia wykonania uchwały sekcji i odwołania się do rady miejskiej.

§. 80.

Posiedzenia sekcji nie są publiczne.

§. 81.

Członek sekcji, który na posiedzenia sekcyjne bez usprawiedliwienia się w obec przewodniczącego nie uczęszcza, ma być na doniesienie przewodniczącego przez radę miejską do pełnienia swych obowiązków wezwany, a gdyby dwukrotne upomnienia okazały się bezskutecznymi, na zapłacenie kary pieniężnej od 4 do 40 kor. skazanym.

§. 82.

Radzie miejskiej i sekcjom służy prawo poruczania szczególnych czynności albo załatwiania spraw do ich zakresu należących (§. 60. ustęp końcowy) albo pieczy nad pewną gałęzią gospodarki miejskiej, komisjom, do których wybrać można członków rady miejskiej lub innych członków gminy.

Sekcjom i komisjom nie służy prawo prowadzenia rokowań o nabycie, sprzedaż i zamianę nieruchomości, jakoteż o dostawy dla gminy, ani też wogóle prowadzenia rokowań, w następstwie których gmina stać się może zobowiązana lub uprawniona.

Czynności te należą do prezydenta miasta, względnie do tych organów wykonawczych albo członków rady miejskiej, których prezydent do tego upoważni lub wydeleguje.

Postanowienia powyższe nie naruszają w niczem prawa ani też obowiązku sekcji i komisji do nadzorowania i kontrolowania tych czynności, ani do przedkładania motywowanych w tym przedmiocie wniosków radzie miejskiej. — Jeżeli zaś rada miejska poruczy sekcji lub komisji zatwierdzanie ofert, lub rozstrzyganie o przedsiębiorstwach lub dostawach, to czynności przygotowawcze i pertraktacje mają być prowadzone nie przez członków sekcji lub komisji lecz przez organa magistratu pod kontrolą i odpowiedzialnością prezydenta, a sekcja lub komisja ma jedynie prawo zatwierdzenia lub odrzucenia wniosków magistratu.

§. 83.

Komisja ma obowiązek poruczone sobie czynności sumiennie wykonać i o wykonaniu lub przeszkodach donieść radzie miejskiej lub sekcji właściwej — a jeżeli jej czynności trwają przez dłuższy czas, składać z końcem każdego roku peryodyczne sprawozdania.

Komisje obowiązują przepisy, odnoszące się do obrad i uchwał sekcyjnych, jeżeli rada miejska dla nich nie uchwali regulaminu. Takie jej uchwały, o których prezydent miasta niezwłocznie winien być zawiadomiony, może zawiesić przewodniczący i prezydent miasta.

O zawieszonych uchwałach rozstrzyga to ciało, które komisję wybrało, ostatecznie zaś rada miejska.

Tytuł 14.

Zakres działania prezydenta i wiceprezydentów

§. 84.

Prezydent miasta zarządza sprawami gminy, kieruje czynnościami rady i magistratu, przewodniczy ich obradom, wykonuje uchwały rady i nadzoruje zakłady gminne.

On reprezentuje gminę na zewnątrz i jest przełożonym wszystkich urzędów i zakładów miejskich,

Gminie odpowiada on za czynności tak własne, jak i urzędników miejskich, a władzom państwowym za czynności w sprawach poruczonych.

§. 85.

Prezydenta miasta zastępuje we wszystkich sprawach w razie przeszkody pierwszy wiceprezydent a gdyby przeszkoda także u niego zachodziła, wiceprezydent drugi.

Prezydent może pod własną odpowiedzialnością powierzyć zastępstwo w sprawach do jego zakresu należących, na czas dłuższy aż do odwołania tak pierwszemu jak i drugiemu wiceprezydentowi i wogóle czynności prezydyalne tak rozłożyć, jak tego wymaga interes miasta. Rozdział czynności prezydyalnych podaje prezydent do wiadomości rady i magistratu.

§. 86.

Dokumenty, mocą których gmina zaciąga zobowiązania, podpisuje prezydent i dwaj członkowie rady miejskiej przez nią wyznaczeni.

§. 87.

Prezydent decyduje samodzielnie w sprawach do poruczonego zakresu gminy należących, oraz w sprawach własnego zakresu gminy, które według przepisu niniejszego statutu lub oddzielnych instrukcyj nie są zastrzeżone rozpoznaniu rady miejskiej, sekcji lub magistratu.

§. 88.

Do Prezydenta należy kierunek polityki miejscowej w gminie. W nagłych razach, a mianowicie, jeżeli idzie o utrzymanie spokojności publicznej, zdrowotności, bezpieczeństwa prywatnego, lub na koniec o zabezpieczenie majątku gminnego, wydaje zarządzenia bez względu na wysokość wydatków z wykonaniem połączonych.

Obowiązany jednak będzie wyjednać zatwierdzenie poczynionych zarządzeń w najkrótszym czasie u rady miejskiej.

§. 89.

Prezydent miasta mianuje urzędników dwóch najniższych stopni, przyjmuje i oddala wszystkie sługi oraz osoby pobierające dzienne wynagrodzenie.

§. 90.

Prezydent udziela zaliczek urzędnikom i sługom miejskim, nieprzenoszących trzechmiesięcznej płacy.

Udziela urlopów urzędnikom i sługom miejskim do trzech miesięcy.

§. 91.

Prezydent wykonuje władzę dyscyplinarną nad wszystkimi urzędnikami i sługami gminnymi i zakładów gminnych.

Rada miejska może żądać od prezydenta wytoczenia śledztwa dyscyplinarnego. Do wykonywania tej władzy służą prezydentowi miasta wszystkie te prawa, jakie według przepisów obowiązujących każdy w ogóle naczelnik urzędu pod względem dyscyplinarnym posiada. Zawieszenie jednak w urzędowaniu urzędników przez radę miejską mianowanych, poda prezydent na najbliższym posiedzeniu do wiadomości rady miejskiej.

§. 92.

Prezydent może zarządzić sprawunki, które wydatku wyższego nad 400 k. nie wymagają i łącznie wzięte sumy na ten cel preeliminowanej nie przenoszą.

§. 93.

Obowiązkiem prezydenta jest zarządzać od czasu do czasu kontrolowanie kas miejskich, tudzież wszystkich kas zakładów pod zarządem lub nadzorem gminy zostających. Ma on prawo osobiście brać udział w tej czynności.

Kontrolowanie wymienionych kas może, także zarządzić rada miejska.

§. 94.

Prawo asygnowania pieniędzy z kasy miejskiej służy prezydentowi miasta pod własną odpowiedzialnością. Dla bliższego określenia tego prawa postanawia się, co następuje:

a) Żaden wydatek nie mający pokrycia w budżecie nie może być uczynionym bez zezwolenia Rady miejskiej, właściwej sekcji albo komisji, a względnie Wydziału krajowego.

b) Do wypłaty systemizowanych płac i pensji, następnie do wypłaty podatków i do-

datków, tudzież należitości prawnych, przez właściwą władzę wymierzonych, nie potrzeba zezwolenia Rady miejskiej,

c) Wynagrodzenia przypadające przedsiębiorcom z mocy kontraktów lub ugód, za zezwoleniem Rady miejskiej zawartych, wtedy tylko wypłacone być mogą, kiedy sekcya lub komisya odbiorcza nie poczyni żadnych zarzutów; w przeciwnym zaś razie należy wstrzymać wypłatę aż do decyzji Rady miejskiej, a według okoliczności i Wydziału krajowego.

d) Każdą asygnację pieniężną należy przesłać wydziałowi rachunkowemu do przejrzania i skontrolowania.

Tytuł 15.

Zakres działania magistratu.

§. 95.

Magistrat jest w sprawach własnego zakresu organem wykonawczym gminy, oraz pierwszą instancją administracyjną w sprawach zakresu poruczonego (§ 59 b). zarządza pod kierownictwem prezydenta i pod jego odpowiedzialnością sprawami gminy i wykonuje pieczę nad zakładami pod nadzorem gminy zostającymi, nakoniec załatwia bieżące czynności w sprawach sobie przekazanych.

§. 96.

Magistrat przekazane sobie czynności załatwia częścią kolegialnie, a częścią jako sprawy bieżące.

§. 97.

Kolegialnemu rozpoznaniu magistratu ulegają wszystkie sprawy, które rada miejska lub prezydent kolegialnemu rozpoznaniu magistratu przydzieli.

Prezydent miasta uchwałami magistratu nie jest związanym.

§. 98.

W obradach kolegialnych magistratu biorą udział pod przewodnictwem prezydenta lub jego zastępcy, obaj wiceprezydenci miasta, dyrektor i radcy magistratu z głosem stanowczym. W sprawach sanitarnych fizyk miejski, w sprawach budowlanych dyrektor budownictwa, a w sprawach rachunkowych i skarbowych naczelnik biura obrachunkowego, mają w obradach magistratu także głos stanowczy. Tych urzędników zastępują z głosem stanowczym zastępcy ich w kierownictwie oddzielnych wydziałów.

Wszyscy inni urzędnicy miejscy i zakładów miejskich mogą na polecenie prezydenta lub jego zastępcy brać udział w obradach magistratu tylko z głosem doradczym.

Przewodniczący rozstrzyga w razie równości głosów.

Na referatach uchwał magistratu ma prowadzący pióro zaznaczyć zapadłą uchwałę, ewentualnie także na żądanie zapisać zdanie odmienne.

Biorący udział w posiedzeniach magistratu, którzy między sobą są spokrewnieni lub spowinowaceni aż do 4. stopnia włącznie mają się wstrzymać od głosowania i w sprawach, których referentem jest ich krewny lub powinowaty.

§. 99.

W sprawach poruczonego zakresu magistrat stosować się powinien do przepisów i instrukcyj w drodze właściwej wydanych.

§. 100.

Celem dokładniejszego poglądu i jednostajności postępowania rada miejska podzieli magistrat na stosowną liczbę wydziałów.

§. 101.

Głównymi obowiązkami magistratu są:

a) starać się o należyte ogłoszenie ustaw i obwieszczeń rządowych i miejskich;

b) prowadzić dokładne spisy ludności miejscowej i wydawać świadectwa przynależności od gminy;

c) utrzymywać dokładny inwentarz majątku gminy i uwidaczniać w nim wszelkie następne zmiany, czuwać nad nienaruszalnością granic gminy i posiadłości gminy;

d) starać się o bezpieczeństwo osób i majątku mieszkańców;

e) czuwać nad wykonaniem przepisów dotyczących święcenia niedziel i świąt uroczystych, powstrzymywać wszelkie naruszenia obrządków religijnych i służby Bożej;

f) zawiadywać majątkiem gminy w granicach przez radę miejską określonych;

g) pilnować, aby zakłady pod zarządem lub dozorem gminy zostające lub przez nią dotowane, do statutów i instrukcji się stosowały;

h) starać się o zaopatrzenie miasta w dobrą i taną żywność i wodę;

i) wykonywać policję zdrowia, starać się o należytą opiekę nad chorymi i rekonwalescentami;

k) mieć pieczę nad zaopatrzeniem ubogich i zapobiegać żebractwu;

l) wykonywać służące gminie prawo wydalania na podstawie §. 11. statutu;

m) starać się o pomoc przy pożarach i powodziach i innych klęskach elementarnych;

n) starać się o wygodę mieszkańców, o oświetlenie i upiększenie miasta, o utrzyma-

nie istniejących w obrębie miasta dróg, placów, ulic, bruków, mostów, studni, kanałów, cmentarzy i t. p.;

o) dbać o czystość placów, ulic, dróg, i utrzymywać dozór nad czystością domów i podwórców;

p) wykonywać przepisy dotyczące budowl i zarobkowania;

r) dozwać dobrowolnych licytacji ruchomości;

s) egzekwować należności miejskie i rządowe;

t) odstawiać kontyngent wojskowy na miasto przypadający, utrzymywać kontrolę urlopników, rezerwistów, i należących do polspolitego ruszenia;

u) kwaterować wojsko i dostarczać podwód;

w) rozpoznawać i karać przestępstwa przeciw rozporządzeniom policyjnym miejskim.

§. 102.

W sprawach, innym organom poruczonych, powinien magistrat, jeżeli idzie o dobro gminy lub jej mieszkańców na wezwanie organa te według możliwości wspierać.

§. 103.

Magistrat powinien w razie potrzeby użyć służących sobie środków przymusowych dla wykonania przepisów ustaw, wyższych poleceń i własnych rozporządzeń; — oraz powinien na żądanie dostarczać prawnej pomocy innym, do przestrzegania przepisów ustawami powołanym władzom.

§. 104.

Gdyby środki przymusowe magistratowi służące do wprowadzenia w wykonanie ustaw i rozporządzeń nie były dostatecznymi, natędy magistrat winien potrzebnej pomocy od właściwej władzy zażądać.

§. 105.

Dla utrzymania swej powagi i powstrzymania uchybień może magistrat użyć środków, jakie służą władzom rządowym.

§. 106.

Od orzeczeń i zarządzeń magistratu w sprawach własnego zakresu działania, służy prawo odwołania w terminie dni 14 do rady miejskiej, o ile szczególne ustawy innego terminu nie ustanawiają.

W sprawach poruczonego zakresu działania, a w szczególności także od orzeczeń karno-policyjnych magistratu, ma być rekurs do politycznej władzy krajowej podany.

Marszałek. Od §. 61. do 106. włącznie nie zgłoszono żadnych poprawek.

Podam pod głosowanie §§. od 61. do 106 włącznie. Kto je przyjmuje, zechce rękę podnieść. (Większość.) §§. 61—106 włącznie są przyjęte.

Sprawozdawca p. dr. Hupka (czyta):

D Z I A Ł V.

Tytuł 16.

Stosunek władzy gminnej do władz krajowych i do władz administracyjnych państwa.

§. 107.

W sprawach własnego zakresu podlega gmina miasta Krakowa bezpośrednio Wydziałowi krajowemu a względnie Sejmowi krajowemu.

Wydział krajowy czuwa nad tem, aby majątek miasta nie mniej zakładów miejskich w całości, nie nadwężony był utrzymany.

Wydział krajowy może na prezydenta lub jego zastępcę, przekraczającego lub zaniedbującego swój obowiązek w sprawach ustawowego zakresu działania gminy, nakładać kary do 400 kor. Kary te wpływają do kasy miejskiej na fundusz ubogich. W razie cięższego przekroczenia lub ciągłego zaniedbywania obowiązków, może prezydent lub jego zastępca, po uprzednim przeprowadzeniu śledztwa dyscyplinarnego, być złożonym z urzędu przez Namiestnika w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Głos ma zapisany p. Rotter.

P. Rotter. Wydział krajowy, a za nim komisya gminna dodaje do §. 107. ustęp trzeci, którego częścią pierwszą zająć się obecnie zamierzam; brzmi ona jak następuje: (czyta):

„Wydział krajowy może na prezydenta lub jego zastępcę, przekraczającego lub zaniedbującego swój obowiązek w sprawach ustawowego zakresu działania gminy, nakładać kary do 400 kor. Kary te wpływają do kasy miejskiej na fundusz ubogich“.

Otóż prawda, że, w statucie gminnym miasta Lwowa ustęp taki się znajduje, i tem też Wydział krajowy dodatek ten motywuje. Od lat 20 już dość pilnie się zajmuję sprawami publicznymi, nie tylko krakowskimi, ale i innymi.

Ale przez ten cały czas — jeżeli się myślę, przyjmę pouczenie, — nie zdarzyło mi się słyszeć, ażeby we Lwowie zaszedł wypadek nałożenia na prezydenta tej kary 400 kor. Widocznie nie było do tego powodu.

W Krakowie nie można było dotychczas tej kary nakładać, bo nie była przewidziana.

O ile jednak znowu pamięć moja sięga, nie pamiętam, ażeby nałożenie takiej kary mogło coś poprawić. Nie ma bowiem żadnej wątpliwości, że jeżeli — teraz mówię o naczelnikach miast wogóle — naczelnik chciałby coś na szkodę miasta zdziałać, bez względu na to, czy to się zgadza z jego sumieniem obywatelskiem i poczuciem obowiązku, to tych 400 koron od tegoby go nie odstraszyło.

Inna rzecz, z drugim zdaniem tego ustępu, które brzmi: (czyta): „W razie cięższego przekroczenia lub ciągłego zaniedbywania obowiązków może prezydent lub jego zastępca — po poprzednim przeprowadzeniu śledztwa dyscyplinarnego, być złożonym z urzędu przez namiestnika w porozumieniu z Wydziałem krajowym“.

Otóż na przyjęcie drugiego ustępu zgodziłbym się, gdyż on na wypadek, gdyby nie wystarczył moment moralny poczucia obowiązku zapowiada zarazem coś, co grozi czemś pochwytnem. Na to zgoda. Ale wtedy tj. na wypadek opuszczenia pierwotnego zdania należałoby opuścić słowa „cięższego“ i „ciągłego“ to nawet byłoby pewnem zastrzeżeniem. Wystarczy bowiem, ażeby komisya śledcza uznała, że zaszło przekroczenie, i zaniedbanie, a takiego prezydenta władza naczelną krajowa przecież nie może ścierpić. To rzecz jasna.

O ile tedy ustęp pierwszy nie licuje z godnością prezydenta stołecznego miasta, o tyle drugi zapewnia o ile na to jeszcze paragrafu potrzeba — prawidłową pracę tego prezydenta. Jeżeli rzecz taka, jak kara 400 znajduje się w statucie lwowskim, który od 30 paru lat obowiązuje, to nareszcie może nie razić, wprowadzanie zaś jej tam, gdzie jej jeszcze nie ma, dużo gorsze sprawić musi wrażenie. Sądzę, że przez opuszczenie tego ustępu ani statut, ani Sejm i Wydział krajowy, ani dobro miasta nie straci, a niepomniernie natomiast zyska powaga prezydenta, jeżeli Wys. Izba na opuszczenie pierwszego zdania w ustępie się zgodzi, a opuści w drugim wyrazy: „cięższego“ i „ciągłego“ (Głosy: Zgoda, zgoda,) a zatem poprawka moja opiewa:

W §. 107 ust. 3-ci. Opuścić zdanie pierwsze tj. słowa od „Wydział krajowy aż do na fundusz ubogich“.

W drugim zdaniu opuścić wyrazy „ciężkiego“ i „ciągłego“.

Marszałek. Podam po poparcia poprawki posła Rottera, właśnie przedstawione. Kto je popiera, zechce rękę podnieść. (Dostateczna liczba) Są poparte dostatecznie. Głos ma zapisany p. Górski.

P. Górski. Najmocniej popieram poprawki p. Rottera z tych samych rzeczowych powodów, które przytoczył, i pozwalam sobie tylko dodać, że prezydent, któryby otrzymał taką karę porządkową 400 kor., nie mógłby się utrzymać w Krakowie ani chwili. Nie przypuszczam, ażeby Wydział krajowy, czy to dzisiejszy, czy choćby w najodleglejszym czasie, zbyt często tego prawa używał. Ale zdaje mi się, że prezydent miasta tak wielkiego, jak Kraków, może być uwolnionym od podobnej groźby, któraby wisiała nad jego głową.

Marszałek. Głos ma zapisany p. Vayhinger.

Członek Wydziału krajowego p. Vayhinger. Wydział krajowy, umieszczając to postanowienie w statucie m. Krakowa, powodował się tem, iż podobny rygor panuje nie tylko w innych wszystkich miastach, tak 30 małych, jak 30 większych, lecz także w statucie m. Lwowa, stolicy kraju, a zdawało się, że nie wypada robić wyjątku dla Krakowa. Zdawało się dalej Wydziałowi krajowemu, że postanowienie takie, iż radę miejską w razie zaniechywania jej obowiązków można rozwiązać, ale mimo to prezydent miasta pozostaje w urzędowaniu, byłoby wadliwym, bo w takim razie tego prezydenta niemożnaby nigdy karać, ani by nie podlegał żadnemu rygorowi. Nie chodzi o obecnego prezydenta, ani o poprzednich, ale chodzi o przyszłość i zasadę, czy można ustanawiać prezydenta, któryby nie ponosił żadnej odpowiedzialności przed nikim. To wszystko było powodem, że postanowienie omawiane umieszczono w statucie m. Krakowa, i dlatego też sprzeciwiam się poprawkom p. Rottera.

P. Wodzicki. Proszę o głos.

Marszałek. Głos ma p. Wodzicki.

P. Wodzicki. Z przemówienia p. Vayhingera sądziłoby można, że jest on zdania, iż jedynie właściwa jest kara pieniężna. — Są jednak jeszcze cięższe kary, t. j. kara moralna, która też jest przewidziana i jest bardzo dotkliwą w swoim zastosowaniu. Gdybym podzielał zapatrywanie p. Vayhingera, tobym się go zapytał, dlaczego nie jest powiedziane 400 koron, względnie 40 dni aresztu, licząc po 10 koron dziennie, jak to jest w zwyczajach.

Stanowisko prezydenta miasta jest takie, że jego tylko moralna kara osiągnąć powinna. Tylko na tem stanowisku Sejm w tej sprawie stanąć powinien. Tych parę słów chciałem powiedzieć dla poparcia poprawki p. Rottera.

Marszałek. Czy żąda jeszcze kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda p. sprawozdawca ma głos.

Sprawozdawca p. Hupka. Jako referent komisji nie mogę się zgodzić na poprawkę p. Rottera, z powodu podniesionego przez p. Vayhingera. Zwracam też uwagę na okoliczność, że w razie przyjęcia poprawki p. Rottera należałoby skreślić drugi ustęp §. 110, gdyż byłibyśmy w tem nieprzyjemnem położeniu, że władza polityczna miałaby prawo karać prezydenta, zaś Wydział krajowy nie miałby tego prawa.

Marszałek. Przedewszystkiem podam pod głosowanie pierwszy i drugi ustęp §. 107, co do których nie ma poprawki.

Kto przyjmuje pierwszy i drugi ustęp §. 107 zechce rękę podnieść. (Większość.) Są przyjęte. Następnie podaję pod głosowanie drugą część trzeciego ustępu §. 107 od słów: „W razie“ do słów: „z Wydziałem krajowym“ jednak z opuszczeniem słów „cięższego“ i „ciąglego“. Kto ten ustęp przyjmuje zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty. Kto przyjmuje pierwszą część 3 ustępu od słów „Wydział krajowy“ do słów: „na fundusz ubogich“ zechce powstać. (Mniejszość.) Wniosek komisji upadł, a więc poprawka p. Rottera przyjęta. Teraz mamy jeszcze słowa: „cięższego i ciąglego“. Kto te słowa przyjmuje zechce rękę podnieść. (Mniejszość.) Nie są przyjęte.

Sprawozdawca p. Hupka (czyta):

§. 108.

Od orzeczeń i zarządzeń rady miejskiej służy prawo odwołania się do Wydziału krajowego w terminie dni 14, o ile szczególne przepisy nie ustanawiają innego terminu lub innego toku instancyj.

Rekursy mają być wnoszone na ręce magistratu.

§. 109.

Rządowi służy prawo nadzoru nad gminą, aby swego zakresu działania nie przekraczała i wbrew ustawom nie działała.

To prawo nadzoru wykonuje polityczna Władza krajowa; na żądanie jej przeto Prezydent miasta powinien jej udzielić uchwały rady miejskiej i inne potrzebne wyjaśnienia.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje §. 108 i 109. zechce rękę podnieść. (Większość.) Są przyjęte.

Sprawozdawca p. Hupka (czyta):

§. 110.

Polityczna Władza krajowa ma prawo i obowiązek zakazać wykonania uchwały powziętej przez radę miejską, jeżeli uchwała

przekracza zakres działania rady lub sprzeciwia się ustawom. Przeciw takiemu zakazowi służy prawo rekursu w dniach 60 do Ministerstwa spraw wewnętrznych. Jeżeli jednak sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, Władza krajowa powinna o wydanym zakazie zawiadomić równocześnie Wydział krajowy.

Polityczna Władza krajowa ma prawo nałożyć na prezydenta lub jego zastępcę przekraczającego lub zaniedbującego swe obowiązki w sprawach poruczonego zakresu działania, karę aż do 400 kor. Kary te wpływają do kasy miejskiej na fundusz ubogich.

Marszałek. Do tego §. 110 żądał głosu p. Rotter. Udzielam mu głosu.

Rotter. Konsekwentnie do poprzednio powziętej uchwały, wnoszę o skreślenie drugiego ustępu §. 110.

Marszałek. Kto popiera tę poprawkę. zechce rękę podnieść. (Dostateczna liczba), Jest poparta. Gzy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca p. **Hupka.** Skoro poprawka poprzednia p. Rottera została przyjęta, zgadzam się konsekwentnie na przyjęcie tej drugiej poprawki.

Marszałek. Jest zatem jeden wniosek, mianowicie o przyjęcie §. 110. ustęp pierwszy. Kto przyjmuje pierwszy ustęp §. 110. zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty. Druga alinea odpada.

Sprawozdawca p. **Hupka** (czyta):

§. 111.

Polityczna Władza krajowa rozstrzyga zażalenia przeciw zarządzeniom magistratu, naruszającym lub mylnie stosującym ustawy, o ile te zarządzenia nie są oparte na uchwałach rady miejskiej, przeciw którym rekursy do Wydziału krajowego powinny być wnoszone.

DZIAŁ VI.

Tytuł 17.

O wpływie władzy gminnej na sprawy odnoszące się do różnych wyznań religijnych.

§. 112.

Specyalne sprawy chrześcijańskie zostają pod wyłącznym zarządem chrześcijańskich członków gminy krakowskiej.

Sprawy te odnoszą się:

a) do przedmiotów duchownych, szkolnych i dobroczynnych, tudzież zakładów wyłącznie z funduszków chrześcijańskich dotowanych;

b) do praw patronatu, prezentowania i mianowania pasterzy dusz i nauczycieli religii, jakoteż nadawania stypendyów wyznaniowych.

§. 113.

W zarządzie spraw w paragrafie powyższym wymienionych zastępują gminę członkowie rady miejskiej chrześcijańskiego wyznania. Do wydania ważnej uchwały w sprawach tego rodzaju obecność $\frac{2}{3}$ części członków rady miejskiej wyznania chrześcijańskiego jest konieczną.

§. 114.

W sprawach dotyczących się wyznania mojżeszowego, o ile one pod rozpoznanie gminy przychodzić będą, uchwałać mają pod przewodnictwem prezydenta członkowie rady miejskiej wyznania mojżeszowego, w komplecie przynajmniej $\frac{2}{3}$ części członków tego wyznania.

Gdyby liczba wybranych członków rady miejskiej wyznania izraelskiego 21 nie wynosiła, natedy liczba ta powołaniem do obrad mężów zaufania przez członków rady miejskiej wyznania izraelskiego, uzupełnioną będzie.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje §§. 111 do 114 włącznie, zechce rękę podnieść. (Większość.) Są przyjęte.

Sprawozdawca p. **Hupka** (czyta):

D Z I A Ł VII.

Tytuł 18.

Postanowienia przejściowe.

§. 115.

Statut niniejszy wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia w Dzienniku ustaw krajowych. Z tym dniem tracą moc obowiązującą postanowienia tymczasowego statutu dla stoł. król. miasta Krakowa z dnia 1. kwietnia 1866 zamieszczonego w III. części Dziennika ustaw i rozporządzeń krajowych z dnia 13. kwietnia 1866, jednakże przepisy niniejszego statutu dotyczące wyborów do rady miejskiej wejdą w wykonanie dopiero przy najbliższych wyborach uzupełniających, postanowienia o wiceprezydentach po ukonstytuowaniu się uzupełnionej przez najbliższe wybory rady miejskiej.

Pierwsze wybory uzupełniające do rady miejskiej po wejściu w życie niniejszego statutu dokonane będą na 5-cio letni czas urzędowania, następne wybory po upływie dwóch lat, do dalszych wyborów ma zastosowanie przepis §. 45.

Przy najbliższych wyborach wybiera każde koło i każdy oddział wyborczy z uwzględnieniem §. 45. połowę liczby radców na nie przypadających.

Pierwsze wybory po wejściu w życie niniejszego statutu odbędą się na podstawie listy wyborczej, która według przepisu §. 37. dotychczasowego statutu ustalona będzie.

Marszałek. Do tego §. 115. zapowiedział poprawkę p. Paszkowski. Udzielam mu głosu.

P. Paszkowski. Poprawka, którą stawiam, proponowaną jest wskutek narady u prez. miasta Krakowa odbytej, a spowodowana jest tem, że w chwili uchwalenia projektu statutu nie było wiadomem że obrady Sejmu tak późno się odbędą i wychodzenie z tego założenia, że uchwalenie ustaw i sankcja niewątpliwie nastąpią. Stało się jednak inaczej, zaczem zachodzi potrzeba zmiany drugiego ustępu §. 115. Ustęp ten opiewa (czyta):

„Pierwsze wybory uzupełniające do rady miejskiej po wejściu w życie niniejszego statutu dokonane będą na 5-cio letni czas urzędowania, następne wybory po upływie dwóch lat, do dalszych wyborów ma zastosowanie przepis §. 45“.

Jeżelibyśmy w tem brzmieniu §. ten uchwalili, zdarzyłoby się mogło to, że nie istniałaby rada miejska w chwili dokonywania wyborów. W roku zeszłym bowiem została uchwaloną ustawa, przedłużająca mandat członków rady miejskiej na jeden rok z powodu, że nie można było wtedy wyborów przeprowadzić. Zaszłaby wtedy ta okoliczność, że termin dogodny do odbycia wyborów w Krakowie mógłby być zmieniony i odłożony na czas nieodpowiedni. Jeżeli w postanowieniu przejściowem jest powiedzianem: „na 5 lat od chwili wejścia w życie ustawy“, wówczas termin nie jest ściśle oznaczonym, bo zależy od tego, w którym dniu będzie ustawa w dzienniku ustaw krajowych ogłoszona.

Dla usunięcia tych niedogodności proponuję następującą poprawkę (czyta):

Ustęp 1. §. 115 opiewać ma według wniosku komisji zamiast proponowanego przez komisję brzmienia ustęp 2. §. 115 opiewać ma jak następuje:

Pierwsze wybory uzupełniające na podstawie niniejszego statutu odbędą się bezwzględnie po wejściu tegoż w życie.

Czas urzędowania wybranych przy tych wyborach Radców kończy się bez względu na to kiedy wybory będą dokonane w dniu 1. sierpnia 1905 roku.

Wybory drugiej połowy radców dokonane będą w miesiącu czerwcu 1902 roku. Do dalszych wyborów ma zastosowanie przepis §. 45.

Urzędowanie radców miejskich, których mandat ustawę z dnia 12. maja 1899 r. Nr. 61. Dz. u. kr. na przeciąg jednego roku został przedłużonym, przedłuża się aż do przeprowadzenia pierwotnych uzupełniających wyborów na podstawie niniejszego statutu.

Dwa ostatnie ustępy §. 115 zostają nie zmienione, tak, jak proponuje komisja.

To postanowienie jest wprost konieczne, bo przy wyborach są w tym statucie przekazane pewne czynności radzie miejskiej, bo statut wychodzi z założenia, że Rada istnieje. Ponieważ mandat zeszłoroczny kończy się 19/5 b. r. Z tym dniem połowa Rady miejskiej nie mogłaby przeprowadzić wyboru uzupełniającego na podstawie tego statutu odbyć się mającego.

Upraszam tedy o przyjęcie mej poprawki.

Marszałek. Kto popiera tę poprawkę, zechce rękę podnieść. (Dostateczna liczba.) Jest dostatecznie poparta. Czy żąda kto jeszcze głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca p. **Hupka.** Przyjmuję tę poprawkę.

Marszałek. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje §. 115. z poprawką p. Paszkowskiego, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty. Przystępujemy do głosowania nad ustawą. Proszę o odczytanie artykułów.

Sprawozdawca p. **Hupka** (czyta):

Art. I.

Królewskiemu stołecznemu miastu Krakowi nadaje załączony statut miejski.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten artykuł, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Sprawozdawca p. **Hupka** (czyta):

Art. II.

Przeprowadzenie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten artykuł, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Proszę o odczytanie tytułu i wstępu.
Sprawozdawca p. **Hupka** (czyta):

U s t a w a

z dnia nadająca statut miejski Królewskiemu stołecznemu miastu Krakowowi,

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam, co następuje:

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje tytuł i wstęp, zechce rękę podnieść. (Większość.) Są przyjęte.

Sprawozdawca p. **Hupka.** Wnoszę przyjęcie tej ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Kto się z tym wnioskiem zgadza, raczy rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty.

Kto przyjmuje tę ustawę w trzecim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Komisji petycyjnej w przedmiocie prośby p. Tadeusza Chudzikiewicza, aplikanta manipulacyjnego przy Wydziale krajowym, o veniam studiorum.

Sprawozdawca poseł **Michalski** ma głos.
Sprawozdawca p. **Michalski** (czyta).

Sprawozdanie

komisji petycyjnej w przedmiocie prośby p. Tadeusza Chudzikiewicza, aplikanta manipulacyjnego przy Wydziale krajowym o veniam studiorum.

Wysoki Sejmie!

P. Tadeusz Chudzikiewicz prowizoryczny aplikant manipulacyjny mianowany restryktem Wydziału krajowego z dnia 23 lutego 1900 pod warunkiem, że do roku przedłoży świadectwo IV klasy gimnazjalnej, albo też uzyska od Wysokiego Sejmu uwolnienie od przepisanych studyów.

Petent motywując swą prośbę, zaznacza, że brakuje mu tylko drugie półrocze z czwartej klasy gimnazjalnej, lecz ażeby zdać ją, musiałby ponieść koszta na taksy i na książki, a oprócz tego musiał by się oderwać od pracy, a stosunki rodzinne i materialne na to nie pozwalają.

Dla tych to powodów uprasza Wysoki Sejm o zwolnienie go z przepisanych ustanową służby krajowej obowiązków — ze względu, że Wydział krajowy popiera petenta prośbę za przeszło trzechetnią służbę, chwalebne zachowanie się i wydatną pracę — komisya petycyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm udziela p. Tadeuszowi Chudzikiewiczowi aplikantowi manipulacyjnemu przy Wydziale krajowym veniam studiorum.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek komisji, zechce rękę podnieść. (Większość jest przyjęty).

Następuje Sprawozdanie Komisji petycyjnej w przedmiocie prośby p. Maryana Czechońskiego, aplikanta rachunkowego Wydziału krajowego o veniam studiorum.

Sprawozdawca poseł **Michalski** ma głos.
Sprawozdawca p. **Michalski** (czyta).

Sprawozdanie

komisji petycyjnej w przedmiocie prośby p. Maryana Czechońskiego aplikanta rachunkowego Wydziału krajowego o udzielenie mu veniam studiorum.

Wysoki Sejmie!

P. Maryan Mirosław Czechoński od dnia 3 marca 1898 pracuje w Wydziale krajowym, początkowo jako dyetaryusz oddziału rachunkowego, zaś od 3 lutego br. jako opikant rachunkowy z zastrzeżeniem przedłożenia Wydziałowi krajowemu w przeciągu roku dowodu posiadania studyów wymaganych ustanową służby krajowej lub uzyskania od Wysokiego Sejmu zwolnienia od obowiązku wykazania się z takowych.

Pomimo szczerzej chęci przygotowania się i zdania egzaminu wymaganego ustanową służby krajowej, petent jednak dla braku czasu i środków materialnych zdać egzamin nie był wstanie i prosi o zwolnienie go z obowiązku wykazania wymaganych studyów od urzędników rachunkowych Wydziału krajowego. Ze względu, że p. Mirosław Czechoński podczas dwuletniej służby przy Wydziale krajowym okazał się pilnym, pracowitym i użytecznym i nie wahał się Wydział krajowy zamianować go aplikantem rachunkowym i popiera prośbę petenta do Wysokiego Sejmu o udzielenie mu veniam studiorum.

Komisya petycyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm udziela p. Mirosławowi Czechońskiemu aplikantowi rachunkowemu przy Wydziale krajowym veniam studiorum.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek komisji, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Komisji petycyjnej w sprawie prośby woźnych Wydziału krajowego o zrównanie ich poborów z poborami służby państwowej.

Sprawozdawca poseł **Michalski** ma głos.
Sprawozdawca p. **Michalski** (czyta).

Sprawozdanie

komisji petycyjnej w sprawie prośby woźnych Wydziału krajowego o zrównanie poborów z poborami służby państwowej.

Woźni Wydziału krajowego upraszają o poprawienie ich bytu materialnego, gdyż ich pobory zostały po raz ostatni uchwałą Wysokiego Sejmu z 3 stycznia 1874 r. uregulowane a przez tych 26 lat zmieniły się znacznie stosunki życia. Służba państwa doznała polepszenia bytu ustawą państwową z dnia 26 grudnia 1899. — Wobec tego upraszają woźni Wydziału krajowego o zrównanie ich poborów z obecnymi poborami służby państwowej.

Komisja petycyjna wnosi:

Wysoki Sejm poleca Wydziałowi krajowemu po rozpatrzeniu niniejszej petycji do wniesienia odpowiednich wniosków na najbliższej sesji sejmowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek komisji, zechce rękę podnieść. (Większość), jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Komisji petycyjnej w sprawie prośby Wiktora Bogusza, emeryt. oficyna szpitala krajowego we Lwowie o podwyższenie emerytury.

Sprawozdawca poseł Michalski ma głos. Sprawozdawca p. Michalski (czyta).

Sprawozdanie

komisji petycyjnej w sprawie prośby Wiktora z Ziębic Bogusza, emerytowanego oficyna szpitala krajowego we Lwowie o podwyższenie mu emerytury przyznanej przez Wydział krajowy.

Wysoki Sejmie!

Wiktor z Zięblic Bogusz emerytowany oficyna szpitala krajowego we Lwowie otrzymał po 17 latach służby emeryturę rozporządzeniem Wydziału krajowego z dnia 14 sierpnia 1897 L. 45488. Petent przytacza że z przyznanej mu emerytury wyżywić się nie może i że stracił zdrowie przez pracę i pobyt w szpitalu i dlatego uprasza o podwyższenie mu emerytury.

Komisja petycyjna wnosi:

Wysoki Sejm odstępuje niniejszą petycję Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek komisji, zechce rękę podnieść. (Większość) jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Komisji petycyjnej w sprawie prośby Feliksa Sandoza,

krajowego instruktora hodowli o systemizowanie tej posady.

Sprawozdawca poseł Michalski ma głos. Sprawozdawca p. Michalski (czyta).

Sprawozdanie

komisji petycyjnej w sprawie prośby Feliksa Sandoza krajowego instruktora hodowli o systemizowanie tejże posady.

Feliks Sandoz zajmuje od 1 kwietnia 1897 posadę niestałą krajowego instruktora hodowli: komitet ck. Towarzystwa rolniczego krakowskiego gorąco popiera tę petycję, ze względu na osobiste kwalifikacje petenta.

Komisja petycyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy prośbę Feliksa Sandoza, krajowego instruktora hodowli odstąpić Wydziału krajowemu do możliwego uwzględnienia.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek komisji, zechce rękę podnieść. (Większość) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie komisji petycyjnej w przedmiocie prośby dr. Bolesława Nodzyńskiego. sekundariusza szpitala powszechnego w Bochni o wliczenie czterech lat do stałej służby szpitalnej.

Sprawozdawca poseł Michalski ma głos.

Sprawozdawca p. Michalski. (czyta).

Sprawozdanie

komisji petycyjnej w przedmiocie prośby Dra Bolesława Nodzyńskiego sekundariusza szpitala powszechnego w Bochni o wliczenie czterech lat do służby stałej szpitalnej.

Wysoki Sejmie!

Dr. Bolesław Nodzyński został dnia 11. września 1891 mianowany sekundariuszem prowizorycznym przy szpitalu powszechnym w Bochni. Po czteroletniej zadawalniającej służbie został tenże 10. grudnia 1895 mianowany stałym sekundariuszem tegoż zakładu z uwagi, że w ogóle lekarze niechętnie przyjmują posady na prowincyi a przyjąwszy, bardzo często rezygnują z tych posad, wskutek niedostatecznego utrzymania a tem samem i zabezpieczenia rodziny na przyszłość z tych względów należy tego rodzaju prośbę uwzględnić, to też komisja petycyjna wnosi:

Wysoki Sejm przychyła się do prośby Dra Bolesława Nodzyńskiego o policzenie czterech lat służby prowizorycznej do służby stałej względnie do emerytury.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje

wniosek komisji, zechce rękę podnieść. (Większość.) jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Komisji petycyjnej w sprawie p. Józefa Gumowskiego, asystenta komasacyjnego Wydziału kraj. o nadanie posady odpowiadającej X. randze służbowej.

Sprawozdawca poseł Michalski ma głos.

Sprawozdawca p. Michalski (czyta):

Sprawozdanie komisji petycyjnej w sprawie Józefa Gumowskiego, asystenta komasacyjnego Wydziału krajowego o nadanie mu posady X. rangi służbowej.

Józef Gumowski, asystent komasacyjny Wydziału krajowego, został dekretem Wydziału krajowego z dnia 22. marca 1898 mianowany asystentem XI rangi.

Wobec tego jednak, że dla personelu technicznego służby państwowej XI. ranga służby została w ogóle zniesiona i wobec trudnych obecnie warunków bytu, prosi petent o zrównanie go z resztą personelu technicznego biura melioracyjnego nadaniem mu posady odpowiadającej X. randze służbowej.

Komisja petycyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy niniejszą petycję odstąpić Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek komisji zechce rękę podnieść. (Większość) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Komisji szkolnej o petycjach Karola Zalaszińskiego, Wandy Boberskiej i innych o podwyższenie pensji emerytalnej i wliczenie lat służby do wymiaru emerytury.

Sprawozdawca poseł Rayski ma głos.

Sprawozdawca p. Rayski (czyta)

Sprawozdanie.

komisji szkolnej z petycji Zalaszińskiego Karola, Wandy Boberskiej i innych o podwyższenie pensji emerytalnej wliczenie lat służbowych do wymiaru emerytury.

Wysoki Sejmie!

Zalasziński Karol (petycja L. 96) nauczyciel emeryt. w Rawie ruskiej, prosi o podwyższenie pensji emerytalnej na 350 złr. motywuje tę prośbą okolicznością, iż służył lat 42. i że w miesiąc po jego ustąpieniu ze służby, ustawa sejmowa płacę a zatem i emeryturę znacznie podniosła. Ustawy nowe wstecz nie działają, powołany zatem powód jest nie dostatecznym a prośba uwzględniona być nie może.

Zofia Boberska (L. 100) wdowa po nauczycielu prosi o podwyższenie pensji i dodatków na wychowanie dzieci, oprócz ogólnej skargi, którą wszyscy emeryci podnieść by mogli, iż płaca jest niewystarczającą nie podaje żadnych innych powodów uprawniających ją do tej prośby.

Bonawentura Gaik (L. 177) nauczyciel w Wysokiej powiat myślenicki prosi o policzenie do emerytury 4 lat i pięciu miesięcy służby, tych lat nie policzono mu z powodu zaszłej przerwy w służbie, zaś przerwa powstała z winy proszącego.

Grzegorz Kąkolniak emeryt., nauczyciel (L. 180) w Chlebiczynie polnym powiat śniatyński prosi o wliczenie do służby 25 lat, których Rada szkolna krajowa nie policzyła dla braku kwalifikacji. Proszący w roku 1899 z powodu niezdolności do pracy został spensjonowany i niewykazuje żadnych ważnych przyczyn, któreby go łasce Wysokiego Sejmu zalecić mogły.

Józef Krzyżanowski (petycja L. 189) nauczyciel w Żurawkowie powiatu żydaczowskiego prosi o wliczenie 11 lat służby do emerytury, i w tym wypadku komisja dostatecznych powodów do uwzględnienia tej prośby nie znajduje. Karol Kuczabiński (L. 190) nauczyciel w Ponikwie powiatu wadowickiego prosi owliczenie 10 lat służby do emerytury. Lata te rada szkolna krajowa niepoliczyła z powodu przerwy w służbie, postąpiła zatem w myśl obowiązującej ustawy. Przerwa powstała z winy proszącego dla a uwzględnienia prośby petent nie przedkłada dostatecznych powodów.

Marcin Gocho (264) nauczyciel ludowy w Popowcach prosi o wliczenie 29 lat służby przed uzyskaniem patentu kwalifikacyjnego, co nastąpiło w roku 1896. Powołuje się także on na tę okoliczność, że służył 8 lat we wojsku. Proszący nie wykazuje, że praca jego w szkole była skuteczniejszą i intensywniejszą, niżli przeciętna praca innych nauczycieli a tylko taka nadobowiązkowa i gorliwa działalność mogłaby go polecić łasce Wysokiego Sejmu.

Służba wojskowa nie może być wynagrodzoną z krajowego funduszu emerytalnego szkół ludowych.

Powołując się na powyżej przytoczone wywody komisja szkolna wnosi.

Wysoki Sejm uchwalić.

Nad petycjami Karola Zalaszińskiego L. 96., Zofii Boberskiej L. 100, Bonawentury Gaika L. 177. Grzegorza Kąkolniaka L. 180 Józefa Krzyżanowskiego L. 189. Karola Kuczabińskiego L. 190 i Marcina Gochi L. 264 przechodzi Sejm do porządku dziennego.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie

żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wnioszek komisji, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Komisji szkolnej z petycji Grzegorza Spolitakiewicza, Bazylego Martynyka i innych o wliczenie lat służbowych do wymiaru emerytury.

Sprawozdawca poseł Rayski ma głos. Sprawozdawca p. Rayski (czyta.)

Sprawozdanie

Komisji szkolnej z petycji Grzegorza Spolitakiewicza, Bazylego Martynyka i towarzyszy o wliczenie lat służbowych do wymiaru emerytury.

Wysoki Sejmie!

Grzegorz Spolitakiewicz w petycji L. 37 uprasza o policzenie mu do emerytury czasu służby od 1. września 1865 do 18 czerwca 1886. Rada szkolna krajowa w myśl obowiązującej ustawy zalicza do emerytury tylko jego służbę od 18 czerwca 1886 to jest od chwili zdania egzaminu dojrzałości.

Grzegorz Spolitakiewicz obecnie nauczyciel w Sielcu bieńkowym powiatu kamioneckiego jest 35 lat nauczycielem i zamierza się podać na pensję, zwłaszcza że jest chory i sił do dalszej pracy nie ma. Jego płaca emerytalna obliczając emeryturę od roku 1886 byłaby jednak tak szczupłą, że z niej w żaden sposób z liczną rodziną, żyćby nie mógł. Ten powód skonił go do wniesienia petycji. Proszący pełnił od 1865 nieprzerwanie obowiązki nauczyciela i pełnił je gorliwie, jak świadczą pochwały od urzędów gminnych i od przełożonej jego władzy rady szkolnej okręgowej w Sokalu. Powody te skłaniają do polecenia go łasce Wysokiego Sejmu.

Bazyli Martynik (petycja L. 38.) nauczyciel kierujący w Sinkowie powiatu Zaleszczyckiego służył lat siedm a wskutek śledztwa dyscyplinarnego został w roku 1890 ze służby w obrębie powiatu trembowelskiego usunięty. Przez cały rok 1890 starał się bezskutecznie o posadę w innych okręgach, i dopiero w roku 1891 został mianowany nauczycielem w Jagielnicy. Z powodu tej przerwy czas służby liczy mu się od roku 1891. Przerwa powstała z jego własnej winy. Wprawdzie starał on się później gorliwością i pilnością zmyać pierwotną winę i wykazuje się pochwałą swej przełożonej władzy, rady szkolnej okręgowej w Zaleszczykach; mimo tego komisja próby jego do uwzględnienia nie zaleca, zwłaszcza że petent służy dopiero lat kilkanaście, jest w sile wieku i prośbę swą wtedy ponowić winien kiedy, postanowi podać się na pensję.

Salomea Grotowska nauczycielka w Skawinie (petycja L. 40) prosi o wliczenie 7 lat

służby do emerytury, którą przebyła jako bezpłatną praktykantką, Rada szkolna krajowa w myśl obowiązujących ustaw lat tych nie policzyła tak że służba proszącej liczy się tylko od roku 1892, a więc wynosi obecnie lat ośm Salomea Grotowska liczy obecnie 34 lat życia, na emeryturę podawać się nie zamierza, Komisja sądzi, że petentka prośbę swą ponowi winna wtedy kiedy, postanowi podać się na pensję, obecnie zaś pilną i gorliwą służbą zasługiwać sobie tę łaskę Wysokiego Sejmu.

Piotr Koczyndyk emerytowany nauczyciel (petycja L. 41) został spensjonowany z powodu utraty wzroku w roku 1885 i otrzymał roczną emeryturę w kwocie 217 złr. 30 ct. W roku 1898 sejm uchwałą z 10 lutego 1898 podniósł tę emeryturę w drodze łaski do rocznej kwoty 300 złr. Piotr Koczyndyk uprasza, by mu tę wyższą pensyjną w rocznej kwocie 82 złr. 70 ct. wypłacono także za czas od 1885 do 1898 a więc za lat 13. co w ogólnej sumie wynosiłoby 1075 złr. Uchwała Sejmowa z 10 lutego 1898 nie może działać wstecz, więc też proszący do tej znacznej kwoty 1075 złr. prawa sobie rościć nie może. W obec zaś bardzo przeciążonego budżetu krajowego taka zapomoga jest za wysoką i komisja nie może przyjęcia jej polecić Wysokiemu Sejmowi.

Hilary Mielnik (petycja L. 42) nauczyciel młodszy w Korszynie powiatu Sohalskiego pełni służbę nauczycielską od roku 1869 to jest 31 lat z tej całej służby tylko lata od 1896 wliczają mu się do emerytury, gdyż w tym roku otrzymał patent komisji egzaminacyjnej.

W ciągu całej swej służby otrzymał od swej władzy przełożonej rady szkolnej okręgowej w Sokalu trzy dekrety pochwalne i pracował pilnie i gorliwie. Powody te skłaniają komisję do uwzględnienia petycji Hilarego Mielnika, który uprasza o wliczenie do emerytury lat służbowych od roku 1896 względnie od 1875.

Powołując się na powyższe wywody komisja szkolna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Petycję Grzegorza Spolitakiewicza L. 37 i Hilarego Mielnika L. 42 odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia odpowiednich wniosków w porozumieniu z ck. Radą szkolną krajową.

2. Nad petycjami Bazylego Martynyka L. 38, Salomei Grotowskiej L. 40, i Piotra Koczyndyka L. 41. przechodzi Sejm do porządku dziennego.

Marszałek. Rozprawa ogólna otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa ogólna zamknięta.

Proszę o odczytanie wniosków.

Sprawozdawca p. Rayski (czyta):

Petycję Grzegorza Spolitakiewicza l. 37 i Hilarego Mielnika L. 42 odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia odpowiednich wniosków w porozumieniu z c. k. Radą szkolną krajową.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca p. Rayski (czyta):

Nad petycjami Bazylego Martynyka l. 38, Salomei Grotowskiej l. 40 i Piotra Koczyndyka l. 241 przechodzi Sejm do porządku dziennego.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Komisji szkolnej o petycji gminy Wojkowy (pow. Krosno) w sprawie wyłączenia jej ze związku szkolnego gminy Łączki (pow. Strzyżów).

Sprawozdawca poseł Kramarczyk ma głos.

Sprawozdawca p. Kramarczyk (czyta):

Sprawozdanie

komisji szkolnej o petycji gminy Wojkowy powiatu Krośnieńskiego w sprawie odłączenia jej od związku szkolnego gminy Łączki powiatu Strzyżowskiego.

Wysoki Sejmie!

Gmina Wojkowa powiatu Krośnieńskiego wniosła prośbę do Wysokiego Sejmu o odłączenie jej od związku szkolnego gminy Łączki powiatu w Strzyżowie popierając swoje żądane.

I. Że gmina Wojkowa graniczy z granicą Łączki wielkimi górami i stokami przepadziemi tak dalece, że podczas większego zimna rodzice są zmuszeni przez te góry przenosić swoje dzieci a podczas zawiei śnieżnych bezwarunkowo z nauki w Łączkach korzystać nie mogą lub się na różne choroby i niebezpieczeństwa narażają.

II. Dalej, że w obrębie gminy Wojkowy jest przeszło 100 dzieci uczęszczających do szkoły na naukę codzienną.

III. Że gmina Wojkowa uchwaliła na posiedzeniu Rady gminnej dnia 17. stycznia 1900 przystąpić do wybudowania własnego budynku szkolnego na co tamtejszy obszar dworski ofiarował 4 morgi gruntu, z którego 3 morgi można sprzedać na pokrycie kosztów nowego budynku a jeden morg pozostanie

dla użytku szkoły. Gdy jednak gmina Wojkowa nie przedłożyła Wysokiemu Sejmowi żadnych bliższych danych, a względnie przeprowadzenia dochodzeń w tym kierunku przez c. k. Radę szkolną okręgową a z drugiej strony naprowadzone motywa przemawiają mocno za żądaniem gminy i są poparte ustawą krajową z dnia 23. maja 1895 N. 57. o zakładaniu i urządzaniu szkół publicznych ludowych.

Dlatego komisya szkolna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić!

Petycję gminy Wojkowej powiatu Krośnieńskiego odstępuje się Radzie szkolnej krajowej do załatwienia.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek komisji, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie komisji szkolnej o petycji gminy Sulistrowy (pow. Krosno) w sprawie uwolnienia od konkurencji szkolnej na rzecz budowy szkoły w tej gminie.

Sprawozdawca poseł Kramarczyk ma głos.

Sprawozdawca p. Kramarczyk (czyta):

Sprawozdanie

komisji szkolnej o petycji gminy Sulistrowy w powiecie Krośnieńskim w sprawie uwolnienia od konkurencji szkolnej na rzecz budowy szkoły w tejże gminie.

Gmina Sulistrowa powiatu Krośnieńskiego wniosła prośbę do Wysokiego Sejmu o uwolnienie jej od całkowitego ponoszenia kosztów budowy szkoły w tejże gminie, motywując swoją prośbę nadzwyczajnem ubóstwem tejże gminy.

Ponieważ żądanie takie sprzeciwia się ustawie krajowej z r. 1894 o budowie szkół tem bardziej, że wedle powołanej ustawy gmina tylko do 120% rzeczywistych kosztów budowy szkoły jest zobowiązana, które w tejże gminie wedle obliczenia c. k. Rady szkolnej okręgowej w Krośnie z dnia 14. października 1898 r. do L. 805 kwotę 278 złr. i 43 ct. czyli 356 k. 86 gr. spłacićby należało, a reszta, przypada na fundusz krajowy dlatego komisya szkolna do takiego żądania przychylić się nie może i stawia następujący wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić

nad petycją gminy Sulistrowy powiatu Krośnieńskiego przechodzi Sejm do porządku dziennego.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek

komisyi, zechcę rękę podnieść. (Większość).
Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Komisji gminnej w przedmiocie petycji mieszkańców kolonii Rudolfsdorf w pow. Śniatyńskim o przyznanie tej kolonii samoistności administracyjno-politycznej.

Sprawozdawca poseł Bojko ma głos.

Sprawozdawca p. Bojko (czyta):

Sprawozdanie

komisyi gminnej w sprawie petycji mieszkańców kolonii Rudolfsdorf w powiecie Śniatyńskim (L. s. 380) o przyznanie tej kolonii samoistności pod względem administracyjno-politycznym.

Wysoki Sejmie!

Mieszkańcy kolonii Rudolfsdorf w powiecie Śniatyńskim zażądali w swej petycji w r. 1897 by ich kolonia stanowiła odrębną gminę pod względem politycznym i administracyjnym.

Na podstawie uchwały Wys. Sejmu z dnia 9. lutego 1897 zarządził Wydział krajowy reskryptem z dnia 9. marca 1897. l. 9995/97 by Wydział powiatowy w Śniatynie zbadał okoliczności podniesione w odnośnej petycji i sprawozdanie swe przedłożył w tej mierze Wydziałowi krajowemu.

Ponieważ Wydział powiatowy w Śniatynie sprawę tę załatwił dopiero 7. marca br. przeto Wydział krajowy nie przedłożył Sejmowi odnośnego sprawozdania.

Wobec tego komisya gminna wnosi Petycę osady Rudolfsdorf odstępuje się Wydziałowi krajowemu z wnioskiem, by przedłożył Sejmowi odnośne sprawozdanie na następnej sesyi.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek komisyi, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Komisji szkolnej o petycji Karola Popovitsa, nauczyciela w Żółtańcach w sprawie przyznania morga pola i zwrotu nadpłaconej kwoty 53 zł. 3 ct.

Sprawozdawca poseł Emil Michałowski ma głos.

Sprawozdawca poseł E. Michałowski (czyta):

Sprawozdanie

komisyi szkolnej o petycji Karola Popovitsa nauczyciela w Żółtańcach w sprawie przyznania morga pola (w myśl art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 5. maja 1896 Dz. u. kr. Nr. 34) i zwrotu nadpłaconej kwoty 53 zł.

3 ct. w. a.

Wysoki Sejmie!

Karol Popovits mianowany reskr. c. k. Rady szkolnej krajowej, z dnia 28. grudnia 1872 l 13090 stałym kierownikiem 2-klasowej szkoły w Żółtańcach pobierał tytułem płacy rocznej 350 zł. i 50 zł. tytułem dodatku za kierownictwo.

Z dotacyi tej jednak potrącono mu kwotę 6 zł. rocznie jako wartość użytku 1. morga 1000 kw. sążni gruntu.

W r. 1882 zamieniono grunt ten bez przyzwolenia Rady szkolnej krajowej, jednak za zgodą nauczyciela i za wiedzą Rady szkolnej krajowej na inny — lecz i po zamianie wliczono nauczycielowi do płacy jako wartość użytku gruntu kwotę 6 zł.

Obecnie wykazuje Popovits, że grunt oddany jemu pierwotnie do użytku przynosił wedle katastru czystego dochodu tylko 4 zł. 26 ct., grunt zaś uzyskany wskutek zamiany w r. 1882 przynosił czystego dochodu 3 zł. 85 ct.

A ponieważ jemu zawsze jednakowo wliczano wartość użytku pola po 6 zł. rocznie przeto wedle jego obliczeń miał on ponieść stratę w kwocie 53 zł 3 ct.

Pretensya ta jest zupełnie nieuzasadnioną, gdyż wartość użytku 1 morga 1000 kw. sążni gruntu przewyższa bezwątpienia nawet w Żółtańcach kwotę 6 zł. rocznie.

Natomiast słusznem jest żądanie Popovitsa w sprawie dostarczenia mu po myśli ustępu 4 art. 16 ustawy z dnia 1. stycznia 1889 jednego morga ziemi ornej dla jego własnego użytku.

Ponieważ obecnie nauczyciel ten jest w posiadaniu tego morga ziemi, lecz za użycie jego płaci 6 zł — przeto byłoby wskazaniem, aby obecnie zwolnić go od uiszczania tej kwoty.

Gdy jednak sprawa ta wymaga poprzedniego zbadania i stwierdzenia przez władze szkolne — przeto komisya szkolna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Petycę Karola Popovitsa odstępuje się c. k. Radzie szkolnej krajowej do dalszego urzędowania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek komisyi zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Komisji szkolnej o petycji nauczyciela szkół żeńskich we Lwowie w sprawie interpretacji Art. 9. ustawy z 23. Maja 1895. Nr. 57. ust. kraj.

Sprawozdawca poseł Emil Michałowski ma głos.

Sprawozdawca poseł Ewil Michałowski (czyta):

Sprawozdanie

komisyi szkolnej o petycyi wniesionej przez nauczycielki szkół żeńskich we Lwowie w sprawie interpretacyi art. 9. ustawy z dnia 23. maja 1895 (Dz. ust. i rozp. kraj. z roku 1895 Nr. 57.)

Wysoki Sejmie!

Z powodu zakwestyonowania przez Radę szkolną krajową mianowania dyrektorki szkoły wydziałowej imienia Czackiego we Lwowie z przyczyny wniesionego przez nauczycieli protestu opartego na tem, że w art. 9 ustawy z d. 23. maja 1895 jest wyraźnie wymienione, że w szkole wydziałowej ma być dyrektor (a o dyrektorce wcale wzmianki nie ma) upraszają nauczycielki o interpretacyę tego postanowienia ustawy.

Artykuł 9. ustawy jest jasny — i interpretacyi nie potrzebuje, wymagałby raczej uzupełnienia.

Z uwagi bowiem, że w samym Lwowie 12 posad dyrektorów szkół żeńskich zajmują nauczycielki a również i w innych miastach kraju posady te bywają im poruczane, jakoteż z uwagi, że trudno przypuszczać, aby tem postanowieniem ustawy chciano nauczycielki pozbawiać prawa zajmowania posad dyrektorek, wnosi komisya szkolna w nadziei, że Władze szkolne o uzupełnienie wspomnianego artykułu 9. ustawy się postarają.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Petycyę nauczycielek szkół żeńskich we Lwowie odstępuje się Radzie krajowej szkolnej do dalszego zarządzenia.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek komisji zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie komisji szkolnej o petycyi Rady szkolnej miejscowej, Zwierzchności gminnej i Zarządu szkoły w Chorostkowie w przedmiocie zaliczenia miasteczka Chorostkowa do III. klasy płac nauczycielskich.

Sprawozdawca poseł Emil Michałowski ma głos.

Sprawozdawca poseł Emil Michałowski (czyta):

Sprawozdanie

komisyi szkolnej o petycyi wniesionej przez Radę szkolną miejscową, Zwierzchność gminną i Zarząd szkoły w Chorostkowie w przedmiocie zaliczenia miasteczka Chorostkowa pod względem płac nauczycielskich do klasy III-ciej.

Wysoki Sejmie!

Rada szkolna miejscowa, Zwierzchność gminy i Zarząd szkoły w Chorostkowie upraszają o zaliczenie miasteczka Chorostkowa pod względem płac nauczycielskich do klasy III-ciej.

Petycyę swą popierają następnie:

Miasteczko Chorostków liczące obecnie do 7000 mieszkańców ma 4 klasową szkołę mieszaną z dopełniającym kursem rolniczym — przy szkole tej pracuje 7 sił nauczycielskich a dzieci regularnie uczęszczających jest przeszło 600.

Wskutek ustawy z dnia 6 lipca 1899 (Dz. u. kr. Nr. 58) zostały pierwotne płacy przywiązane do posad stałych w Chorostkowie uszczuplone o kwotę 50 zł. rocznie.

Nadto podniesione, że wiele miasteczek, które ani pod względem liczby mieszkańców ani kategorią szkoły z Chorostkowem równać się nie mogą, zaliczone zostały do III. klasy płac a mianowicie:

1. Barysz, w powiecie buczackim 3600 mieszkańców szkoła 2 klasowa.

2. Jazłowiec, 2898 mieszkańców szkoła 3 klasowa.

3. Zborów, 4000 mieszkańców szkoła 2 klasowa.

4. Olesko, 3300 mieszkańców szkoła 2 klasowa.

Ponieważ przydzielenie miasteczek do poszczególnych kategorii (klas) płacy zależnem jest od organizacyi dotyczącej gminy na podstawie ustaw krajowych — a do klasy III. płac należą gminy zorganizowane na podstawie ustawy krajowej z dnia 3. lipca 1896 — miasteczko zaś Chorostków nie należy do tej kategorii gmin — przeto komisya szkolna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę Rady szkolnej miejscowej, Zwierzchności gminnej i Zarządu szkoły w Chorostkowie odstępuje się c. k. Radzie szkolnej krajowej do dalszego urzędowania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek komisji zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Komisji szkolnej o petycyi kierowników i nauczycieli szkół ludowych 4-klasowych w Przemyśle w sprawie polepszenia bytu.

Sprawozdawca poseł Emil Michałowski ma głos.

Sprawozdawca poseł Emil Michałowski (czyta):

Sprawozdanie

komisji szkolnej o petycji kierowników i nauczycieli szkół ludowych 4 klasowych w Przemyśle w sprawie polepszenia bytu materialnego.

Wysoki Sejmie!

Kierownicy i nauczyciele zatrudnieni przy 4 klasowych szkołach w Przemyśle upraszają z powodu, że ich położenie materialne po wprowadzeniu do miasta stałej 14000 załogi wojskowej i niezwykłego podrożenia wszystkich artykułów żywności w wysokim stopniu się pogorszyły — o polepszenie ich bytu materialnego.

Wysoki Sejm taką samą petycję wniesioną w r. 1899 uchwałą z dnia 28. marca 1899 załatwił odmownie z uwagi, że wszystkie petycje o polepszeniu płac uchwałą sejmową, ustawy o płacach nauczycielskich, powziętą dnia 22 marca 1899 już załatwione zostały, a od tego czasu stosunki w Przemyśle się nie zmieniły, przeto komisya szkolna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją kierowników i nauczycieli szkół ludowych w Przemyśle o polepszenie bytu materialnego, przechodzi Sejm do porządku dziennego.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek komisji, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Komisji drogowej o petycji Wydziału Rady powiatowej w Kałuszu w sprawie udzielenia dalszej subwencji na budowę drogi z Kałusza do granicy powiatu żydaczowskiego.

Sprawozdawca poseł Wiśniewski ma głos.

Sprawozdawca p. Wiśniewski (czyta).

Sprawozdanie

komisji drogowej o petycji Wydziału Rady powiatowej w Kałuszu l. 306 w sprawie udzielenia zapomogi z funduszków krajowych na rok 1900.

Wysoki Sejmie!

Wydział Rady powiatowej w Kałuszu buduje drogę gminną z Kałusza przez Nowy Kałusz — Kopanki, Niegowce, Dołka Wojniłowska do granicy powiatu Żydaczowskiego.

Budowa tej drogi rozpoczętą została jeszcze w r. 1886 i dotychczas wybudowano 10.030 kilom, kosztem 95.349 koron a dalsza budowa, której plany i kosztorysy są już sporządzone, ma wynosić 48.260 koron.

Droga ta dotychczas była subwencyonowaną przez Wydział krajowy — nie ma więc powodu i na przyszłość odmawiać powiatowi tej subwencji.

Komisya drogowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić.

Petycję Wydziału Rady powiatowej w Kałuszu l. 306 odstępuje się Wydziałowi krajowemu do przychylnego załatwienia w myśl okólnika Wydziału krajowego z dnia 22. grudnia 1882 l. 51432.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Komisji drogowej o petycjach gmin i obszarów dworskich w sprawie budowy drogi z Sądowej Wiszni do Sambora.

Sprawozdawca p. Wiśniewski ma głos.

Sprawozdawca p. Wiśniewski (czyta).

Sprawozdanie

komisji drogowej o petycji l. 340 gmin i obszarów dworskich Dydiatycze, Wotrzyaszowice, Szeszerowice, Makuniów, Mokrzany Wielkie i Małe, Wołostków jak również gmin: Podliski, Mistyce, Sarniki, Dmytrowice i Kulmatyce w sprawie budowy drogi z Sądowej Wiszni do Sambora.

Wysoki Sejmie!

W roku 1898 gminy i obszary dworskie: Dydiatycze, Makuniów, Szeszerowce, Mokrzany Wielkie i Małe powiatu Mościckiego, Kupnowice stare i nowe, Wańkowice, Błóżew powiatu Rudeckiego i Berehy powiatu samborskiego wniosły petycję do Wysokiego Sejmu z prośbą o subwencję na budowę tejże samej drogi to jest z Sądowej Wiszni do Sambora — Komisya drogowa nie zapoznała motywów w petycji podniesionych a Wysoki Sejm uchwałą z dnia 21 lutego 1898 odstąpił tę petycję Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Wydział krajowy dzielając opinię komisji drogowej odniósł się w tej sprawie do Wydziałów Rad powiatowych w Samborze, Mościskach i Rudkach z zapytaniem, czy wogóle powiaty te oświadczają się za budową powyższej drogi a ewentualnie o przedłożenie projektu wstępnego, preliminarza kosztów i ewentualnego pokrycia z funduszków powiatowych.

Wydziały powiatowe nie dały jednak przychylniej odpowiedzi a mianowicie: Wydział Rady powiatowej w Samborze pismem z dnia 29 listopada 1898 odpowiedział, że rozpocząwszy budowę kilka dróg, pod wzglę-

dem ekonomicznym i komunikacyjnym nie równie ważniejszych, jak również ze względu zamierzonej budowy kolei Sambor-Lwów nie może na razie myśleć o tej budowie. Wydział Rady powiatowej w Mościskach pismem z dnia 30 października 1898 podnosi, że rozpoczynając budowę nie mniej ważnej drogi z Pakości do Hussakowa, budowa, której przez lat kilka wszelkie rozporządzalne fundusze pochłaniać będzie nie możliwym jest nawet myśleć o budowie jakiej innej drogi.

Wreszcie powiat rudecki pismem z dnia 24 kwietnia 1898 kategorycznie oświadcza, że nie posiadając żadnych funduszy na budowę drogi Sambor-Sądowa Wisznia wcale jej budować nie zamierza.

Ponieważ jednak w myśl postanowień Ustawy drogowej i regulaminu drogowego, powiaty w pierwszym rzędzie powinny się oświadczyć co do ważności drogi, jak również przeprowadzić rokowanie ze stronami interesowanymi — komisya drogowa mniema, aby wypadało pouczyć petycjonujące gminy i obszary dworskie, że w podobnych wypadkach należy przedewszystkiem udawać się do swoich Wydziałów powiatowych, bez ingerencji których projektowana budowa do skutku przyjszyby nie mogła, tembardziej że interesowane strony podpisane na petycji nie wspominają wcale o swojej na ten cel ofiarności.

Z tych więc powodów komisya drogowa wnosi.

Wysoki Sejm raczy uchwalić,

Nad petycją gmin i obszarów dworskich l. 340 przechodzi się do porządku dziennego.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje: Sprawozdanie Komisji drogowej z petycji Wydziału Rady powiatowej w Nadwornie w sprawie odpisania reszty pożyczki bezprocentowej w kwocie 2800 złr. a. w. Sprawozdawca poseł Wieśniewski ma głos.

Sprawozdawca p. Wiśniewski (czyta).

Sprawozdanie komisji drogowej o petycji Wydziału Rady powiatowej w Nadwornie l. 329 w sprawie odpisania reszty pożyczki bezprocentowej w kwocie 2800 złr. w. a.

Wysoki Sejmie!

Na podstawie Uchwały Wysobiego Sejm z dnia 22 stycznia 1889. Wydział Rady powiatowej w Nadwornie dostał na budowę mostu na Prucie — na drodze z Delatyna do Zarzeczca bezprocentową pożyczkę w kwocie

8000 złr. zwrotną w 10 rocznych ratach; następnie na podstawie uchwały z dnia 6 lutego 1896 reszta niespłaconej pożyczki w kwocie 4800 złr. celem ułatwienia dalszej spłaty rozłożoną została na dalszych dwanaście rocznych rat, z których 5 rat w łącznej kwocie 2000 złr. jest już spłaconych a resztę w kwocie 2800 złr. Wydział Rady powiatowej w Nadwornie chciałby, ażeby mu odpisano, motywując swoją prośbę tem, że kwota ta jest niezbędnie potrzebną na gruntowną rekonstrukcyę mostu na Prucie — stanowiącego bardzo ważny kosztowny obiekt komunikacyjny.

Wysoki Sejm, uchwałą z dnia 13 października 1882 postanowił utworzenie zakładowego funduszu pożyczkowego w sumie 300.000 złr. celem udzielania pożyczek bezprocentowych, które spłacane być mają ratami rocznymi i umarzone najpóźniej w ciągu lat 10 od dnia zaciągnięcia pożyczki. Uchwałą z dnia 27. marca 1899 Wysoki Sejm postanowił podwoić ten fundusz zakładowy a to w tym celu, aby powiaty i gminy mogły w wydatniejszej mierze korzystać z dobrodziejstwa tego funduszu.

Komisya drogowa zgodnie z uchwałami Wysokiego Sejm uznając całą doniosłość tego funduszu nie może zgodzić się na uszczuplenie z jakich bądź powodów tego zakładowego funduszu, tembardziej, że Wydziałowi Rady powiatowej w Nadwornie pozostaje otwarta droga — starania się na ten cel w myśl obowiązujących przepisów o subwencyę z innych funduszy.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją Wydziału Rady powiatowej w Nadwornie przechodzi się do porządku dziennego.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje: Sprawozdanie Komisji drogowej z petycji Wydziału powiatowego w Nadwornie o przyjęcie drogi Nadworna-Makowce na fundusz krajowy. Sprawozdawca poseł Urbański ma głos.

Sprawozdawca p. Urbański (czyta).

Sprawozdanie

komisji drogowej z petycji Wydziału powiatowego w Nadwornie o przyjęcie drogi Nadworna-Makowce na etat funduszu krajowego.

Wysoki Sejmie!

Wydział powiatowy w Nadwornie w petycji z 13 marca 1900 r. l. 597 uprasza

Wysoki Sejm o przyjęcie na etat krajowy drogi Nadwórna-Markowce, zbudowanej w ostatnich latach przy 70% subwencji krajowej ogólnym kosztem 57,522 zlr. uzasadniając powyższą petycją tem, że ani prestaty ani fundusze powiatowe nie wystarczają na utrzymanie tej drogi w odpowiednim stanie.

Zważywszy, że Wysoki Sejm uchwałą z dnia 8 lutego 1898 polecił Wydziałowi krajowemu wziąć pod rozważenie uznanie jako krajowych tych dróg tylko, które mają znaczenie ogólne sięgające po za granice poszczególnych powiatów, droga zaś Nadwórna-Markowce, po zbudowaniu kolei żelaznej ze Stanisławowa do Nadwórny, ma tylko znaczenie lokalne, jak to z badań przeprowadzonych przez Wydział krajowy okazało się

Komisya drogowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją Wydziału powiatowego w Nadwórnie l. 330 przechodzi się do porządku dziennego.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje: Sprawozdanie Komisji administracyjnej z petycji gminy Babula (pow. Mielecki) o wyłączenie dwóch parcel gruntowych z gminy katastralnej Piechoty a przyłączenie ich do gminy katastralnej Babula. Sprawozdawca poseł Karatnicki ma głos.

Sprawozdawca p. Karatnicki (czyta).

Sprawozdanie

komisji administracyjnej z petycji gminy Babula powiatu Mielec o wyłączenie parcel gruntowych l. kat. 607/2 i 609 z gminy katastralnej Piechoty a przyłączenie takowych do gminy katastralnej Babula.

Wysoki Sejmie!

Gmina Babula posiada pastwisko gminne położone w gminie Piechoty, oznaczone w katastrze jako parcele gruntowe 607/2 i 609 i stanowiące ciało hipoteczne l. 135 księgi gruntowej gminy katastralnej Piechoty. Pastwisko to stanowi nierozdzieloną całość z resztą pastwiska gminy Babula na jej własnym terytorium położonego.

Otóż gmina Babula życzy sobie, by powyższe parcele zostały przeniesione do księgi gruntowej gminy Babula i wcielone do jej własnego terytorium katastralnego.

Do załatwienia tych żądań nie jest Wysoki Sejm — zdaniem komisji prawniczej — powołany.

Do przeniesienia parcel z jednej księgi gruntowej do drugiej jest właściwy sąd hi-

poteczny powołany i w tym względzie ustawy dotyczące ksiąg gruntowych zawierają szczegółowe przepisy, to więc żądanie wogóle uchyła się od jakiegokolwiek ingerencji Sejmu.

Do zezwolenia na zmianę granic gminnych powołaną jest w myśl §. 4. ust. gm. Rada powiatowa po zasięgnięciu oświadczenia politycznej władzy krajowej.

Komisya administracyjna przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję gminy Babula powiatu mieleckiego o wcielenie do jej terytorium parcel gr. 607/2 i 609 w gminie Piechoty położonych odstępuje się Wydziałowi krajowemu celem wdrożenia właściwego postępowania w wypadkach zmiany granic.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Marszałek. Z kolei następuje: sprawozdanie Komisji prawniczej z petycji gminy Szczurowej i 13 innych o przeniesienie Sądu powiatowego z Radłowa do Szczurowej.

Sprawozdawca poseł Karatnicki ma głos.

Sprawozdawca p. Karatnicki (czyta):

Sprawozdanie

Komisji prawniczej z petycji gmin Szczurowej i 13 innych o przeniesienie c. k. Sądu powiatowego z Radłowa do Szczurowej.

Wysoki Sejmie!

O przeniesienie c. k. Sądu powiatowego z Radłowa do Szczurowej czyniono starania już w roku 1889. Wydział krajowy po przeprowadzeniu dochodzeń nie poparł tych starań i nie przedłożył Sejmowi żadnych wniosków podzielać zapatrywania władz rządowych, że przeniesienie to nie jest wskazane. Mianowicie władzy Sądowe podniosły, że obie miejscowości nie są dogodnie jako położone nie w środku, lecz na przeciwnych granicach powiatu, że wprawdzie większość gmin i obszarów dworskich, zresztą nie bardzo znaczna oświadczyła się za przeniesieniem do Szczurowej, lecz że natomiast Radłów jest położony blisko kolei i ma należyte lokalności na umieszczenie sądu i na mieszkania dla urzędników.

Petycyonujące gminy podnoszą obecnie, że gmina i obszar dworski w Szczurowej gotowe są dostarczyć potrzebnych lokalności i i wykazują rozmaite niedogodności w razie dalszego pozostawienia sądu w Radłowie.

Celem sprawdzenia tych nowych okoliczności potrzebne są dalsze dochodzenia. Komisya prawnicza przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję gmin Szczurowa i 13 przyległych o przeniesienie siedziby Sądu powiatowego z Radłowa do Szczurowej odstępuje się Wydziałowi krajowemu z poleceniem zbadania i przedłożenia wniosku.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek komisji, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Z kolei następuje sprawozdanie Komisji petycyjnej z petycji rewizorów była o wyjednanie im u c. k. Rządu prawa do zaopatrzenia.

Sprawozdawca poseł Żardecki ma głos.
Sprawozdawca p. Żardecki (czyta):

Sprawozdanie

komisji petycyjnej z petycji rewizorów była o wyjednanie im u c. k. Rządu prawa do zaopatrzenia podobnie jak to ma miejsce przy służbach rządowych.

Wysoki Sejmie!

Rewizorowie była pasu pogranicznego z Rawy ruskiej w petycji Wysokiemu Sejmowi przedłożonej, upraszają ażeby Wysoki Sejm poczynił stosowne kroki dążące do utrzymania ich na zajmowanym stanowisku i ażeby mogli nabyć prawa do zaopatrzenia.

Ustawą o księgosuszu i rozporządzeniem wykonawczem wydanem przez c. k. Namiestnictwo została zaprowadzona instytucja rewizorów była i do tej czynności władze powiatowe używają zaprzysiężonych funkcyjaryuszy. Wprawdzie rewizorowie była nie są zamianowani stale lecz odwołalnie, jednakowoż wedle §. 10. rozporządzenia uważani być mają za straż publiczną i korzystają z praw służących w mocy ustaw osobom urzędowym. Zajęci w tym zawodzie ludzie pomimo gorliwego wypełniania swych obowiązków i pomimo długoletniej służby mogą być każdej chwili usunięci bez żadnego zaopatrzenia. Zważywszy, że instytucja rewizorów była już prawie 20 lat istnieje i że zajęci ludzie po wysłużeniu znacznego szeregu lat nie mają zaopatrzenia na starość, przeto słuszną jest rzeczą, ażeby i o tej kategorii służb c. k. Rząd pomyślał i na starość ich zabezpieczył.

Komisja petycyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić

Petycję rewizorów była do l. s. 308 odstępuje Sejm c. k. Rządowi do zbadania i załatwienia.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wnio-

sek komisji, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Z kolei następuje sprawozdanie Komisji przemysłowej z petycji fabryki maszyn „Perkun“ we Lwowie o pożyczkę 80.000 koron z funduszu przemysłowego.

Sprawozdawca poseł Żardecki ma głos.
Sprawozdawca p. Żardecki (czyta):

Sprawozdanie.

komisji przemysłowej z petycji fabryki maszyn „Perkun“ spółki komandytowej Ferdynanda Pietscha we Lwowie o pożyczkę z funduszu przemysłowego w wysokości 80.000 koron.

Wysoki Sejmie!

W petycji Wysokiemu Sejmowi przedłożonej Zarząd fabryki maszyn „Perkun“ we Lwowie uprasza o udzielenie pożyczki z funduszu przemysłowego w wysokości 80.000 koron.

Przed stanowczem załatwieniem petycji komisja w krótkiej drodze starała się zbadać fabrykę jako taką, wniknąć w rozmiary przedsiębiorstwa i na tej podstawie przedstawia Wysokiemu Sejmowi następującej treści sprawozdanie:

W pobliżu dworca kolejowego „Podzamecze“ (Lwów) znajdują się trzy realności tej fabryki, stanowiące jedną całość. Liczne murowane i ogniotrwałe budynki mieszczą w sobie działy następujące: 1. halę maszyn, tokarni i hyblarek. 2. Maszynę parową. 3. Salę monterską. 4. Obszerną kuźnię fabryczną. 5. Oddział wyrobu kotłów parowych. 6. Oddział wyrobów miedzianych dla gorzelni. 7. Oddział stolarski i modelarnię. 8. Skład kilkudziesięciu tysięcy modeli. 9. dużą halę odlewni a wreszcie składy wyrobów gotowych, mieszkania, biura fabryczne, rysownie techniczne itp. Dyrektorem i współwłaścicielem tej fabryki z udziałem znacznym jest p. Ferdynand Pietsch, zawodowo wykształcony w fabrykacji maszyn, a kierującymi inżynierami są ukończeni technicy zarazem interesowani jako współwłaściciele mając w spółce komandytowej udziały pieniężne. Każdy z kierujących inżynierów ma pewną specjalność i swój osobny dział w fabryce. Stosunkowo do rozmiarów i potrzeb fabryki kapitał zwłaszcza obrotowy nie jest znaczny co naturalnie utrudnia w wysokim stopniu dalszy rozwój. Przed kilku laty a to w roku 1896 fundusz przemysłowy udzielił fabryce p. Ferdynanda Pietscha pożyczkę w wysokości 15.000 zł. w. a. i odąd rozwój tej fabryki postąpił, a wzrasta zwłaszcza od 1898 roku, gdy w grono kierujących fabryką weszli ludzie fachowi z wiedzą i kapitałem. Rozwój ten widocznym jest w księgach w ciągle rosnącej produkcji

i wzrastającej liczbie odbiorców i zbytu. Ruch fabryczny i handlowy w stosunku do 1896 roku powiększył się pięciokrotnie tak, że kapitał tej fabryki jest niewystarczający. Interes ekonomiczny kraju i względy socjalne wskazują na konieczność, ażeby pomnażać i wzmacniać te zakłady przemysłowe, gdzieby robotnicy nasi znaleźć mogli stałe zajęcia i by technicy nasi w dziale fabrykacji maszyn nie byli zmuszeni całe życie wysługiwać się zagranicznym fabrykantom. Jak z treści petycji dosadnie się okazuje ilość zatrudnionych robotników od 1896 roku progresywnie wzrasta i tak w r. 1896 zatrudnionych było 36 robotników a natomiast w roku bieżącym wzrosła liczba do 153.

Fabryka maszyn „Perkun“ wedle osiągniętych informacji jest jedyną we Lwowie fabryką posiadającą znaczną i dobrze urządzonej odlewnię żelaza i niewątpliwie fabryka ta w razie wyposażenia znacniejszym kapitałem będzie w możności i powinna ważną odegrać rolę przy urządzeniu całej sieci wodociągów we Lwowie i wprowadzaniu oświetlenia elektrycznego. Pożyczka o którą uprasza firma „Perkun“ ma być faktycznie użytą w znaczniejszej części na utworzenie osobnego działu fabrycznego „elektrotechnicznego“. Zarząd fabryki przystępuje do utworzenia tego działu w sposób oględny zapewniwszy sobie pomoc sił i firm fachowych.

Zważywszy, że budynki fabryczne i urzędzenia przedstawiają wartość przewyższając znacznie kwotę 300.000 koron a obciążenie w stosunku do wartości jest nieznaczne przeto w razie udzielenia żądanej pożyczki, wypożyczona suma za hipotekę fabryki, znajdzie dostateczne zabezpieczenie nawet w tym wypadku, gdyby fabryka zwinięta została, a budynki fabryczne na inne cele przeistoczone.

Zważywszy, że w fabryce „Perkun“ znaczniejsza liczba robotników i techników krajowych znajduje pracę i egzystencję, zważywszy wreszcie, że przez zaprowadzenie działu elektrotechnicznego i podjęcia robót przy wodociągach we Lwowie też fabryka niewątpliwie przyczynić się może do usunięcia konkurencyi fabryk zagranicznych, z tego też powodu komisya przemysłowa petycję firmy „Perkun“ jak najgoręcej popiera i wnosi.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję fabryki maszyn „Perkun“ spółki komandytowej Ferdynanda Pietscha we Lwowie o pożyczkę z funduszu przemysłowego w wysokości 80.000 koron odstępuje Sejm Wydziałowi krajowemu do ścisłego zbadania i możliwego uwzględnienia.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt) Gdy nikt głosu nie

żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek komisji, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Z kolei następuje sprawozdanie komisji sanitarnej z petycji Zwierzchności gminnej w Zarszynie o utworzenie okręgu sanitarnego w Zarszynie.

Sprawozdawca poseł Jabłoński ma głos.

Sprawozdawca p. **Jabłoński** (czyta):

Wysoki Sejmie!

Czternaście gmin powiatu sanockiego, wniosło do sanockiej Rady powiatowej podanie o utworzenie natychmiastowe okręgu lekarskiego w miasteczku Zarszynie.

Miasteczko Zarszyn o to samo wnosi podanie do Wysokiego Sejmu. Motywa podań są nader ważne i tak:

1. Ciągłe epidemie panują w szesnastu, koło Zarszyna położonych wsiach, skutkiem niezdrowego, niskiego tychże położenia;
2. Stosunkowo znaczna odległość tych gmin od najbliższych siedzib lekarzy.
3. Znaczna w tych gminach śmiertelność.

Gdy jednak komisya jest zdania, że przed oznaczeniem wskazanego na okręg lekarski miejsca potrzeba porobić badania, których komisya sama skutecznie nie może. Gdy Wydział Rady powiatowej sanockiej, przyznając potrzebę okręgu w Zarszynie za pilniejsze uważa utworzenie okręgów w Mrzygłodzie i Bukowsku.

Gdy komisya musi przyznać Wydziałowi krajowemu, że w miarę najpilniejszych potrzeb tworzy okręgi sanitarne.

Komisya wnosi:

Podanie miasteczka Zarszyna o utworzenie okręgu sanitarnego w Zarszynie odstępuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia i możliwego uwzględnienia.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek komisji zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Z kolei następuje sprawozdanie Komisji petycyjnej z petycji gminy Pławo (powiatu mieleckiego) przeciw niszczeniu lasów w tym powiecie.

Sprawozdawca poseł Hamorak ma głos.

Sprawozdawca p. **Hamorak** (czyta):

Sprawozdanie

komisji petycyjnej z petycji gminy Pławo powiatu mieleckiego przeciw niszczeniu lasów w tym powiecie.

Wysoki Sejmie!

Gmina Pławo pow. Mieleckiego w krótkich, serdecznych, rozpaczą podyktowanych wyra-

zach prosi Wysoki Sejm, aby niszczenie lasów w tym powiecie zastanowić raczył, obawia się bowiem, że w bardzo krótkim czasie w powiecie Mieleckim nie będzie drzewa ani na opał ani na pobudowanie chałupy. Że taka ewentualność nastąpić może zaprzeczyć trudno, jeśli w powiecie Mieleckim cała gospodarka lasowa jak petenci twierdzą na niszczeniu lasu polega. Rzeczą udowodnioną jest, że pewna konserwacja lasów ze względów ekonomicznych, sanitarnych a nawet klimatycznych w interesie nie tylko powiatu ale i całego kraju leży. Z tego więc powodu i z uwagi, że c. k. Rząd nad konserwacją lasów czuwać ma, komisya petycyjna wnosi:

Petycję gminy Pławo powiatu Mieleckiego odstępuje się c. k. Rządowi do zbadania i odpowiedniego załatwienia.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek komisji, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Z kolei następuje:

Sprawozdanie komisji petycyjnej z petycji gminy Słupiec (pow. dąbrowskiego) w sprawie ochrony lasów w powiecie.

Sprawozdawca p. Hamorak ma głos.

Sprawozdawca p. Hamorak (czyta):

Sprawozdanie

komisji petycyjnej z petycji gminy Słupiec powiatu dąbrowskiego w sprawie ochrony lasów w powiecie a w szczególności w gminie Słupiec.

Wysoki Sejmie!

Gmina Słupiec powiatu dąbrowskiego prosi w swej petycji wprawdzie o ochronę lasów w całym powiecie, nie podaje jednak żadnych danych, żeby w tym powiecie lasy niszczone, w gminie zaś Słupiec z dwóch właścicieli lasów tylko jeden i to młody syn właścicielki Natalii Gawrońskiej Jerzy, który ma mieć wiele zachcianek a mało pieniędzy niszczy w niemilosierny sposób lasek zresztą maleńki swej matki nie oglądając się nawet na c. k. Starostwo, bo jeśli Starostwo pozwoli wyrąbać 2 morgi, to młody pan Jerzy wyrębuje 4 i więcej morgów, a prócz tego każde drzewo trochę więcej podrosłe wycina i sprzedaje.

Komisya petycyjna nie miała sposobności przekonać się o prawdziwości faktów w petycji podanych, nie może przeto osądzić, czy gospodarka lasowa pana Jerzego Gawrońskiego jest prawidłową i czy też nie i z tych powodów wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję gminy Słupiec odstępuje się c. k. Rządowi do zbadania i odpowiedniego załatwienia.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek komisji zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Z kolei następuje.

Sprawozdanie komisji petycyjnej z petycji gminy Sasiadowice przeciw niszczeniu lasów w Głębokiej pow. samborskiego.

Sprawozdawca p. Hamorak ma głos.

Sprawozdawca p. Hamorak (czyta):

Sprawozdanie

komisji petycyjnej z petycji gminy Sasiadowice przeciw niszczeniu lasów w Głębokiej pow. samborskiego.

Wysoki Sejmie!

Gmina Sasiadowice powiatu samborskiego w swej w dniu 31. marca r. b. do Wysokiego Sejmu wniesionej petycji uskarża się, że właściciel majątności Głęboka powiatu samborskiego Hrabia Stanisław Dunin już przeszło 20 lat lasy tej majątności niszczy. Las sprzedaje żydom, sam od nich drzewo kupuje, włościanom zaś ani kawałeczka drzewa sprzedać nie chce, chociaż na tej manipulacji jak najgorzej wychodzi, bo żyd spekulant niejaki Salomon Boruk z Morsztyna z lasu hrabiowskiego tysiączki składa a sam hrabia coraz więcej biednieje a teraz już resztki jodeł sprzedał temuż Salomonowi Boruk, który z pewnością las do szczytu niszczy. Aby taka fatalna ewentualność nie nastąpiła proszą wieśniacy gminy Sasiadowice, aby Wysoki Sejm temu niszczeniu lasu jaką tamę położyć raczył.

Z uwagi, że hrabiemu Stanisławowi Duminowi wolno drzewo ze swego lasu komu mu się podoba sprzedawać lecz nie wolno pozwalać lasu niszczyć, komisya petycyjna wnosi:

Petycję włościan z Sasiadowiec przeciw niszczeniu lasu w Głębokiej powiatu samborskiego odstępuje się c. k. Rządowi do zbadania i odpowiedniego załatwienia.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek komisji zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Porządek dzienny jest wyczerpany.

JĘ p. ks. Sanguszko. Proszę o głos w sprawie formalnej.

Marszałek. Głos ma poseł ks. Sanguszko.

JĘ p. Sanguszko. Jako przewodniczący komisji gospodarstwa krajowego upra-

szam Wys. Izbę, aby raczyła przydzielić komisji administracyjnej petycję Towarzystwa „Jedność“ l. s. 1636 w sprawie zaprowadzenia monopolu wódczanego. Petycja ta dostała się zapewne przez omyłkę do komisji gospodarstwa krajowego, dlatego wnoszę przydzielenie tej petycji do komisji administracyjnej.

Marszałek. Rozprawa otwarta Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek p. ks. Sanguszki, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Proszę p. p. sekretarzy o odczytanie wniosków i interpelacji.

Sekretarz p. Potocki Andrzej (czyta):

W n i o s e k

I. Zważywszy, że ustawa gminna z 12. sierpnia 1866 zawiera przepisy nieodpowiadające dzisiejszemu rozwojowi stosunków;

zważywszy, że zasadniczą podstawą urzędzeń dzisiejszej gminy jest podział jej zakresu działania na „własny“ i „poruczony“, i że z tej właśnie podstawy wyrasta w wyższych instancjach niekorzystny dualizm w administracji;

zważywszy, że terażniejsza jednostka gminy wiejskiej jest zbyt małą i nie ma sił do wykonywania rozlicznych zadań samorządu, skutkiem czego ustawy nie są wykonywane i cała administracja kraju na tem cierpi;

Wysoki Sejm uchwalić raczy załączony % projekt nowej ustawy gminnej.

II. Zważywszy, że skutkiem dualizmu władz z każdym rokiem nadmiernie wzrastają ciężary, których korzyści nie równoważą;

zważywszy, że z połączenia egzekutywy z czynnikami autonomicznymi powstanie niewątpliwie władza sprężysta, potrzeby ludności i stosunki kraju żywo odczuwająca;

zważywszy, że projektowana zmiana organizacyi gminnej, pociąga za sobą w konsekwencji potrzebę reformy administracyi wyższej,

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Wzywa się c. k. Rząd, aby w drodze właściwej przeprowadził reformę urzędzeń administracyjnych w kraju, a przedewszystkiem, ażeby władze autonomiczne i rządowe złączył ze sobą w jedną władzę administracyi publicznej, zapewniając w niej czynnikom autonomicznym daleko sięgający współdział.

We Lwowie dnia 25. kwietnia 1900.

Wnioskodawcy:

Dunajewski.

Sanguszko.

St. Tarnowski, Zdzisław Tarnowski, Kazimierz Badeni, Adam Jędrzejowicz, Roman Potocki,

Bohrzyński, Scipio, Kraiński, Binder, Paszkowski, Wodzicki, Andrzej Potocki, Romer, Adam Skrzyński, Józef Michałowski, Zoll, Sękowski, Dąbski, Hupka, Czecz, Dr. Jordan, Stanisław Jędrzejowicz, Górski.

Ustawa

z dnia o gminie w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim rozporządzam co następuje:

Art. I. Gminę okręgową tworzy się przez połączenie pewnej liczby obecnie oddzielnie istniejących gmin wiejskich i obszarów dworskich w jedną całość gminy administracyjnej.

Art. II. Połączenia dotychczasowych gmin wiejskich, które odtąd noszą nazwę gmin miejscowych, (albo gromad) i obszarów dworskich w jedną gminę okręgową dokonywują powołane do tego komisye krajowe, administracyjno-mieszane (urządzące), jedna na Galicyę zachodnią z siedzibą w Krakowie, druga na Galicyę wschodnią z siedzibą we Lwowie.

Art. III. Zadaniem tych komisyj jest przeprowadzić takie ugrupowanie i rozgraniczenie gmin okręgowych w każdym powiecie, aby wytworzona na tej podstawie nowa jednostka gminna była w stanie sprostać tym obowiązkom, których wymagają cele administracyi publicznej w miejscowym zakresie. W tym kierunku należy przy tworzeniu gmin okręgowych brać na uwagę trzy momenty: ludność przestrzeń i siłę podatkową.

Co do ludności należy mieć wzgląd na to, że gmina okręgową powinna liczyć 4000 do 7000 mieszkańców,

co do przestrzeni należy trzymać się zasady, aby z najodleglejszej gminy miejscowej (przysiółka) nie było dalej do siedziby urzędu gminnego jak 8 kilometrów,

co do siły podatkowej należy starać się o takie ugrupowanie jednostek osad miejscowych w jeden okręg, aby siły ekonomiczne sąsiadujących gmin okręgowych były o ile możności równomierne i nie powstały okręgi utworzone z zamożnych osad obok innych znacznie uboższych.

Szczególne topograficzne warunki mogą być wyjątkowo uwzględnione. W górach lub osadach odosobnionych można tworzyć mniejsze jednostki gminne; ze względu zaś na naturalną grawitacyę interesów pewnej liczby sąsiednich osad do jednego okręgu, większe gminy okręgowe.

Jeżeli miasteczko jest środkowym punktem grawitacji interesów sąsiednich gmin wiejskich i obszarów dworskich, należy włączyć to miasteczko do okręgu gminnego i utworzyć w niem siedzibę urzędu gminnego.

Art. IV. Komisye krajowe składają się każda z pięciu członków, a mianowicie: trzech wybranych przez Sejm krajowy, jednego delegata Wydziału krajowego i jednego reprezentanta rządu, którego mianuje c. k. Namiestnik. Reprezentant rządu jest przewodniczącym komisji.

Namiestnik doda każdej komisji odpowiednią liczbę urzędników, jako fachowych referentów bez prawa głosowania w komisji.

Art. V. Komisye krajowe urzędują przy współdziałaniu komisji powiatowych i kierują czynnościami komisji powiatowych.

Art. VI. Komisye powiatowe składają się z pięciu członków, a mianowicie: z c. k. Starosty, jednego urzędnika mianowanego przez c. k. Namiestnika, jednego delegata Wydziału powiatowego i dwóch członków wybranych przez Radę powiatową.

Komisye powiatowe mogą kooptować kilku mężów zaufania z pomiędzy mieszkańców powiatu, którym przysługuje tylko głos doradczy.

Przewodniczącym komisji powiatowej jest c. k. Starosta.

Art. VII. Komisye powiatowe zbierają materiał przygotowawczy dla prac komisji krajowej, na jej żądanie mogą przedstawiać wnioski ugrupowania gmin w powiecie lub dawać swe opinie.

Art. VIII. Komisya krajowa może zjeżdżać do każdego powiatu na miejsce i w siedzibie powiatu elaborat ugrupowania i rozgraniczenia gmin okręgowych wypracować.

Komisya krajowa ustanawia porządek prac swoich, oznacza sama, w którym powiecie prace rozpoczyna, do których powiatów następnie przechodzi kolejno, czy w jednym, czy kilku powiatach naraz rozgraniczenia dokonuje.

Art. IX. Eleborata komisji krajowej stają się prawomocne po zatwierdzeniu ich przez c. k. Namiestnika.

Art. X. Uchylenie się któregośkolwiek członka komisji krajowej lub powiatowej, piastującego swój urząd z wyboru, od wzięcia udziału w całości lub części prac komisji będzie uważane tak, że się na elaborat komisji z góry zgadza.

Wszelkie kwestye sporne w sprawach organizacyi gmin okręgowych i czynności wewnętrznych komisji krajowej rozstrzyga nieodwołalnie c. k. Namiestnik.

Art. XI. Gminy okręgowe wprowadzane być mogą stopniowo grupami całemi w różnych okolicach kraju.

Gmina okręgowa powołaną jest do życia w danej miejscowości rozporządzeniem c. k. Namiestnika ogłoszonym w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych.

Art. XII. Po przeprowadzeniu rozgraniczenia w powiecie ustaje działalność komisji powiatowej; po przeprowadzeniu rozgraniczenia w całym kraju ustaje działalność komisji krajowych.

Dzień rozwiązania tych komisji ogłosi c. k. Namiestnik.

D Z I A Ł I.

Postanowienia ogólne.

§. 1. Gmina okręgowa jest korporacją publiczną, która ma na celu staranie o dobro jej mieszkańców i wykonanie zakreślonych jej ustawami zadań administracyi publicznej w miejscowym zakresie.

§. 2. Wszystkie dotąd oddzielnie istniejące gminy wiejskie i obszary dworskie, włączone do gminy okręgowej, stanowią części składowe jednej administracyjnej całości. Prawo przynależności nabyte do którejkolwiek dawnej, oddzielnie istniejącej jednostki gminy nadaje prawo przynależności do gminy okręgowej.

§. 3. Przez połączenie gmin wiejskich i obszarów dworskich w jeden okręg w celu wykonywania wspólnymi siłami zadań administracyi publicznej pozostają niezmienione ich dotychczasowa terytoryalna rozległość i granice, a jednostki te zachowują nadal wzajemną odrębność i samodzielność, tudzież stanowią odrębne podmioty praw. W szczególności prawa majątkowe gmin i dobra gminnego pozostają przez to połączenie w niczem nienaruszone.

§. 4. Gminy miejscowe są w stosunku do gmin okręgowych odrębnymi korporacyami publicznymi, mającemi, oddzielne prawa majątkowe i interesa komunalne, a organa ich zarządu są podwładnymi i pomocniczymi organami Naczelnika gminy okręgowej tylko w sprawach administracyi publicznej na terytoryum gminy miejscowej.

§. 5. Obszary dworskie są gospodarczemi i terytoryalnemi jednostkami wchodzącemi całkowicie w skład gminy okręgowej. Wszyscy mieszkańcy zamieszkali stale na obszarze dworskim posiadają przynależność do gminy okręgowej i należą do jej komunalnego związku. Organa zarządu obszaru dworskiego są organami podwładnymi i pomocniczymi Naczelnika gminy okręgowej w sprawach administracyi publicznej na terytoryum obszaru dworskiego.

D Z I A Ł II.

Gmina miejscowa (gromada).

§. 6. Gmina miejscowa albo gromada jest korporacją publiczną, która ma na celu

zaspokojenie potrzeb komunalnych, t. j. takich, które ze wspólnego pożycia jej mieszkańców na jednym miejscu i we wspólnym związku wynikają. Gmina miejscowa zarządza swym majątkiem i dobrem gminnym i zawiaduje własnymi sprawami według przepisów niniejszej ustawy.

§ 7. Mieszkańcy gminy miejscowej dzielą się na trzy kategorie:

- przynależnych,
- członków gminy i
- obcych.

§ 8. Przynależnymi są ci, których ustawa o przynależności uznaje za przynależnych do gminy.

Członkami gminy są ci, którzy posiadają prawo wyborcze w miejscowej gminie. Wszystkie inne osoby są obcemi.

§ 9. Postanowienia o uprawnieniu do wyboru, obieralności i postępowaniu przy wyborach zawiera ordynacya wyborcza dla gmin.

Reprezentacya gminy miejscowej.

§ 10. Reprezentacyę gminy miejscowej stanowi sołtys i starszyzna gromadzka.

§ 11. W gminach miejscowych liczących do 500 mieszkańców starszyzna gromadzka składa się z 12 członków, w gminach z ludnością 500—1000 mieszkańców z 18 członków, wreszcie w gminach z ludnością ponad 1000 mieszkańców z 24 członków, wybranych na lat sześć w sposób ordynacyą wyborczą wskazany.

§ 12. Sołtysa wybiera starszyzna gromadzka ze swego grona na lat sześć w sposób określony ordynacyą wyborczą.

§ 13. Starszyzna gromadzka wybiera w taki sam sposób jednego zastępcę sołtysa.

Zarząd gminy miejscowej.

§ 14. Zarząd gminy miejscowej spoczywa w rękach sołtysa.

W szczególności sołtys ma następujące obowiązki:

1. Ogłasza rozporządzenia Naczelnika gminy okręgowej.

2. Wykonywa polecenia i rozporządzenia Naczelnika gminy okręgowej i władz wyższych.

3. Przygotowuje wnioski do uchwał starszyny gromadzkiej, przedkłada jej projekt budżetu gminy miejscowej.

4. Wykonywa uchwały starszyny gromadzkiej.

5. Administruje majątkiem i dochodami gminy miejscowej w granicach uchwał starszyny gromadzkiej, tudzież zarządza majątkiem tych zakładów gminnych, które nie mają własnego zarządu i nadzoruje te zakłady gminne, które mają osobny zarząd.

6. Prowadzi rachunki i księgi kasowe, pobiera względnie ściąga w drodze egzekucyi i na ruchomościach te daniny gminne, które opłacają się wprost gminie miejscowej, nadzoruje wykonanie usług i robót uchwalonych na rzecz gminy, pobiera, względnie ściąga w drodze egzekucyi na ruchomościach ekwiwalent pieniężny w razie zamienienia usług i robót na pieniądze.

7. Mianuje i nadzoruje służbę gminną.

8. Przechowuje dokumenta i akta gminy miejscowej.

§ 15. Sołtys jest organem wykonawczym urzędu gminnego i podwładnym Naczelnika gminy w sprawach administracyi publicznej i jako taki przestrzega porządku w gminie miejscowej, czuwa nad bezpieczeństwem osób i mienia.

§ 16. W razach nagłych wypadków, gdy zachodzi niebezpieczeństwo zwłoki, ma prawo zarządzić tymczasowo, co należy, dla utrzymania bezpieczeństwa i obowiązku donieść o tem zaraz Naczelnikowi gminy.

Zakres działania starszyny gromadzkiej.

§ 17. Starszyzna gromadzka rozstrzyga we wszystkich sprawach tyczących się majątku gminnego i interesów komunalnych gminy.

Władza wykonawcza nie przysłuży starszynie gromadzkiej.

§ 18. W szczególności do zakresu działania starszyny gromadzkiej należą:

1. Kontrola nad działalnością sołtysa jako zwierzchnika gminy miejscowej i organu wykonawczego uchwał starszyny gromadzkiej.

2. Postanowienia względem zakładowego majątku i dobra gminy.

3. Postanowienia o sposobie użytkowania i zarządu tego majątku i dobra; wydzierżawianie, najmowanie lub sprzedaż, tudzież lokowanie kapitałów albo zaciąganie pożyczek.

4. Uchwalanie budżetu rocznego.

5. Sprawozdanie i załatwianie rachunków.

6. Przyzwolenie na rozpoczęcie sporów prawnych i odstąpienie od nich, zatwierdzenie ugód, spór umarzających, ustanawianie zastępców prawnych.

7. Wszystkie sprawy nie należące do zwykłego zarządu majątkiem i te, które sobie starszyzna gromadzka względem tego zarządu zastrzeże.

8. Postanowienia o wynagrodzeniu dla sołtysa, o liczbie i płacy służb gminnych tudzież straży polowej i nocnej, względnie postanowienia o obowiązku pełnienia straży nocnej.

9. Postanowienia o pełnieniu posług i robót na rzecz gminy miejscowej.

§. 19. Starszyzna gromadzka rozstrzyga zażalenia przeciw zarządzeniom sołtysa w sprawach majątkowych gminy i dobra gminnego.

We wszystkich innych sprawach zażalenia te wnosić do urzędu gminnego.

§. 20. Starszyzna gromadzka zbiera się dwa razy do roku, na wiosnę i na jesień na dłuższe sesye, na których mają być omówione potrzeby miejscowe.

Na jesiennej sesyi musi być załatwiony budżet na rok przyszły. Oprócz tego odbywać się mogą nadzwyczajne zebrania starszyny na polecenie władzy wyższej, na wezwanie sołtysa, lub żądanie jednej trzeciej części członków starszyny.

Sołtys przewodniczy obradom starszyny gromadzkiej.

§. 21. Zastępca sołtysa wstępuje w prawa i obowiązki sołtysa tylko chwilowo, w razie tegoż nieobecności, choroby lub innej prawnej przeszkody.

O gospodarstwie gminy miejscowej.

§. 22. Wszelka ruchoma i nieruchoma własność, niemniej wszelkie prawa i przywileje gminy winny być utrzymywane w ciągłej ewidencji za pomocą dokładnego inwentarza.

Każdemu ponoszącemu opłaty na cele gminy wolno jest przeglądać ten inwentarz.

§. 23. Majątek gminny ma być w ten sposób administrowany, aby przynosił jak największy dochód i tylko na cele gminy miejscowej mogą być jego dochody obracane.

Nadwyżki roczne dochodu ponad wydatki mają być użyte na potrzeby w roku następnym, o ile zaś na ten cel nie byłyby potrzebne, należy je lokować w papierach lub zakładach dających gwarancję pupilarnego bezpieczeństwa i włączyć do zakładowego majątku.

§. 24. Uchwały starszyny gromadzkiej dotyczące się sprzedaży lub obciążenia majątku zakładowego gminy, wymagają zatwierdzenia Wydziału powiatowego po zasięgnięciu opinii rady gminnej.

§. 25. Co do tego, komu i w jakim rozmiarze służy udział w pożytkach dobra gminnego, trzymać się należy dotychczasowego niezaprzeczonego zwyczaju.

Jeżeli i o ile nie istnieje niezaprzeczony zwyczaj, starszyzna gromadzka z uwzględnieniem istniejących specjalnych tytułów prawnych, uchwali postanowienia regulujące to uczestnictwo, przyczem może ustanawiać opłatę za korzystanie z dobra gminnego. Postanowienia te wymagają zatwierdzenia rady gminnej. Również wymagają zatwierdzenia Rady gminnej, uchwały starszyny gromadz-

kiej, odnoszące się do obciążenia dobra gminnego.

Sprzedaż dobra gminnego wymaga zatwierdzenia Wydziału powiatowego.

§. 26. Nadwyżka dochodu z dobra gminnego pozostająca po zaspokojeniu osób uprawnionych wpływa do kasy gminy miejscowej.

Podatki i inne opłaty, tudzież koszta dozoru połączone z posiadaniem i użytkowaniem dobra gminnego, o ile do ich pokrycia nie wystarczają dochody do kasy gminnej wpływające, mają być ponoszone przez uczestniczących w pożytkach z dobra gminnego a to w miarę tego uczestnictwa. Postanowienia w tym kierunku wydaje starszyzna gromadzka a zatwierdza je rada gminna.

§. 27. O ile dochody z majątku gminnego nie wystarczają, aby pokryć potrzeby i zobowiązania gminy miejscowej, mogą być nałożone przez starszynę gromadzką:

a) dodatki do podatków bezpośrednich lub do podatku konsumcyjnego;

b) inne opłaty nie należące do kategorii dodatków do podatków;

c) usługi i roboty na cele gminne.

§. 28. Dodatki do podatków bezpośrednich mają być zazwyczaj podług tej samej stopy procentowej rozkładane na wszystkie w gminie przypisane podatki bezpośrednie.

§. 29. Wydatki, dotyczące się tylko poszczególnych części gminy, klas mieszkańców lub poszczególnych posiadaczy gruntu mają być ponoszone tylko przez same strony interesowane, o ile nie istnieją inne urządzenia obowiązujące.

§. 30. Do rozkładu dodatków do podatków bezpośrednich podług rozmaitej stopy procentowej, potrzebnem jest pozwolenie rady powiatowej.

DZIAŁ III.

Obszary dworskie.

§. 31. Na czele obszaru dworskiego stoi przełożony obszaru dworskiego i jest organem pomocniczym urzędu gminnego i podwładnym Naczelnika gminy okręgowej.

W tym charakterze wykonywa przełożony obszaru dworskiego zadania administracji publicznej i podlega nadzorowi Naczelnika gminy.

§. 32. Posiadacz obszaru dworskiego może albo sam objąć urząd przełożonego, albo też zdać urząd pod własną odpowiedzialnością innej osobie.

Współposiadacze mianują przełożonym jednego z pośród siebie albo inną osobę. W braku porozumienia między nimi mianowanym będzie ten, za kim oświadczy się ta część współposiadaczy, na którą wypada więcej niż połowa podatków realnych na obszar dworski

przypisanych. Za osoby niewłasnowolne wykonywa to prawo ich zastępca prawny.

§. 33. Można być przełożonym kilku obszarów dworskich, stanowiących osobne ciała tabularne, jeżeli te obszary dworskie leżą w obrębie jednej i tej samej gminy okręgowej.

§. 34. Przełożonym może być tylko obywatel państwa austriackiego, używający własnowolności, względem którego nie zachodzi żadna z okoliczności wykluczających w §§. 3. i 11. ordynacyi wyb. gminnej wskazanych.

§. 35. Przełożony musi mieć stałe zamieszkanie w miejscu urzędowania swego.

§. 36. Nazwisko i miejsce zamieszkania przełożonego musi być podane do wiadomości Naczelnika Gminy i Starosty.

§. 37. Jeżeli przełożony nie posiada warunków w §. 34. wskazanych, Starosta wezwie posiadaczy obszaru dworskiego do mianowania innej osoby, a gdyby to wezwanie mimo powtórnego napomnienia było bezskutecznem, zamianuje przełożonego sam na koszt i stratę posiadaczy.

§. 38. Przełożony winien jest podawać do wiadomości mieszkańców obszaru dworskiego rozporządzenia Naczelnika gminy, o ile takowe wprost do nich z urzędu gminnego nie zostały wystosowane. Przełożony ma na terytorjum obszaru dworskiego ten sam zakres praw i obowiązków, jaki ma sołtys na terytorjum gminy miejscowej.

§. 39. Posiadacz obszaru dworskiego może każdej chwili usunąć przełożonego, winien jest jednak zawiadomić o tem Naczelnika gminy i c. k. Starostę.

Przełożony traci urząd, jeśliby zaszła lub wiadomą stała się przeszkoda, dla której nie mógłby być dopuszczonym do sprawowania urzędu.

Za ciężkie przekroczenia lub powtarzane zaniedbywanie obowiązków może być przełożony usunięty od urzędowania przez c. k. Starostę w porozumieniu z Wydziałem powiatowym.

§. 40. Do pokrycia wydatków gminy okręgowej obowiązany jest obszar dworski i osoby na nim zamieszkałe, o ile opłacają podatki bezpośrednio, przyczyniać się w tej samej mierze i według tych samych zasad, według których rozkłada się w ogóle ciężary gminy okręgowej.

DZIAŁ IV.

Gmina okręgowa.

Reprezentacja gminy okręgowej.

§. 41. Gminę okręgową reprezentuje Naczelnik gminy i rada gminna.

§. 42. Rada gminna składa się z 10 członków, a mianowicie:

a) z sześciu wybranych przez ogólne zgromadzenie starszyzn gromadzkich;

b) trzech wybranych przez posiadaczy obszarów dworskich;

c) jednego członka powołanego przez władzę.

§. 43. Wybór członków Rady dokonywa się w ten sposób, że na wezwanie c. k. Starosty zbierają się naprzód razem w siedzibie urzędu gminnego wszyscy członkowie starszyzn gromadzkich i wybierają większością głosów sześciu członków rady i tyluż zastępców.

Następnie posiadacze obszarów dworskich wybierają trzech członków rady gminnej. Gdyby w pewnej gminie okręgowej było mniej niż trzy obszary dworskie, natenczas posiadacze tychże obszarów wybierają tylu członków rady, ile jest obszarów dworskich, a resztę wybiera pięciu mieszkańców gminy okręgowej, opłacających najwyższy podatek gruntowy.

Zastępcami posiadaczy obszarów dworskich w radzie są przełożeni obszarów dworskich, ewentualnie, jeśli chodzi o osoby wybrane przez opłacających najwyższy podatek gruntowy, ci, którzy przez te osoby na zastępców wybrani zostali.

§. 44. Zarówno starszyzny gromadzkie, jak i właściciele obszarów dworskich, nie są ograniczeni do wyboru członków rady gminnej z pośród siebie, lecz mogą wybierać kogokolwiek uprawnionego do wyboru starszyzny gromadzkiej, pod warunkiem, aby był mieszkańcem gminy.

§. 45. Wyborom przewodniczy c. k. starosta.

Wybory odbywają się przez ustne głosowanie.

§. 46. Po ukończonych wyborach powoła Starosta jednego członka rady gminnej, przyczem nie jest ograniczony do mieszkańców gminy.

§. 47. Peryod wyborczy trwa lat sześć.

§. 48. Naczelnika gminy wybiera rada gminna i nie jest ograniczoną do wyboru ze swego łona.

§. 49. Zastępcą naczelnika gminy jest z reguły członek rady gminnej powołany do niej przez c. k. Starostę. Wolno jest jednak radzie gminnej wybrać tego właśnie członka rady naczelnikiem gminy, a w takim wypadku służy jej prawo wybrać także i zastępcę naczelnika gminy, jednakowoż tylko ze swego łona. Tak wybrany zastępca naczelnika gminy musi być zatwierdzonym przez c. k. Starostę.

Zarząd gminy okręgowej.

§. 50. Zarząd gminy okręgowej spoczywa w rękach naczelnika gminy, jako kierownika urzędu gminnego, który jest organem administracji publicznej.

W tym charakterze wykonywa naczelnik gminy zadania, które na mocy ustaw ma gmina do spełnienia.

§. 51. W szczególności należy do naczelnika gminy:

1. Wykonywanie ustaw i rozporządzeń tudzież poleceń władz wyższych.

2. Wydawanie rozporządzeń w granicach obowiązujących ustaw.

3. Czuwanie nad bezpieczeństwem osób i mienia, przestrzeganie publicznego porządku.

4. Wykonywanie zadań policyi miejscowej, policyi budowniczej, sanitarnej, drogowej, ogniowej, policyi nad czeladzią i wyrobnikami, tudzież wykonanie przepisów o czeladzi służebnej, dozór policyjny nad przedmiotami żywności, nad targami, nad miarą i wagą, policya połowa i policyjny nadzór nad obyczajnością publiczną.

5. Sprawowanie jurysdykcji karno-policyjnej.

6. Kierowanie czynnościami urzędu gminnego, mianowanie sług i pomocników na posady, które ustanawia rada gminna i wykonywanie nad podwładnymi organami przełożonej władzy dyscyplinarnej.

7. Przygotowanie projektów do uchwał rady gminnej w szczególności preliminarza dochodów i wydatków.

8. Zarząd majątkiem gminnym i zakładów gminnych w granicach uchwał rady gminnej.

9. Przewodniczenie w obradach rady gminnej i wykonanie jej uchwał.

10. Składanie sprawozdań rocznych radzie gminnej z całego toku czynności administracyjnych i zarządu zakładami gminnymi.

§. 52. Naczelnikowi gminy nie służy prawo karania sołtysów, członków rady gminnej, ławników i przełożonych obszaru dworskiego. Osoby te są wyjęte z pod jurysdykcji karno-policyjnej naczelnika gminy za przekroczenia administracyjne, a jurysdykcya w tym względzie należy do c. k. Starosty. Także wrazie przekroczenia w wykonywaniu obowiązków swego urzędu lub niewypełnienia poleceń naczelnika gminy ze strony sołtysów, ławników i przełożonych obszaru dworskiego nie przysługuje naczelnikowi gminy nad temi osobami prawo dyscyplinarne, lecz może tylko wnieść przedstawienie do Starosty o wdrożenie postępowania dyscyplinarnego.

Zastępca naczelnika gminy.

§. 53. Zastępca naczelnika gminy jest stałym urzędnikiem (sekretarzem) gminy; załatwia czynności urzędu gminnego i prowadzi kancelaryę gminy pod kierunkiem i kontrolą naczelnika gminy i nadzorem ck. Starostwa.

Zastępuje naczelnika gminy w wykonywaniu wszelkich praw i obowiązków w razie jego choroby, nieobecności lub innej prawnej przeszkody.

§. 54. Naczelnik gminy może przekazać sprawowanie niektórych czynności urzędu gminnego swemu zastępcy, pozostaje jednak i w tym wypadku zawsze odpowiedzialnym za wykonywanie zadań administracji publicznej wobec władzy wyższej, za zarząd majątku gminnego odpowiedzialnym wobec rady gminnej. Taka sama odpowiedzialność ciąży także i na zastępcy naczelnika gminy.

§. 55. Naczelnik gminy sprawuje swą władzę jako honorowy urząd publiczny bezpłatnie.

Może żądać tylko miernego odszkodowania za rzeczywiste straty i wydatki ponoszone skutkiem swego urzędowania.

§. 56. Zastępca naczelnika gminy pobiera stałą płacę, którą oznacza rada gminna w granicach ustanowionych przez Wydział powiatowy.

§. 57. Tylko w przypadku, gdy rada gminna wybierze na naczelnika gminy tego ze swych członków, który wchodzi w jej skład na mocy powołania przez władzę, może naczelnik gminy pobierać stałą płacę, ale wówczas odpada osobna płaca zastępcy.

§. 58. Rozporządzenia wydawane przez Naczelnika gminy lub tegoż zastępcę w imieniu urzędu gminnego dotyczące się ogółu gminy okręgowej lub pewnej jej części, albo większej liczby jej mieszkańców mają być należycie ogłoszone. Zarządzenia zaś i orzeczenia dotyczące się pojedynczych osób zwłaszcza w sprawach policyi miejscowej mają być z reguły wydawane ustnie, tylko treść takiego zarządzenia lub orzeczenia musi być zanotowaną w księdze orzeczeń i zarządzeń urzędu gminnego. Wszelako wolno zawsze stronie interesowanej żądać w każdym wypadku doręczenia jej na piśmie tego zarządzenia lub orzeczenia, ale w takim razie musi strona uiścić na koszt kancelaryi gminnej małą opłatę, której wysokość ustanawia co roku Starosta w porozumieniu z Wydziałem powiatowym.

O wykonywaniu władzy karnej.

§. 59. O ile w ustawach i przepisach, które dotyczą policyi miejscowej, należącej do zakresu działania urzędu gminnego (§. 51

ustęp 4) jest sankcya karna i o ile przekroczenia tych ustaw i przepisów nie podpadają pod kodeks karny. służy naczelnikowi gminy prawo orzekania kar za takie przekroczenia aż do wysokości w tychże ustawach i przepisach ustanowionej.

§. 60. Naczelnik gminy może po zasięgnięciu uchwały Rady gminnej wydawać obowiązujące w obrębie gminy okręgowej postanowienia, tyczące się policyi miejscowej i ustanowić za przekroczenie tych przepisów karę pieniężną do wysokości 50 koron, lub karę aresztu do dni 5.

§. 61. W nagłych wypadkach może Naczelnik gminy sam bez uchwały Rady gminnej wydać postanowienia, zagrażające karą pieniężną do wysokości 10 k. lub 2 dni aresztu.

§. 62. Orzeczenia karne za przekroczenia w sprawach policyi miejscowej (§§ 59., 60 i 61.) wydaje naczelnik gminy w urzędzie gminnym.

§. 63. Tylko kary pieniężne, lub w razie niemożności uiszczenia, kary aresztu mogą być orzekane. Wszelkie orzeczenia karne mają być osobną w księgę wpisane.

§. 64. Jeżeli orzeczenia tyczą się duchownych uznanych wyznań religijnych, nauczycieli publicznych, urzędników rządowych lub krajowych, zostających w czynnej służbie, członków Sejmu krajowego albo członków Rady gminnej, winien Naczelnik gminy przedłożyć każde tego rodzaju orzeczenie c. k. Staroście do zbadania i zatwierdzenia.

§. 65. Kary pieniężne płyną do kasy gminnej okręgowej na rzecz ubogich lub funduszu zapomogi w gminie.

Zakres działania Rady gminnej.

§. 66. Rada gminna obraduje i decyduje o wszystkich sprawach gminy, które ustawą gminną nie zostały wyłącznie przekazane Naczelnikowi gminy.

O innych sprawach nie odnoszących się bezpośrednio do interesów gminy może rada gminna powziąć uchwały tylko wtedy, jeśli jej przekazane zostały ustawami lub wyraźnym poleceniem władzy wyższej.

§. 67. Rada gminna ma prawo wydawać osobne postanowienia prawne w takich sprawach gminnych, co do których ustawa dozwala na różne sposoby ich załatwienia, lub które poleca unormować w drodze statutów miejscowych, tudzież w tych sprawach których przedmiot nie jest unormowany przez ustawę.

§. 68. Rada gminna ma obowiązek starania o dobro mieszkańców gminy, w szczególności obmyślenia środków opieki nad ubogimi.

§. 69. Rada gminna nadaje prawo przynależności do gminy.

§. 70. Rada gminna ma prawo obcym wzbronić pobytu w obrębie gminy, jeżeli obcy lub członkowie ich rodzin przekraczają ustawy, stają się powodem zgorzenia albo ciężarem dla gminy.

§. 71. Rada gminna uchwała budżet, czuwa nad majątkiem gminy i całym zarządkiem jej dochodów i wydatków.

Wszelkie obciążenie gminy zawisłem jest od jej uchwały.

§. 72. Do zakresu rady gminnej należy także kontrola nad stanem i zarządkiem majątkowym gmin miejscowych. Budżety gmin miejscowych potrzebują zatwierdzenia rady gminnej.

§. 73. Rada gminna ma prawo nadzorować cały tok czynności administracyjnych naczelnika gminy i urzędu gminnego, z wyjątkiem wykonywania jurysdykcji karno-policyjnej i tych spraw, które naczelnik gminy wykonywa jako organ egzekutywny wskutek zarządzenia władzy wyższej lub jako organ pomocniczy albo towarzyszący przy bezpośrednich zarządzeniach lub urzędowych komisjach władz wyższych.

§. 74. Rada gminna ma prawo objawić zapatrywania i życzenia tudzież powziąć uchwały w granicach ustaw w sprawach administracji i policyi miejscowej, nie może jednak zmieniać wydanych przez naczelnika gminy decyzji i rozporządzeń. Uchwały rady gminnej w tym kierunku mają być uważane jako opinie albo wnioski, które, o ile naczelnik gminy sam się do nich nie zastosuje, idą do rozpatrzenia Starostwa, względnie Wydziału powiatowego. W razie razstrzygnięcia w myśl uchwał rady gminnej obowiązują naczelnika gminy.

§. 75. Dokumenty i akta prawne, mocą których gmina okręgowa staje się uprawnioną lub zobowiązaną, muszą być pod nieważnością podpisane przez Naczelnika gminy lub tegoż zastępcę i przez dwóch członków rady gminnej.

Posiedzenia rady gminnej.

§. 76. Rada gminna zbiera się co najmniej raz na kwartał. Posiedzenia odbywające się na wiosnę i na jesieni mają mieć miejsce wkrótce po odbytych zebraniach starszyszn gromadzkich.

Oprócz tego zbiera się rada gminna na wezwanie naczelnika gminy, polecenie władzy wyższej lub na żądanie trzech członków rady.

§. 77. Naczelnik gminy zwołuje posiedzenie rady gminnej i przewodniczy im pod nieważnością uchwał, w razie prawnej przeskody przysługuje to prawo zastępcy naczelnika gminy.

§. 78. O każdym posiedzeniu powinien zawiadomić naczelnik gminy wszystkich obecnych w gminie członków rady, a w miejsce nieobecnych zaprosić zastępców.

§. 79. Rada gminna nie może powziąć uchwały, jeśli więcej niż połowa jej członków nie jest na posiedzeniu obecna. Do uchwały o budżecie i wszelkiej uchwały podlegającej zatwierdzeniu władzy wyższej, potrzebną jest obecność dwóch trzecich członków rady.

Jeśli na posiedzenie nie zberze się wymagana powyżej liczba radnych, winien naczelnik gminy powtórnie zwołać radę i zarazem zawezwać zastępców.

Na każdego członka rady lub zastępcę, który nie stawia się na to drugie posiedzenie, może naczelnik nałożyć karę pieniężną do wysokości 40 Koron na rzecz gminy.

Przeciw takiemu orzeczeniu służy rekurs do Wydziału powiatowego.

Do wyboru naczelnika gminy względnie jego zastępcy (§. 49) mają się stawić wszyscy członkowie rady pod utratą mandatów, w razie gdyby nie zachodziła ważna przeszkoda usprawiedliwiająca nieprzybycie na posiedzenie. Decyduje o tem rada gminna.

§. 80. Jeżeli przedmiotem obrad i uchwał jest urzędowanie członka rady gminnej, winien tenże wstrzymać się od głosowania, musi jednak na wezwanie rady udzielić żądanych wyjaśnień.

§. 81. Członek rady gminnej nie może być obecnym na posiedzeniu, jeżeli przedmiot obrady lub uchwały dotyczy jego interesów, lub też jego żony albo osób spokrewnionych z nim albo spowinowaconych do drugiego stopnia.

To postanowienie odnosi się także do naczelnika gminy i jego zastępcy.

§. 82. Przewodniczący otwiera i zamyka posiedzenie, kieruje rozprawami i przestrzega porządku.

§. 83. Do ważności uchwał potrzebna jest bezwzględna większość głosów. Przewodniczący głosuje tylko przy wyborach lub w razie równości głosów, a wtedy to zdanie staje się uchwałą, do którego przystąpił przewodniczący.

§. 84. Posiedzenia rady są zawsze jawne. Tylko w sprawach osobistych może być zarządzone posiedzenie tajne.

§. 85. Uchwały rady mają być zapisane w księdze uchwał i stwierdzone podpisem przewodniczącego i dwóch radnych.

§. 86. Postanowienia o posiedzeniach rady gminnej odnoszą się do posiedzeń starszyn gromadzkich.

Ławnicy.

§. 87. Rada gminna wybiera ze swego łona równocześnie z wyborem wójta dwóch ławników.

§. 88. Ławnicy są stałymi delegatami rady gminnej do wykonywania nieustannej kontroli nad zarządem funduszków gminy ogólnogminnej i zakładów gminnych. Posiadają kolejno drugi klucz od kasy gminnej, kontrolują bieżące dochody i wydatki i sprawdzają rachunki.

§. 89. Wydatki nadzwyczajne, budżetem nieprzewidziane może w razie nagłej potrzeby asygnować naczelnik gminy do wysokości 200 koron tylko za zgodą ławników.

§. 90. Ławnicy kontrolują stan majątków i zarząd funduszków gmin miejscowych i są referentami budżetów gmin miejscowych na posiedzeniach rady gminnej.

DZIAŁ V.

O obowiązkach osobistych i ponoszeniu ciężarów na rzecz gminy.

§. 91. Każdy, według przepisów niniejszej ustawy, wybrany naczelnik gminy, sołtys członek rady gminnej i członek starszyny gromadzkiej winien wybór przyjąć i urząd swój według najlepszej woli i wiedzy sprawować.

Prawo wymówienia się od przyjęcia wyboru służy tylko:

a) duchownym wszelkiego wyznania i nauczycielom publicznym;

b) urzędnikom i sługom c. k. Dworu, państwa, kraju, zakładów i funduszków publicznych, dopóki w czynnej służbie zostają;

c) wojskowym, nawet w czynnej służbie niebędącym;

d) osobom liczącym przeszło 60 lat życia;

e) tym, którym ułomności fizyczne lub znacznie nadwątlone zdrowie nie pozwalają obowiązków urzędowych wykonywać;

f) tym, których zwykłe zatrudnienie lub zarobkowanie ciągle odrywa od stałego pobytu w gminie.

§. 92. Kto bez takiego uwalniającego powodu wzbrania się przyjąć wybór lub przyjęty urząd dalej sprawować, podlega karze pieniężnej, którą rada gminna do wysokości 200 koron wymierzyć może.

Przeciw orzeczeniu rady gminnej służy odwołanie do Wydziału powiatowego.

§. 93. Kara pieniężna wpływa do kasy gminnej, względnie, gdy chodzi o sołtysa lub członków starszyny gromadzkiej, do funduszków gminy miejscowej.

§. 94. W razie opróżnienia przez śmierć, rezygnację lub innej prawnej przyczyny urzędu naczelnika gminy lub ławnika przed końcem peryodu sześcioletniego urzędowania, winna jest rada gminna do dni 14 przedsięwziąć nowy wybór na czas pozostały.

Tak samo powinna starszyzna gromadzka dokonać nowego wyboru sołtysa w razie opróżnienia posady sołtysa.

§. 95. Naczelnik gminy i jego zastępca powinni złożyć przy objęciu urzędu w ręce starosty przyrzeczenie w miejsce przysięgi, iż zachowają Cesarzowi wierność i posłuszeństwo, przestrzegać będą ustaw i wypełniać sumiennie swoje obowiązki.

Takie samo przyrzeczenie składa sołtys w ręce naczelnika gminy.

§. 96. Członkowie rady gminnej i starszyzny gromadzkiej winni są pełnić swój urząd bez żadnego wynagrodzenia.

§. 97. Przełożony obszaru dworskiego nie może za pełnienie swych obowiązków pobierać żadnego wynagrodzenia z funduszków gminnych.

Odpowiedzialność.

§. 98. Wszystkie osoby pełniące obowiązki zarządu w gminie okręgowej lub miejscowej odpowiedzialne są wobec tejże gminy okręgowej względnie miejscowej za szkody wyrządzone gminie przez zaniedbanie lub nieodpowiednie pełnienie obowiązków urzędowych, a to niezależnie od kar dyscyplinarnych, jakie ich z tego dowodu ze strony władz przełożonych spotkać mogą.

Przez rezygnację lub usunięcie z urzędu nie uwalnia się od tej odpowiedzialności.

§. 99. Pretensje gminy do wynagrodzenia szkód z tytułu tej odpowiedzialności mają być poszukiwane w zwykłej drodze prawa.

O ciężarach na pokrycie wydatków gminnych.

§. 100. Na pokrycie wydatków gminy okręgowej obowiązany jest każdy mieszkaniec tejże gminy do ponoszenia ciężarów w równej mierze według przepisów niniejszej ustawy.

§. 101. Na pokrycie wydatków na cele gminy okręgowej użyte być mają przedewszystkiem dochody gminy.

Następnie użyte mają być na ten cel dotacje z funduszków państwa, kraju i powiatu.

O ile zaś dochody własne gminy nie wystarczają, dotacje nie wpływają lub okazują się niewystarczającymi, nałożone mogą być przez radę gminną prestacje jako to:

a) dodatki do podatków bezpośrednich lub do podatku konsumcyjnego;

b) inne opłaty nie należące do kategorii dotatków do podatków;

c) usługi i roboty na cele gminy.

§. 102. Dodatki do podatków bezpośrednich muszą być na wszystkie gminie okręgowej przepisane podatki bezpośrednie i to na wszystkie równo w całym obrębie gminy rozkładane.

§. 103. Dodatkiem do podatku konsumcyjnego można obciążać tylko konsumpcję w obrębie gminy; nie można nim obciążać produkcji i obrotu handlowego.

§. 104. Do zaprowadzenia opłat nienależących do kategorii dodatków do podatków bezpośrednich lub podatku konsumcyjnego potrzebną jest ustawa krajowa.

§. 105. Pobór taks gminnych za pojedyncze przez reprezentację gminną udzielone upoważnienia, za używanie zakładów gminnych, za podejmowane przez organa gminne w interesie stron czynności urzędowe dozwolony być może przez Starostę za zgodą Wydziału powiatowego.

W razie niezgodności tych władz zależy od pozwolenia Namiestnictwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 106. Rada gminna może ustanawiać usługi i roboty tak ciągłe, jak ręczne na cele gminy.

Zarazem ustanawia Rada gminna corocznie na następny rok administracyjny cenę dziennych usług i robót.

Osoby zobowiązane do robót i usług mogą je wykonywać albo osobiście, albo dać zdolnego zastępcę, albo też uiścić w pieniądzu cenę wymaganych od nich robót i usług.

§. 107. Ponoszenie ciężarów na cele gminy okręgowej nie uwalnia od ponoszenia dodatków do podatków, opłat i prestacji na cele gminy miejscowej, o ile takowe w granicach niniejszej ustawy prawnie nałożone zostały.

§. 108. Dodatki do podatków bezpośrednich albo do podatku konsumcyjnego na cele gminy okręgowej uchwała Rada gminna do wysokości 20% podatku, dodatki przenoszące 20% do 50% mogą być nałożone tylko za pozwoleniem Wydziału krajowego jednakże nie dłużej, jak na przeciąg lat trzech, przenoszące zaś 50% tylko na mocy uchwały Sejmu krajowego.

Wyjątki.

§. 109. Do opłacania dodatków do podatków bezpośrednich, niemiej do usług i robót nie mogą być pociągani:

a) Urzędnicy i słudzy c. k. Dworu, państwa, kraju, gminy, nanczyciele publiczni, wojskowi, jakoteż wdowy i sieroty tych osób z tytułu płac służbowych i pochodzących ze stosunku służbowego pensji lub wszelkich innych poborów;

b) Pasterze dusz co do ich kongruy.

Stosowanie środków przymusowych.

§. 110. Dodatki do podatków, nałożone na cele gminy okręgowej lub miejscowej, mają być pobierane przez te same organa i ściąg-

gane za pomocą tych samych środków co podatki.

Inne należności pieniężne, mające się uiszczać na cele gminne na mocy ustawy lub, prawomocnej uchwały Rady gminnej, względnie starszyny gromadzkiej, pobiera naczelnik gminy, względnie sołtys przez swoje organa, a w razie nieuiszczenia ściąga je w drodze egzekucji na ruchomościach w taki sam sposób jak zaległości podatkowe.

Jeżeli obowiązany nie wykupiwszy się od posługi lub roboty, wzbrania się jej wykonać, naczelnik gminy, względnie sołtys poleci wykonanie rzeczonyj posługi lub roboty osobie trzeciej na koszt obowiązanego i ściągnie ten koszt w sposób, przepisany dla ściągania innych należności pieniężnych.

§. 111. W nagłych wypadkach, gdy zachodzi niebezpieczeństwo, zagrażające gminie lub pojedynczym jej częściom, n. p. w razie pożaru, powodzi i t. p. może naczelnik gminy wprost zmusić osoby obowiązane do wykonywania robót i posług.

DZIAŁ VI.

Nadzór i zakres kompetencji władz wyższych.

Nadzór nad gminą miejscową.

§. 112. Nad wykonywaniem przez sołtysa obowiązków, które ciążyą na nim jako na organie podwładnym naczelnika gminy, czuwa w pierwszej linii naczelnik gminy, a w dalszym rzędzie władza administracyjna państwa.

Nad prowadzeniem spraw majątkowych i komunalnych gminy miejscowej czuwa w pierwszej linii rada gminna, a w dalszym rzędzie wyższa instancja autonomiczna.

Nadzór nad gminą okręgową.

§. 113. Nad wykonaniem przez gminę zadań administracji, nad dopełnieniem obowiązków z mocy ustaw na niej ciężących tudzież nad poprawnym pełnieniem obowiązków służbowych przez funkcjonaryusy gminnych, czuwa władza administracyjna państwa a w pierwszej linii c. k. Starosta.

§. 114. Jeżeli gmina okręgowa nie spełnia obowiązków z mocy ustaw na niej ciężących Starosta ma prawo zarządzić środki zaradcze na koszt i stratę gminy. Jeśli nie zachodzi przypadek nagłego niebezpieczeństwa, powinien porozumieć się z Wydziałem powiatowym.

§. 115. Prawo dyscyplinarne nad funkcjonaryuszami gminy, jako to Naczelnikiem gminy, sołtysami, przełożonymi obszarów dworskich, pisarzami gminnymi przysługuje c. k. Staroście, który może nakładać kary pieniężne do wysokości 50 koron.

§. 116. W razie ciężkiego przekroczenia lub zaniedbywania obowiązków przez

wskazanych w §. 115. funkcjonaryusy oraz ławników, lub gdyby w toku przeprowadzonego dochodzenia okazało się, że sprawują swe czynności w sposób dla gminy szkodliwy, może Starosta w porozumieniu z Wydziałem powiatowym zawiesić ich w urzędowaniu, a na wniosek Wydziału powiatowego nawet oddalić ze służby.

Naczelnika gminy okręgowej może złożyć z urzędu Namiestnik na wniosek Starosty, postawiony w porozumieniu z Wydziałem powiatowym.

W razie niezgodności między władzami powiatowymi w sprawach wykonywania władzy dyscyplinarnej nad funkcjonaryuszami gminy, orzeka Namiestnictwo po porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 117. Starosta może na zasadzie przepisów dyscyplinarnych dla urzędników państwowych każdej chwili zawiesić zastępcę naczelnika gminy w urzędowaniu, Namiestnik zaś przenieść go na inne miejsce lub oddalić.

§. 118. Członkowie rady gminnej i starszyny gromadzkiej są zupełnie niezależni w wykonaniu swych obowiązków i żadnej władzy nie służy nad nimi prawo dyscyplinarne.

Przepis ten nie ogranicza jednak prawa i obowiązku Naczelnika gminy, a względnie sołtysa, przestrzegania i utrzymywania na posiedzeniu rady gminnej, względnie starszyny gromadzkiej, porządku i powagi obrad.

§. 119. Naczelnik gminy ma prawo zawiesić uchwałę rady gminnej, jeżeli ta uchwała przeciwną jest ustawom lub powszechnemu dobru.

Takie zawieszenie uchwały nie jest stanowcze, lecz sprawa musi być do dni trzech przedłożoną Starostwu, które rozstrzyga samo, gdy chodzi o naruszenie ustaw w porozumieniu zaś z Wydziałem powiatowym, gdy rozchodzi się o uchwały przeciwne dobru powszechnemu, albo szkodliwe dla interesów materialnych gminy.

§. 120. Władza państwowa ma prawo wstrzymać wykonanie zarządzeń Naczelnika gminy i uchwał rady gminnej, sprzeciwiających się ustawom lub przekraczających zakres działania gminy.

Tok instancji i kompetencya władz wyższych.

§. 121. Od wszelkich uchwał starszyny gromadzkiej służy rekurs do Wydziału powiatowego.

§. 122. Od wszelkich zarządzeń i orzeczeń naczelnika gminy, dotyczących administracji publicznej i policyi miejscowej służy

w ciągu dni 14 rekurs do c. k. Starostwa, o ile odwołanie to opiera się na zarzucie mylnego stosowania ustaw lub obowiązujących przepisów prawnych w zaczępiem zarządzeniu lub orzeczeniu.

Przeciw zarządzeniom lub orzeczeniom naczelnika gminy, wydanym bądź to z jego własnej inicjatywy, bądź to na mocy uchwał Rady gminnej, którym odwołujący się zarzuca nie mylne zastosowanie ustaw, lecz mylne zrozumienie potrzeb albo interesów miejscowych i zaczęcia pożyteczność wydanego zarządzenia, wnosi się rekurs do dni 14 do Wydziału powiatowego.

§. 123. Od wszelkich orzeczeń karnych wnosi się rekurs tylko do ces. król. Starostwa.

§. 124. Rekursa przeciw uchwałam rady gminnej z tytułu naruszenia lub mylnego stosowania ustaw albo przekroczenia zakresu działania w jej uchwałach wnosi się do dni 14 do c. k. Starostwa.

§. 125. Przeciw uchwałam rady gminnej, którym odwołujący się nie zarzuca naruszenia prawa lecz mylne zrozumienie potrzeb i interesów miejscowych lub skarży się na to, że mogą przynieść szkodę bądź to jednostkom bądź całej gminie, wnosi się rekurs do 4 tygodni do Wydziału powiatowego.

§. 126. Władze autonomiczne rozstrzygają rekursa we wszystkich sprawach majątkowych gminy, tudzież w sprawach nakładania i repartycji dodatków gminnych i prestaty.

§. 127. Namiestnik może rozwiązać radę gminną.

Gminie służy rekurs do właściwego Ministerstwa. Rekurs nie ma mocy wstrzymującej.

Najdalej w sześć tygodni po rozwiązaniu ma być rozpisany nowy wybór.

Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym zarządzi, co należy, dla tymczasowego załatwienia spraw aż do wprowadzenia nowego zarządu i reprezentacji gminnej.

Przepisy przejściowe.

Art. XIII. Niniejsza ustawa obowiązuje wszystkie gminy wiejskie i obszary dworskie Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Niniejsza ustawa wejdzie w życie częściowo w miarę rozgraniczenia i ugrupowania gmin okręgowych wedle postanowień art. II i XI. tej ustawy, a to w każdym poszczególnym okręgu gminnym w 60 dni po ogłoszeniu c. k. Namiestnika o utworzeniu w danej miejscowości gminy okręgowej.

Art. XIV. Z chwilą wejścia w życie tej ustawy traci moc obowiązującą ustawa

z dnia 12. sierpnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 19. A. tudzież ustawa z dnia 12. sierpnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 20. (o obszarach dworskich).

Pozostaje natomiast w mocy ustawa z dnia 12. sierpnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 19. II. o ordynacji wyborczej dla gmin.

Art. XV. Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministerstwu..

Marszałek. Wniosek ten umieszcze na porządku dziennym najbliższego posiedzenia.

Sekretarz p. Urbański (czyta):

W n i o s e k

Sejm raczy uchwalić:

I Pismo „Niedziela“ obciążające bez potrzeby i pożytku budżet krajowy i Macierzy polskiej, związa się 1. lipca 1900.

II. Wzywa się Jego Ekscelencyę Marszałka jako kuratora „Macierzy polskiej“, aby w najkrótszym czasie zwołał ankietę złożoną z ludzi w sprawach i piśmiennictwie ludowem biegłych, celem obmyślenia środków reorganizacji wydawnictw: „Macierzy polskiej“ i wynik narad przedłożył na najbliższej sesji sejmowej.

Wnioskodawca:

ks. Stojałowski.

Krempa, Warzecha, Milan, Dr. Bernadzikowski, Niebyłowiec, Nowakowski, Ostapczuk, Winniczuk, Hamorak, Styła, Wójcik, Bojko, Żardecki.

W n i o s e k.

Sejm raczy uchwalić:

1. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby przy wszystkich szkołach rolniczych niższych, zaprowadził „kursa zimowe“ dla synów włościańskich od 1. listopada do 30. kwietnia trwać mające.

2. Wydział krajowy obmyśli środki, mogące ułatwić synom włościańskim udział w „kursach zimowych“.

Lwów, dnia 26. kwietnia 1900.

Wnioskodawca:

ks. Stojałowski.

Średniawski, Krempa, Styła, Kramarczyk, Data, Bojko, Szwed, Potoczek, Żardecki, Warzecha, Milan, Wójcik, Bernadzikowski, Niebyłowiec, Nawakowski, Ostapczuk, Winniczuk, Hamorak, Sawczak, Kulczycki, Karatnicki.

Marszałek. Wnioski te postawię na porządku dziennym najbliższego posiedzenia. Proszę odczytać interpelacje.

Sekretarz p. Urbański (czyta):

Interpelacya.

Do Jaśnie Wielmożnego Pana Komisarza Rządowego.

Do szyskan i nadużyć ze strony władz Rządowych, jakie się dzieją w kraju naszym — ustawicznie na to skazanym — należy także i powiat Kolbuszowski, w którym starosta ze swym sekretarzem takowe dokonywują — oto fakt:

W dniu 25. września 1899 odbyła się w c. k. Starostwie Kolbuszowskiem publiczna licytacya prawa polowania dla gminy Komorowa.

Dzierżawa ta rozpoczynać się miała 21. października 1899. Na licytacji tej utrzymał się przy tem prawie polowania, dawny znany ze swej zdolności myśliwskiej dzierżawca Jan Ziemba z Komorowa, który złożył jednoroczny czynsz 70 zł., kaucyę 70 zł., wadium 10 zł., na stempel 2 zł. 50 zł., razem 152 zł. 50 ct. Oprócz tego posiada także Ziemba kaucyę złożoną w Starostwie przy licytacji w październiku 1895 w kwocie 20 zł. 10 ct., która ani potrącona ani zwrócona dotychczas mu nie została.

Licytacya odbyła się legalnie, ale że p. Kozłowiecki życzy sobie to prawo polowania w jakikolwiekby sposób nabyć, wniósł przeciw takowej protest przez swego rządcę Pociężyńskiego, a równocześnie wytoczono przeciw Ziembie ze strony Starostwa Kolbuszowskiego skargi o przekroczenia przy wykonywaniu prawa polowania, aby tym sposobem unieważnić akt licytacji i oddać prawo polowania Kozłowieckiemu. Skarga obejmowała między innymi motyw, że Jan Ziemba miał pozwolić Janowi Chmielowcowi zabić rogacza i za takowe przestępstwo sekretarz Starostwa Słonecki pozaocznie obywatela Ziembę bez wyznaczenia terminu, ani wydania pozwów na zapłacenie 10 zł. kary zasądził. Oprócz tego także sam sekretarz w Majdanie Jana Chmielowca na 10 zł. kary za zabicie zająca zasądził, którego nie zabił, a jedynie dlatego, że leśny ze złości Bartłomiej Gola takowego oskarżył.

Również ukarano Andrzeja Stróza za zastrzelenie rogacza grzywną 10 zł., którego w stosownym czasie i w gminnym lesie należącym pod prawo polowania Jana Ziembę zastrzelił.

Zasądzeni wnieśli przeciw temu niesłusznemu wyrokowi rekurs przez Starostwo do c. k. Namiestnictwa, które oddało takowe sądowi Kolbuszowskiemu, termin odbył się 10. stycznia 1900, co wszyscy nękani niesłusznie gospodarze przez Starostwo Kolbuszowskie uwolnieni zostali. Ażeby mimoto utrzymać przy prawie polowania p. Kozłowieckiego, wysłało do przeprowadzenia rewizyi domowej

Starostwo Kolbuszowskie żandarma Jakóba Senetele u Ziembę, bez zezwolenia sądowego i to wtedy, kiedy także prawo polowania posiadał, i kiedy na nowo takowe nabył i o kartę myśliwską wniósł do Starostwa podanie; oprócz tego zarządziło starostwo nową licytacyę przeciw któremu Jan Ziemba dnia 8. marca br. wniósł rekurs. Przez takie postępowanie Starostwa Kolbuszowskiego gmina Komorów traci z niepobierania wynagrodzenia za prawo polowania. Ażeby wykazać jak urzędnicy Starostwa postępują wypada nadmienić, że gdy Jan Chmielowiec przy wręczeniu rekursu urzędnikowi Starostwa, prowadzącemu dziennik prosił takowego o liczbę protokołu, otrzymał odpowiedź: „co ci do tego, ja mogę i spalić twoje papiery“. Dodać należy, że wszelkie zabiegi Jana Ziembę i starania, mimo powyżej nadmienionych przejść — o prawo polowania nie odnoszą skutku. Starostwo Kolbuszowskie temuż certyfikatu na broń lubo tyloletniemu ukwalifikowanemu myśliwcowi wydać nie chce i używa presyi, aby jak to było przy przesłuchaniu tegoż 30. listopada 1899 także z prawa polowania na rzecz p. Kozłowieckiego zrezygnował.

Wobec tych podanych faktów podpisani zapytują Jaśnie Wielmożnego Komisarza Rządowego:

czy mu wiadomem jest postępowanie połączone z nadużyciem władzy przez Starostwo Kolbuszowskie, czy gotów jest pouczyć urzędników Starostwa o sposobie wykonywania przepisów ustawy łowieckiej, nadto uwolnić lud włościański od podobnych szyskan i samowoli urzędnika politycznego, nadto czy gotów jest takowego do odpowiedzialności pociągnąć.

Lwów 26. kwietnia 1900.

Interpelujący:
Franciszek Krempa.

Bernadzikowski, Średniawski, Styła, Bojko, Wójcik, Potoczek, Żardecki, Warzecha, Kramarczyk, Milan, Szwed, Winniczuk, Data, Niebyłowicz, Stojalowski.

Interpelacya

posła Milana i tow. do Jaśnie Wielmożnego Pana c. k. Komisarza rządowego w sprawie nieprawidłowości zachodzących przy dzierżawie polowania.

Pomimo ustawicznych zażaleń na nieprawidłowości, a często wręcz nadużycia zachodzące przy wydzierżawianiu polowania, trudno się doczekać zaradzeniu złemu. Wywołuje to wśród ludności rozgoryczenie uzasadnione tem więcej, że uznaje ona słusznie prawo polowania na cudzych gruntach za po-

zostałość pańszczyźnianą, która usuniętą być powinna.

Oto przykłady nadużyć:

1. Jędrzej Tomczyk z Krządki powiat Kolbuszowa stanął do licytacji w oznaczonym terminie i utrzymał się jako najwięcej ofiarujący. Złożył kaucję przepisaną. Pomimo to starostwo zatwierdziło ofertę leśniczego dworskiego a Tomczykowi zwrócono kaucję dopiero w dwa lata po licytacji.

2. Jan Abara z Brzostowej góry powiat Kolbuszowa otrzymał się przy licytacji polowania w tej gminie, w dniu 25. września 1899. Tymczasem ku niemałemu zdziwieniu swemu i mieszkańców gminy otrzymał 31. grudnia 1899 zawiadomienie ze Starostwa kolbuszowskiego, że licytację pierwotną unieważniono na życzenie leśniczego dworskiego, pomimo, że Obara złożył był przepisaną kaucję i wszelkich warunków dopełnił.

Poza dowolnością w wydzierzawianiu prawa polowania niemało kłopotu następuje gminom odbiór ze Starostwa przypadających, kaucyi i należności dzierżawnych, które też nie rzadko przepadają.

Dowód gmina Besko pow. Sanok, której przepadła kaucya dzierżawna 10 zł. za lata 1886, 1887, 1888, 1889, 1890 i 1891. Również od roku 1892 do roku 1897 kaucya 24 zł. i jeden rok dzierżawy 24 zł. razem 48 zł. pomimo kilkakrotnych ustnych i pisemnych upomnień i prawie zużycia na dyety przez zwierzchność gminną powyższej kwoty dopiero w roku 1899 otrzymano, pomimo też i tego, że z następnego okresu dzierżawy kaucya była złożona.

I tak z reguły we wszystkich okolicznych gminach n. p. w Nowosielskach, Zarszynie, Długiem itd. to się dzieje, że zwrotu kaucyi nie można się w Starostwie doprosić.

Dlatego podpisani zapytują JWgo Pana c. k. Komisarza rządowego, co uczynić zamierza, aby podobne nieprawidłowości ustały i aby wyszczególnione wyżej nieprawidłowości zostały co rychłej naprawione a winni, aby byli pociągnięci do odpowiedzialności.

Lwów 26. kwietnia 1900.

Interpelant:
Milan.

Krempa, Dr. Bernadzikowski, Data, Wójcik, Ostapczuk, Nowakowski, Kramarczyk, Warzecha, Niebyłowiec, Szwed, Średniawski, Bojko, Styła, Kulczycki.

Sekretarz p. Karatnicki (czyta):

Interpelacja

posła Ostapczuka i tow. do WP. Komisarja prawytelstwennoho.

W powiti Zbarazkim wychodyt w życie taka praktyka, szczo na wybory Rad hromad-

skich zjizdyt ne proszenyj hromadoju c. k. Komisar Starostwa i każe sobi za se płatyty dyjety i koszta podorozi. Takie łuczyło sia, o skilko buło možna dowidaty sia, pry wyborach w hromadi Szelpaky i w hromadi Obodiwka.

Hromada Szelpaky zaremonstruwała protiwo takoji komisarskoji kontrybucyi, a zastupcia wijta w Obodiwci, pan Łuč Hapij, wydko ne obznakomłenyj z zakonamy, taky zapłatyw 12 zł. 25 kr., chotij na wybory do Obodiwky zjichaw komisar na żadanie hrabieho Tyszkiewicza, kotryj ne majuczy prawa buty wybranym na człena Rady hromadskoji — sprowadzeniem komisarja chotiw swij wybir pereforsuwały a szczo jeho mymo toho ne wybrano, to za te hromada zapłatyła kontrybucyju.

Takych c. k. komisarskich kontrybucyj, obťažajuczych nezakonno hromady, ne možemo terpity, a prote pytajemo pana komisarja prawytelstwennoho:

1. Jak połahodżeno remonstracyju hromady Szelpaky i czy maje ona nadijaty sia uspichu z neji?

2. Czy Prawytelstwo uważaje komisarski kontrybucyji za zakonno usprawedywłeni?

3. Czy Prawytelstwo hadaje usunuty tii nadużytia i schoče pokaraty komisariw?

Lwiv dnia 26. Cwitnia 1900 r.

Interpelujucyj:

Ostapczuk w. r.

Nowakowskyj, Wynnyczuk, Kramarczyk, Warzech, W. Szwed, Data, Milan, Krempa, Stojalowskyj, Nebyłowec, Wójcik, Wachnianyn, Dr. Bernadzikowski, Barwiński, Kulczycki, Karatnycki.

Interpelacja.

do Pana Komisarja prawytelstwennoho.

W powiti Kosiwskim urjadujut stari Rady hromadski czasto po 9 i bilsze rokiw tilko czerez te, szczo budżto ne rozpysujut sia nowi wybory, budż to połahodżenie protestiw prowolikaje po kilka rokiw. Widnosyt sia se do hromad Jabłonycia, Fereskula, Krasnoila, Hołowy i dr.

Jako charakterystycznyj prymir praktyky pry zhadanych wyborach nawodymo wybir Rady hromadskoji w Ustierkach. Tam urjaduje Rada uże 9 rokiw, czoho uże i samomu staromu wijtowy za bohato. Win sam zhołosyw sia do Starosty p. Sabata i predstavyw, szczo ne chce dalsze wijtowarty, bo czerez wijtiwstwo ponis wełyki materyjalni straty, szczo odnak pysar hromadskyj z zastupnykom wijta budut urjaduwały do nowych wyboriw. P. Starosta zmyłował sia,

perewedeno w prysutnocy p. komisarja Starostwa nowi wybory zwerchnocy hromadskoj. Koły odnak nowa Zwerchnist zhołosyła sia do złożenia pryreczenia, ne pryniato jeji, bo „je rekurs“! Je prote nadija, szczo dawnyj wijt bude jeszcze jakych try roky urjadowaty, chotiaj do toho žadnoji nemaže ochoty.

Pidpysani prote zapytujúť:

1. Czy widomi sesi podiji Prawytelstwu?

2. Jaki miry zadumuje Prawytelstwo predpryniaty, szczo by perewedeno wyboriw hromadskych i nowych Zwerchnocy ne perewoliakało sia ciłymy rokamy?

Lwiv dnia 26. Cwitnia 1900 r.

Interpelujúcyj:

Barwińskij w. r.

Ostapczuk, Karatnyckij, Wójcik, Kulczyckij, G. Milan, Hamorak, Zajaczkiwskij, Nebyłowec, A. Wachnianyn, Dr. Bernadzikowski, Krempa, Ochrymowycz, Om. Michałowskij, Wynnyczuk.

Marszałek. Interpelacye te odstapię p. komisarzowi rządowemu.

Następane posiedzenie odbędzie się po- jutrze w sobotę o 10 rano z następującym porządkiem:

1. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie petycji gminy król. stoł. m. Lwowa, o nadanie jej ustawy wodociągowej.

Sprawozdawca poseł Vayhinger.

2. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie petycji król. stoł. m. Lwowa o ustawie zezwolenia na zaciągnięcie pożyczki 6,500.000 koron w obligacjach komunalnych i o porękę kraju dla tej pożyczki.

Sprawozdawca poseł Vayhinger.

3. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Baranów na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa i miodu.

Sprawozdawca poseł Vayhinger.

4. Pierwsze czytanie wniosku posłów Dunajewskiego i Sanguszki w sprawie reformy ustawy gminnej i urzędzeń administracyjnych.

5. Pierwsze czytanie wniosku p. Stojalowskiego w sprawie zaprowadzenia przy niższych szkołach rolniczych kursów zimowych dla synów włościan.

6. Sprawozdanie Wydziału krajowego jako Komisji w przedmiocie petycji Agnieszki Mroczkowej wdowy po droźniku, o stałe zaopatrzenie.

Sprawozdawca poseł Vayhinger.

7. Sprawozdanie Komisji kolejowej o wniosku p. Merunowicza w sprawie budowy kolei ze Lwowa do Winnik.

Sprawozdawca poseł Małachowski.

8. Sprawozdanie Komisji prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności Dep. VI.

Sprawozdawca poseł Klemensiewicz.

9. Sprawozdanie Komisji prawniczej z przedłożenia Wydziału kraj. w przedmiocie wyłączenia obszaru gruntowego 1366 morgów, obecnie do gminy Niewica należącego i przyłączenie tegoż do gminy Stanisławczyk a zarazem przeniesienia tego obszaru z powiatu politycznego Kamionka Strumiłowa i sądowego w Radziechowie a przydzielenie do powiatu polit. w Brodach i sądowego w Łopatinie.

Sprawozdawca poseł Karatnicki.

10. Sprawozdanie Komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie czynności nauczycieli wędrownych gospodarstwa wiejskiego za rok 1899.

Sprawozdawca poseł Wiśniewski.

11. Sprawozdanie Komisji gospodarstwa krajowego o wniosku posła Merunowicza w sprawie sieci dróg wodnych w Galicyi.

Sprawozdawca poseł Romanowicz.

12. Sprawozdanie Komisji szkolnej w sprawie szkół średnich.

Sprawozdawca rektor Abraham.

13. Sprawozdanie Komisji gminnej w sprawie wcielenia gminy Skole wieś do miasteczka Skole.

Sprawozdawca poseł Merunowicz.

14. Sprawozdanie Komisji prawniczej z petycji Rady gminnej i obszaru dworskiego gminy kat. Błozew górna o wydzielenie z okręgu sądu obwodowego i starostwa w Samborze oraz sądu powiat. i urzędu podatkowego w Starej Soli a przyłączenie do sądu obwodowego i starostwa w Przemyślu oraz do sądu powiatowego i urzędu podatkowego w Dobromilu.

Sprawozdawca poseł Klemensiewicz.

15. Sprawozdanie Komisji petycyjnej z petycji Zwierzchności gminnej „Folwarki małe“ (pow. Brodzkiego) o pomoc i ochronę w sprawie naruszenia lasu i pastwisk gminnych przez niektórych członków gminy.

Sprawozdawca poseł Klemensiewicz.

16. Sprawozdanie Komisji petycyjnej z petycji gminy Porąbka w sprawie tworzenia kasyn gospodarskich.

Sprawozdawca poseł Klemensiewicz.

17. Sprawozdanie Komisji petycyjnej z petycji gminy Bogusza (pow. Grybowski) o ustanowienie osobnego probostwa i urzędu parafialnego w Boguszy.

Sprawozdawca poseł Klemensiewicz.

18. Sprawozdanie Komisji petycyjnej z petycji gminy Bobrowa (pow. Ropczycki) o przyłączenie jej do kościoła w Nagoszyne.

Sprawozdawca poseł Klemensiewicz.

19. Sprawozdanie Komisji petycyjnej z petycji mieszkańców gminy Załęże (pow. Jasielskiego) o usunięcie wójta Kazimierza Dzika i rozwiązanie Rady gminnej z powodu nadużyć.

Sprawozdawca poseł Klemensiewicz.

20. Sprawozdanie Komisji petycyjnej z petycji Anieli Suchoniowej wdowy po odźwiernym szpitala św. Łazarza w Krakowie o stałe zaopatrzenie.

Sprawozdawca poseł Michalski.

21. Sprawozdanie Komisji petycyjnej z petycji Jana Rakoczego, odźwiernego przy oddziale chorób umysłowych szpitala św. Łazarza w Krakowie o stabilizowanie go na tej posiadzie.

Sprawozdawca poseł Michalski.

22. Sprawozdanie Komisji petycyjnej z petycji Ludwika Csali, opiekuna małoletnich sierót po inżynierze Wydziału krajowego Birgfellnerze o przyznanie im pensji według nowego statutu emerytalnego.

Sprawozdawca poseł Michalski.

23. Sprawozdanie Komisji petycyjnej z petycji gminy Pstrągowej (pow. Strzyżowski) przeciw przydzieleniu jej do ewentualnie utworzyć się mającej reprezentacji autonomicznej w Strzyżowie.

Sprawozdawca poseł Karol Dzieduszycki.

24. Sprawozdanie Komisji petycyjnej z petycji Rady gminnej w Kębłowie (pow. Mielecki) o powierzenie Zwierzchnościom względnie Radom gminnym czynności wydzierżawiania polowania gminnego.

Sprawozdawca poseł Karol Dzieduszycki.

25. Sprawozdanie Komisji petycyjnej z petycji Rady gminnej w Kębłowie o zniesienie okręgowych rewizorów bydła.

Sprawozdawca poseł Karol Dzieduszycki.

26. Sprawozdanie Komisji petycyjnej z petycji Wincentego Brzyckiego emer. adjunkta rachunkowego o doliczenie mu czasu służby dyetaryuszowskiej przy wymiarze emerytury.

Sprawozdawca poseł Słotwiński.

27. Sprawozdanie Komisji petycyjnej z petycji Kamilli Iwelskiej, wdowy po rządcy szpitala powszechnego w Bochni o przyznanie jej pensji wdowiej.

Sprawozdawca poseł Słotwiński.

28. Sprawozdanie Komisji petycyjnej z petycji Józefa Krzyżanowskiego w sprawie oddania mu ogrodu w Czajkowicach.

Sprawozdawca poseł Kostheim.

29. Sprawozdanie Komisji petycyjnej z petycji Laury Szeliskiej, wdowy po konduktorze dróg krajowych o podwyższenie pensji.

Sprawozdawca poseł Kostheim.

30. Sprawozdanie Komisji petycyjnej z petycji Jędrzeja Worwy z Chabówki (pow. Nowotarskiego) w sprawie sprzedaży w drodze publicznej licytacji jego gospodarstwa.

Sprawozdawca poseł Kostheim.

31. Sprawozdanie Komisji petycyjnej z petycji Józefy Malawskiej wdowy po piarszu gminnym o udzielenie pensji z fundusów krajowych.

Sprawozdawca poseł Kostheim.

32. Sprawozdanie Komisji petycyjnej z petycji Franciszka Wenera o zwrot kwoty 406 zł. 49 ct. ściągniętej z jego płacy.

Sprawozdawca poseł Kostheim.

33. Sprawozdanie Komisji petycyjnej z petycji Maryi Zielińskiej wdowy po lekarzu okręgowym o wyznaczenie zapomogi.

Sprawozdawca poseł Kostheim.

Posiedzenie zamykam.

Koniec posiedzenia o 2. godz. 35 min. po południu.

